

LiDraNo 2010.

Zbornik literarnih i novinarskih radova
učenika osnovnih i srednjih škola

ISSN 1846-0399

Agencija za odgoj i obrazovanje
Education and Teacher Training Agency

Agencija za odgoj i obrazovanje
Education and Teacher Training Agency

ISSN 1846-0399

NAKLADNIK

Agencija za odgoj i obrazovanje
Donje Svetice 38, 10000 Zagreb
www.azoo.hr

ZA NAKLADNIKA

Vinko Filipović, prof.

© Agencija za odgoj i obrazovanje

UREDNIK

Miroslav Mićanović, prof.

ZBORNİK PRIREDILA

Maja Zrnčić, prof.

KOREKTURA

Maša Rimac, prof.

NASLOVNICA

Mia Galić, dipl. ing. arh.

GRAFIĀKA PRIPREMA

Goran Nježić, Gradska tiskara Osijek, d.d.

TISAK

Gradska tiskara Osijek, d.d.

ISSN 1846-0399

Pripremljeno u Agenciji za odgoj i obrazovanje

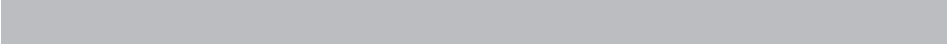
Zbornik izlazi jedanput godišnje

Tiskano u Hrvatskoj 2010.

LiDraNo 2010.

Zbornik literarnih i novinarskih radova
učenika osnovnih i srednjih škola

Agencija za odgoj i obrazovanje
Zagreb, 2010.

Sadržaj

Enes Kišević: *Poštovani i dragi LiDraNovci, dobro došli u Šibenik* 9

Literarni radovi

Vanja Kontušić: Tiću	13
Đana Belas: Cesta vrata svijeta	14
Matea Domić: Samoća	14
Filip Vidović: Moj kišobran me zove van	15
Ana Radmanić: Kmični koček	16
Kristina Vištica: Tko je Kika?	17
Matija Brkić: Priča o djetinjstvu	18
Božana Dejković: Stari kraj	19
Ana Šišmanović:	
Ponekad razmišljam o (ne) važnim životnim temama	19
Filip Bunjevac: Vršnjaci	21
Paula Đukić: Istina u mom srcu	22
Sanja Tucak: Pjesma koja bi htjela ohrabriti mamu	24
Sara Klobučar: Oluja	25
Vedra Tovarović: Obiteljska slika (i prilika)	26
Lucija Šajnović: Ne želim otići u takav svijet	28
Marta Serdarušić: Trenutak savršenstva	29
Ivana Barić: Dvije priče, jedan svijet	31
Kristijan Medur: Čips i kokice za sve	33
Tomislav Antolić: I gdje je tu pubertet?	35
Lovro Čulina: Kako sam prestao grickati	38
Mislav Friščić: Intermezzo	40
Lukrecija Prnjić: Razredni fakir	41
Nikola Drača: Opasno zaljubljen	42
Tena Bilandžija: ...Prstima pucketaj ti!	43
Ana Novak: Klinka, a već glumica!	44
Marija Martinović: Ljubomora	45
Ivona Šarić: Najljepši cvijet	46

Margita Butković: Šljiva Plavica	50
Nikoleta Radić: Svagdašnji razgovori	50
Josip Martinčić: Sveta Lucija	52
Ivana Kovačević: Kad vrijeme mijenja me	53
Ivona Bukša: Sajam u Benkovcu	54
Natalija Kolar: Priča o biseru	55
Marina Šegedin: Školjka	58
Marin Bigović: Promatrao sam more	58
Iva Okmažić: Bura, buretina	60
Roko Režić: Veliki jesenski kros	61
Alen Guštin: Kašalj motorne pile	62
Jozica Plastić: Zubato sunce	62
Marko Štefan: Zima	63
Iris Despotović: Prvi snijeg	64
Dorotea Bojko: Ovca	65
Uroš Duduković: U lovu	65
Lucia Jovanović Žuža: Tempera	66
Lovro Šarić: Bijeg u oblake	66
Eva Čepinko: Otkaz	67
Božidar Kelava: Ništa mi nije	68
Karlo Kovač: Kartanje s patuljcima u poštarskom uredu	69
Kristijan Kukor: O pravima	71
David Kuzele: Zimska noć	72
Santina Pamić: Besida	73
Robert Špralja: Poví mi, školju moj	73
Davor Petlić: Stranica dnevnika	75
Maja Matković: Biseri patnje	77
Tea Parać: Mama i ja	79
Andreja Cvetko: Kad koljena dišu	81
Maja Fernežir: Zagrljaj	83
Kristijan Komorčec: Sjak i bijeda velegrada	85
Petra Vodarić:	
Izgledaš upravo kako sam zamišljala Holdena Caulfielda	87
Marin Budimir: Kad razmišljam o tebi	89

Hrvoje Bazina: Po kiši	90
Ivan Tomašić: Der Regen, das Leben, die Donau-Schwaben	91
Valentina Jakopec: Kako je Poe otišao na krivu adresu... ..	93
Dino Vlahek: Eko	98
Branimir Škreblin: Mladi vitez iz Bežnoći	98
Zrinka Uršić: Dosadno je na svijetu živjeti, gospodo moja (Gogolj)	100
Božo Lopizić: Non bene pro toto libertas venditur auro?!	102
Ivan Penović: Dubokotekstualnost	105
Tena Bartolac: Svijet u bojama	107
Hana Kunić: Ptica	112
Ana Perić: Fotografija	113
Marta Šarčanin: Plavo-sive oči	115
Ana Šefček: Bijeg	117
Matej Antolković: Nepovratno	118
Marija Međugorac: Cijeli svijet je pozornica	118
Luna Banda: Kar da oro	120

Novinarski radovi

Nikolina Golem: Katica za sve	127
Lucija Džigumović: Svaki dan u školi dragocjen	131
Marta Pedišić: Facebook - nova vrsta ovisnosti	133
Lorna Kalazić: Sva djeca vole učiti	136
Lorena Palošika: Prva violina	140
Lara Manojlović: Stresni lov na petice	143
Lea Ružanović: Posao me ispunjava	145
Lovro Kićinbaći: Zanimanje forenzičar	150
Martina Galović: Sirovi sirevi	155
Iva Majerski: Glumac s dušom heavy metalca	156
Mirna Musulin: Žestoki momci s asfalta	161
Doris Jelić: Svi za jednoga, jedan za sve	163
Andela Topić: Istina evanđelja mijenja život Afrike	165
Nikola Durbić: Vodi li Liga 16 hrvatski nogomet u ponor	169
Emina Džanić: Na diplomu sam ponosan kao i na olimpijsku medalju ..	171

Marina Vrgoč: Blanka je bila mali buntovnik	175
Filip Tolić: Afrika - velika mrlja na savjesti čovječanstva	180
Ivana Okun:	
Zmija davilica i pauzi ptičari ljubimci učiteljice iz biologije	184
Sara Borzić: Teškim i otvorenim pitanjima osvojili smo književnicu Branku Primorac	186
Iva Horvatić: Djetinjstvo uz Barbie	190
Filip Ambruš: Srednja škola za sve... ili ne	195
Mea Marija Glasnović: Kad ih izvadiš iz smeća cijena im je veća	198
Danijela Čuić: Stari, ne pitaj!	200
Mario Parić: Prijeći na drugu stranu	201
Ivana Bešlić: Matejina zlatna kugla	207
Mihaela Zaher: Krajolik Slapnice	209
Vanja Majetić: Zvonik daleke prošlosti	213
Natalija Borković: Pojela nas je medijska nekultura	217
Nika Bašić: Utjecaj medija na hrvatski standardni jezik	220
Lea Lazar: Zločin pa zločin, a kazna???	222
Matko Buntić: Kip planeta Zemlje pred kraj godine 2012.	228
Agata Biščan: Nije teško biti sretan	231
Filip Pavelić: Sarajevo, ljubavi moja.	236
Silvija Lelas: Doma je lijepo, a svugdje je najljepše	239
Tihana Klajzner: Ustrajne i energične, a opet razdragane dive	243
Popis pozvanih radova i program	249

Poštovani i dragi LiDraNovci, dobro došli u Šibenik:

Š - kao Šižgorić, Juraj (oko 1420-1509), pjesnik, čijim se imenom diči šibenska Gradska knjižnica.

I - kao Ivas, Ante kojeg je 5. veljače 1997. godine Sveti otac Ivan Pavao II imenovao za šibenskog biskupa.

B - kao Brešan, Ivo kojega, kao i katedralu Svetog Jakova, možete vidjeti uživo, a čitati i uživati nasamo.

E - kao Erizzi, Pavao (- 1287) kojega je narod (Šibenčani) izabrao za svoga prvoga biskupa.

N - kao Nakić, Petar (1694~1769), graditelj orgulja. I danas u crkvi Svetog Frane mogu se čuti njegove orgulje iz 1762. godine.

I - kao Ilija Ivezić, filmski i kazališni glumac, koji je 1958. godine surađivao s pokretačima i organizatorima prvoga *Festivala djeteta u Šibeniku*, sadašnjega *Međunarodnoga dječjeg festivala*, čijem je ugledu uveliko pridonio poznati pisac Dubravko Jelačić Bužimski, dugogodišnji član lidranovskoga prosudbenoga povjerenstva.

K - kao Koštre, Antun (1923-2000), pjesnik, slikar, prevoditelj... Na njemački jezik preveo je i objavio lirsku prozu pjesnika Branka Čegeca, (također uvaženoga člana prosudbenoga lidranovskoga povjerenstva), sihove Nikole Šopa, sonete Zvonimira Mrkonjića...

Poštovani i dragi LiDraNovci, Šibenik ove godine slavi 140 godina svoga kazališta.

Vaš dar je odabrao vas, i vi ste sasvim zasluženo ovdje.

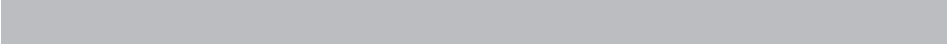
Učinite sve, kako bi ovaj grad kraljeva, biskupa, znanstvenika, pjesnika, pjevača, glumaca, djece... svijetlio i svjetlom vaše ljepote!

Sretali se u zdravlju, miru i ljepoti!

Enes Kišević

Literarni radovi

Tiæu

Tiçu miçi, pridi!

Si lačan?

Ću ti dat zobat.

Kad se naiš ćeš mi zakantat.

Kad odletiš ću ti z rukon mahat.

Jutre ćeš mi se tornat.

Rječnik

Tić - ptica; miçi - mali; prididođi; si - jesi li; lačan - gladan; zakantat - zapjevati; z rukon- rukom; mahat - mahati; jutre - sutradan; tornat -vratiti se

Vanja Kontušia, 2. r.

Osnovna škola Vladimira Nazora Potpićan, PŠ Tupljak
Voditeljica: Gordana Fable

Vjetar nosi sve pred sobom. U lice me udaraju kapi kiše. Pokisla i umorna mačka, prati me u stopu.
Pada mrak... samo ta dva oka svijetle...
Hladno je ... nedostaje mi sunce, zvuk potpetica, čak i ubodi komaraca...
Htjela bih nečije blizine... a kiša ne prestaje ...
Same smo... ulica i ja...
Tišina...
I sada znam... nisu je ubile stope, već to što ih odavno više nema...
Zato, korak po korak, idemo dalje... moja ulica i ja...
Prkosimo samoći.

Matea Domia, 6. r.

Osnovna škola Milna, Milna

Voditeljica: Dubravka Menjak

Moj kišobran me zove van

Dosadno je.
Cijeli dan pada kiša.
Moj kišobran i ja
Izađemo zajedno van.
Ne vidimo nikoga.
Uz lokvu na ulici
Dvije gliste uživaju
U kiši.
Kiša, kišobran,
njih dvije i ja.
Dosadan dan.

Filip Vidović, 3. r.

Osnovna škola Cestica, Cestica

Voditeljica: Gordana Marsenić

Kmièni koèek

V saki hiži pono je kočeki:

Veljki, malji, ljepi, grdi...

V hiži moje storimojke jen je kmični koček,
od sreče i smeha navek skriti.

V njemu se toga igra z sozom moje storimojke.

Tu je ona na drveni klopici sedela,

čislo z drhtečimi prstima prebiralala

i Boga moljila:

„Zemi me, zemi, Bogek, k sebi,

kaj bom pok svetlo vidla i sineka svoga.“

Večpot je joko tožna bila,

v kočeku se sreča fest i zanavek skrila.

Dok pok so deca bita bila,

v kmični koček so se fljetno skrila.

Si so v njemu togo skrivalji,

negda se plakali, a i svadili.

Kmični koček so je to togo

k svojemu srčeku zemaal.

V misljima prebiral kak bi

so kmicu zanavek stiral,

a svetla vrota svojega kočeka

sema ljudima otpiral?...

Rječnik

kmični koček - mračni kut; ugao u prostoriji; saki - svakoj; hiži - kući; grdi
- ružni; storimojke - bakine mame; prabake; jen - jedan; navek - uvijek;
toga - tuga; čislo - krunico; drhtečimi - drhtećim; zemi me - uzmi me; pok
- opet; vidla - vidjela; večpot - više puta; joko - jako; zanavek - zauvijek;
skrila - sakrila; bila bita - dobila batine; fljetno - brzo; u trenu; negda -

ponekad; svadili - svađali; zemal - uzimao; prebiral - razmišljaj; kmicu - mrak; stiral - otjerao; vrota - vrata; otpiral - otvarao

Ana Radmanija, 6. r.

Osnovna škola Kotoriba, Kotoriba
Voditeljica: Nikolina Fuš Zvošec

Tko je Kika ?

Svatko nosi svoj križ i živi svoju sreću. Neki čine i jedno i drugo, a samo oni znaju kako. Promiješate li bol i tugu, zdravlje i bolest, gubitak i dobitak dobili ste obitelj jedne sasvim obične jedanaestogodišnje Kike.

Tko je Kika ?

Kika je djevojčica koju svi gledaju, a nitko ne vidi. Ona se smije dok njena duša plače. Kikina majka ima sestru, veličanstveni dar prirode s grješkom Downova sindroma. Kika ima i od rođenja teško bolesnoga brata. On je lijep. On je sretan. On ima oči boje morske pučine, a pogled bolan poput neostvarene ljubavi.

U okrilju noći, kad tišina bolno vlada, Kika razmišlja. Ona se pita čuje li itko vapaje njena brata u tim utvrdama od leda kao što ona sluša jecaje svoje majke, njen plač i krik rastanka.

Kika čvrsto grli svoj križ i voli svoj život, svoju tužnu priču.

Ja sam Kika.

Ja nemam ramena za križ koji nosim. Za zabavu na facebooku vremena nemam, a računalo imam. Za bezbrižnost vremena nemam, ali zavidim bezbrižnicima. Ja sviram klavir, a klavira nemam. Ja sam sretna kad dan ne prođe brzo i kad ne čujem nijednu lošu vijest.

Ja sam Kika, na prvi pogled sasvim obična djevojčica, u vrtlogu neobičnog života. Preponosna sam da bi me sažalijevali, a preslaba za velika djela. Ja sam sigurna luka svojoj obitelji i njen putokaz.

Ja sam sretna. Ja se nadam, jer je nada moj jedini štit.

Kristina Vištica, 5. r.

Osnovna škola don Mihovila Pavlinovića, Metković
Voditeljica: Sanja Jurković

Prièa o djetinjstvu

Moj je stariji brat student u Zagrebu. On kaŹe da se ljepota djetinjstva moŹe doŹivjeti tek kad odrasteš, kad odeš od kuće i kad se barem nakratko, za BoŹića ili ljeti, vraćaš doma od kojeg si utekao na studij, u veći grad. Tada je sjećanje na dane djetinjstva najŹivlje i najtoplije. On mi kaŹe da ja nisam svjestan te ljepote jer ne poznajem svijet odraslih u kojem je sve drugačije.

Ali, ja slutim o čemu on govori: o maloj ulici u Betini koja je toliko uska da mogu gotovo dodirnuti oba zida ulice kada raširim ruke, rivi, tučenoj jugom, našoj kamenoj kući pored Gujka s drvenim škurama uvijek zatvorenim "na libar", brodicama koje se stišću kao da se nečeg boje. I mandarinama zbog kojih se susjed ljuti kad vidi da su brane, čiçindrama, koje berem čučeci na stablu kao ptićica. Posebno volim šipke u našoj ulici, ali nevolja je u tome što i drugi to znaju, pa sam uvijek glavni optuŹeni kad se šipci prorijede. Znam da misli na prvu brnistru koja uvijek procvjeta na brdu Bristina. Źuta brnistra u sivom kamenu navijesti tople dane, skori kraj škole, ljeto.

Na Bristini gradim s prijateljima logor od kamena. Tamo provodim svoje odmetništvo, najčešće u rana nedjeljna poslijepodneva. Kad ogladnimo - doma trkom...

Sa svojim prijateljima obašao sam sva brda oko Murtera i Betine, na našim dokonim lutanjima u rana proljeća.

Još je jedan vjesnik skorog ljeta - rascvjetani bob u vrtu naše matere, oboŹavam ga. Materin vrt - to će mi ostati u sjećanju.

Ako ne budem Źivio u Betini, znam da ću i ja sanjati uvijek iste rive, mule, uske ulice, masline i smokve, brode u Gujku, crkvu na vrh sela... I znam da će boljeti.

Matija Brkić, 6. r.

Osnovna škola Murterski škoji, Murter
Voditeljica: Sanja Barićević

Stari kraj

Čuvam gu
ko bleštave curaće,
ko vredno čepče,
ko mati sugare.
Zatvaram gu
u svoja nedra
ko u zlatni šofinjer
pun sećanja.
Slavim gu.
Šapinjanjem
tršljinki mumuruza
i pesmom crešnje.
Tvoja lepota spi
sas šarvetomom
i belezinkomom
iz stari kovčeg.

Rječnik

bleštave curaće - sjajne naušnice; vredno čepče - vrijedni crijep; mati sugare - majka mezimca; zlatni šofinjer - zlatni ormar; mumuruza - kukuruza; crešnje - trešnje; šarveta - svečana marama; belezinka - narukvica

Božana Dejkoviæ, 8. r.

Osnovna škola u Đulovcu, PŠ Bastaji, Đulovac
Voditeljica: Anđelina Papac

Ponekad razmišljam o (ne)važnim životnim temama

Smrznutim prstima pokušavao je otipkati poruku majci, u kojoj bi joj objasnio zašto kasni kući već više od sad i četrdesetpet minuta. Naravno da ga je prije toga, više od pet puta, zvala i ona i otac, a i sestra, no nije se

javio. Nije se javio kako ne bi morao slušati njihovu „dreku“ o tome kako ponovno kasni više nego što bi smio, jer je znao da ne bi ostalo na tome. Izvukli bi i onu jedinicu iz matematike i prevelik broj izlazaka, premalo učenja, bezobrazluk prema njima i sve što s tim ide. Jednostavnije mu je bilo otipkati poruku koja i tako i onako ne bi puno pomogla, no hajde... reda radi. Napokon mu je stigao tramvaj i razveselio se toplim stolicima. Dašak sreće. Sjeo je i odmah spazio ekipicu srednjoškolaca koji su glasno pričali i glasno se smijali nekim svojim forama. Sjetio se sebe i svojih frendova koji bi isto to radili na putu do škole i natrag. Odmah se sjetio i Josipe koja mu se sviđa i Darka kojeg ne može podnijeti, no trpi ga jer ga ostali vole. Počeo je razmišljati i o željno iščekivanom vikendu i odlasku u neki klub gdje će biti faca, onako zgodan i simpatičan i s dobrim plesnim pokretima. Zaboravio je na kašnjenje i na to da mu treba još 20 minuta do kuće. Podsjetio se da treba pogledati koliko još novaca ima u novčaniku i koliko još treba tražiti od roditelja. Pomislio je na recesiju i pitao se koliko ona zapravo pogađa njegove roditelje. Pomislio je da možda smanji potrošnju. No, brzo se prebacio s toga na test iz fizike koji piše u četvrtak, a nije baš učio. Ma to će sutra prijepodne. Možda? Ugledao je plakat marke „Replay“ i sjetio se svoga prijatelja Marka koji uvijek nosi tu marku i kako sutra moraju popričati o onoj svađi od neki dan. Stvarno su se posvađali oko gluposti. Pomislio je da bi trebao razmišljati o važnijim stvarima. Naprimjer, kako će se izvući iz prodike koju će mu održati kada dođe doma. No opet, tko kaže da je to važno? A i tko kaže da ono o čemu je prije razmišljao nije? „Daj, previše filozofiram“, kaže si i nasmije se. „Trešnjevački trg“, začuje se glas u tramvaju i on ustane i izađe. Protrlja ruke i zastane na trenutak. Navučee rukave preko šake i pristiju i krene. Ne voli kada mu se prsti smrznu.

Ana Šišmanoviæ, 8. r.

Osnovna škola Trnsko, Zagreb

Voditeljica: Vesna Dresto

Vršnjaci

Kišem, šmrkam, suzim... Već treći dan muči me alergija. Ostao sam bez maramica, a tek sam došao u školu. Prekopavam po torbi. Bezuspješno. Gdje mi je bila pamet! Trebao sam ponijeti barem dva - tri paketića. Mama kaže da ni na što ne mislim, a tata je uvjeren da sam zaljubljen. Baš, tko bi mene ovakvog nikakvog! Vučem se bezvoljno prema kabinetu kemije i zastajem pokraj panoa s radovima *Da imam čarobni štapić...*

E, da mi je sada čarobni štapić, riješio bih se ja ove alergije! Zadovoljno se smješkam i pri samoj pomisli na takvo što, ali maštariju mi pokvari novi napadaj kihanja. Rukavom obrišem suze i počinjem čitati: „ Da imam čarobni štapić, prvo bih mislio na sebe. Teleportirao bih se i zabavljao po cijelom svijetu... “

Zanima me tko je to napisao. Pročitam ime i ne čudim se. Autor je Marko, vrhunski plivač iz susjednog razreda koji se hvali kako je već osvojio tri kilograma medalja. Čast Marku, sva ta silna odličja nisu mu pala s neba. Juri na treninge, putuje na natjecanja, stalno je u bazenu. Želio bi on popraviti svoje plivačke i školske rezultate, ali volio bi se malo i zabavljati, družiti s prijateljima, šarmirati neku curu...

- Zanimljiv rad, zar ne? - zacvrkuće Marina koja je šutke stajala iza mene dok nisam završio s čitanjem.

- Kad već čitaš, svakako pročitaj i Ivanov rad. Znaš, to je onaj učenik iz ce razreda koji zbog bolesti ima nastavu u kući.

- Da, sjećam ga se kao u magli. Vidio sam ga svega dva tri puta u školi...

Htio sam je pitati može li mi posuditi maramice, ali već je odjurila curama iz razreda koje su, kao i obično, bile zaokupljene živahnim razgovorom.

Gledam u Ivanov sastav i prizivam u sjećanje sićušnog dječaka toplih smeđih očiju koji se uz majčinu pomoć s mukom uspinje školskim stubama. Da ima čarobni štapić, Ivan se sigurno ne bi dvoumio. Prvo bi stvorio lijek kojim se liječe sve bolesti i kad bi napokon ozdravio, mogao bi ići u školu, imao bi prijatelje, igrao nogomet, a možda bi se i zaljubio...

Pokušavam zamisliti kako polako prolaze dani malom bolesniku u sobici iz koje pogled „puca“ na susjednu zgradu, sivu kao i sve oko njega,

a jedini izlasci su mu odlasci u bolnicu. Soba, bolnica, soba, bolnica i tako u nedogled. Sanja Ivan u ta četiri zida svoje sobe kako će narasti i barem malo dostići svoje vršnjake. Sanja o stvarima koje su meni, Marku, Marini i ostalima normalne.

Sada, kada završavamo osmi razred, krupnim koracima grabimo u život, a Ivan nas jedva sustiže. Ne predaje se. Ne žali se. Nema kome. Nitko za njega nema vremena. I on želi ostvariti svoje snove. Učinio bi to puno lakše da ga se prijatelji češće sjete, da ga posjete, pošalju mu poruku, utješe ga kad mu je teško, razvesele i ohrabre kad ga boli i kad je tužan.

Iskreno dirnut Ivanovom sudbinom koja bi rastužila i najtvrdje srce, posramio sam se svoje mrzovolje zbog alergije. Odlučio sam ga posjetiti ovih dana. To je najmanje što mogu učiniti. Nikad nije kasno za jedno novo prijateljstvo, a za to nije potreban čarobni štapić.

Filip Bunjevac, 8. r.

Osnovna škola Većeslava Holjevca, Zagreb

Voditeljica: Nada Jacmenović

Istina u mom srcu

Rodena sam 21. siječnja 1996. godine. Moja je mama saznala da je trudna sa mnom u 31. godini. Svi su željno čekali moje rođenje. Čekali, čekali i na kraju dočekali. Moj prvi vrisak bio je znak da ću biti veoma glasno dijete. Ali tog se trena moj život i život moje obitelji potpuno promijenio. Kada me mama rodila, pala je u komu. Doktori su mislili da joj nema spasa, ali se ipak probudila. Išla je na sve moguće pretrage da bi nakon nekog vremena utvrdili kako ima neizlječivu bolest, multiplu sklerozu. Doktori su joj rekli da je moje rođenje izazvalo tu bolest. Moja je mama već od tog dana znala da se neće moći brinuti za svoje dijete. Tjedan dana, od šoka, nije znala kako se zove, gdje živi, ni da ima djecu i muža. Vrijeme je išlo svojim tijekom, ali ona je više bila u bolnici nego s nama. Moja je baka cijelo vrijeme bila sa mnom. Preselila sam se k njoj. Odgajala me kao svoju kćer.

Godine su prolazile. Mojoj je mami bilo sve gore i gore. Ja toga nisam bila svjesna, bila sam još mala. Baka me naučila hodati, ići na tutu i govoriti. Moja je prva riječ bila *mama*. Baku sam zvala mama, zato što je cijelo vrijeme bila uz mene i brinula se za me.

Godine su prolazile. Već je došlo vrijeme da krenem u prvi razred. Napravili smo kuću u Donjoj Zelini pa sam ovdje krenula u školu. Mama je bila sa mnom cijelo to vrijeme, ali nikad mi nije mogla, kao druge mame, pomoći pisati zadaću, skuhati ručak... Tu je bio tata. On je radio, kuhao, čistio, samo da nama ugodi. Nitko nije znao kako je meni. Svi su mislili kako je Pauli lijepo. Nitko nije pitao kako je Pauli cijelo vrijeme. Dok su se djeca igrala na ulici, Paula je bila u kući s mamom. Svi su govorili: „Paula treba paziti na mamu.“ A ja sam već u prvom razredu bila svjesna toga da moja mama ne može ništa raditi. Baka me naučila kuhati, peglati...

Tako su godine letjele, a ja sam rasla. Sami šokovi u mom životu. Prije godinu dana saznali smo da mama ima rak na maternici. To ju je veoma pogodilo. Padalo joj je na pamet da se ubije, ali zbog nas je, srećom, prestala misliti o tome. Otišla je na operaciju. Svi smo mislili da je više neće biti kad operacija završi. Ali drag Bog je dao da se mama probudi. Bili smo u iščekivanju. Kad me je nazvala na mobitel i kad sam čula njezin glas, plakala sam od sreće. Mama je došla doma. Svi smo se trudili da sve bude kako treba.

Tata je radio dva posla odjednom da možemo mami priuštiti sve lijekove koji su bili veoma skupi. Svaki dan molim Boga da njoj bude dobro. Mislim da bih, kad nje ne bi bilo, umrla od tuge. Sad sam već u 8. razredu, a osjećam se kao da imam 5 godina. Nikada nisam imala normalno djetinjstvo kao druga djeca. Nikad nisam znala što znači imati mamu. Znam, imam ju i ja, ali nikad s njom nisam išla u trgovinu, nikad, ama baš nikad, nisam doživjela da ona bude s nama za Božić. Ja ne znam kako to izgleda.

Ipak se nadam da će sve biti kako treba i da će moja mama ozdraviti. Nadoknadit ćemo sve što smo svih ovih godina propustile. Ne želim nikome to što sam ja doživjela u svojih 14 godina. Ja znam što je istina koja se skriva u mom srcu, koja bi voljela izaći iz mene, predati se

nekome drugome, ali neće, skriva se i boji. Moje srce plače, ali to se ne može vidjeti na meni. Ja sam snažna i jaka i dobro se držim.

Budim mamu s veseljem, ne želim da ona zna što je u meni, da joj ne bude gore. Znam da ona zna kako je meni, a znam i ja kako je njoj, tako svaka skriva svoju bol u sebi i šuti.

Paula Đukić, 8.r.

OŠ Ksavera Šandora Đalskog
Voditeljica: Draženka Jarec Tomorad

Pjesma koja bi htjela ohrabriti mamu

Zašto si se već predala
Još ti zrnce mladosti
Iskri u modrim očima
Riječi su ti slatke
I meke poput paperja
Iz mog jastuka
Kretnje su ti odlične
A ruka krila ptice
Dok popravljaš gnijezdo
I ispraćaš svoje ptiće
Nebo jesu prekrili
Teški oblaci
I padat će
Na vrt i dvorište
Pokisnut će tvoje rublje
Brižno po boji poredano
Odustat će od dolaska
Najavljeni gosti
Ostavljajući te zamišljenu
U praznim sobama
Nikad ti strpljenje
Nije bila jača strana

Te odmah misliš da tuga
Ne zna otići s čela
I da smrt vreba
S druge strane mraka
Pokaži malo duha
I kap veselja
I razgrni šareni kišobran
Niz koji će kliziti
Vrckave kišne kapi
Zalijevajući tvoje savršene
Grmove zimzelene
Tuga nikad ne dolazi
Nepozvana
A ti svoju stišeš
Rukama i nogama
Ne vidiš da se horizontom
Razlijeva rumenilo
I mirišu brijestovi
Nadvisujući
Crno nebo

Sanja Tucak, 8. r.

Osnovna škola Runović, Runović
Voditeljica: Marija Stojić

Oluja

Svuda crni i niski oblaci. Bljesnu munja. Onda opali grom. Prolom oblaka. Kiša lije kao iz kabla. Vjetar se igra divova. Čupa stoljetna stabla. Nosi krovove kuća. Oluja.

Oluja i u meni.

Kao da sam s olujnom kišom pala iz najcrnjeg oblaka pa ne znam više tko sam i gdje sam, jer te grmljavinske večeri, mama i tata poput voditelja (a ne roditelja) obiteljske TV emisije izjaviše: „Mi se rastajemo.“

Brat je šutio, sestra zajecala. Ja se okamenila.

„Mama odlazi, a vi ostajete sa mnom“, rekao je tata. Rekao je to takvim tonom kao da nas poziva u šetnju ili nam ide kupiti nove jakne ili cipele.

Mama je otišla u sobu i za nekoliko trenutaka izašla s dvije putne torbe.

„Vikendom i za vrijeme školskih praznika možete me posjećivati.“

Bez zagrljaja, bez poljupca. Vrata su se zatvorila. Svijet se srušio. Mrak i magla padoše mi na oči (možda i na čitav svijet).

Tišina.

Oluja je vani prestala. U men je tek počela.

Sada imam još jednog brata i groznog očuha. Tatu koji misli da ga ne volimo (što nije istina). Imam i povremene susrete s mamom i razbito ogledalo djetinjstva.

Trebalo mi je vremena da sašijem bijela jedra mojeg malog srca i kroz olujno nevrijeme zaplovim prema sunčanim obalama. Naučila sam u međuvremenu da je JA osobna zamjenica i da ima svoju sklonidbu. Kada poželi može se skloniti u kuće jednog od sedam padeža. Za razliku od nje JA ne znam gdje ću se skloniti i u kojem životnom padežu završiti.

„Poslije kiše, dolazi sunce,“ kažu. Vjerujem.

Vjerujem da će jedra mojeg srca sve bure i oluje nadmudriti.

Vjerujem da ću jednog dana, u zagrljaju dativa (padeža svrhe ili cilja), u sunčanu luku uploviti i bez straha, s osmijehom na licu, nove bure i oluje dočekati.

Sara Klobučar, 6. r.

Osnovna škola Slavka Kolara, Hercegovac

Voditelj: Stjepan Banas

Obiteljska slika (i prilika)

U zelenom kuhinjskom kredencu između dvaju ukrašenih stakala umetnuto je nekoliko fotografija. Na jednoj je moja obitelj za stolom. Tata na čelu stola, mama s njegove desne strane, ja s lijeve, na drugom čelu baka, a pored nje moja mlađa sestra.

Od samoga početka, zapravo otkad znam za sebe, vikend je u mojoj obitelji praznik. Pravi pravcati praznik sa svim svojim prednostima. Sve započne u petak poslije podne kada prestaju važiti pravila, na primjer utorka, i kada navečer mogu duže ostati budan. Subotom ujutro mama proviri u sobu i pita što ćemo doručkovati. Sestra bi kao i uvijek čokoladni kolač, ja slanac, a tata dovikne: „Veliko pecivo.“ Kad se mama vrati od mjesnoga pekara (koji radi najmekša peciva), svi lakše ustajemo. U kuhinji uvijek svira radio, a mama često i zapjeva pjesmu koju zna. Baka je već skuhalo čaj. U kipuću vodu stavila je kamilicu, procijedila je kroz narančasto cijedilo i pošećerila. Lončić je stavila na stol i podijelila šalice. Sami ulijevamo u šalice dok se miris tople kamilice uvlači u naše nosnice, a okus miješa s mekim toplim pecivom, slanim sirom i ljutim kobasicama. Volim kada se svi okupimo oko stola. Volim kada tata s djedom govori o kakvoj utakmici koju smo sinoć gledali i kada mama ne pita jesam li napisao zadaću. Uvijek poželim taj trenutak produžiti. Mirno i polako doručkujemo i dogovaramo se što će tko raditi. Kad završimo, ostaju prazne šalice i pun stol mrvica. Pokupimo se svatko svojim putem, a mama sve to pospremi. Vrijeme u igri brzo prođe. Ne mislim na školu i na zadaću. Mama već stavlja u lonac vodu i komad mesa s kostima. To će biti juha. Plavi lonac stavlja na vruću peć koja zagrijava i kuhinju. Iz našega vrta donijela je mrkvicu i peršin za juhu. Oprala ih i ostrugala oštrom nožićem. Tijesto za juhu imamo domaće. Baka ga uvijek napravi i osuši za više puta. Dok se juha lagano kuha, mama batićem tuče šnicle. Mora ih dobro istući da ne budu debeli i žilavi. Onda ih posoli i poslaže jedan na drugi da se jednako usole. Tu sad nastupa moja sestra. Ona ide u drugi razred. Voli pomagati u kuhinji. Mama joj dopusti da panira šnicle. Iako sam se pravio da ne gledam, vidio sam da to radi tako da šniclu uvalja u brašno, zatim umoči u razmućeno jaje, a potom u krušne mrvice koje baka sama usitni kada nam ostane staroga kruha. U našoj kući hrana se nikada ne baca. Mama uvijek pohvali sestru jer sve napravi kako treba. Panirane šnicle složi na veliki plitki tanjur s plavim rubom, a mama ih samo, kad dođe vrijeme, ispeče u vreloom ulju. Ja ne volim te kućne poslove pa radije idem s tatom i djedom u obilazak polja. Kad zvoni podne vraćamo se kući. Uvijek na

vrijeme. Već u hodniku sve miriši. Na stolu je juha. Moramo pojesti juhu. Nekad mi se baš i ne jede, ali pojedem da se mama ne ljuti. Onda dolaze šnicle, hrskavi pečeni krumpir i zelena salata. Sestra i ja bolje volimo kečap. Tišina i zveckanje pribora govori da je sve dobro. Poslije ručka slijedi pospremanje stola. Svi se pomalo uključujemo, a mama najviše. Baka je napravila i pitu s jabukama, no ja više ne mogu ni zinuti. Za večeru i onako nećemo imati ništa novoga.

Bakina sočna pita s jabukama i šalica toploga mlijeka iz majčine ruke daje onaj poznati osjećaj mira i ugone koji donosi miran san.

U zelenom kuhinjskom kredencu između dvaju ukrašenih stakala umetnuto je nekoliko fotografija. Jedna prikazuje moju sretnu i složnu obitelj.

Vedran Tovaroviæ, 6. razred

OŠ Suhopolje, Suhopolje
Voditeljica: Renata Galetić

Ne želim otiæi u takav svijet

Budilica.

Uvijek isto, svakodnevno, svakodnevna jedna smjena, jutarnja...

Teturam do kupaonice, vučem svoju pidžamu za sobom, mama grije mlijeko i prisiljava me na doručak, gotovo svakodnevno... skupim svoje stvari, ruksak pun knjiga na leđa... prati me pogledom i klima glavom, znam, ne okrećem se.

Kroz magleno jutro gledam grupicu snenih đaka koji čekaju naš autobus koji nas vozi u školu. U autobusu zadirkivanje i skriveni pogledi zaljubljenih petašica.

Već smo blizu, kotrljamo se niz brijeg.

Štrigova u magli, pejsaž je iz sna. Izviruju zeleni brjegovi, krovovi kuća, zaspali vinogradi, stari Terbotz, na drugom brijegu dvorac Banfi u magli i snu, i naše dvije crkve... kao da je vrijeme stalo.

Škola, nova, uredna, gotovo idilična, skrivena u prirodi, zelenilu.

Radni dan je počeo satom biologije, a završio satom hrvatskog jezika.

Odmori su prosuli hodnicima pregršt smijeha i bezbrižnosti.

Kotrljam se kući istim putem, vidljivo umorna. Na stolu me čeka topla juha, mamino pitanje, kako je bilo u školi, mirna soba s pogledom na šumu.

Upaljen televizor, vijesti koje slušam tek usputno, bez nekog vidljivog interesa.

Zagreb, grupa mladića pretukla je dječaka koji je krenuo u školu i čekao tramvaj, bez ikakvog povoda, dječak se oporavlja u Traumatološkoj bolnici, majka nedavno pretučenog, preminulog Luke Ritza, shrvana, moli da se huliganima stane na kraj... redaju se slike...

Stajem... ne razumijem, ne mogu shvatiti... Što rade stariji, brine li to koga?

Kakav je to drugi, meni nepoznat svijet? Zar je to isto vrijeme?

Učenica sam osmog razreda. Vrijeme mojih osnovnoškolskih dana nepovratno prolazi.

Čeka me srednja škola, želim na fakultet. Zagreb, Osijek, Rijeka, Split?

Pridružila sam se grupi Spriječimo huligane, Ne zaboravimo Luku Ritza na internetskim stranicama, ima nas mnogo... moji vršnjaci, mladost.

... jer ne želim otići u takav svijet.

Lucija Šajnović, 8. r.

Osnovna škola Štrigova, Štrigova
Voditeljica: Sanja Jerosimić-Puklavec

Trenutak savršenstva

O, Bože! Prokleta kiša!

Stojim na semaforu i čekajući zeleno svjetlo, kisnem. Kao i obično. Ajme! Već je osamnaest i trideset. Vlada potpuni mrak jer porazbijana ulična rasvjeta baš i nije od velike koristi. I... da! Kao i obično, pored mene je projurio bus, onaj za Trnovčicu! Trenutak poslije, mokra sam. Cijela. Od glave od pete. No, krasno! Napokon zeleno! Aleluja! Prelazim cestu, namjerno stajući u svaku lokvu koja mi se našla na putu. Iz dubokog razmišljanja trgnuo me zvuk škripajućih kočnica i još

jedno tuširanje prokletom kišom. Pogled nalijevo-ljutiti vozač koji bi me najradije ubio pogledom kad me već nije pregazio. Onako, iz inata, nasmijem se, mahnem, a zatim nastavim dalje gundajući. Kući sam stigla živa i zdrava. E, da bar nisam!

Skinuvši sa sebe mokru odjeću, shvatila sam da je već devetnaest sati, a ja još moram napisati sve zadaće, vježbati klavir barem jedan sat i još... O, ne! Isuse! Biologija!

Dvadeset i dva su sata. Ja - mrtva umorna. Bože, pa nikome tko ima četrnaest ne spava se ovako rano. Eh, pa naravno kada se nitko ne diže u cik zore svako jutro bez obzira na smjenu u školi!

Napravila sam sve. Sada je... uf! Nešto sitno do ponoći! Krevet... Izgleda ljepše no ikada. Oči mi se sklapaju. Napokon legnem, zatvorim oči kad... tup! „Mama, pa kaj sad pališ to svjetlo?!“

Trenutak poslije već sam bila u dubokom snu.

Sanjala sam ljetu, bez škole, obaveza, glazbene, samo puno druženja i smijeha.

Sanjala sam i razumijevanje.

Razumijevanje profesora koji svaki božji dan nešto pitaju - koji ne shvaćaju da ja imam glazbenu odmah poslije škole pa sve do kasno navečer i da ne stignem sve učiti.

Razumijevanje odraslih - koji ne shvaćaju da nitko nije savršen.

Razumijevanje prijatelja - koji su ljuti jer ne provodim dovoljno vremena s njima.

Eh, kada bi se ti snovi ostvarili... ovako, ostaje mi taj jedan trenutak savršenstva kada se ispružim u svome krevetu i sanjam.

Samo sanjam.

Marta Serdarušić, 8. r.

Osnovna škola Mate Lovraka, Zagreb

Voditeljica: Arijana Gojak

Dvije priče, jedan svijet

Uvijek sam se bunila da imam previše posla: uradi ovo, uradi ono, riješi zadatke, operi sude, napiši zadaću. Zatim je sestra došla iz škole sa zadaćom na temu „Kako su živjeli moji preci“. Budući da je moja sestra zaboravna, mama je nekoliko puta iznova prepričavala zgode iz života naših baka i djedova.

Svako jutro u praskozorje pijetao započinje svoju pjesmu, a ja ustajem. Prvo odvedem koze na pašu i zatim nahranim piliće i kokoši. Zatim ustaje i moja majka i kuha palentu koju jedemo s mlijekom. Poslije krenem pješice u školu sa svojim bratom i sestricom. Učiteljica nam je danas govorila o Americi i Indijancima. Tata je tamo i baš me zanima je li upoznao nekog Indijanca.

Zvrrrr - telefon je uporan, to mama provjerava jesam li ustala. Ha? Ajme, 7,35 je, ova glupa budilica opet nije zvonila! Trčim u kupaonicu, umivam se, češljam, perem zube i brzinom svjetlosti (kao kad miš vidi mačku, u ovom slučaju mačka je budilica, a miš... pa znate već) jurim u svoju mišju rupu, kako mama naziva moju sobu. Pronalazim neki komad odjeće koji navlačim i trpam knjige u torbu. Opet nisam uspjela staviti neki keks pod zub.

Poslijepodne, kad se vratim iz škole, pomažem svojoj majci u kući. Oh, stiglo je tatino pismo Amerike! Šalje mami novac koji je zaradio. Danas je susjed u dvorištu dobio neku čudnu stvar: ima četiri noge i bijele je boje, kao naša koza. Susjed ga zove Fićo. Nikad nisam vidjela tako nešto. Mama mi je rekla da je to automobil. Sakrila sam se na tavan i listam tatinu knjigu o pomorstvu.

14,05 - napokon zvonilo! Idem s Ivanom i Martinom do Kantunića. Dvije, tri, tri i pedeset, četiri, četiri i osamdeset... O ne, ima li tko dvadeset lipa

za pizza-cut? Sigurna sam da sam jutros imala pet kuna, a znam i gdje je nestalo onih dvadeset lipa. Ponovo ih je pojeo moj novčanik. Vraćam se kući i s vrata vičući pitam za ručak. Stiže odgovor: riba. Riba? Fuj, smrdljiva koščata riba, da je bar izlove pa da postane zaštićena vrsta da je ne moram više jesti.

Kako sam danas sretna!! Mama mi je dala tri dinara! Kupit ću si crvenu kredu pa će moja pločica biti najljepša u razredu! Koza Bela se otelila, ima slatku malu bebū. Jedva čekam da i ja imam svoje dijete. Mama mi je rekla da ću ga imati kad se budem udala. Poslijepodne su došli ujak i ujna, skupljali smo kestenje pa ih je mama poslije spekla.

Kako je ovo računalo ludo, radi sve suprotno od onoga što mu kažem! Prvo se skamenio poput kipa, a zatim je odlučio ugasiti se. Ne mogu ni e-mail pročitati, a na chat niti ne pomišljam. Ne pronalazim dobru ispriku i moram pospremiti sobu. Mama mi stalno prigovara tvrdeći da će sjekire padati kad budem nešto uzela s police s knjigama jer joj se, navodno, ne mogu približiti. Naravno da neću čitati te knjige kad na njima pišu naslovi poput „Medicina“ i „Atomska fizika“, kao da netko to uopće može čitati. Opet sam negdje u sobi zagubila mobitel, a još je i ugašen pa se ne mogu nazvati. Nema veze, alarm će u ponedjeljak ionako zvoniti.

Tata se iduće sedmice vraća iz Amerike. Mama će prodati jednu kozu pa se tata neće morati vraćati u Ameriku.

Konačno sam pri kraju ove zadaće. Jao, dobila sam žulj na prstu od lupkanja po tipkovnici! Nema veze, sada napokon mogu van!

Ivana Bariæ, 8. r.

Osnovna škola Kostrena, Kostrena
Voditeljica: Ina Randić Đorđević

Ėips i kokice za sve

Škola, glazbena, trening, škola, trening, literarna, škola, cijepljenje, zubar, škola, trening, zubar, škola, glazbena, provjera cijepjenja i onda - subota.

Subota!!! Ima li išta ljepše od subote pred televizorom?

* * *

Vrtim po programima. Nema ništa. Zasad. U gornjem desnom kutu ekrana piše: "Film: Dan poslije sutra, 13.15". to je za 15 minuta! Koji sam ja srećković! Potrčah u kuhinju brzinom munje i već pripremam neophodno za gledanje filma. Uključujem sokovnik, cijedim naranču, limun i jabuku (tek preboljena viroza zahtijeva zdrav napitak), zubima otvaram čips (onaj popravljeni opet se podmuklo javlja) i na brzinu pečem kokice. One pucaju k'o petarde za Novu godinu. Posvuda su po kuhinji, no ja se ne obazirem na to.

Trosjed me ljubazno prima u svoju udubinu. Na ekranu se javlja naslov filma.

* * *

Mirno sam gledao kako svijet nestaje na ekranu televizora, zavlacio ruke u more kokica, zalijevao ih čisto zdravim sokom, uživao kao nikad, kad ono - reklame! „Samo pet reklama“, piše. Ne mogu vjerovati! Na najzanimljivijem dijelu, kad se New York počeo potapati! Prva je bila neka smiješna reklama za osvježivače zraka. Hrčak s nalakiranim noktima hoda po kući i žali se na neugodan miris. Zatim mu se u rukama stvori sprej pa se hrčak počne veseliti ugodnom mirisu. Nakon toga opet (ponavlja: opet!) TOP SHOP. Svaki dan, deset sati na dan, gnjave ljude nečim što je čarobno. Magične krpe, magični tepisi, magični usisavači...

Sad baš reklamiraju nekakve magične krpe. Navodno upijaju pet puta više tekućine od svoje težine. Razlili su sok po stolu i pokrili ga komadom tepiha. Stave krpu na tepih i sva je tekućina u krpi! Reklama završava uz podcikivanje sretne domaćice, a na ekranu se pojavljuje netko koga zovu Mr.T. Oborio je vrata kao da su od papira i ušao u kuhinju. Nakon toga je nešto pregovarao s ukućanima, a onda su počeli peći kukuruz, krumpir i sočno meso.

Ništa im od toga ne bi uspjelo da nisu imali magičnu pećnicu.

Zbog te reklame uhvatila me glad pa sam otišao napraviti sendvič dužine oko 30 cm.

Vratim se ja pred ekran s tom Godzillom od sendviča. Reklame još traju. Jedna žena sjedi na stolcu, kad odjednom na njoj nova haljina. Njoj je neugodno jer je kriza. Odmah se tu stvore i crvene cipele. (Tu sam se sjetio Pepeljuge.) A onda torbica i nešto za što ne znam što je, ali je ženi odlično stajalo. Ženi je i dalje neugodno, no utješni glas joj govori da će uz kredit taj i taj, u banci toj i toj, uspješno otplatiti sve te nepotrebne stvari. Na to ona s olakšanjem odahne. Ahhh! Popravi frizuru i ode nekamo sretna k'o onaj hrčak iz prve reklame. Da ne buljim u ekrane, počnem šaltati pop programima.

Okrenem HTV. Repriza Sabora. Neki dosadnjakovići opet brbljaju o recesiji. Recesija ovo, recesija ono. Možda i nismo u recesiji. Samo loše trgujemo. A možda je to jedno te isto? Ma ne kužim se ja tu u tu politiku. Dosadna je. Onda se jedan počeo jako žestiti, počeo bi hapsiti, vikao je da su svi lopovi, krilio rukama. Da se ja tako ponašam u školi, izbacili bi me sa sata, iako se to ne smije.

Sjetio sam se žene iz reklame, a pomisao na nju vrati me u stvarnost. A stvarnost je moj film.

Prebacim na RTL, kad tamo, ma nije moguće. Ili ipak je? Opet se pojavljuje natpis o reklamama.

Dok sam gledao Srditog, prohujao je dio filma koji se trebao prikazati između dva bloka reklama. I evo mene opet u raju promidžbenoga programa.

Reklamiraju se izbori za predsjednika. Dosadna politika sad se iz Sabora preselila u carstvo reklama.

Upravo reklamiraju, ma nije moguće - Srditog. Saznajem da se zove Damir Kajin. Poručuje nam: „Glasajte za mene!“ Ubacili su i intervju. Stalno govori kako je ovo lopovska država. Da su ovdje svi lopovi. Naši su političari malo previše rastrošni, to i ja mislim.

Finski predsjednik se vozi biciklom! Aha, evo ponovno počinje film!

Znam da je maloprije bio nekakav potres. To jest, prije sat vremena. A onda... Onda sam se zanio Saborom, pa su se pojavile reklame. I ja više ništa ne razumijem.

Ipak, nekako sam se ubacio u film jer, ruku na srce, priča baš i ne računa na našu inteligenciju. Tek sam pohvatao sve konce... kad ono...

Neka bakica reklamira kako se može „zavesti jednoga muškarca“ i pri tome se vragolasto smješka. Druga klopa nezdravu hranu, a onda uzme Hepatil - i njena jetra je kao nova.

Gle! Još jedna bakica, tj. nona! Uz pomoć T-mobilea laže obitelji da trajekti ne voze da bi bila s nekim dedom koji nije deda njezinih unuka!

Te tri bakice posve su poljuljale moju sliku o bakama! Dosta su raskalašene za svoje godine.

Aha, evo filma!

Čini se da ide svome kraju. Sve je super, svi su živi. A sad se prikazuju i neki astronauti koji su sve to promatrali sa satelita. Govore: „Nakon ove katastrofe, nikad nisam vidio tako čistu reklamu... Hoću reći, Zemlju.“ Nikad nisu vidjeli tako čistu Zemlju. Možda ju je netko izglancao čarobnom krpom. Ove reklame ti stvarno uđu u glavu.

A čips i kokice? Ostali su u zdjeli. Popio sam jedino sok jer sam bio žedan poslije sendviča.

A vi? Možda ste gladni? Dijelim čips i kokice! Besplatno, svima!

Ima jedan film u večernjem terminu, u 20.15!

Kristijan Medur, 7.r.

OŠ Eugena Kvaternika, Velika Gorica

Voditeljica: Jasminka Tihi-Stepanić

I gdje je tu pubertet?

Ja sam Tomislav. Iz jednog sam maloga mjesta gdje sve vidiš i svi te vide. Pubertet me, kao i sve ostale, znatno promijenio. Psihički i fizički.

Još od najranijih dana bio sam, kažu, malo bucmast.. Već kao beba imao sam nekoliko grama viška. Normalno, što je beba teža, to je bolje. Oduvijek sam imao velik apetit i volio kaloričnu hranu. Isprva se to svima sviđalo. A kile su se na meni samo taložile. Najprije sam bio samo jak, zatim bucmast, a na kraju strašno debeo. Jednostavno, nisam mogao prestati jesti, svakih pola sata sam „bio“ u frižideru, odnosno hladnjaku.

Kad sam krenuo u prvi razred, nije mi bilo ništa pojesti veliku čokoladu „Milku“, već bih za kakvih pola sata išao po čips.

Znate, ja nikad nisam bio neki „sportaš“, više sam volio sjediti i crtati ili se igrati igračkama na podu ili za stolom. Sve je to pridonijelo mojoj pretilosti, iliti mojoj debljini.

U prvom sam razredu naišao na nešto meni nepoznato. Djeca su mi se rugala zbog moje pretilosti. Nikada do tada nisam naišao na takovo što. Moja mi obitelj nije prigovarala zbog moje težine. A u školi sam svakodnevno nailazio na uvrede. Dok smo još bili manji, uvrede su zvučale poput medo, pajcek, debeli, buco... Te su me uvrede jako pogadale. Što sam bio tužniji, više sam jeo.

Kako su godine prolazile, tako su me prihvaćali. Moji me prijatelji iz razreda nisu nikada ismijavali niti mi se rugali, zato sam sretan što su baš oni moj razred. Godine su prolazile, uvrede su se stišale, a ja sam i dalje samo jeo.

Stigao je pubertet, kao i svim mojim vršnjacima. Počeo sam se zanimati za cure, samo što se cure nisu zanimale za mene. No nije ni to najgore što se događalo, već su se i uvrede vratile, ali sada kao da su evoluirale, postale su nekako „kreativnije“, puno gore i ružnije nego prije. Ne znate kako je to kad vas netko nazove špek, bomba... ja znam. Poželio sam umrijeti, istrčati na cestu i nestati.

Govorili su da se u pubertetu mijenjamo, postajemo zreliji. A ja se, u fizičkom smislu - ako gledamo moju pretilost - i u osjetljivosti na uvrede, nisam mijenjao. Tješili su me ranijih godina da ću možda u pubertetu smršavjeti. A ja sam jeo i jeo... I gdje je onda tu pubertet?

Iz dana u dan sam trpio tolike uvrede. Imao sam dojam da mi se cijela škola ruga, svi osim moga razreda. Moja agonija je trajala i trajala. Ponekad sam se morao i braniti od fizičkih napada, mada ne znam što je gore - „pokupiti“ batine ili da te netko nazove, recimo, bojler.

U tim danima od velike mi je pomoći bila razrednica. Ima osoba koje bi vam mogle pomoći, ali ne žele, a moja razrednica nije takva osoba. U tim danima njezina podrška i podrška moga razreda bili su presudni da ne naudim sebi ili drugima.

Na jednom satu razrednika, na samom početku drugog polugodišta,

pričali smo o maturalcu, kamo ćemo ići, kojom agencijom... A meni je pao mrak na oči. Idemo na more, morat ću se skinuti pred svima. Svi će vidjeti moje „šlaufe“. E, neće. Neće ići!

Taj sam dan odlučio da idem na dijetu. Za početak sve kućne zalihe slatkiša spremio sam u vrećicu i dao tati da ih sakrije. Prestao sam večerati, a nisam previše jeo ni za ručak U školu više nisam nosio džeparac da ne bih posegao za starim navikama. Kad bih osjetio trenutke slabosti, kad bih osjetio da ću pokleknuti, otišao bih u sobu, stao pred veliko ogledalo, skinuo majicu, divio se postignutom, ali i uviđao koliko još... koliki je to još put preda mnom. Nisam ni znao da imam takav karakter. Dani su prolazili, a kile su se cijedile s mene.

Ljeto je došlo i kraj školske godine, a i naš put na more. Maturalac. Veselo putovanje prvog dana maturalca završilo je na plaži. Svi su bučno skidali odjeću i kupali umor dugog puta u bistroj morskoj uvalici pred hotelom. Isprva mi je bilo neugodno skinuti majicu, ali učinio sam to i krenuo u vodu. A onda mi je prišla jedna prijateljica i rekla mi:

„Iso miki! Tomek pa kak to zgledaš?“

Prije nekoliko mjeseci to bih shvatio kao uvredu, ali sada ne, znao sam da je to kompliment. Moj prvi kompliment. Došlo mi je da zaplačem. Ubrzo sam čuo pohvale od svih. Prvi put u životu netko je hvalio moj izgled. Prvi put u životu bio sam sretan i zadovoljan u svom tijelu. A znate što je najbolje? Našao sam curu. I to kakvu curu! Čovječe, bojao sam se da će mi srce iskočiti iz grudi od svih sreća. Maturalac mi je bio pet najboljih dana u životu.

Davno smo se vratili s maturalca, puno je toga prošlo, a ja sam vitak i imam ustaljene i umjerene navike u odnosu na hranu. Osmaš sam i svaki dan pješačim cestom u školu. Znali su me ljudi u početku zaustaviti i govoriti mi kako sam sada mršav. Jednom mi je jedan čovjek rekao:

„Viš, Tomica, kak si sad lejp, a mi smo se bojali da buš ostal bucek.“

Zaista, kao da sam se probudio, a moja pretilost je bila samo san. Stekao sam samopouzdanje i osjećam se puno bolje. Više me ne bole koljena i leđa. Dišem normalno. I dalje nisam neki sportaš, ali sada tu i tamo volim zaigrati koju nogometnu utakmicu s prijateljima ili se provozati biciklom. Tjelesni mi više nije bauk.

Ipak je istina da se u pubertetu ljudi mijenjaju, a ja mislim da sam se ja promijenio na bolje.

Tomislav Antolić, 8. r.

Osnovna škola Đure Prejca, Desinić

Voditeljica: Nediljka Mrčela

Kako sam prestao grickati

Lani sam se vladao vrlo pristojno, nisam zadirkivao cure iz razreda, a ni šire, učio sam i završio šesti razred s odličnim uspjehom pa sam zato odlučio samoga sebe nekako nagraditi. Poželio sam ljetovati sa svojim vršnjacima te sam na internetu pronašao takvu mogućnost, priopćio je roditeljima koji su mi to i odobrili i ubrzo otputovao u Veli Lošinj u organizaciji Zagrebačkog holdinga. Po dolasku u odmaralište rasporedili su nas u sobe. Svizac, Leo, Jura, Karlo, Hrc i ja bili smo odlično društvo. Dobro smo se zabavljali u sobi, na plaži, ali i u restoranu. Imali smo, naime, iste prehrambene navike. Juhice, grah, krpice i žganci stizali bi na naš stol i u istoj količini bili vraćeni na kolica. Zatim bi uslijedio kratak odlazak do dućana. Smjer našeg kretanja bio bi uvijek isti: restoran, Konzum, soba, plaža, restoran, Konzum, soba.

Trčali bismo po onom lošinjskom suncu do omiljenog dućana, punili košarice šarenim vrećicama slanog, ljutog i slatkog sadržaja, ubacivali unutra najhladnije litre gaziranog pića i brzo se vraćali u sobu. Tamo se događala prava gozba. Žvakali smo, grickali, zalijevali usta čarobnim mjehurićima hladne tekućine. Poslije bismo sretni i zadovoljni uživali u kupanju. Tako je bilo gotovo svaki dan. Negdje pred kraj ljetovanja počeo sam kašljati i curilo mi je iz nosa, ali sam to pripisao dugotrajnom ronjenju.

Došao je dan povratka. Pola malog dućana preselili smo u autobus kojim smo putovali u Zagreb pa smo tako, uživajući u jelu i sokovima, stigli jako brzo na Borongaj gdje su nas čekali roditelji.

Zaspao sam čim sam došao kući. Sutradan sam dugo spavao, budio se, kašljao, šmrcao pa opet spavao. Bilo je to tako nekoliko dana, a onda sam

rano ujutro bio utrpan u auto i odvezen na Srebrnjak. Kad sam došao u tu pretrpanu ustanovu, prvo su me izmjerili i izvagali. Čudio sam se kako na tako važnom mjestu imaju netočnu vagu. Vagala je nekoliko kilograma više. Sto posto! Poslije su me uputili u podrum gdje mi je medicinska sestra istočkala cijelu podlakticu velikim crnim markerom i pustila me da sjedim i čekam da se te točke zacrne i povećaju pa će tako vidjeti što je uzrok mojoj bolesti. Sjedio sam i buljio u točke, ali ništa... Prošlo je vrijeme, a točke ko točke, ni jedna se nije promijenila. Sestra je napisala rezultate i poslala me u liječničku sobu na katu. Tu je sve bilo riješeno. Prosijedi gospodin je uzeo nalaze i rekao da se skinem do pojasa i legnem na krevet. Kad je počeo stiskati i gnječiti moj trbuh, činilo mi se da je Cro Cop nula za njega. Imao sam osjećaj da mi cijeli želudac drži u šaci. „Je li ovo boli,“ pitao je. „Daa,“, vikao sam. „A ovo?“ - „Daa!“

„Obuci se,“ rekao je i sjeo za računalo. „Dečko nije ni na što alergičan, on ima GER,“ mirno je rekao mojim roditeljima. „Nije to ništa strašno, to je višak kiseline koji se stvara u želudcu uslijed uzimanja loše i nekvalitetne hrane i gaziranog pića pa se ta kiselina diže prema usnoj i nosnoj šupljini i uzrokuje kašljanje i šmrcanje. Morat će se pridržavati uputa o zdravoj prehrani i pravilnom spavanju i sve će biti u redu!“ „Pružio nam je nalaze i upute i srdačno nas ispratio. Odmah sam uzeo papir s uputama i preznojio se od informacija otisnutih crnim masnim slovima. Zabranjeno je sve ono što mi je najdraže: slatkiši, sokovi, grickalice...

Zdrav sam već mjesecima. Jedem kuhano, pijem vodu i čaj i dobro spavam.

Često sanjam cijeli promidžbeni program: čokolade, chips, smoki...

Ljetovat ću opet u Velom Lošinju, jest ću grah i krpice, a ako me netko ponudi sadržajem šarene vrećice morat ću reći: „Hvala! Samo ti uživaj, ja imam GER! Nije ferrrr!“

Lovro Ćulina, 7. r.

Osnovna škola Trnjanska, Zagreb
Voditeljica: Vesna Dobrinić

Intermezzo

Naslonjen na zid pred učionicom matematike žvačem sendvič i promatram taj moj svijet.

Oko mene u svim smjerovima poput atoma u ogromnoj molekuli lete klinci, zuje kao pčele u nekom čudnom neredu putanja koje se križaju, pretapaju, zaobilaze, a opet nikad ne sudare. Iz te vreve strše samo matice čije oko vidi svakoga pa tu i tamo bocnu žalcem čim netko neobuzdano zaglavinja u nezgodno vrijeme na pogrešno mjesto krivim smjerom. Kaos i nered se poremeti, lančanom reakcijom sve odjednom zastane, ali zakratko; rasulo se začas opet uspostavi.

Mimo mene prolazi čitavo životinjsko carstvo.

Magarac koji bezvoljno vuče torbu po hodnicima i sapliće se o vlastite vezice što mlataraju oko tenisica. Za njim propliva šarena ribica koja zaboravi sve što čuje za četiri sekunde, pa i to kamo je krenula. Prozuj i muha zunzara kojoj je uvući jezik teže nego onom magarcu svezati vezice. Slijeva se pojavi ljenjivac kojemu treba pola sata od točke A do točke B. Malo su ga zbunile leptirice koje su zalepršale za plavušanom s bicepsima u zametku. Tu su i osice koje se stalno bockaju, ali i pravi stršljeni čiji je oštar jezik poput bušilice i motorne pile stvorio čitav niz udruga žrtava koje redovito pod odmorom zasjedaju po kutovima i smišljaju trač-diverzije. Zatim prođu i dvije stonoge prvašića, više glista, s jabukama u ručicama i sa strahopoštovanjem se nekako provuku kroz naš zvjerinjak.

Posljednji zalogaj sendviča mi se poklopio sa zvonom za početak sata. Zbornica izruga hrpu profesora, a nered se razlomi i grupira prema učionicama. Jedino je ljenjivac još hodao prema točki B, a ribica trčkarala tražeći svoje jato.

Okrenem se prema vratima učionice. Bože, kako sam žedan!

Mislav Frišèia, 6.razred

Osnovna škola grofa Janka Draškovića, Zagreb
Voditeljica: Tilda Raić-Ergović

Razredni fakin

Kak

črv

nemirni

črni

črviveje...

Sim

i tam

repek las

mu miga...

Zobi

komaj držiju

zaprtu

unu kaču

od jezika...

Na stolcu

rit se gnezdi

kak črviva kvočka,

a tace f štomfah

tancaju

po torbi...

Vanček...

moj sosed f klopi

je razredni fakin.

Rječnik

črviveje - micati se kao crv; lasi - kosa; kača - zmija; tace - tabani; štomfe - čarape; Vanček - Ivan

Lukrecija Prnjia, 5. r.

Osnovna škola Trnovec, Trnovec

Voditeljica: Nevenka S. Zorko

Opasno zaljubljen

Već duže vrijeme pokušavam naći curu. U mojoj ekipi svi već imaju svoje srodne duše, samo ja sam zakinut. Cure mojih frendova više na igralištu kad igramo basket, a onda im se bacaju, onako znojnima, u zagrljaj. U zadnje vrijeme ne idem s njima u igraonicu na dnu ulice. Jednostavno ne mogu gledati njihova zaljubljena lica. Sve češće i duže zadržavam se u svojoj sobi gdje provodim svoj samački život.

Ipak, odlučio sam pokrenuti se s mrtve točke. Za početak nabacio sam modernu frajersku frizuru. Tako nalickan i namirisana valjda ću nekoj zapeti za oko. Izgubio sam nadu da ću na chatu nešto pokrenuti pa sam odustao od tih internetskih cura koje ustvari ne postoje. U potpunom očaju htio sam provesti cijeli vikend pred televizorom i buljiti u prazno. Baš kad sam se htio baciti na svoju omiljenu fotelju - šok! Tamo je u zagrljaju moga brata sjedila prekrasna cura. Bio sam zbunjen. Pa moj brat je smotani štreberčić! Maknuo je ruku s curinog ramena te isfolirao odlazak na računalo kako bi namjestio drugu pjesmu. Bio sam shrvan činjenicom da moj brat smoto ima curu i to ne bilo kakvu curu. Dok je brat namještao pjesme na računalu, sjeo sam na kauč do fatalne neznanke i odmah se stresao od njezina pogleda. Rekla mi je da me je vidjela na igralištu i tiho dodala da sam baš sladak. Ostao sam ukopan, a onda je uletio brat i odvuкао me od nje rekavši da sad moram izaći jer oni trebaju vježbati matematiku i da im treba mir. Kasnije za večerom nisam ništa liznuo. Odmah sam okupirao kupaonicu, tuširao se, mirisao i uređivao. Moja sestra blizanka značajno me odmjeravala. Znao sam da je nešto naslutila jer ona ima tu moć ulaženja u moje osjećaje. Odjurio sam u krevet, pokrio se preko glave i vidio samo nju - predivnu curu moga brata.

Sutradan sam bio prvi na igralištu. Pogađao sam koševе kao nikad dosad i osjećao da mi nešto daje dodatnu snagu. Na kraju utakmice moji frendovi su se po običaju pridružili curama

na zidicu, a malo podalje nemarno naslonjena stajala je ONA. Zavrtjelo mi se u glavi, ali sam svejedno krenuo prema njoj. Polako. Frajerski.

O bratu nisam stigao razmišljati.

Nikola Draèa, 7. r.

Osnovna škola Smiljevac, Zadar

Voditeljica: Marina Marijačić

... Prstima pucketaj ti!

“Tko je u ovom imao svoje prste?”, upitala je nastavnica hrvatskoga jezika ugledavši išaranu školsku ploču.

“Tko je u ovome imao svoje prste... prste... prste?” vrištalo je u mojoj glavi. Nesvjesno pogledam u svoje prste, a razred već složno odgovara: “Tu je Tena imala svoje prste.”

Zločesti Tenini prsti! - prostruji mi glavom i sjećanja krenu.

Majka je često pričala da su mi prsti bili najdraža igračka i najmilija uspavanka te kako sam spretno vrtjela prstiče kroz pramen kose iznad uha praveći kovrče sve dok ne bih zaspala.

Prvu me brojalicu baka naučila dotičući moje prstiče: “Ovaj ide u lov, ovaj nosi pušku, ovaj jede krušku, ovaj kaže „daj meni“...” Bila mi je to najdraža brojalica koja je uvijek završavala blagim zavrtanjem maloga prsta, popraćena riječima: “Ciccc tebi!” I sama sam ponosno pokazivala kako znam brojalicu: “Ovaj ide u lov, ovaj nosi puku, ovaj jede kuku...”, izazivajući uvijek gromoglasan pljesak ukućana.

Bilo je to vrijeme igre i razigranih prstiju. Zamagljeno staklo privlačilo je moje prste kao magnet. Oslikavala sam ga različitim crtežima kojima sam se divila, ali oduševljenje je kratko trajalo, baš kao i slika nakon koje je na prozoru ostala ružna mrlja.

“Zločesti Tenini prsti!” rekla bi mama, onako u prolazu, bez imalo oduševljenja za moje likovno umijeće.

Još nisam krenula u školu, a već sam čitala prve slikovnice. Čitajući, prstom sam podvlačila riječi. Mama je uzalud stavljala štapić, a ja sam ponovo stavljala prst. Svi su pokušaji propali jer boljeg pokazatelja od mojega kažiprsta nije bilo. Mama je zaključila: “Opet ti tvoji prsti!”

Polaskom u školu dobili su moji prsti nove zadatke. “Kada želite odgovoriti na moja pitanja, podignite dva prsta”, rekla je učiteljica. Hvalila me majci kako sam vrijedna, kako brzo učim i stalno dižem

dva prsta. Ja sam zaključila da su moji prsti - prsti znanja. Uskoro je stigla i nagrada za uspješnu sliku. "Prstići su ti veoma spretni", hvalila me učiteljica Branka, "samo nastavi tako." I to su moji prsti! Vrijedni i spretni!

Sjećam se kako su ti prsti sudjelovali u ne baš slavnoj bitci nakon koje je na Tominoj ruci osvanula modrica. Nije to bio prvi plavi otisak mojih prstiju, a ni posljednji. Oni su bili moje najdraže oružje protiv starijeg brata. Nerado se sjećam svog izdajničkog prsta uperenog u Marka prilikom otkrivanja autora ružne mrlje na zidu. I danas mi je žao.

Vrijedni, spretni i razigrani, zločesti i neuredni, izdajnički i ratoborni... Moji prsti! To su isti oni nestašni prstići koji su nekada mahali na pozdrav popraćen s "Pa - pa!", prsti koji su mirni i sjedinjeni u molitvi, prsti koji neumorno pokušavaju pucketati dok razdragano pjevam omiljenu pjesmicu: *Kad si sretna, prstima pucketaj ti...* To su moji prsti! Naučila sam pucketati. Sretna sam i prstima pucketam...

Tena Bilandžija, 7. razred

Osnovna škola Josipa Kozarca, Slatina
Voditeljica: Zorica Varga

Klinka, a veæ glumica!

Plaćem, a ništa me ne boli; ljuta sam, a nitko me ne ljuti; smijem se, a ništa nije smiješno. Mama me gleda i čudi se. Na sve moguće načine trudi se smiriti me, ali u tome nikako ne uspijeva. Govorila je da ja stalno nešto glumim, da sam rođena glumica. Onda nisam razumjela što to znači, pa kako i bi kad sam bila samo mala, nestašna beba. Mama je jedva čekala da malo narastem kako bi me upisala u dramsku grupu.

U prvom razredu počela sam glumiti. Tada sam shvatila da je gluma ustvari dječja igra na pozornici. Kada sam dobila svoju prvu ulogu, pomislila sam da je to šala. Trebala sam glumiti drvo. Zamislite: ukočeno stajati na pozornici, lagano mahati rukama i ponašati se kao da ne vidiš i ne čuješ nikoga oko sebe. Svi ostali glumci smiju se, igraju i zabavljaju dok ja nepomično samo stojim. I ja bih rado hodala po pozornici, smijala

se i pravila važnom, kao i svi ostali glumci s pravim ulogama. Još sam dobila i zadatak da doma pred ogledalom dobro provježbam svoju ulogu. Mislila sam da ću poludjeti jer sam morala na sebi imati smeđe hlače boje debla, a ja uopće ne volim dosadnu smeđu boju, zelenu majicu boje razlistane krošnje, a na rukama, kao dugim tankim granama, lišće napravljeno od kolaža. Stala sam pred ogledalo i promatrala sebe, promatrala drvo. Bila sam ozbiljna jer se to od mene tražilo. Lagano sam micala rukama, kao da ih vjetar njiše, lišće je šuštalalo, a ja sam se počela svidati samoj sebi. Jer ja sam ipak posebno drvo. Moja uloga u predstavi je isto posebna. Nasmijani dječak i zaljubljena djevojčica smjestili su se baš ispod moje krošnje kako bi jedan drugome šapnuli svoju tajnu. A ja sam drvo koje će njihovu tajnu znati čuvati zauvijek. Nakon napornih proba jedva sam čekala nastup.

Mama je u dvorani nestrpljivo čekala početak predstave. Mahnula sam joj. Jako sam se bojala da ne pogriješim. Što ako padnem? Možda mi se od straha ukoče ruke, a kako će onda moje lišće šušitati? Što ako prestanem disati? Kad je predstava počela, svi su strahovi nestali bez traga. Osjećala sam se važnom i posebnom kao da sam kraljica pozornice. Uživala sam u svojoj ulozi. Mami su potekle suze od sreće i ponosa. Nakon najvećeg i najglasnijeg pljeska na svijetu, majka mi je prišla, zagrlila me i šapnula mi da sam bila savršena, da sam ja njena prava mala glumica.

Ana Novak, 5. r.

Osnovna škola Selnica, Selnica
Voditeljica: Natalija Jurinec

Ljubomora

Jedne subote u jutarnjim satima probudila sam se i vidjela da mame nema u kući. Na poruci je pisalo da je otišla u trgovinu. To me začudilo jer uvijek zajedno idemo u trgovinu subotom. Odlučila sam je nazvati da vidim koji je to razlog da nije čekala mene. Rekla mi je kako je to

iznenađenje, a ja sam, kao i obično, bila jako znatiželjna i napasna pa mi je morala reći.

Kada je rekla da mi u posjet dolazi prijateljica Antonija iz bolnice, zamračilo mi se pred očima. Naime, ona je iz Požege, ali je došla u dom za djecu s posebnim potrebama. Većina ih je u kolicima, no ona nije, već je jako mala i ima iskrivljenu kralježnicu. Nije mi draga jer smo vrlo različite kao osobe, ali postoji još jedan razlog, a to je što ju moja mama toliko voli. Evo, vidim kroz prozor mamu kako izlazi iz auta s njom i prilaze kući. Počinje moj dan patnje.

Čim je ušla, mama joj je počela tepati i dvoriti ju, a mene je poslala čistiti sobicu. U tom sam se trenutku osjećala odbačenom kao Pepeljuga. I cijeli se dan tako vrtio samo oko nje. Na mene mama uopće nije obraćala pažnju, na moja pitanja nije stigla odgovoriti. Kada mi je sve to postalo prenaporno, rekla sam mami kako ja nju i ovo prenemaganje oko nje trpim cijeli dan, a za nagradu ne mogu ići ni van s prijateljima. Mama mi je na to rekla da se onda ponašam prema Antoniji kao prema njenoj prijateljici. To me još više pogodilo pa sam se, stisnuvši zube, odmah počela spremati za van. I tada sam čula mamu kako ju gotovo moli da prenoći kod nas. Bila sam toliko ljuta da sam sve htjela razbiti.

Sutradan sam s prijateljima dogovorila odlazak na sv. Misu, no i Antonija je sa mnom morala ići. Bilo mi je neugodno i mislila sam da ću biti ismijana zbog njenog neobičnog izgleda. Srećom, očito imam jako dobre prijatelje i nikom to nije ni palo na pamet. Antonija je bila sva sretna, moja mama također, a ja sam se osjećala beznačajnom. A onda smo poslije ručka išli na rođendan moje nećakinje i tamo je moja mama, zamislite, nju svima predstavljala kao: „Moja Antonija!“ i k tome ju još i poljubila svaki put, a moja ljubomora je samo rasla i rasla i nikad nije bila veća. Jedva sam preživjela tih par sati i s olakšanjem krenula s mamom vratiti Antoniju u dom. Mogla sam ispasti dobra i pri povratku iskoristiti priliku za razgovor s mamom. Sve je ovo konačno trebalo završiti, i to dobro. No, kad sam ušla u taj dom, sve me je nekako šokiralo: taj prostor, njihove teškoće, zahtjevni pogledi... Vidjela sam kao je njoj zapravo. Ona je svima njima morala pomagati jer je skoro jedina u tom domu pokretna, a toliko je udaljena i svakim se danom sve više

udaljava od svoje obitelji i prijatelja. I pri povratku sam još razmišljala o cijelom tom danu i tom domu i nisam znala kako započeti razgovor s mamom. Srećom, ona ga je prva započela. U jednom trenutku sam samo počela ridati i izbacila iz sebe. Rekla sam mami sve što me muči i kako me vrijeđa što prema meni ne pokazuje tolike osjećaje. Ona mi se samo ispričavala i obećavala kako će odsad biti bolja u tome i da će više vremena provoditi sa mnom. Meni je taj razgovor toliko značio.

Shvatila sam što je ljubomora, koliko je teška i opaka i kako ju je važno iz sebe izbaciti, naravno ako imaš nekoga zaista bliskoga koji te i u takvom stanju voli. Shvatila sam mnogo o sebi i o svojim prijateljima i, sve što imam, sada mnogo više cijenim. Sljedeći vikend Antonija je opet došla u posjet, ali meni više nije bilo teško razgovarati i družiti se s njom. Zapravo, osjećam da bih joj se nekako trebala i zahvaliti.

Marija Martinovič, 7.r.

Osnovna škola Jurja Habdelića, Velika Gorica
Voditeljica: Ksenija Lažeta

Najljepši cvijet (putopis)

Napokon je kraj napornog školskog tjedna. Umorna sam, ali sretna. Otkako su se baka i djed vratili iz Njemačke prije dvije godine, tata i ja svaki drugi vikend idemo k njima u Bosnu. I danas ćemo. Tata samo što nije pozvonio.

Žurno spremam svoje stvari. Brzo doručkujem i zahvaljujem Bogu jer nam je podario sunčano subotnje jutro iako je sredina studenoga mjeseca.

Čujem zvono. Ljubim mamu i baku pa brzo izlazim iz kuće. Grlim tatu, potom ulazim u automobil. Polako krećemo. Pod gumenim nogama automobila šušaju naslage suhoga lišća. Zamjećujem da ga ima samo ispred naše kuće iako ga često kupim u vreće. Ljutim se na dva visoka, prkosna stabla preostala u cijelom susjedstvu. Samo da znaju koliko sam puta poželjela da ih djed posiječe unazad tri-četiri godine. Više nisam mala i ne želim skakati u hrpice lišća koje je moj djed skupljao samo za

mene, a ja ga dijelila s djecom iz ulice jer nisam mogla podnijeti da me zavidno gledaju. Djeda od ljetos nema. Sjećam se kako me je ponosno promatrao dok sam se igrala u lišću.

Brzo mičem slike iz djetinjstva. Ako nastavim razmišljati, rasplakati ću se. Krijem navrle suze okrećući glavu na drugu stranu i promatram kuće različitih boja složene poput drvoreda. U svakoj drugoj kući je mala trgovina, kafić, pekarnica ili neka obrtnička radnjica. To je moj Osijek s kojim se pozdravljam dok ostaje iza nas.

Kuće su se prorijedile. Promet na cesti je slab. Tata i ja pričamo o koječemu, kao i uvijek dok putujemo. Tradicionalno, ja vodim glavnu riječ. Priznajem, neizlječiva sam pričalica. Evo, jučer sam obećala sebi da ću popisati imena svih sela od Osijeka do Vinkovaca, ali zaboravila sam neumorno pričajući. Znam da me tata voli slušati. Iako se često viđamo, nikada mu ne dosade moje priče.

Zamjećujem razlike između sela i grada. Sviđaju mi se seoske kućice, više one stare nego nove. Dvorišta su im puna cvijeća i radosti. Pred njima sjede stari ljudi na niskim klupicama.

Eto, promaknu mi natpis na četvrtastoj daščici. Čitam sa sljedećih: *prodajem svinje, prodajem nemasne bravce, prodajem jaja, prodajem voće i povrće, prodajem jariće* i još koješta. Dosadilo mi je čitati.

U kanalu kokoši ključaju, a perje im šareno, smeđe, bijelo... Neke su sitne poput golubova. Samo nekoliko koraka dalje od njih dječaci sjede i igraju se s debelom mačkom. Curice oblače lutke. Prava mala revija u selu pokraj ceste.

- Pazi, tata! - viknem.

Stari seoski pas zaputio se preko ceste jer ga na drugoj strani čeka dječak.

Prošli smo sela. Pred nama je velika, otvorena čistina. Krasi ju poneki grm ili usamljeno stablo.

Promatram polja: sad su žućkasta, sad crvenkasta. Ptice, nalik starcima ispred seoskih kuća, sjede na žicama dalekovoda i pričaju. Nebo je iznad njih čisto, plavo - spaja se sa zemljom; oblaci bijeli, pahuljasti. Ah, slavonska ravnica. Nema joj kraja.

Opet ulazimo u selo. U njemu nekako sve isto kao i u prethodnima.

Iako se prizori ponavljaju, nikada mi ne dosade. *Selo, ravnica, polja, šuma; selo, ravnica, polja, šuma...* brojim od svoje pete godine od Osijeka do Vinkovaca. Ovaj put prešla bih žmireći.

Stižemo u Spačvu, predivnu gustu šumu punu hrastovine. Stvorena je za izlete. Posebice za one koji vole debelu hladovinu i odmor na svježem zraku. Tata i ja česti smo Spačvini izletnici. U restoranu *Kunjevci* kuhaju najbolji grah.

Zar smo već u Županji? Pružam tati svoju putovnicu jer se pred nama otvara savski most. Znam, negdje na sredini mosta je granica između Hrvatske i Bosne i Hercegovine.

- Imate li što za prijaviti? - pita nas carinik.

- Imam tatu - šalim se, ali čovjek kao da nije shvatio smisao mojih riječi. Mrko me gleda. I ja sam njega mrko pogledala.

Orašje!

- U Bosni se još dobrobrano vide posljedice rata - kažem. Tata šuti i vozi. Osjećam se čudno. Gledam srušene kuće i razmišljam kako je njihovim vlasnicima. I Hrvatska je pretrpjela isto, ali ona je nekako stala na svoje noge.

Ulazimo u središte Orašja. Promatram tatu i šutim. Zna što hoću, zato zaustavlja automobil ispred čevabdžinice gdje svaki puta pojedemo najbolje čevape.

Jedem i razmišljam. Kad bih trebala opisati Bosnu, bilo bi to vrlo jednostavno. Rekla bih: Odavde potječu moji korijeni s očeve i majčine strane. Volim ju jer ima prekrasne krajolike i prirodu. Ljudi su ljubazni, radišni, pobožni i znaju napraviti najbolje čevapčiče na svijetu.

Najeli smo se. Sad možemo do velikog trgovačkog centra *Bingo*. Ponuda je velika, ali valja pripaziti na stanje u novčaniku.

Opet smo u automobilu. Sve je oko nas prostrano, nenaseljeno. Stižemo u Pelagićevo. Osjećam u zraku da je Turić blizu. Srce mi brže kuca. Prolazimo pokraj novoga groblja u kojemu su pokopani moji rođaci, prabaka i pradjed. Križam se želeći im pokoj vječni.

Ulazimo u selo Turić. Sve kuće imaju prostrana dvorišta, čak i one srušene, a one su u većini. Divim se prizoru: veliki voćnjaci krase malo selo. Stariji mještani sjede ispred kuća. Razgovaraju i družu se. Predivno

je šetati ovim lijepim krajolikom. Zbog toga su se baka i djed vratili kući iz njemačkoga velegrada, a tata i ja vraćamo se svakoga drugog vikenda.

Evo bijele dvokatnice i dvorišta punog cvijeća. Pred njom su moja baka i moj djed. Čekaju svoj najljepši cvijet. Tako su mi rekli.

Ivona Šarić, 8. r.

Osnovna škola Svete Ane, Osijek

Voditeljica: Ruža Zubac - Ištuk

Šljiva Plavica

U vrtu moje bake
raste šljiva Plavica.

I sada

je tamo, to staro stablo.

Baka svako jutro gleda

šljivu prepunu plavih plodova

i čeka

da ja dođem u Gunju.

Margita Butković, 3. r.

Osnovna škola dr. Vinka Žganca, Zagreb

Voditeljica: Vinka Zadro

Svagdašnji razgovori

Šes ura je. Diže se baba iz postelje, oblači se i zapinje ogrnač preko pasa. „Diži se! Šes ura, a ti još spiš. Užeži oganj na popretu. One će ti kobasice propas“, budi deda.

„Hoću! Evo me! Pristavi kafu“, govori i podiže se na kraj postelje.

U kominu baba pristavila džezvu i iziđe na kortu zazvat Katu. „Hajde, Kate! Pristavljena je.“

Vrati se u komin, a za trpezom već sjedi ded i brontula: „A kad si zazvala Katu, zašto nijesi i Đura. Ne bi ti jezik otpo!“

„Eto ti pa ga zovi“, odgovara namrgođeno. „Sinoć me umorio s onim njegovim boleštinama. Pušti ga s mirom.“

A đed se diže i ode niz ulicu.

Taman baba ulila u kikare, a na vrata Kate i stavlja na trpezu pjatin s beškotinima. „Malo ćemo uz kafu. Ulij meni više mlijeka.“

„A znam više, Bora ti“, odgovara baba i gleda kako s vrata dolaze đed i Đuro.

„Evo ga, svega mi“, brontula sama za se iako zna da su je svi čuli.

Pije se kafa. Pripovijeda se koga će jutros boli. Ko je mogo noćas zaspat, a ko nije. Ko je koje tablete popio. I što će ko danas činit.

„Tokat će mi ić na pašu“, diže se Kate i ode preko vrata.

„A idem i ja“, za njom će Đuro. „Ni oganj nijesam naložio, a čele moram viđet“.

„Aj, aj pomalo“, za njim će baba peruć kikare na pilu.

I đed ode za svojijem poslom, a baba za svojijem.

„Nemoj zaboravit baretu da te sunce ne smantra“, krivi se baba za dedom.

„Uzo sam“, odgovara đed i prti bursu na rame i ode u baštinu.

„Skuhaj što zeleni“, dodaje, a baba gleda za njim, vrti glavom i opet govori sama sobom „Gospe moja, jedva jedvice ide putem“.

Rječnik

zapinje - zakopčava; ogrnač - pregača; popret - ognjište; komin - kuhinja; džezva - posuda za kuhanje kave; korta - vrata na dvorištu; trpeza - stol; brontulati - gundati; kikare - šalice; pjatin - desertni tanjurić; beškotini - suhi kolačići; tokat - trebat; čele - pčele; pilo - sudoper; bareta - kapa; smantrati - ošamutiti; kriviti se - vikati, dovikivati; prtiti - staviti na rame; bursa - torba

Nikoleta Radić, 7. r.

Osnovna škola Slano, Slano

Voditeljica: Ljiljana Šimunović

Sveta Lucija

Stara drvena kuća. Cijela pokrivena novim snijegom. Malo je prozora. Na jednom je napuklo staklo, a kroza nj se naziru uštirkane zavjese i stari radio. Divni dani u Slavoniji.

Promrzli pijetao pozdravlja ovo snježno i mrazno jutro. Ugodno je spavati u drvenom krevetu punom izrezbarenih ukrasa. Djed mi je pričao kako se radovao dok ga je izrađivao i kako su se hrastove daske polako pretvarale u oble stranice kreveta. Pucketanje drva i smole iz peći polako me razbuđuje. Dižem glavu s mekog pernatog jastuka. Osjetim miris toplog domaćeg kruha. Na drvenom, pomalo klimavom stolu, ugledam zdjelu punu svježih bakinih kolača, a pokraj njih proviruju uštipci. Dugo me nije bilo ovdje i baka mi želi ugoditi.

Ustajem. Djed je donio kulen i domaću slaninu iz sušionice. Sjeo sam nasuprot njemu. Gledam bore oko njegovih očiju, duboke su i brojne. Očito je da je djed pretrpio mnogo ljutih zima. Često sam slušao njegove priče. *„Bilo je to neko sasvim drugo vrijeme. Puno se radilo, ali su ljudi bili veseliji, više su se družili, više razgovarali...“* Djed nije uspio sakriti sjetni odsjaj u oku prisjećajući se davnih mladenačkih dana. *„Da se nismo toliko družili nikad ne bi upoznao tvoju baku.“*

Baka pali svijeću na stolu. Titravi plamen obasjao je zrna pšenice što ih je djed sijao u malu posudu. Jedno je zrno ostalo. Podsjetilo me kako mi je jedne davne Svete Lucije dopustio da prstićima prebirem po pšenici prije nego bi ju posijao. Onda smo pričali kako to maleno zrno izraste u žuti, visoki klas, a bakine brižne ruke pretvore ga u kruh za mene.

Dok toplo pecivo grije moj dlan, pogled mi odluta prema prozoru. Bjelina snijega raskošno je okitila dvorište. Jedna se tanka i krhka grana bori s njegovom težinom. Spasio ju je ledeni vjetar noseći pahuljice u daljinu. Šuma je tiha i strpljivo prihvaća nove pahulje. Dugo nije ovako sniježilo za Svetu Luciju.

Na drugom prozoru već skoro istrošena petrolejka čeka da ju djed upali. Otišao je po drva, a kad se vrati opet ćemo pričati moje i njegove priče. Naše priče.

Josip Martinèia, 8. r.

Osnovna škola Ljudevita Modeca, Križevci
Voditeljica: Danijela Zagorec

Kad vrijeme mijenja me

Sakrih se iza izbrazdanog hrasta tražeći nikad pronađeno mjesto.
Igra skrivača, kažeš.
Nostalgija.

Urezana imena vraćaju slavinu sjećanja.
Histeričan smijeh stvara atmosferu.
Dimenzija prostora se smanjuje.
Visina, duljina, širina, ne bitno.

Igrajmo se svjetla i sjene u mračnom kutku iluzije.
Fotografirajmo namještena, sretna lica, obrisana
iskorištenom krpom za prašinu.

Zaboravimo se.
Nestanimo.
Naša radnja zbiva se kasnije.
Svijet se smiješi.

Moj spas za mene.

Ivana Kovaèeviã, 8. r.

Osnovna škola "1. listopada 1942.", Čisla
Voditeljica: Jadranka Petrušić

Sajam u Benkovcu

Preko noći, na prostoru podno visokoga odašiljača, iznikao šatorski grad. Stručnjaci za marketing, zaraženi virusom prodaje, razastrli po zemlji i povješali oko sebe sve: alat svakojaki, kuke, "sikirice", držalice za motike, "livke" za vino, peke i roštilje, poklopce, bukare, krumpire "na vriće" i na kile, "sime za kapulicu", o motku počasnno obješen bijeli luk...

Na istom mjestu šepure se originali i plagijati: naočale, vjenčanice, prsluci, radne i paradne cipele, moderna odijela, čarape na komade i u kompletu, haljine za hirovite i mušičave gospođice koje sanjaju bogata muža, umjetničke slike za strastvene kolekcionare, nacionalno osviještene čaše i vrčevi s neizostavnim domoljubnim motivima...

Na drugom kraju živa stoka. Miris slame i konjskog gnoja. Tisuće boja i sjena gnijezde se pod slapom sunčevih zraka što se prosipaju prostorom. Zujanje nasrtljivih muha i kukaca što u gustim jatima lebde zrakom. U žičanim kavezima zbunjene svinje. Do njih u mrežastim vrećama patke, kokoši i pilići. Purani se, zamukli u strahu, oglašavaju najprije povremeno, a onda sve češće dok se njihovo glasanje ne slije u zvonko harmonično tuuuurliiiiikanje. I jedno tele drhtavo od boli mota se oko majke koja sluzavim nozdrvama prebire nešto slame očekujući sa strahom i zebnjom što će dalje biti.

Prodaje se, kupuje, procjenjuje i precjenjuje sve. Ljudi se probijaju po utrtim stazama,

žure jedan za drugim, traže obilazni put, zastaju i vrpolje se. Kupci se raspituju za cijene. Jedni, poslije dugog premišljanja, započinu pogađanje s trgovcem i, obuzeti zanosom, kupe robu. Drugi, lišeni želje za borbom, odolijevaju iskušenju pa nastavljaju potragu dalje.

U međuprostoru rumeni svirač pociktava dugim zvonkim zvukom kao da se nekome sveti. Iza leđa mu natpis: *DIPLE S MIHOM I BEZ MIHA*. Ljudi se propinju na prste, ispružili vratove, načulili uši, slušaju kao da su oduzeti.

Uz svirača i jedna etnobaka. Na licu joj zagonetni osmijeh Mona Lise. U ruci preslica. Na otvorenoj pozornici prede i plete okružena

proizvodima iz svoje tvornice tekstila: čarapama, rukavicama, šalovima, torbicama - sve samim originalima bez premca.

Na prilazu šatorima nevješto ispisan natpis: *ĆEVAPI. KOKOŠ. I VINO.* Pod šatorima komešanje. Posebice uz panj na kojem se "siče" pečena janjetina. Gomila raste, buja, povećava se iz trena u tren kao poplava. Jedni nalakćeni na ogradu čekaju red. Drugi već maste brke i jedu pobjednički plijen jer *"ako neš sist i ist, vrag mene odnije, ako si ima rašta i dolazit"*. Rakiju su popili putem, sad je na redu vino i pivo. To podiže klonulu snagu. Zategli se trbusi, rumene se lica, znoje se čela. Računa se napamet, plaća se gotovinom, ne gleda se sitno.

Predvečer nastupa zatišje.

Ljudi i automobili cure u kolonama i odlaze kako su i došli: ulicama, sporednim puteljcima, prečacima, vododerinama. Roba se vozi u prikolicama, nosi na leđima, na glavi, u rukama, pridržava se ukočenim ljepljivim prstima, ispomažući se bradom... Korak postaje teži, tijelo se skupilo, pribire se snaga i naprežu živci.

Oni koji nisu kupili ništa, a većina je takvih, imaju izgovor: paradna predstava zvana sajam u Benkovcu na rasporedu je opet - idućeg desetog!

A na sajmeni dan - život je manje težak, manje dosadan, manje jadan.

Ivona Bukša, 8. r.

Osnovna škola "Stanovi", Zadar
Voditeljica: Dinka Golem

Prièa o biseru

Toga je predvečerja more bilo neobično mirno i toplo. Oko školjke Biserke šumio je veliki plavi ocean, a alge su svojim ručicama prebirale nježnu uspavanku. Biserka je vidjela da je školjka Blanka, njena draga prijateljica i susjeda, već bila uronila u san, a i ona je osjećala da su joj oči sve teže. Polako je uronila u mekani, topli pijesak na dnu i zijevnula.

Odjednom je u svojoj utrobi osjetila oštru, strašnu bol koja ju je vrijeđala poput oštrice noža. Jedno malo zločesto zrnce pijeska ušlo joj je

u usta i zarilo se u samo središte njene duše. Migoljila se i pokušavala ga izbaciti van, ali nikako nije uspijevala. Bol je bivala sve jača i jauknula je tako glasno da se cijeli duboki ocean zatresao.

- Što je? Što ti se dogodilo? - odjekivala su pitanja sa svih strana. Oko nje su se u trenu okupili svi stanovnici oceana i zabrinuto propitkivali što joj je. Zadnjim atomom snage otvorila je usta i pokazala zrnce pijeska od kojeg je njena rana počela krvariti.

Među okupljenima bila je i Zvezdana, morska zvjezdača i najveća atrakcija cijelog podmorja. Otkako je došla u taj dio oceana, potpuno je zavladala njime. Nije bila bezbojna i neugledna kao svi ostali, Zvezdana je bila najljepše i najneobičnije morsko biće. Njeno žarkocrveno tijelo sjajilo se i po najvećem mraku. Svi su joj zavidjeli na ljepoti, a sa svakim glasom divljenja koji je do nje dopirao, bivala je sve umišljenija. Biserka je bila sigurna da do nje nije dotrčala zbog sućuti, već iz želje da je svi vide.

Iz gomile riba, školjkaša, mekušaca i rakova koji su je okružili, pred Biserku istupi jastog Sebastijan. Bio je on najmudriji u svem oceanu, ali mnogi su ga smatrali ludim jer im je često pričao kako se daleko iznad njih nalazi jedan neobičan, potpuno drugačiji svijet u kojem je on jednom bio. Njegove priče činile su im se previše bajkovite i nisu mu vjerovali.

- Što se dogodilo, draga moja prijateljice? - upitao je Sebastijan kad se konačno probio do Biserke.

- Dogodilo se nešto strašno! Zrnce pijeska sjelo mi je na dušu i nikako ga ne mogu izbaciti van! A boli... Da znaš samo kako boli! - rekla je i gorko zaplakala nad svojom sudbinom.

- Budi strpljiva i tvoje će oči uskoro vidjeti ljepotu kakvu nikad prije nisu vidjele - izrekao je to Sebastijan, pun divljenja. Njegove su riječi donosile utjehu, makar je Biserki bilo teško u njih povjerovati.

- Ha, ha, ha! - grohotom se nasmije Zvezdana - Sebastijan opet priča bajke za malu djecu! Svi se počеше smijati. Zaboravili su oni i na Biserku i na njenu bol i ona se neprimjetno udalji od gomile.

Ukopala se školjka Biserka u pjeskovito tlo u najtamnijem dijelu oceana, među modrozeleno vlati morske trave koja ju je skrivala od

znatiželjnika. Prijateljica Blanka pravila joj je društvo i vremenom je gotovo zaboravila na svoju bol. Nosila je zrnce pijeska u svojoj utrobi kao što majka nosi svoje čedo. Čak joj se i činilo da ono u njoj raste poput djeteta koje se treba svaki čas roditi.

Jednog su jutra morske struje bile neobično jake i one počеше snažno udarati u oklop koji ju je branio. Pod naletom snažnog vala Biserka otvori svoja usta i cijeli kraj odjednom obasja snažna i prodorna svjetlost. Zrnce pijeska u njenoj utrobi pretvorilo se u sedefasti kamenčić, nad čijom se ljepotom ubrzo okupiše svi stanovnici oceana.

- Hura! Hura! - vikao je Sebastijan i podigao svoja kliješta u zrak.

- Nadam se da si sretna. Sad si ti postala zvijezda oceana - rekla je ljubomorna Zvezdana.

Ali Biserka nije marila za slavu jer ona i nije željela biti zvijezda cijelog podmorja. Željela je tek uživati u ljepoti svoga bisera i nije se obazirala na priče kako je namjerno progutala ono zrnce pijeska samo da bi se pravila važna. Bila je umorna i željela je krišom pobjeći u svoj dom među morskom travom, no gužva i buka koja se oko nje stvorila bila je sve veća i nesnosnija.

Iznenada se uzdignu silna morska oluja koja je nosila sve pred sobom. Pokušala se spasiti čvrsto se držeći za koraljni greben, ali vrtlog je bio jači. Oluja ju je zahvatila i odnijela nekamo jako, jako daleko.

Kada je otvorila oči, shvatila je da se našla u nekom potpuno drugačijem svijetu. Ugledala je plažu prepunu ljudi, djecu koja se igraju u plićaku. Iznad plavog oceana sjajio se neobično veliki svjetlucavi biser koji je grijao njeno preplašeno i drhtavo tijelo. Sebastijan je imao pravo! Ljudi o kojima je znao pričati stvarno postoje!

Dok je Biserka uživala u tom neobičnom prizoru, prišla joj je neka djevojka. Dobrohotno ju je pogledala i primila nježno među svoje dlanove. Djevojka ju je prislonila na svoje uho i školjka joj je počela pričati o biseru, Sebastijanu, Blanki, Zvezdani, svom životu u oceanu... Čudila se ona svemu što joj je školjka ispričala, baš kao što se nekoć i sama Biserka čudila dok je slušala Sebastijana kako joj priča o jednom neobičnom svijetu u kojem žive ljudi.

- Molim te, vrati me nazad u ovaj beskrajni plavi ocean. To je moj dom,

drugoga nemam - zamolila je Biserka djevojku na rastanku. - I primi moj biser na dar i kao uspomenu na naš susret. Meni više ne treba, ionako mi je donosio samo nevolje. Djevojka snažno zamahne i odbaci školjku daleko na pučinu. I dok je ona sva sretna uranjala u dubine plaveti u kojima je rođena, do nje je dopirao djevojin glas koji je postajao sve tiši:

- Natalija! Zaboravih ti reći da se zovem Natalija.... Ne zaboravi me... Ni ja tebe neću...

Natalija Kolar, 7. r.

Osnovna škola Ivanska, Ivanska
Voditeljica: Katica Šarlija

Školjka

Život joj tama.

Tiha,

uvijek sama.

U njoj

pahulja sjajna,

cijeloga života

tajna.

Marina Šegedin, 8. r.

Osnovna škola "Ante Curać-Pinjac", Žrnovo
Voditelj: Ilija Mijatović

Promatrao sam more

Tamnoplavo, sivo pa sve do nijanse u kojoj se siva sudara s crnom. Nebo se brzo mijenjalo, a s njim i more. Dolazi oluja, a ona još sjedi na rubu hridina i zuri u more.

Prišao sam joj, sjeo na rub i ugledao valove kako se dižu i navaljuju na stijene. Kao da more želi pomaknuti kopno. Vjetar je zapuhao,

okrenuo sam glavu prema njoj i gledao kako joj duga plava kosa leprša na povjetarcu.

Rekao sam joj: „Ana, uđimo u kuću. Ovdje postaje hladno.“ „Čekaj“, samo je prozborila.

„Pogledaj more. Isto je kao i onog dana kada je tata nestao.“ Gledao sam more. Mijenjalo se iz minute u minutu. Postajalo je sve gore. Valovi su cvillili o stijene, cijelo se more uzburkalo. Crna boja neba podsjetila me na velike beskrajne granice svijeta, a plava boja mora u mene je unosila tajnovitost i nemir. Munja je sijevnula i zatutnjao je grom u daljini, ali sam se ipak brečno. Osjetio sam male, sitne kapi kiše na koži. „Hajdemo u kuću“, zamolio sam ju. Bez riječi je ustala i polako krenula prema kući. Krenuo sam za njom. Iza kuće je bila crnogorična šuma, u kojoj su se visoka stabla opirala vjetru, a ispred nje more koje se pripremalo za dolazak oluje.

Ušli smo u kuću. Ana je sjela na stolac i kroz veliki prozor, izgubljenim pogledom, gledala u more. „Idem zatvoriti prozore, vjetar će jako puhati, a sigurno će biti i pljusak.“

„Sjećaš li se kako je tata umro?“ brzo me prekinula. „Da, sjećam se. Stajao je na rubu hridina, vjetar je snažno zapuhao i pao je u more.“ Nisam mogao dalje. I sam sam čuo količinu tuge u svom glasu. Pogledao sam Anu. Oči su joj bile crvene od suza što su se slijevale niz obraze. Sjeo sam pokraj nje i zagrlio je. „Zašto se svake godine vraćamo na ovo mjesto? Da se sjećamo tatine smrti? Da se sjećamo boli njegova nestanka? Reci mi, zašto?“ - upitala me drhtavim glasom. „Ne dolazimo zbog tužnih, nego zbog sretnih uspomena na oca. Zbog sjećanja na njega i da ga nikada ne zaboravimo.“ U taj trenutak munja je zabljesnula sobu, grom je udario, vjetar zapuhao, more se diglo, kiša počela lupati o prozore. Oluja je stigla.

Ana je vrisnula, bacila se na pod i počela vikati iz petnih žila: „Ne daj da me more odnese!“ Valovi su bjesnili. Udarali su tako jako o stijene da su prskali sve do vikendice. No ionako ne bi vidjeli razliku između morske vode i kiše zato što je pljusak bio stravičan. Popeo sam se stepenicama na kat i otišao kroz hodnik u spavaću sobu. Zatvorio sam prozore i vratio se u hodnik. Otišao sam do terase zato što su staklena vrata bila otvorena,

a kad sam došao tamo, imao sam što i vidjeti. Po moru je kružila pijavica tako velika da se činilo kao da se spaja s oblacima. Oko nje su lupali gromovi u zapjenjeno more. Bilo je tako strašno kao da je vrag osobno nadgledao ovaj neobično skladan ples destrukcije i uništenja. Zatvorio sam vrata i brzo sjurio dolje do sestre, zagrlio je i rekao: "Ne boj se! Sve će biti u redu." I nakon samo par sekundi sunčeva svjetlost prolomila se kroz oblake i obasjala njenu plavu kosu.

Ustali smo i pogledali van. Više ničega nije bilo. Ni pijavice, ni tmurnih oblaka, ni sivog mora. Pred nama je stajalo kristalno plavo more i čuo se tek blagi šum valova. Pogledao sam njeno uplašeno i izmoreno lice. Ona je obujmila ruke oko mojih prsa, stavila mi glavu na rame i tiho zajecala.

Marin Bigovič, 8. r.

Osnovna škola Matija Gubec, Crnik
Voditeljica: Monika Kovarbašić

Bura, buretina

Bura - vitar jak
razuzdan
slobodan
ka nika zvir i juta beštija.
Kad udari s Biokova
zalupetaju škure
zamlatara roba na sušilu
juja barke
drma auta
nosa stvari prid sobon
gura jude
lamata
veseli se
i ka gospodarica leda ledeni
ledenim rukaman...
Šuška

pa cvili
pa zviždi
pa zavija
pa pobisni
pa razbistri pogled
i na Brač
i na Biokovo...
I ka carica svi belaja
u tren postane reduša
sa suncen
koje zasvitli
koje razbistri...

Iva Okmažia, 7. r.

Osnovna škola oca Petra Perice, Makarska
Voditeljica: Marija Matijašević

Veliki jesenski kros

Utrka počinje, navijači viču!

Tri, četiri, sad, krenite!

Žir je krenuo prvi. Kesten je pao na leđa. Borovnica se kotrlja, listovi lete. Gljiva trči lijevo-desno. Sudac sova promatra utrku. Žir, kesten, list i borovnica se guraju. Svi žele biti prvi. Približavaju se cilju. Sudac proglašava pobjednika utrke.

Prvo mjesto zauzeo je žir sa smeđom kapom! Drugo mjesto pripada kestenu s bodljikavom košuljicom! Na trećem mjestu je zeleni list, na četvrtom je bijela gljiva sa šeširom, a peta je crvena borovnica!

Stigla je jesen!

Roko Režia, 2. r.

Osnovna škola don Lovre Katića, Solin
Voditeljica: Fani Vidović

Kašalj motorne pile

Kasna je jesen i zima samo što nije stigla. Jutro je. Tata se, dobro opremljen, uputio u sječu stabala u šumu, a pomagat ćemo mama i ja.

Drveće nas je u šumi čudno gledalo, činilo mi se da stabla međusobno razgovaraju, nešto došaptavaju, šuščaju... Neka stabla imaju krošnju do neba i, kao starci, puše stare lule natrpane uvelim lišćem. Vjetar im diže šešire i njiše grane... Na tlu, ispod lišća, ustao je ježić iz svog krevetića pa šuška, tapka i meškolji se, a onda uznemiren i prestrašen pobježe dublje u šumu. Prilično smo glasni pa smo probudili zeca koji je hitrim koracima pretrčao čistinu.

Trebalo je početi sječu. KRRR! KRRR! KRRR! - tata je pokretao pilu i poticao je na aktivnost, ali se nikako nije dala nagovoriti. KRRR! KRRR! KRRR! - kašljala je pila. Zaključili smo da je pila bolesna i da od sječe neće biti ništa. Šuma je odahnula. Otišli smo kući i pustili smo je da uživa u životu i zrakama zubatog zimskog sunca.

Alen Guštin, 5. r.

Osnovna škola Vladimira Nazora, Pazin
Voditeljica: Marija Znidarić

Zubato sunce

Zimsko jutro

Okreće lice

Suncu.

Sunce

Svijetao i blijedi odraz

Utapa u moru.

More

Zaustavlja galebove

Da ne odlete.

Barka

Ne pušta ribara

Da je zaboravi.

Siječanjско jutro
Izlaže obraz
Blijedome suncu.

Jozica Plastiã, 7. r.

Osnovna škola Pučišća, Pučišća
Voditeljica: Maja Čapin

Zima

Ščiple za prste,
za nofte zide,
za vuha navloči,
za goler mi svoje pipke zavloči.
(Kak da mi kaputa svloči).

Stišče me,
steple,
dihati mi neda,
de bo još koga
samo gleda.
V hižo pobegnem
kaj to zimo grdo zbegnem,
pak jo z bloka vun gledim.
A kaj bom?
Bolje da nutri spim!

Rječnik

ščiple - štípa; nofti - noktí; zide - zađe; vuha - uši; goler - okovratnik;
stišče - stiska; hiža - kuća; grda - ružna; oblok - prozor; vun - van; nutri -
unutra; spim - spavam

Marko Štefan, 5. r.

Osnovna škola Prelog, Prelog
Voditelj: Stjepan Orsag

Prvi snijeg

Blista,
Divlja,
Okreće se,
I juri,
I veseli se,
Igra,
Vrti se,
Skače,
Sjaji se,
Bijeli,
i pada.

Hladan je,
Razmažen,
Bijel
I pekmezast.

Na stablu
i grani,
krovu i cesti,
ja ga volim
kada pada,
i vlada,
i opet pada,
i samo pada.

Iris Despotoviæ, 2. r.

Osnovna škola dr. Branimira Markovića, Ravna Gora
Voditeljica: Gordana Podobnik

Ovca

Kad maslina padne na kamen,
ovca ju pojede.

Kad stado kroči na livadu,
iza njega ostane samo sol.

Kad zapuše jugo, donese bijele ovce
i rasprši ih po cijelom nebu.

Kad u proljeće brnistra procvjeta,
cijeli se otok žuti.

Kad u jesen brnistrin osušeni cvijet bura raznese po moru
ovce u zalasku sunca odlaze.

Dorothea Bojko, 8. r.

Osnovna škola Mirka Pereša, Kapela
Voditeljica: Ivana Kerekeš

U lovu

Proljeće. Nedjeljno jutro, nije još ni posve svanulo, a mi već polazimo. Lovci u poznato, a ja u nepoznato jer prvi je to moj lov. Polako se kreće, psi u pogonu, a zaljubljenici lova dolaze do svojih čeka odakle pažljivo prate svaki pokret divljači. Ponekad i opali puška, ali nisu zadovoljni sitnim plijenom. Očekuju srndaća kapitalca.

Razdanilo se. Pomalo sam nestrpljiv, stoga odlučih prošetati. Polako prolazim livadom i pomislim kako li su divne kad ih proljeće oboji. Djetelina i mlado lišće leluja, sve treperi i blista. Sunce pozlaćuje glavice maslačka. Osjeća se dah proljetnoga cvijeća, dah svježine. Prilazim šumarku zelenom, u bezbroj preljeva, zelenkastih, svijetlozelenih, žutozelenih, razlivenih, kao da je neki slikar previše boje nanio. Sa strane potočić brzo vijuga, glasno klokoće i odjednom, posve bešumno, preda me stade srndać, star možda pet ili šest godina. Prvo što primijetih jest smeđa kruna rogova što krasi mu glavu. Velik je, doima se jakim i snažnim. Lovci ga odmah ne primijetiše jer bijaše stao pokraj breze,

a vjetrić tada zaigra pa njene grane uznemiri. On gleda mene, ja njega, zatim nekako sanjivo legne na travu. Ne zadugo, začujem lavež uznemirenih pasa, sve je bliži, svakoga časa odjeknut će pucanj lovačkih pušaka... no ja stojim nepomičan, zapanjen prizorom.

Najednom se srnjak podiže i u trenu nestaje. Lovci ljuti, psi reže... Vjetar se umiri, a lavež prestaje. Nastade tišina. U meni sreća.

Uroš Dudukovič, 8. r.

Osnovna škola Katarine Zrinski, Krnjak
Voditeljica: Tatjana Franjković

Tempera

Kupila sam nove tempere. Na satu likovne kulture otvorila sam kutiju, a crvena tempera mi se nasmiješila.

Pogledala sam malo bolje i vidjela da se crvena tempera raspuknula. Dodirnula sam je, a ona se izlila po mojoj ruci.

Što ću sad? Otisnula sam ruku na papir ispred sebe. Gle, sreće! Na papiru se stvorio prekrasan, crveni cvijet.

Lucia Jovanovič Žuža, 3. r.

Osnovna škola Ivana Filipovića, Osijek
Voditeljica: Marica Junušić

Bijeg u oblake

„Lovro, opeti si u oblacima! Spusti se u stvarnost!“

„Ali, tata, kad je tamo tako lijepo!“

Čeka me matematika. Ona je vrlo uporna i ne odlazi nikada. Oblak je sad tu, a sad ga opet nema. Matematika i oblaci ne slažu se baš.

Ne postoji nježniji jastuk od mojih oblaka. Mekana eksplozija, igra pretvaranja.

Sad slon, sad mačka, sad strašni zmaj. Ja sam car u modroj praznini. Oblaci su moji prijatelji. U plavom zaljevu neba Sunce i ja igramo se s oblacima.

Čeka me matematika. Ah, te brojke, uglate, šiljate, bodljikave!

Baš kad sam stigao do znaka plus, iznad moje glave pojavi se oblak. Prolijeće oblačić bijeli! I ptić! Gle!

I pogled moj za njima ode.

Hm, što sam ono radio, zbrajao ili oduzimao?

Sat matematike: pogled često kroz prozor za oblacima ode.

„Lovro, opet si u oblacima!“

Ovoga puta nije tata, već razrednica. Njoj ne mogu reći da je tamo tako lijepo. Sram me.

Nikako da sav stanem u kvadratiće moje matematičke bilježnice.

Uvijek barem mali dio mene pobjegne preko crte

U oblake.

Lovro Šariž, 6. r.

Osnovna škola “Kozala”, Rijeka

Voditeljica: Helena de Karina

Otkaz

Nikad nisam razmišljala što se krije iza riječi *otkaz*. Mislila sam da je to obična riječ. Ne znači ništa posebno. Zapravo, znala sam da se može *otkazati* koncert, predstava, utakmica, ispit znanja...

O toj riječi počela sam ozbiljno razmišljati tog poslijepodneva. Naša draga susjeda Marica vraćala se s posla plačući. Bila sam vrlo začuđena. Nisam znala što joj se dogodilo pa sam se jako uplašila. Žureći kući, doviknula je mojoj mami: „Dobila sam *otkaz!*“ i zalupila kućnim vratima. Čim je moja mama čula tu riječ, otrčala je susjedi da ju utješi. *Otkazala* je pripremu meni najdražih kolača od banane. I susjeda Marica je *otkazala* unaprijed dogovorenu večeru s mojima. *Otkazala* je i pripremu pite od jabuka, odlazak u kino i... Kada se tata vratio s posla, *otkazao* je sjedenje pred računalom i još neke uobičajene poslove. Odjurio je susjedi kako bi

ju i on utješio. Htjela sam i ja pojuriti za njim, ali nisam mogla *otkazati* učenje povijesti i pisanje zadaće. Znam da će se mama ljutiti ako dobijem lošu ocjenu. Kada bi barem učitelj iz povijesti *otkazao* ispit? Ali ipak sam, makar nakratko, *otkazala* učenje i pošla susjedima. Zapravo, zastala sam pred vratima kao ukopana zbog onoga što sam čula. Bojala sam se da me netko ne ulovi kako prisluškujem. „Današnji ljudi su toliko okrutni“, jadikovala je susjeda Marica. Te riječi mi nisu bile sasvim jasne. Zašto su ljudi u današnje vrijeme okrutni? Zar su ljubav i dobrotu u njihovim srcima također dobile *otkaz*? Moja mama je govorila susjedi da se smiri, da će naći novi posao, da ... A susjeda je mislila da u ovo vrijeme može očekivati samo okrutnost i nepravdu. To me rastužilo. Nisam otvorila vrata. Vratila sam se učenju. Usput sam srela baku koja se vraćala iz grada: „Evo, sunašće moje, uzmi ove vrećice, već su mi noge *otkazale* od umora.“ Pomogla sam joj i usput ispričala što se dogodilo susjedi. Istog trena zaboravila je na umor i odšepala susjedima. Počela sam učiti povijest. Te večeri *otkazala* sam gledanje televizije, čitanje, pisanje dnevnika, igrice...

Kasno je. Roditelji se još nisu vratili. Bila sam zabrinuta, gladna i moje strpljenje je polako *otkazivalo*. Susjedima su sigurno *otkazivali* živci. I tko zna što još? Tek tada sam shvatila koliko je opasan taj virus *otkaz*.

Eva Ćerpinko, 5. r.

I. osnovna škola Varaždin, Varaždin
Voditeljica: Ana Ilić

Ništa mi nije

Upravo sam s oblaka sišao,
s vjetrom se rukovao,
na valima se njihao,
od koralja iz dubina
lađu od sto metara sagradio.
Morski psi su se razbježali
kada sam ja isplovio.

Zlatne ribice su me molile
da moja želja zapovijed im bude.
Kada sam u dnevnu sobu uplovio,
u pratnji divljih pataka što sam ih ulovio,
mama se uhvatila za glavu i viče.
Sestra se samo smije: -Ništa mu nije,
samo je čitao Münchhausenove priče.

Božidar Kelava, 6. r.

Osnovna škola Mate Lovraka, Županja
Voditeljica: Radojka Matić

Kartanje s patuljcima u poštarskom uredu

„Kuku-riku!“ Začulo se odjednom u dvorištu crvene kuće. „Kuku-riku!“
Začuje se ponovo iza čega slijedi otvaranje prozora. To je poštar Jožek.
Upravo se probudio i sprema se za novi dan u pošti. Jožek je inače poštar
koji zaista voli svoj posao. Svakog jutra rano ustaje, a zatim odlazi u
kupaonicu. Nakon dotjerivanja sjeda na svoj mali ružičasti bicikl i nestaje
u drvoredu svoje ulice. Svi govore kako je čudan, no on ne zna zašto.
Valjda zato što mu je bicikl ružičast, a kuća crvena i pijetao mu nosi
odjeću. „Kuku-riku!“ ponovno se začulo iz dvorišta. Sada je Jožek izišao iz
kuće. Pijetlu se pridružio pas. „Vau-kuku! Vau-riku!“ Zatim im se pridruži i
koza. „Vau-kuku-me! Vau-riku-me!“ Našao se tu i vrabac. „Vau-kuku-me-
živ! Vau-riku-me-živ!“ Svi su se oni čudili Jožekovoj žutoj odjeći. Jožek se
začas našao ispred pošte i prislonio svoj ružičasti bicikl uza zid. Veselim je
korakom ušao kroz zelena vrata, uzeo svoja pisma i krenuo na posao.

Prvo je pismo bilo namijenjeno gospođi Lindi Pjetlić. U njenom je
dvorištu cijeli domaći zoološki vrt. Svi su se drugačije glasali. „Kuku-
mijau-živ-vau! Riku-mijau-me-cin-bum!“ Dobro, ovo „bum“ tu ne spada,
ali će biti. „Kuku-mijau-me-cin-tres!“ Dobro, ni ovo „tres“ ne spada tu,
ali ga nećemo mijenjati. Drugo je bilo namijenjeno Borisu Meketoviću. U
njegovom dvorištu živo je kao i kod gospođe Pjetlić, jedino što ovdje još i
rže predivni crni konj. Joža je dostavio sva ostala pisma pa se vratio u poštu.

Nikog više nije bilo. Zaključao je vrata za sobom, sjeo pokraj peći i slatko zaspao. U snu je čup životinjske glasove, a iz svakog pisma počeli su izlaziti patuljci te stali razvrstavati poštu. Joža je širom otvorenih usta zabezeknuto gledao u male spodobе. „Otkud ste se vi stvorili i što to radite?“

„Mi smo cijelo vrijeme ovdje i gledamo kako vi radite“, odgovore patuljci. „Neću vas smetati, onda samo nastavite, a ja ću gledati“, izjavi zbunjeno Joža. Tada su patuljci krenuli svaki u svoj kut. Jedan je razvrstavao poštu, drugi meo, treći brojao novce, a ostalih pet se raspodijelilo, jedan pomaže prvom, drugi drugom... Kad su završili s poslom, svi su sjeli za stol i uzeli nekoliko markica i pisama. Svaki se uvukao u jednu kovertu bez da ju je otvorio. Kad su izišli, naljepili su markice na pisma. Joža je s nestrpljenjem upitao: „Što to, zaboga, radite?“

„Ulazimo u pisma i čitamo što piše, a zatim izlazimo i lijepimo markice na njih. Svaka markica ima svoju jačinu. „Grad Split je dečko, to znači da je u tom pismu napisano nešto čime nekoga želimo obradovati“, objasnili su patuljci Joži. Zatim su mu ispričavali što koja markica znači i koje je jačine. Počeli su s kartanjem. Prvo je dijeljenje Jožek stopirao da vidi kako se to radi. Drugo je već igrao, ali mu baš nije išlo, no pobijedio je patuljka Tuljakpa. Treće je dobio Uljakpad. Sada se Jožek već zagrijao i vidi čuda, dobio četvrto, dobio je i peto. Igrali su na devet dijeljenja. Šesto je dobio Ljakpatu. Sedmo ponovno Tuljakpa, osmo ponovno Ljakpatu. Ostalo je još samo deveto dijeljenje. U njemu su se natjecali Tuljakpa, Ljakpatu i Jožek. Nakon što im je u ruci ostala po jedna koverta, svi su bili tu negdje po dotada osvojenim bodovima. Tuljakpa baci pismo s markicom grada Zadra. To je bilo pismo jačine kralja. Jožek baci pismo s markicom grada Zagreba. Bio je to as. Ljakpatu je bacio pismo s markicom Vukovara. Bilo je to pismo jačine asa, ali je to bio adut. Ljakpatu je pobijedio. Patuljci su se zavukli u kutove iz kojih su i iskočili.

Budilo se jutro, sunce je već iskočilo na obzorju i počeli su pristizati ostali poštari. Danas je Jožek raznosio poštu, a na licu mu je blistao tajanstveni osmjeh.

Karlo Kovač, 5. r.

Osnovna škola “Bedečkovčina, Bedekovčina
Voditeljica: Nevenka Muhek

O pravima

Neki dan jedno moje pravo pregazio je automobil koji je vozio natraške i zalio me vodom na cesti.

Drugo pravo utopilo se u hladnoj juhi koju sam morao pojesti na silu.

Treće pravo pobjeglo je od straha kad se tata pretvorio u čudno biće s izbečenim očima zbog jedne nenapisane zadaće.

Četvrto pravo isteklo je u sestrinim krokodilskim suzama, pa su njoj kupili što je htjela, a meni ne.

Peto je pravo nekamo pospremila mama. Sada nitko ne zna gdje je plavi pulover za koji sve curke u razredu misle da mi najbolje stoji.

Kad je poslije svega nestalo moje pravo na sunce, pojavio se oblak i kiša je isprala sve naše dogovore o nogaču protiv 4. a.

Pravo na simpatiju sam sam izbacio s popisa prava. Bolje je praviti se frajer nego ispasti budala. Barem sam tako mislio dok nisam saznao da joj onaj gnjavator šalje SMS poruke svakih 10 minuta. Srećom, sačuvao sam svoje pravo skriveno u štednoj kasici. Uzeo sam svoje pravo i poveo ga u šetnju do obližnjeg kioska. Njime sam kupio bon za mobitel. Prodavač je rekao: „ Hvala i doviđenja!“

Nazvao sam je sav sretan i radostan. Čini mi se da sam ja više njezin tip. Kad bi se barem džeparcem mogla kupiti sva dječja prava.

Kristijan Kukor, 4.r.

Osnovna škola Ivane Brlić Mažuranić, Prigorje Brdovečko
Voditeljica: Zvezdana Žlebački Cukor

Zimska noć

Slušam,
vani se vjetar
snijegom poigrava.
Gledam,
nesretne postaju breze
jer zima tek dolazi prava.
Osjećam
u srcu tugu i samoću.
Znam,
tako je samo zimi,
i samo noću.

David Kuzele, 5. r.

Osnovna škola "Petar Zrinski", Čabar
Voditeljica: Marina Hrga-Arh

Besida

Su naši stari znali reć
da nike beside moru upeć.
Dica san bila
i da pravo rečen, to nisan kapila.
Ma domislila san se niki dan
i zapensala
aš san i sama
Takovu besidu provala.

San čula beside dvi
i perala
da okoli mene gori.

Triba pazit ča ćemo kemu reć
aš besida more kako oganj upeć.

Rječnik

beside - riječi; kapila - razumjela; domislila - sjetila; zapensala - zamislila;
aš - jer; provala - probala; perala - mislila

Santina Pamiæ, 1. r.

Gimnazija i strukovna škola Jurja Dobrile, Pazin
Voditeljica: Marinka Burić

Povî mi, školju moj

Povî(j) mi, školju moj,
Zâč te volin ja?
Zač prvu zraku u suncastôk,
Zač, drâgo moje, u suncazâpâd,
Kad ôvce u sjâju zâjdu za vřh
I súnce râž njřh

U kàru svojìn kraj njih prošpašigâ,
Rasprcívajuçi brìme svoje
U môre - dumbòko...
Zâč, školju moj?!

Prôjceju godišća i godišća
A ona nosu brime
Čovičânstva.

I ostâcemo sâmi
- Ti i ja.

I sîtiću se
Ča san te pîtâ,
Ma ti mi nč' š
Znati povîti
Kako ni danâs.

I zavîknûću do nčba
Da ozvêknu stêne
I... da môre u dalînju
Nosi moj glas -
Volin te!

V o l i n t e !

- Vrnûće mi se
z dalčka
moga školja glas!

I ča mi je drugo
Triba znati,
U tvojìn ću krîlu
Mîrân zaspâti
Znajuçi zâč te volin ja.

Rječnik

ča - što; dalinja - daljina; godišća - godine; kar - zaprežna kola; ma - ali; ozveknuti - odjeknuti; poviti - reći; projćeju - proći će; suncastok - izlazak sunca; zač - zašto; zajti - zaći

Robert Špralja, 4. r.

Gimnazija Vladimira Nazora, Zadar

Voditelj: Stipica Radoš

Stranica dnevnika

Lijep, sunčan dan. Budim se oko pola tri popodne, čemu je pripomogao moj, nimalo tih mobitel, koji me budi iritantnim robotskim glasom. Bilo kako bilo, radilo se o pozivu, te se javljam...

„Tko me zove ovako rano?“, nisam imao pojma koliko je sati.

Misteriozni glas zaskviči: „Rano? Ti si stvarno poludio...“

Upitam: „Što se naplaćuje ovih dana?“ Sad već manje misteriozan glas postavlja teško pitanje: „Idemo li u teretanu?“ Odgovaram: „Da, ali ne tako brzo...“

Sad već prepoznatljiv, iritantan glas zaurla: „Molim?“ Dijagnosticirali su mi američku jetru. To znači da nemam jetru i nekontrolirano vičem da moram ići u Irak.“

On: „Aha. Bok.“ Pritisnem to spasonosno, crveno dugme. Američka jetra pouzdano ne postoji ništa više nego neovisan Tibet ili mir u svijetu, ali sam dobio na vremenu da dođem k sebi nakon burnog noćnog života uz loš internet, koji mi je, bez spoznaje o tome, ljubazno ustupio susjed. Izdepresiran što se budim pored prazne boce Cole, umjesto pored zanosne žene, jedva jedvice stajem na noge. Pokušam se počesljati, što je u mom slučaju nemoguć pothvat, a slijedi nova nedaća. Netko mi zvoni na vratima. Ponadao sam se da je to ona pizza koju sam naručio u neko doba noći i otvaram vrata. Pred vratima časna koja prodaje kršćanske kalendre govoreći: „Neka je Bog s tobom.“ Razočaran, zalupim vratima i odlazim u sobu. Uključim TV da ne čujem bijesne komentare sa stubišta i

ugledam spot Učinimo Hrvatsku pravednom zemljom. Brzo isključim TV da me ne stigne poruka drugog kandidata.

Naš narod se intenzivno priprema za predsjedničke izbore, euforija raste, neki gledaju TV, neki su na tržnici, a pemzići su se već utaborili pred lokalnim biralištima i čekaju svoju priliku da učine Hrvatsku pravednom zemljom, kad više ne mogu raditi kao konji.

Tišina me pritislula, uključim TV birajući jednu komercijalnu, doznajem za sve nas sudbonosne vijesti: Bjanka Matković je ukrala premijerki lak za nokte, Marku Grubniću se otopili silikonski umetci u sauni, Gotovčevići se rastaju... Obogaćen novim spoznajama izlazim van nadajući se da neki Jehovin svjedok ne vrebava u blizini.

S prijateljem koji me je odvojio od slatkog svijeta snova odlazim u teretanu. Deset minuta me guši svojim filozofskim razmišljanjima i konačno odustaje od teme.

Odahnem i uđem u teretanu.

Trener urla na nekog mršavka: „Još trideset sklekova!“ Okreće se prema meni: „Ti, s ograničenim vidnim poljem, ovamo!“ Pridem i kažem: „Ti, s ograničenim umnim poljem, mislim se upisati u teretanu.“ Nepokolebljivi bilder, lažni Schwarzenegger ne odustaje tako lako: „Ovo je MOJA teretana, MOJ zrak, MOJ pod..“ Ipak shvati da je intelektualno inferioran i trening prolazi bez većih problema, iako mi je bilo čudno jer je umjesto fitness glazbe svirala pjesma Iznad Tešnja sunce sija.

Premoreni odlazimo u Plodine malo šopingirati, gdje nas milozvučni glasić uvjerava da smo na pravom mjestu za kupovinu. Uvjeren da ponosni posjednik ovoga glasa godinama bezuspješno pohađa logopedске vježbe, bježim van...

Dolazim kući, uključim glazbu i uz pjesmu The World prepuštam se neukrotivom vrtlogu života.

Davor Petlić, 1. r.

Strojarska tehnička škola Osijek, Osijek
Voditeljica: Marija Pavelić

Biseri patnje

Danas pišem o svom životu... Dakle, ja sam Maja M., petnaestogodišnje dijete uskoro rastavljenih roditelja. Mlada sam, znam, ali začudili biste se koliko toga imam reći... Posljednjih mjesec dana provela sam na odjelu neuropedijatrije u zagrebačkoj bolnici Rebro. Pokušat ću vam na najbolji i najrealniji način opisati svoj život. Želim da osjećate ono što ja osjećam. Barem na trenutak. Sretan je onaj kojega tuda nesreća osvijesti.

Tko navečer doživi nesreću, ujutro se više i ne nada sreći

Jeste li ikada samo šetali cestom i promatrali svijet oko sebe? Jeste li imali vremena? Ah, začudili biste se koliko vam samoća nudi vremena... Jeste li ikada zastali u parku uživajući u sreći i osmjesima djece? Njihovih obitelji? Jeste li ikad osjetili kako vas nešto trga iznutra dok ste promatrali one manje sretne? Da, i oni postoje... Sve njih drži neka nada... Ali jeste li upoznali nekoga tko se više i ne nada sreći? Onoga tko nema ni obitelj, ni prijatelje, ni zdravlje... Onoga tko od silne tuge i gorčine više ne može ni plakati? Svi se slažu da su suze olakšanje. Tjeraju loše osjećaje, ispiru tugu... O, kako bih ja voljela plakati..

Gorke su suze koje teku, ali još gorèe one koje ne teku

Miris kiše. Već ga osjećam, a nisam ni izašla van... Stojim ispred ulaza u zgradu, zatvorenih očiju, uživajući... Pružam ruku. Osjećam kako mi kaplje udaraju o kožu. Otvaram oči i izlazim. Hodam praznom ulicom. Sve je oko mene tako tiho da čujem svoje otkucaje srca... Dišem duboko. Stopala mi udaraju o lokve. Lice mi je mokro. O, Bože, kako bih sada voljela plakati... Nitko ne bi ni primijetio gorke suze kako mi se slijevaju blijedim obrazima... Ali ne mogu. Jednostavno ne mogu.

Ovdje se, na kiši, osjećam nemoćno i nevažno. Jako.

Ja sam dio manje sretnih trenutaka. Toliko sam toga prošla... Iskustvo je okrutan učitelj.

Ništa ne boli više od razorene obitelji. Nedostatak toplog doma. Skrovište od okrutnog vanjskog svijeta. Čujem glasove. Mama plače. Tata psuje. Vrijeđa. Prijeti. Drhtim. Bojim se... Sestra sjedi pored mene.

Osjećam njenu prisutnost i njen plitki dah. Njene suze. Njenu bol. Potrebu da me zaštititi. Sada me grli. Prekriva mi uši toplim rukama. Topi mi odjeću suzama... I ona drhti. Osjećam se bespomoćno... O, Bože, kako bih sada voljela plakati!

Blago onome tko ima prijatelje, jao onome tko ih treba

Sigurno imate nekoga kome se možete povjeriti i izjadati kada vam je teško... Taj netko tko je uvijek uz vas pravi je prijatelj. Možete li bez njega zamisliti život? Uz prijatelje je sve lakše podnijeti. Samoća je gorka... Ali do pravog prijatelja težak je put. Izdaja najviše boli. Razočaranja je teško podnijeti... Sve ćemo izdržati u nadi, ali što ako nade više nema?

Subota navečer. Svi se druže, izlaze zajedno van. Ja sjedim u sobi, na podu. U krilu mi leži pas. Izgleda da je pas ipak jedini čovjekov pravi prijatelj. Kada mi se zagleda u oči, kao da me vidi iznutra. Pravu mene. Kao da me jedino on razumije.

Zdravlje

Ah, o tome vam toliko toga mogu reći! Nažalost... Većina mojih bolesti uzrokovana je stresom, barem tako kažu liječnici. Kao što sam već spomenula, posljednjih mjesec dana provela sam na odjelu neuropedijatrije na Rebru. Nisam mogla micati lijevom stranom tijela, teško sam govorila, hodala i vidjela. Gubila sam pamćenje... Pravi uzrok mojih dugotrajnih glavobolja i napadaja još nije utvrđen. Dijagnoze nema. Još uvijek teško mičem lijevom stranom tijela, još uvijek teško hodam i govorim. Ali, nisam se predala. Unatoč svemu, nikad se nisam predala. Nikad. Dok sam bila u bolnici, bojala sam se da ću biti zaboravljena, ali zapravo nitko me ni nije imao zaboraviti. O, kako bih voljela plakati...

Nekoga sreća otme od nesreće, a nekoga nesreća od sreće

Koliko god toga imali u životu, nikad vam nije dosta, istina? Zapravo, za sreću je potrebno tako malo. Evo dokaza. Pripremajući se za natjecanje iz biologije upoznala sam Juricu. Svog anđela bistrih plavih očiju i svijetloplave kose.

Sjedimo u parku. Osjećam miris svježe pokošene trave, toplinu zraka u sumraku. Mjesto koje je preko dana tako veselo i glasno, sada je smireno i tiho...

“I, Maja, kako si?” pita me.

“Ma dobro...”, odgovaram.

“Reci istinu,” kaže duboko me gledajući u tamne oči.

Kakva je bol, zna se po očima... Plačem. Napokon. Napokon slobodno. Nesputano. Grlj me. Smiješi se gladeći mi mokre obraze i govori: “Suze su biseri patnje...”.

Danas sam ogolila dušu. Danas mogu plakati. I... sretna sam.

Maja Matkovića, 1. r.

Prirodoslovna škola Vladimira Preloga, Zagreb

Voditeljica: Goranka Lazić

Mama i ja

Marina je krava koja mi je ukrala barbiku!

Plakala sam taj cijeli dan i zbog cedevita bombona i zbog barbike.

Onda me Ante, moj dečko, ostavio.

Rekao je da Iva ima bolje lizalice i čokoladu.

Dan nije mogao biti lošiji.

Mama je došla po mene.

Prešutjela sam batine koje sam dobila.

Mama i ja pjevale smo božićnu pjesmu usred lipnja.

Bilo je nepodnošljivo vruće, ali naš autić nije se dao.

Mama je vozila bez ruku i mene je to nasmijavalo.

Više nisam mislila na glupu Marinu, Antu i Ivu.

Ante ionako nije znao da se Marko i ja držimo za ruke za ručkom!

Mama je otključala vrata i prišla prozoru.

Uvijek bi oko podne spustila zastore, jer joj se nisu sviđali ljudi koji je gledaju.

Ja ih nisam vidjela, znala sam da su loši pa ih nisam ni tražila.

Mama je uključila televizor, stavila pregaču i krenula s palačinkama.

Svake smo srijede jele palačinke i gledale crtiće.
Nakon što bi se prejele čokolade uzele bi boju i umočile svoje ruke i crtale po zidovima.
Mama bi me stavila na ljestve i onda bih mogla dohvatiti strop koji je bio pun mojih ruku.
Mama je rekla da tako nikada nismo same.
Mama se uskoro umorila, uzela je svoje bombone i otišla spavati.
Čula sam jako lupanje po vratima.
Bila je to teta M, mama ju je znala.
Teta M bolno me zagrlila s čudnim izrazom lica.
Upozorila sam je da bude tiho, da mama spava, a njoj se promijenio izraz lica.
Uhvatila me i iznijela van.
Zaplakala sam i rekla da je zaboravila mamu.
Ona je rekla da će sve biti dobro.
Ali zaboravila je mamu.

...

Zijevnula sam i shvatila da sam cijelu noć provela na prozorskoj dasci.
Čula sam Mariju kako duboko spava u susjednoj sobi.
Namjestila sam krevet i ostavila sve kako je.
Izašla sam tiho i uputila se.
Soba 34.
Zagrlila sam je tiho i poljubila u kosu.
Osjetila sam da je ošamućena i slaba.
Probudila sam je i izašle smo van.
Ušle smo u ulicu, svitala je zora i bilo je nepodnošljivo vruće.
Vozila sam bez ruku i mamu je to nasmijavalo.
Ušle smo u kuću i ja sam spustila zastore, iako nije bilo patuljaka.
Napravila sam palačinke i uključila televizor.
Zagrlila sam je i poljubila u čokoladni obraz.

Tea Paraž, 3. r.

Gimnazija M. A. Reljkovića, Vinkovci
Voditeljica: Nikolina Maletić

Kad koljena dišu

Prvo su je odjenuli u žute čarapice. Tada ju nije zanimalo ništa osim da bude sita, čista i da joj je toplo. Vani rat, a ona mirno spava, onako položena na trbuh (majka ju je uvijek stavljala u taj položaj, da joj fontanele uredno zarastu, zato se danas može pohvaliti dobrom zaobljenošću zatiljka). Ništa nije znala, vrijeme je to čistog *ida*, prevlast instinkta. Kako je to ništa ne znati, pitanje je na koje bih voljela odgovor... A ne može reći da je ionako izrasla više u *Nietzsche* djevojku.

Slike iz doba kad je hodala, slagala prve rečenice, onog perioda u kojem se *idu* pridružuje *ego*, pričaju pričicu o narančasto-crvenoj haljinici od nekog sjajnog materijala, s prednje strane bijelog dijela ukrašenog gumbićima. Načela konverzacije tada još nisu usvojena. Omiljeno joj je piće oka-tola, najviše voli jesti trote, na prozore se spuštaju lorete i baca barbike s prozora da vidi koliko brzo padaju. Egocentrizam u onom najboljem ja-imam-sestru-ali-moja-sestra-nema-sestru i svi-gledajte-mene-dok-pjevam pogledu. Kako je to misliti da si središte svega? Primjećujem da ima individua koje još dandanas sasvim dobro žive tu bajku. Ipak, bilo bi licemjerno ne priznati kako i ona voli da je se gleda dok pjeva, ako to čini dobro.

Predškolsku dob, onu s prvim naznakama *superega* obilježila je karirana crvena haljinica, duljine do iznad koljena. Šarmantna je opravica imala veliku bijelu kragnu koja mi tada nije bila previše jasna, a danas je još manje. Bilo je to doba... Doba kad joj dečkić u maloj školi kaže da mu se sviđa, a ona hladnokrvno odreže: „Ti se meni ne sviđaš.“ A kasnije, mnogo poslije ljupkosti crvene karirane haljinice shvatila je da bi, unatoč hladnokrvnim odbijanjima (s koje strane dolazila, sasvim je svejedno), bilo savršeno lijepo da su ljubavi onako savršeno jednostavne. Kao u maloj školi. Možda one prave i jesu? Misteriji.

Niže razrede osnovne škole voljela je suknjice. Haljinice naprosto nisu dovoljno praktične za školsku svakodnevicu, pa su, sukladno tome, pale u drugi plan. Prve školske anegdote, prvi dječji, crkveni, školski zborovi, nabadanje po klavijaturi, tečajevi engleskog - sve uz početne korake

prema štreberskim navikama koje će, uz blage oscilacije, njegovati sve do danas.

Djetinjstvo tatine princeze, koje bi poželjela svakome, uz prijatelje iz ulice... Do onog trenutka koji je to prekinuo. „Ne možeš biti tatina princeza, ako tate nemaš“, govorila je.

Nekoliko godina kasnije, shvatila je da nije bila baš posve u pravu.

Karakteristika ranog adolescentskog razdoblja naglo je zahladnjenje skladnog odnosa nje i njenih otkrivenih nogu. Preseljenje u susjedni grad, nova škola, novi prijatelji. Interesu prema matematici i biologiji pridružiti će se ljubav prema književnosti i umjetnosti općenito, a prvi satovi plesa popraviti kondiciju prebrzo izrasle djevojčice koja se mora naučiti snalaziti s odjednom prilično dugim ekstremitetima. Promjena i u odijevanju: traperice. Traperice. I još malo traperica. Čak je i za primanje sakramenta Svete potvrde - poznata je stvar da se svi fino urede za taj događaj - nosila hlače.

Prelaskom u srednjoškolsko obrazovanje, zajedno s promjenom koja joj je donijela nove prijatelje, slabost na oslovljavanje „lutko“, izlaske i sasvim nenadane osobe u život, dopustila je suknjama i haljinama, nakon nekoliko godina očita ignoriranja, da budu sastavni dio garderobe. Sad gleda svoju crvenu haljinicu s bijelim točkicama. Sjeća li se itko kako su točkice pred koju godinu bile popularne? Nosila ju je jednom u životu (planira opet za sljedeće maškare, bit će pin-up djevojka 50-ih), ali dobila je poprilično mnogo komplimenata. Bila je to lijepa večer. U nizu suknjica - crnih, kariranih, ljetnih, onih kraćih i još malo kraćih - jednu (već su tri godine otkako ju je zagledala, ljubav na prvi pogled, takoreći) crnu, s decentnom bijelom čipkom po rubu zove najdražim komadom odjeće. Nije si baš htjela priznati da ju ne nosi osobito zbog sebe... I veže lijepe uspomene uz nju. Naime, bila je i to lijepa večer. Čini se davna i nekako daleka, uništila je čarape na predjelu koljena tada. Osjetilne stanice već dugo ne prepoznaju mirise i okuse te večeri, ali je značila nešto. Barem njoj.

A sad je opet u fazi hlača. Fazi? Faza je tako nepravедna riječ.

Namjerno osuditi neki dio života na fazu naprosto nije u redu.... Tako, umjesto faze piše o stanju kad kemijske reakcije u njenom tijelu izazivaju

bitak i nebitak, Stephen Dedalus, a još više Leopold Bloom, heterozigoti i homozigoti, sinus atrijski i atrioventrikularni čvor i momci koji će umjesto lutke znati da joj je predzadnje slovo u imenu j, a ne e... U suknjicama je bila nekako fina i mila. U hlačama... U hlačama joj nitko ništa ne može. Međutim, neke se stvari, poput gravitacije, Zemljine rotacije i revolucije, slabosti na znanstvenike koji su ujedno alternativci s dugom kosom i Avogadrovog broja (6.022×10^{23}) - jednostavno ne mijenjaju. Pa i ljubav prema suknjama. Čeka je godina promjena, hoće li se dogoditi i u ormaru? Već zna da hoće. Naime, lijepe se stvari još ljepšima čine kad dišu koljena.

Andreja Cvetko, 4. r.

Gimnazija Antuna Gustava Matoša, Zabok
Voditeljica: Dinka Tomašković Presečki

Zagrljaj

Stajali smo tako i deset minuta, dva čovjeka oslonjena na četiri noge. Da si nas razdvojio ne bi ostao nijedan.

Miljenko Jergović: *Sarajevski Marlboro*

Stajala je preda mnogim stisnutih ramena i prkosnih, ledenih očiju. Ponosna i prestravljena promatrala je, osluškivala, ispitivala zrak - tražeći slabosti koliko i osiguravajući vlastitu sigurnost. Kao da ovo nismo prošle već tisuću puta. Kao da se ne poznajemo dovoljno.

Nju se može opisati kao omanji incident u tuđim životima. Njeno začecje bilo je incident. Njeno rođenje bilo je incident. Njeno odrastanje, njeno djetinjstvo - incidenti, jedan za drugim. Funkcionirala je kroz brzopotezna, neracionalna, impulzivna i - u većini slučajeva - glupa iskustva. U TV verziji. Jedna od svoje generacije koja promatra samu sebe. Ratna generacija, indigo dijete, umjetnica, apstrakcija.

Većina loših stvari u životu izazvana je nekontroliranom impulzivnošću i mi smo obje to predobro znale. Znale smo da situacija o kojoj vodimo raspravu na prvi pogled izgleda kao još jedna pogreška učinjena iz

ljudske potrebe da se popuni veliko crno ništavilo locirano negdje između ključne kosti i donje lijeve strane prsnog koša.

Moralo se uzeti u obzir da je u pitanju bila i potreba za dokazivanjem. Sebi, meni, cijelom svijetu; nije zapravo ni bitno kome. Dokazivanje samo po sebi bilo je bitno kao lijek za tu pretešku i svakim danom rastuću količinu dobro skrivenih kompleksa koje je nosila sa sobom.

No koliko god nevoljko, kao i bezbroj puta prije ovog, sjela je pred mene i počela objašnjavati.

Ona je znala da se on boji. To je bilo očito makar on sam nije u potpunosti bio svjestan ni svog straha, niti svoje nemogućnosti prikrivanja dotičnog.

Bojao se nje. Bojao se sebe. Plašilo ga je što nije mogao razumjeti ni sebe, a kamoli nju. Nije razumio ono što je osjećao pa to nije mogao ni prihvatiti ni kontrolirati. Bilo ga je strah toga što nije mogao kontrolirati ni sebe ni nju. U osnovi je bio ranjiv i to ga je užasavalo.

Bila je sposobna razumjeti način na koji je njegova podsvijest funkcionirala: bio je uplašen, a konstantan strah u prevelikim se količinama pretvara u bijes. Bijes veoma lako prerasta u mržnju, ali to je ono što ju je spašavalo u cijeloj stvari - mržnja je potpuno predvidljiva uzročno-posljedična emocija.

Podijelio je s njom svoju mržnju. Sada kad to sagledavamo, obje shvaćamo da je to zapravo bio prvi korak prema zadobivanju njegovog povjerenja.

Mržnja kao takva oduvijek je postojala - u svakom čovjeku, u svakom društvu. No to nije bilo ono što je taj pojam predstavljao za njega. Njemu je mržnja davala osjećaj života. Mržnja je za njega bila vrela, nasilna, intenzivna, ljuta, crvena energija. Bila je posebna. Bila je bitna. Bila je jedini konstantan osjećaj. Bila je jedino što je želio. Bila je jedino što je mogao imati.

Količina te mržnje za nju je bila nepojmljiva i, iako ju je mogla razumjeti, nije znala kako se nositi s njom. Željela mu je pomoći. Željela je da joj dopusti pokušati zamijeniti tu mržnju nečime. Jedino nije bila sigurna kako bi to učinila bez da dopusti toj mržnji da ju izjede u procesu.

Bespomoćna u jednom od trenutaka kad je ta mržnja prijetila da će

ih oboje uništiti, potrčala je prema njemu, zagrlila ga i privila se uz njega što je čvršće mogla, oduzimajući mu na taj način mogućnost da ju odgurne od sebe. Računala je na faktor iznenađenja koji bi ga zaustavio u njegovoj pomahnitalosti i na taj mu način dao nekoliko sekundi da promisli o onome što radi. Ono što se dogodilo bilo je posve neočekivano - on je doista stao. Pokleknuo je kao da će se srušiti, no ona ga je uhvatila. Zagrlio ju je toliko čvrsto da je zaboljelo. Nesigurna u ono što bi trebala dalje učiniti, ignorirala je bolno savijanje u rebrima i nastavila ga držati. Osjećala se pomalo usamljeno, jako nefunkcionalno i ponosno. U tom je trenutku zagrljaj dobio novo značenje: postao je utočište. Postao je mjesto kamo su oboje bježali od svijeta. Postao je najmekši i najtopliji sedativ.

Razlozi njenog truda u tom trenutku ni njoj samoj nisu bili još posve jasni. No shvatila ih je kasnije, jedne večeri kad mu je pri izlasku iz auta ponovo došapnula: "Znaš, volim te", a on se okrenuo prema njoj s najmekšim izrazom i najblažim osmjehom. "Kad sam te upoznao, bio sam uvjeren da to ne postoji, a da ukoliko i postoji, ja to ne želim... Sad se bojim toga da nisam sposoban izdržati ni dan bez tebe." Zagrlio ju je.

Prestala je pričati.

Kimnula sam glavom. Bila sam zadovoljna našim napretkom. Obje smo željele očuvati taj odnos s njim. Nasmiješila sam joj se i krenula prema vratima. Trenutak prije no što sam trebala iskoračiti iz sobe, osvrnula sam se prema ogledalu iza sebe. Ona je još uvijek bila tamo. Promatrala me s više kritike nego itko na svijetu.

Maja Fernežir, 4. r.

Škola primijenjene umjetnosti i dizajna, Zagreb
Voditeljica: Irena Labaš-Veverec

Sjaj i bijeda velegrada

Stojim u vlaku. Stojim, zato jer nije bilo mjesta za sjesti, kao što to ponedjeljkom obično i biva, a onda se nastavlja preko utorka, srijede i četvrtka, sve do petka kada vlakovi znaju biti poluprazni iako je radni dan. Valjda se ljudima ne da petkom na posao, previše stresa i mobinga

kroz radni tjedan moraju istrpjeti do petka. Zato valjda redovito zovu petkom izjutra, kao boli ih glava, sin im ima temperaturu, tetka im je umrla već drugi put ove godine i slično. Ne krivim ih, ne. Ja stvarno nemam pravo na to. Shvaćam ih. U vlaku se svi tiskamo nabijeni jedni na druge i stvarno molim boga da me netko ne uguši, onako slučajno.

To traje približno pola sata, onda se vrata otvaraju i izlazim na Glavni. Opet probijanje kroz rulju mrtvih očiju (oči su prozori u dušu...) koja djeluje kao da su na nekom hodočašću, izgledaju kao uzdrmana želatina. Sve se to događa jako brzo jer ipak je radni dan, osam ujutro - juri se na posao. Kupujem nešto na kiosku i izlazim iz kompleksa Glavnog kolodvora na "popljuvane gradske ulice". Gledam sve te lampice uokolo... posvuda su! Na drveću, na zidovima i pročeljima zgrada, na prozorima, na jelkama koje se vide kroz te prozore... I sve kao: "Božić je, tu su zbog ugođaja, da ljudi budu ispunjeniji božićnim duhom, da budu sretniji." Onda pogledam malo ljude koji šeću uokolo. Neki tip od svojih 25 - 30 godina u finom odijelu, advokatskog držanja, drži torbu u jednoj, a mobitel u drugoj ruci i urla na ovaj potonji. Čovjek bi pomislio da ga je žena prevarila s tom malom tehnološkom napravicom ili nešto slično. Promatram ga još koji trenutak, a onda nastavim hodati dalje niz ulicu do škole. Ne da mi se na tramvaj, nije neophodan, znači samo daljnje gužvanje.

Nakon nastave odlučim otići u Profil po neku knjigu (vjerojatno nešto od Bukowskog, dobar je) što znači da ću morati kroz Gajevu. Tamo su sad postavili neke štandove, zauzeli su pola "pješačkog" prostora. Prodaju se slike, hot-dogovi, vina, lančići, narukvice, Djedovi Božićnjaci i slično. "Tiiha noooć, sveeta noooć..." - dopire iz jednog kuta. Pjeva tamo neki drugi lik, ali sve nešto ubrzano, valjda mu je hladno (oblačno je i blizu nula Celzijevih stupnjeva, stvarno koma) ili mu se jednostavno danas ne pjeva, tko bi ga znao. Mislim si, sigurno je i on ovdje da podijeli taj neki ugođaj, da uljepša život prolaznicima tih nekoliko trenutaka koliko će ga slušati dok prolaze, dok idu za svojom brigom. Opet stanem, pogledam uokolo: od nekih dvadesetak ljudi u mojem vidnom polju njih barem četvrtina priča na mobitele, svi nekako potonuli u bezličnost. Bezvoljni i nikakvi, iako okruženi velikim zgradama, modernim dućanima, uličnim

sviračima, niskopodnim tramvajima - okruženi betonom. Pravom betonskom džunglom, asfalta koliko ti drago! I sve je moderno i urbano, mobiteli, mp3 i iPhoni na sve strane, a oni i dalje nesretni. Ušli smo u tu globalizaciju kroz ona mala vrata za pse, sretni jer ćemo se napokon i mi modernizirati, ukulturiti, spustiti europski veo na sebe - a ljudi tu svi nikakvi, kako ih samo nije sram?

Kupujem Bukowskog ("Faktotum"), izlazim iz Profila i krećem prema Glavnom. Iz mp3-a dopire Štulićev glas, s jednog od njegovih tzv. loših albuma, i pjeva (nešto što bi se sigurno svidjelo svim tim ljudima): "Nakon rada, svakog dana, ja se pomolim da ne potone moja nada, kao lađa bez dnaaa..."

Kristijan Komorèec, 3. r.

Druga opća privatna gimnazija, Zagreb
Voditeljica: Ivana Bašić

Izgledaš upravo kako sam zamišljala Holdena Caulfielda

I.

Razmišljam gledajući na sat, kao da je to unutar kazaljki moje.

Kad dolaziš predosjetim te kao starac kišu u studenom;
osjećaj koji se uvuče kao vlaga.

I sretno te dočekam s boli i štapom.

Saginjem se i još uvijek se ne sklapam na željeni način.

Smiješ se očima,

probudio si u riječima šutnju.

Ti pripadaš ovom gradu!

I to je prokletstvo dvaju gradova

što uvijek jednog ostaviš težim za svoj odlazak.

Ali ondje se trгови smiju i bez tebe.

II.

Što si naučio večeras?

Ja ću radije izgubiti krila nego te pustiti da nastaviš sa slomljenim strijelama u šumama sreće.

Spremi svoje torbe, krećemo u lov na ostatke radosti.

Ne otimaj onima što nose osmijehe (njima je ostala samo grimasa).

Naći će te jednog dana, a na očima će ti pisati

- izgubljen.

Volim u dva izjutra vidjeti te.

Jedini preživjeli na palubi od mora.

I sakrijem svu posadu. Citira mi se Whitmana.

III.

Shvaćaš li da je ljubav ograničena na poljupce i riječi?

Neki nas zagrljaji čine besmrtnima.

Ako zaboravimo na vrijeme, možda i ono zaboravni na nas

pa nas ostavi zauvijek ovako

isprepletene.

IV.

Shvaćam kako povratak ne obećava sakupljene obzore

preskočene sutone

i zasukane zastore.

A najtužnije je spremati se na put

radovati se povratku

koji ne donosi ono što je bilo.

Bojim se savršenog poretka,

dobrog starta,

povratnih karata,

čamaca za spašavanje,

ostataka zgrada...

Čini se da nisam jedina koja traži promjenu proporcija nebodera.

Hajdemo biti izgubljeni zajedno,
strah je manji podijeljen udvoje.

Petra Vodariæ, 4. r.

Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci, Rijeka
Voditeljica: Draga Žunac

Kad razmišljam o tebi

Kad razmišljam o tebi, obuzima me nježnost
veća nego što mogu podnijeti
i zato šutim promatrajući te
i, kao kakav knjigovođa, bilježim svakoga dana
od čega se sastojiš, uplašen da nešto nedostaje:
najprije ti čitava i meni okrenuta licem
na kome su usne, čelo, obrazi i tragovi poljubaca,
dva oka ispod nemirne kose i to bi bilo sve
da nema tvojih ruku koje me grle, zatim vrat,
ramena, grudi i struk djevojčice koja plače,
oblina trbuha poput hljeba topla
dok zastajem na obali jezera
koje već skriva sjena. Ali ja zatvaram oči
jer ti se stidiš i poželim da te čuvam
kad padne večer, daleko od stvari
koje te bez mene poznaju.
Na satu kazaljke pokrivaju jedna drugu
i ptica na tvome prozoru
ne uzima više zrno
iz nepoznate ruke.
Ugasi svjetlo, u tami.

Marin Budimir, 2. r.

Ekonomska škola, Šibenik
Voditeljica: Nada Bujas

Po kiši

Sinoć smo opet bili u portunu,
Skrivali se od kiše,
Mare, ti i ja.

Pričali smo gluposti,
Kod nas nikad ništa pametno,
Susjedi su bili nervozni.

Nismo im dali spavati,
Pričali smo do dugo u noć,
I otjerali na nemilosrdnu kišu,
Morali smo krenuti.

Mare je išla svojim putem,
A ti i ja u sasvim drugom smjeru,
Ti si pričala, a ja sam slušao.

Nisam ni riječi progovorio,
Nisam mogao skinuti pogled s tebe,
Htio sam što više detalja upamtiti,
Da te mogu sanjati iz sjećanja.

Došli smo do tvoje kuće,
Ti si me zagrlila i rekla: “ Bok! “
A ja sam svijetlio od tvoje topline
I samo se osmjehnuo.

Hrvoje Bazina, 3. r.

Ekonomsko-birotehnička škola, Split
Voditeljica: Suzana Kačić-Bartulović

Der Regen, das Leben, die Donau-Schwaben¹

*Ooo, wie geht` s?*²

Ljudi vole biti voljeni, da za njih pitaju, da o njima pričaju, zbog njih da se raduju, pa čak i ako su ovi što pitaju, pričaju i raduju se senilci, satirici, burleskni tipovi, a njih ima u svakom komšiluku.

Tako je za mene pitala Marica Hammer. Moju majku. Ova se nije ni snašla, a s leđa su joj prišli reski udarci klompe, gipsa i štake - tuk, lup i tup - a ovaj ju je zadnji nježno pomilovao po leđima. Marica je slomila nogu nedavno, nešto se bila napila i "opala s bicikla na flasterČ. Kad smo bili mali, mi klinci iz kvarta, pričala nam je, dok još nije bila baba Hammerica nego teta Marica, svoje doživljaje iz mladosti, mutne od mentola i žutog sa sodom. Jednom sam pitao mamu koliko se zapravo puta teta Mara napila, na što sam dobio poetski odgovor da se, kao da se to podrazumijeva, teta Mara napila po jednom za svaku priču.

*Und der Sohn? Ist er schon geheiratet?*³

Bio je pijak i kišilo je, a bilo je to prije novog pijaca, ovog natkrivenog. Mama i Marica su se stiskale pod štandom brkatog Danijela, čije su dlake nad usnama u rangu jednog Davida Seamena, Adolfa Hitlera, Alexandra Berkmana, Edgara Allana Poea, Emiliana Zapate, Giordana Bruna, Pancha Ville ili filmaša čije je ime apstraktno kao i njegov Brak Marije Braun - Reinera Wernera Fassbindera. Lokve moče noge, kaplje padaju iritantno, svaka ponaosob, vjetar vuče kišu u horizontalu kao da je Beč, i k tome još veljača, a dvije žene, jedna drugoj može biti kćerka, pričaju o meni usred šarene tržnice, rascvjetale od kišobrana.

Znam ja nju. Moju majku. Kladim se da joj je u sekundi cijela povijest Marice Hammer prošla kroz tok svijesti, a i ona koja se nije dogodila: što bi bilo da ju otac, ustaški časnik, nije ostavio u sirotištu, unatoč protestima majke? Što da ju nisu posvojili asimilirani folksdojčeri, preci podunavskih Švaba iz okolice Ulma, nego ne daj Bože, Židovi; bi li onda ovako verglala na njemačkom i pitala je l' mi se sin oženio; kakve bi

¹ *Kiša, život, podunavski Švabe*

² *Ooo, kako ste?*

³ *A sin? Je l' se već oženio?*

stavove spram tehnike imala da je jednom u ovih xy godina odlučila kupiti teve, umjesto da je povasdan gledala kod Karšinih (drugi kat s lijeva, balkon na park, prozor na Dom zdravlja) meksičku Marisol i brazilskog Stočara; bi li, na kraju krajeva, pri ovih petnaestak stupnjeva nosila kecelje bez rukava, da prije par godina nije rezala vene pa skončala u ludnici... Sve je to mučilo moju majku još prije prvog Maričinog pitanja, dok je, znajući što slijedi, buljila čas u uzorak ruže na kecelji, čas na glavicu luka koja prijete da će pasti s tezge.

Leben sie noch in der Nazor-Strae?

Taj je šarfes es odužila kao da se nešto skanjiva, kao da joj na momente dopire do svijesti što njena sugovornica misli o njoj: Prekini! Luda si! I bje joj na trenutak žao, jako žao jer nas ona ipak sve iskreno voli, ali taj bol ionako traje do sljedeće misli njene pa čemu onda da se brinemo?

Nebeska joj je tečnost natopila jabuke i oraje u cekeru, ali ne primjećuje ili ne haje. Sada sam ja važniji. Mora da se sjetila sina koji živi u Kanadi ili muža koji ju je ostavio nakon što mu je bacila sirće u lice. Sada sam ja važniji.

I kako da se onda osjećam kad mi majka obznani da za mene pita Marica Hammer i da me puno pozdravlja? Da budem sretan jer me netko voli, makar i poludjela baba? Da budem tužan jer me voli luda baba? Ili da budem sjetan pa i depresivan što žena kojoj je čitav život bio tragedija pri slučajnom susretu smogne snage i upre sve svoje moždane, samo da pita kako sam?

Ivan Tomašić, 4. r.

Srednja škola Valpovo, Valpovo
Voditeljica: Natalija Mihaljević

---

⁴ *Živite li još u Nazorovoj ulici?*

Kako je Poe otišao na krivu adresu...

JA (četvrtak, vrijeme: 22:37):

Draga Dora! :-)

Imala sam malu nezgodu pri nabavci tvoje lektire... Dobro, nije bila nezgoda..., samo sam smotana i zaboravila sam da je trebam podići...

Nemoj se, molim te, ljutiti. Osjećat ću se još smotanije! :-)

Budimo realni - ti nećeš čitati lektiru preko praznika! I jedini tko tu ispašta je Edgar Allan Poe! :-)))))

Zapravo (primjećuješ da sam danas promjenjivih stavova :-)), ti ispaštaš!!!

Daj, odi na internet i pronaći ćeš dosta Poeovih stihova! Nemoj zaobići Anabelle Lee i Gavrana!

No dobro, neću ti više trubiti o tvojoj toliko mrskoj poeziji...

Draga moja, kako tvoj ljubavni život??? Ovi praznici me ubiju! :-) Nismo se vidjele 5 dana... i očekujem neke pozitivne promjene!!! :-))))) Ne želim te vidjeti frustriranu sljedeći put!!! :-))

'Ajde, mačak moj! :-P Ljubim te i javi mi još za kavu! :-****

Valentina

Bila je ovo poruka upućena mojoj prijateljici Dori... Kako sam brzopleto upisala prva 3 slova njenoga imena, tako mi je računalo ponudilo nekoliko adresa... Ja sam neoprezno kliknula mišem na jednu i poslala... Nije mi uopće palo na pamet još jednom provjeriti sve podatke...

ON (četvrtak, vrijeme: 23:43):

Pozdrav, draga Valentina! :-D

Nisam nekako naviknuo da mi nadimke dijele iz životinjskog carstva!!! :-)

ALI! Priznajem, sviđa mi se... i u svakom je slučaju bolje nego... TIGRIĆ... :-)

Šta nije čudno reći nekome: "Tigriću moj!!!", a tigar životinja od pola tone, usta puna zuba i grize gdje stigne! :-)))))

Zaključujem: Sviđa mi se biti tvoj mačak! :-)

Nego... tko je taj Edgar Allan Poe??? Nogometaš nije, je l' da? :-)))))

Šaaaaalim se, naravno!!! Poe mi je jedan od najdražih pisaca i mislim da bih još uvijek znao govoriti njegova Gavrana i Anabelle Lee! :-)

Znam šta si pomislila! :-) Ne muljam! :-)

Još dok sam išao u srednju školu, profesorica hrvatskog je otkrila "veliki" talent u meni... :-) Bio sam glavni KRASNOSLOVITELJ na školi! :-)))

Ne mogu ti to odmah dokazati, obzirom da ti stihove mogu prepisati..., dakle, moraš mi vjerovati! :-)))

Eh, sada... Znaš, pretpostavljam da ova poruka nije nikako bila namijenjena meni, jer sam posuđujem lektiru na vrijeme :-), a i, ako se ne varam, tvoja je poruka bila upućena nekoj djevojci, a ja baš ne zadovoljavam te kriterije... :-))))))

Ništa... mačkice moja! :-) Ljubim i ja tebe, a kava... Meni odgovara i za pola sata! :-)

Dorian

JA (petak, vrijeme: 00:21):

Dragi Doriane!!!

Što reći osim: aaajooooooooj!!!!

Stvarno mi je žao! Žao! Žao! Žao! :-)

Ne znam kako se tvoja elektronička adresa zatekla u mom adresaru... Zapravo, znam! Čim sam vidjela tvoju adresu, tvoje mi je ime "zazvonilo u glavi". Nekako mi je zvučalo poznato... :-) Naravno, odmah sam otišla na Facebook i pronašla te kao prijatelja mog dragog, a ujedno i blesavog bratića! :-)))

Dakle, sada mogu Dominika okriviti!!! :-) Nisam ja smotana, on je! :-)

Lijepo od tebe što si se uključio u moju priču o Poeu! :-)

Je l' da je taj čovjek jedan od najboljih pisaca svih vremena???

Malo je onih (mislim na pisce) koji će moje misli toliko zarobiti svojim riječima da ću se isključiti iz ovog našeg svijeta kako bih uživala u ljepoti njihova stvaralaštva.

Šteta što je Poe umro, vjerojatno bismo se družili! :-))))

Nego, kako to da ti toliko voliš Poea? Mislim - ti - kao osoba muškog spola? Imam osjećaj da vi nekako muške pisce doživljavate kao konkurenciju... :-)))

Ne bih ti to spomenula da mi jedan prijatelj to nema dugo nije priznao... :-)

Vidi mene! Ja se raspisala kao da ćaskam s najboljom frendicom!!! :-)))

Nadam se da mi nećeš zamjeriti!! :-)

Pozdrav, Valentina

P.S. Tko zna... Možda bih i došla na tu kavu za pola sata da ne moram putovati 2 sata do tvoje metropole!!! Uostalom, dođi ti k meni na kavu!!! Ima jedan kafić u kojem je kava predobra!!! :-) Možeš zamisliti da je tebi bliže doći do mene! :-)

ON (petak, vrijeme 01:00):

Dragi mačak! :-)

(Ovo zvuči kao da pišem pismo zoološkom vrtu. :-)))))

Nadam se samo da se ne ljutiš zbog moje ironije prema MAČKU. Užasno mi je to simpatično i moram sada malo forsirati! :-)

Nemoj se ispričavati zato što si mi slučajno poslala poruku! Događa se svima!!! A uz to... svidjela mi se tema pa sam se priključio! :-))

Jesi vidjela ti tog svog neodgovornog bratića??? Mislim, koristi se tvojim računalom i onda ostavlja takve gluposti u njemu... kao npr. moju adresu!!! :-)))))

Uopće mu to ne zamjeram! :-)

Svida mi se to što pronalaziš dobre riječi! Ono kada kažeš da je malo pisaca koji mogu naše misli zarobiti svojim riječima toliko da nas isključe iz ovoga svijeta...

To mi se jaaaaaako svidjelo!!! :-) Stvarno se slažem i mogao bih nabrojati samo nekoliko pisaca koji to uspijevaju sa mnom!!! :-) ALI, naravno, neću ti ih otkriti ovako! Dužna si mi kavu obzirom da te nisam tužio na psihičko maltretiranje zbog onoga s MAČKOM!!! :-))))) Šalim se, znaš to!!! (? :-))

Zašto ja volim Poea??? Ne znam... Nekako me dirnuo... :-) Dotaknuo je nešto zbog čega me preplavi začuđenost i sreća zato što je pun mistike. I naravno, ne smatram ga konkurencijom!!! Umro je davno!!! :-)))))

Kad sam već spomenuo kavu koju si mi dužna :-)))))... Sreo sam Dominika jučer i rekao mi je da ide do tebe i tvojih za vikend jer je zaboravio neke stvari i da se odmah vraća jer ima neku utakmicu drugo jutro...

Znaš, to mi izgleda kao savršena prilika da me odvedeš na onu kavu koju si hvalila...

Želio bih je komparirati sa zagrebačkom!!! :-)))

Mi - studenti komparativne književnosti uspoređujemo sveeeee!!!

Kažu da nakon prve godine to prođe... Ja čekam da prođe ova druga pa ćemo vidjeti... :-))))

Ništa... Možda se vidimo... :-)))

Pozdrav, Dorian

JA (petak, vrijeme 01: 29):

Dragi Doriane!!!

Evo, javljamo se iz zoološkog vrta da ti prenesemo srdačne majmunske pozdrave s iskrenom željom da posjetiš uskoro sve kaveze kako bi ih uspješno mogao komparirati!!! :-))))

Šalim se, naravno! :-) ...Dobro... priznajem... ne šalim se potpuno... malo sam bila i ozbiljna... :-)))

Sviđa mi se ideja da dođeš s Dominikom, ali se najprije moram čuti s njim kako bi mi on ispričao sve o tebi da ne ispadne na kraju da si neki manijak! :-))))

Nadam se da razumiješ! :-))))

A sada malo ozbiljnije, malo... :-)

Dogovori se ti s Dominikom pa mi javi...

Željela bih te iskoristiti!!!

Ha-ha-ha-ha! Čitam ti misli - ne u tom smislu! :-))))

Ja bih željela studirati hrvatski jezik i književnost pa bih željela da mi pričaš malo o književnosti... na hrvatskom jeziku... :-))))

Moram ti priznati jednu stvar... Šokirao si me s ovom komparativnom književnošću, mislila sam da si neki budući... veterinar... :-))) Vjerojatno zbog opterećenosti mačkom! :-))))

Čujemo se još, a ja sada idem spavati kako i priliči jednoj fino odgojenoj curi!!! :-)

Valentina

ON (petak, vrijeme: 21:53):

Draga Valentina,

neću komentirati tvoju poruku jer mislim da će biti interesantnije uživo!!! :-)) Vidimo se sutra oko podneva ako me Dominik putem negdje ne izgubi... :-)

Neće biti prvi put!!! :-)

NARAVNO!!! Ako misliš da se sve ovo nekako prebrzo dogodilo.... odgodit ću dolazak, neće svijet propasti!!! Želio bih da budeš iskrena!!! :-)

Veliki pozdrav od Dorianaaa!!!

JA (petak, vrijeme: 23:12):

Doriane!!!

Kao što ti i 'obećah'..., pričala sam s Dominikom o tebi... Ili je on teški lažov ili si ti stvarno tako dobar prijatelj??? :-)))))

Nemam ti ja fobiju od nepoznatih ljudi zato što su na mojem terenu i ne mogu igrati prljavo!!! Ja sam opasna :-) i - kažu - znam procijeniti ljude na prvi pogled... :-)

Ako prođeš na prvi pogled - moći ćeš lakše disati!!! :-)))))

Eto... toliko od mene...

Nabavi moj broj mobitela preko Dominika pa pošali SMS-icu!!! :-)))))

Pozdrav :-),

Valentina

Tko bi rekao da će onaj moj blesavi bratić Dominik učiniti nešto dobro za mene??? Zapravo, nije on to učinio ni sa kakvom namjerom - jednostavno je toliko blesav da je slučajno ostavio Dorianovu adresu u mom računalu...

Dorian i ja... Kraj je jednako zanimljiv kao i početak!!! Zsigurno se ne bi svidio ljubiteljima ljubavnih romana, ali meni se sviđa... jer... ne upoznajem prave prijatelje svaki dan...

Ne smijem zaboraviti... kava je bila odlična i on je platio... :-))

A Poe? ... Do njega još nismo stigli! :-))

Valentina Jakopec, 3. r.

Gimnazija Daruvar, Daruvar

Voditeljica: Hedviga Marjanović

EKO

Hrda me prati industrijskom ulicom.
Kiša me siluje.
Suprotstavljam se divljim
kandžama koje me vuku po pločniku.
Pogledi usamljenih i napuštenih tvornica
Okružuju me strahom.
Smeće, jad.
Razderani beton pokazuje svoje istrošene žile.

Ruke su se predale.
Nekontrolirano vise.
Zrak je sve rjeđi.
Vjetar me bombardira.
Ne dopušta kretanje.
Eksponencijalno slabim.
Vjerujem u vjetrenjače.

Dino Vlahek, 4. r.

Gimnazija Čakovec, Čakovec
Voditelj: Ivan Pranjic

Mladi vitez iz Beznoæi

I.

Bio jednom jedan mladi vitez u kraljevstvu gdje nije bilo noći. Tamo je bio cijenjen i hvaljen. Jednom se vitez zapitao što je tamo daleko gdje mu pogled ne seže. Mučila ga njegova radoznalost. Najedanput uze svog konja Sifka, nešto hrane, čaturicu vode i mač. Uputio se u svijet. Svi u kraljevstvu čekali su njegov povratak. Bili su jako tužni; mladi im je vitez bio više no Kruna Božja, a on je otputovao. Iscrpivši zalihe jela i pića, bivao je sve gladniji i žedniji. Nije se zaustavljao da ulovi neku zvijer i njome se okrijepi ili pak da stane kod potoka i utaži žed. Njegova ga

gladna znatiželja vodila i hranila novim i nepoznatim. Nažalost, Sifko, dovoljno brz da pobjegne mraku, naglo je stao, izvalio se na tlo i nije se više dizao na noge.

II.

Kad je došla tama, kad se po prvi put spustio mrak na mladoga viteza, umalo da mu srce nije stalo. U dubokoj šumi dolazilo je svjetlo iz dva smjera; jedno je bilo crveno i krvarilo je u očima viteza, drugo je bilo zlatno i prostor se pretvarao u Zlatni grad u njegovim očima. Iako su oba svjetla bila privlačna kao Raj ili sam Pakao, mladi je vitez u svome kraljevstvu već upoznao svjetlo i znatiželja ga odvede duboko u mrak. Okrenuo se ne bi li vidio još malo svjetlosti, ali tamo je više nije bilo. Vitez je postao uklet tamom. Vrijeme je stalo.

III.

Sjene, crnje od noći, počele su opsjedati viteza.

„Što te dovodi ovamo, svijetli viteže?“, upita Prva.

„Sam si došao, a?“, reče Druga.

„Pridruži nam se, hoćeš li?“, Treća će.

Mladi vitez, izgubljen u mislima, odgovori: „Sam sam odlučio doći. Krenuo sam na konju kojeg je smrt spriječila putem. Ja nisam dio svijeta u kojem sam se našao; znatiželja me dovela k vama.“ Sjene, zadovoljne novim poznanikom, slušahu mladog viteza. „Mogao sam birati dan ili noć, boljele me oči od Sunca i eto me ovdje... Ovdje sam gdje jesam i ne brinem, baš mi je dobro... U Zlatni bih se grad trebao vratiti, ali mi srce ne gine za povratkom. Ovdje sad imam vas...“

I zabavljahu se mladi vitez, Prva, Druga i Treća sjena, sve tri crnje od crne noći u tom bezvremenskom prostoru. Ali osjeti vitez da nešto nije u redu...

„U ovom bezvremenu neću odmoriti oči, morao bih izaći iz tame, zaklopiti oči i samo pričekati... Možda se trebam sa sobom pomiriti, a ne sa prostorom oko sebe... A crne sjene, što je s njima?“

I vitez upita Prvu: „Što te dovodi ovamo? Sjaj u očima, nije li?“

„Tako je“, prizna ona.

Vitez upita Drugu: „Jesi li osamljena? Izgledaš kao da ne pripadaš nikome i ničemu!“

„Pripadam sebi“, odgovori ona.

Upita vitez i Treću: „Što se ne vratiš u Zlatni grad gdje bi zlatom sjala?“

„Uzalud mi je i duginim bojama sjati ako će me smrt izbrisati tamo“, požali se ona.

A vitez će na to: „Ti, Prva moja sjeno, izađi iz bezvremena, odmori oči i potraži Dan. Druga moja sjeno, pripadaš sebi - kroči, kreni svojim svijetom. Treća moja plaha sjenko, idi gdje si potrebna; ne plaši se smrti, obasjaj je.“

IV.

Mladi je vitez u osvit dana stao pred vrata svoga dvorca u kraljevstvu Beznoći. Blage sjenke na njegovom licu činile su ga zrelijim, a cijelo kraljevstvo slavilo je njegov povratak.

Branimir Škreblin, 3. r.

XIII. gimnazija, Zagreb

Voditeljica: Mirjana Šimić

Dosadno je na svijetu živjeti, gospodo moja (Gogolj)

Krvava zora izranja nakon burne, crne noći, obavijene teškim sivim oblacima. Sparina kopna mrcvari kapetana po tko zna koji put ovoga ljeta. Neprospavana noć zbog umora koji ne da zaspati, kada se po zidu motaju tamnoplave sjenke, kao odraz najgorih slutnji. Noć koja iscrpljuje više od dana i ta nepodnošljiva sparina, kao da na leđima stoje sve vode ovoga svijeta i lome kosti i mišiće.

Na brodu miriše kava, topla i pretopla, ali putnici su spremni prihvatiti javu, pa makar i tako. Na tom malenome brodu nema mnogo posade, a neki bi rekli i da je ne treba. Lica prividno nasmiješena, ali duše nedovoljno sretne da bi se osjetilo zračenje Mediterana, ona toplina koju svi koji jednom dođu na Jug uporno traže, poput Byrona. Na zapadu je ljubičasto-modro nebo sa sjevernom zvijezdom, tinjajućom svjetiljkom. Brod stalno ide prema tami, ali neuhvatljivo jer istočno je svjetlo na korak

do lađe. Od kopna su udaljeni već dovoljno da se izgube svi mirisi kopna, kopneni je vjetar zamro, a osjeća se još samo blagi vjetar pun morske soli i svježine dok lađa klizi po površini, pučini boje vina. Nitko, ali baš nitko od njih nije svjestan ičega oko sebe. Ljudi su uhvaćeni u mrežu sna, u magličastu iluziju svijeta, nasred kanala. Kapetan je progovorio dva puta s posadom tijekom putovanja. Nemaju potrebe za više riječi jer sve već znaju. Rade desetljećima na istom brodu te su razvili tehnike, nevjerovatne i posebne, komunikacije. Govor bez riječi ili znakova, gotovo telepatski. Neki osjećaju da su riječi suviše, narušile bi idilu buđenja ljetnoga dana, a neki su jedni drugima jednostavno dosadili. Putnici su za njih samo promjenjive konstante, stalno su tu, ali im ne čine život zanimljivijim i ljepšim. Ta ih morska dužnost čini nesretnima i apatičnima. Čekaju sunce i kopno.

Kapetan drži kormilo, ali ne upravlja, on se naslanja na njega, na svoj jedini čvrsti oslonac. Zar kormilo? Zašto baš kormilo, koje nikako nije statično i čvrsto, nego kružno i pokretljivo? Kapetan je dugo na moru, ta mu golema tvar nije nepoznata. Nije mu čak ni neprijatelj. Ona mu je dom. Ne drugi dom, nego jedini i pravi, kako je taj pomorac razmišljao. On na kopnu više nije osjećao mirnoću, na kopnu nije mogao naći spokoj, zajednički jezik s ljudima koji su mu bili dosadni. Na kopnu se osjećao izgubljenim i izdanim od svih. Na kopnu sve mu je bilo prljavo, grješno i nakazno, a more, more je tako savršeno, njegov dom i prijatelj, brat, žena i dijete. Ali tako je samo on razmišljao. Iskreno je volio more.

Užarena kugla, žuta, izgledala je poput prezrelog limuna, zagrijala je hladni metalni kostur broda. Brod je pobijelio i punio se energijom. I stranci, putnici probudili su se. Puni želje da dožive svoj fantastični, topli Mediteran, pohitali su na palubu s fotoaparatom. Kao da trenutak možeš zaustaviti i spremiti u sliku. Mirise, osjete, zvukove, toplinu. Njihova je želja bila osjetiti savršeni trenutak, dok je kapetan živio taj trenutak cijeli život. Stisnutih je očiju promatrao blistav trag po moru i nije razmišljao, misao je bila tu. Savršenstvo u svom najizvornijem i najprirodnijem obliku. Nije se veselio kopnu.

Razmišljao je kapetan, samo ponekad, za olujnih noći, je li on taj koji ide protiv struje. Na vidiku je imao kopno, a kuhar uzvikne ime

otoka. Divlja horda putnika, stranaca, izletjela je na otok s neizmjernom količinom radosti. Sunce je već bilo visoko i sjene su postale mirne i kratke. Kapetan nije volio te sjene, on je volio valove. Miran je dočekaao ponovno isplovljavanje u svoju apsolutnu sigurnost.

Zrinka Uršić, 3. r.

V. gimnazija, Zagreb

Voditeljica: Vesna Muhoberac

Non bene pro toto libertas venditur auro?!

Drveni krov, kasna večer, kiša, papir, kemijska, crna, bez čepa. Misao. Sjećanje. Spomenuh kišu? Danima već pada. Oblaci se gotovo čitav tjedan nisu s našega neba povukli, premda je bilo naizgled obećavajućih prolamanja sunčevih zraka kroz koprenu oblaka, ili su to bile tek tlapnje nekih poludjelih sanjara, ili pak isključivo moje. Bilo kako bilo, ne umanjuje kiša ljepotu objekta moga pisanja. I dok tako kapi umirujuće pljušte po iritantnome krovnom prozoru, iz kojeg ne dopire dovoljno dnevnoga svjetla, mojom se glavom protežu kojekakve slike, dijalozi, monolozi. Razmišljam, kako uopće započeti pisati o nečem već svima poznatom, imam li uopće išta za reći? Skoro sam već pošao na spavanje, ali kako vrag ne da mira, ipak, uzeo sam papir u ruke i počeo.

Uglavnom, tko nije imao sreću živjeti ovdje, a bio ipak toliko sretan da ima kakva rođaka, nećaka, snahu, svekrvu, punicu, pa da ih posjeti onako u neka sunčanija vremena, uz spomen imena moga grada pomislit će na jutarnji miris soli pomiješan s mirisom borovine, šum mora, pomislit će na beskrajne ljetne dane, promatranje beskonačnih horizonata, ljuljuškanje barka u luci u predvečerje, mirne zvjezdane noći. Pomislit će neki na horde turista koji se tamo, u svojim domovinama vjerojatno divljački i krajnje necivilizirano međusobno bore da dođu na red za kartu da bi ga posjetili. Historičari će pomisliti na stoljetni kamen, na slavne gradske zidine, na ulice po kojima je nekoć hodala vlastela, čije su plemenite pozadine krasile skupocjeno i pozlaćeno pokućstvo Kneževa

dvora, na glavnu ulicu što su je Mlečani pogrdno nazvali Stradun, ali taj pogrdni naziv nije promijenio ljepotu, već je ljepota pogrdan naziv preobrazila u simbol kulture. Dubrovnik je taj Grad. Biser Jadrana, koji dandanas krasi njegove obale, ispunjava horizonte pjesmom Slobode. Još zrače njegove ulice davnom slobodom, iako sve praznije bivaju, i pružaju nadu u bolje sutra ili, ako ništa, bar sjećanje na bolje jučer. Istina, u slavu jedne veće Republike, ali tko god se usudio pročitati malo više o tome Gradu, bit će mu jasno da je bez obzira na veličinu i uz vječnu ljepotu, stoljećima imao savršenu autonomiju i nezavisnost. Sloboda! Zatvorite oči i izgovorite to punim plućima. Ili - Libertas, kako bi rekli stari Dubrovčani i poneki učenik klasične gimnazije. Od samih početaka taj je grad najviše cijenio slobodu. U ime Republike, mudri poklisari nagodili su se sa svim mogućim osvajačima i prijetnjama iz vana. Ukinuli su ropstvo četiri stotine godina prije Velike Britanije! *Obliti privatorum, publica curate* piše iznad vrata vijećnice, a znači, podsjetit ću vas: *ostavite privatno, brinite se za opće dobro*. Sve u ime slobode. Sloboda se nije davala ni za sve blago svijeta i bila im je najveće blago, većega blaga nisu pojмили. U vremena kad se cijela Europa u blatu valjala, ovdje su imali popločane ulice, ljekarne, kolegije! U vremena kad su po europskim dvorovima bančili svakojaki takozvani kraljevi i kraljice i grofovi i vojvode, uživljavali svoju bezgraničnu moć na svojim podanicima, ovdje su vladala vijeća, o svemu se mirno i civilizirano odlučivalo. U vrijeme kad su španjolski osvajači nemilice ubijali američke domorodce, ovdje su se ponosili stoljećima mira! U redu, i ovdje se bančilo, jest! U svoj svojoj subjektivnosti, zaboravio sam i ja krutu stvarnost. Imala su ta vremena svojih mana, ipak i ovdje su živjeli samo ljudi, grešni i nesavršeni! Griješili su, pa nije se Držić bunio bez razloga. Ali nisu nikome služili. Nikome nisu ustupali svoje, niti poklanjali, niti tražili tuđe, a niti se uvlačili u kojekakve tople pozadine kojekakvih velikih sila, nego sve što su imali stekli su svojim vlastitim radom i svojim vlastitim sredstvima. Bančilo se, a banči se i danas. Jest, mnogi mutni profili pomislili su već da je još nekoga toliko ošamutila slavna prošlost pa da će zaboraviti pohvaliti malo i današnjicu. Danas je naš Grad dio mnogo veće Republike, i u istome vagonu beznadna željeznica vodi ga u zagrljaj jedne svemoćne

sile. Danas nema poklisara! Banči se danas, kažem, nemilo se banči! Kad se nema novca za bančenje, proda se još malo slobode što je ostalo, još malo svoga, u ime slobode same. Sloboda je, kažu, bančenje. A narod? A puk? Njima se bacaju kosti, kao što se psima bacaju kosti samo da prestanu molećivo i iritantno lajati baš u trenutku kad smo gotovo uljuljani u duboki san, dok gazde i ne primjećuju da im vukovi kolju ovce. Kosti - veliki prolazni spomenici, razne humanitarne akcije, različite igre demokracije i čega tu još sve nema. Koncerti glazbe prosječne kvalitete kojih bi se naši preci svakako posramili, i čija je glasnoća i žestina u svakome trenutku prijatnija starim građevinama. Proslave i sveprožimljivi ritmovi iz svemoćnih zvučnika i pojačala, nacionalni zanos i klanjanje svemoćnim idolima što po zelenoj travi nabijaju komad napuhane kože, da ne govorim o medijskim kreaturama sa zapada, polubogovima koji izazivaju samom pojavom na ekranu i u novinama masovne pomame. I plešu u krležijanskim pomamnim povorkama.

Svi plešu; živi po Stradunu i starim ulicama, mrtvi se okreću u svojim grobovima, a sve u ritmu, neuobičajeno živahnome ritmu posmrtnih kolona! Ne može nas zavarati sva živahnost kad dominira taj dojam truleži i atmosfere kakvu izazovu samo pogrebna zvona. Okreću barjake na festama svetoga Vlahu, hvaleći i slaveći slobodu, pjevaju tu nesretnu himnu slobodi i hvale oltare, uopće ne misleći što to znači! Sve je to parada finoga oblačenja, sajam taštine! Na čelu parade zlatno tele. A svi kao drogirani, u transu, prinose žrtve, pokorno se klanjajući robovlasništvu, hvale stoljetnu slobodu. Drogirani praznim obećanjima, parolama, lažnim biserjem što im svinje bacaju. Kreće se naša parada. Kreće se u polaganome tempu, kreće prema propasti. Nalik kakvoj pogrebnoj povorci na groblju pored crkve svetoga Mihajla. Tako, i opet iznova *odhodu* vlastela u crnim ljesovima nošeni, ali ne od *fakina*. Ni njima dosadno nije, mrtvacima mislim, oni također plešu, okreću se, imaju zašto! Ne čuje nitko buku iz ljesova i kucanje i zapomaganje mrtvacu dok se okreću tugujući za prošlosti našom davnom gdje već Marin Držić u šesnaestom stoljeću sanja o demokraciji, Sorkočević sklada prekrasnu glazbu, Kotruljević daje definiciju trgovca, redovnici otvaraju prve ljekarne u Europi, Bošković dotiče čak i teorije relativnosti,

Gundulić promišlja o prolaznosti, dok davno umrli poklisari diskutiraju nezavisnost, nadajući se da će budući naraštaji to i cijiniti.

Božo Lopižić, 4. r.

Biskupijska klasična gimnazija Rudera Boškovića s pravom javnosti, Dubrovnik
Voditeljica: Mirjana Žeravica

Dubokotekstualnost

Želite dubok tekst , evo Vam jedan dubok, u svakom pogledu dubok tekst.

U rupi bez dna sam i padam, padam... Pa, moram reći što radim, mislim i tako... Zasigurno imam mnogo vremena, ali ne razmišljam zato o tajni života i svemira.

- Kakva korist od toga ako padam; neće me neka teorija podignuti! Da, naravno, uživam u slobodnom padu jer je ipak to situacija iz koje se ne izlazi živ (kažu filmovi), no ovdje nemam u što udariti. Ma, zasigurno se ne može umrijeti u rupi bez dna na bilo koji način jer tko bi kopao rupu bez dna ako bi onaj tko upadne u nju, umro na pola puta?! Rupa je napravljena da se uživa u njoj, sigurno. Da, treba razmišljati pozitivno jer, znate, ovdje je vrlo mračno pa bih se u protivnom mogao bojati svega i svačega.

Nisam gladan, valjda u zraku ima nešto, inače bih umro pa kopačev plan o vječnom padanju ne bi uspio. Nije ovo pusta rupa, vidim ljude, prikače se za kameni zid, dobro se drže. Brzo to prođe, nema vremena niti javiti se starijemu pa izgleda da sam neuljudan, pa pobogu, ne kopam ja rupu bez dna, nego ona budala dolje! Mogu misliti koliko je star i senilan kad je ovoliko rupu iskopao (pretpostavljajući da je lopata krajnje tehnološko dostignuće).

Samo papirići ne padaju, da, oni rukopisom ispisani papirići, od kojih mi barem nešto postane jasno, pa ću i ja napisati ovaj za nekoga tko je počeo padati poslije mene. Tako sam naišao na papirić na kojem piše da treba sebe pronaći, pronaći svoje mjesto. E, hajde se ti nađi ako nisi ni sekundu na istom mjestu! Ne znam gdje je što i gdje je sve, a kamoli gdje sam ja. No, nasreću, dođe i drugi papirić na kojem piše da se, unatoč

svemu, nađeš tek na kraju. Budući da se ne može pasti, nego samo padati, to znači da su svi oni ljudi koji stoje na mjestu mrtvi.

Eto, od tada se više ne pronalazim i držim se dalje od krajeva, kamenja.

Općenito gledajući (a kako ćeš drugo), ovdje su dva tipa ljudi: oni koji misle da padaju i oni koji misle da lete. Tko visoko leti, nisko pada. Znam da se ova poslovice upotrebljava u druge svrhe, ali je ovako nastala. Ovi što misle da lete, trzaju se. Oni kao da upravljaju kretnjama, donekle i jest tako, ali onda kad im naleti kakva izbočina, zapucaju se u nju i eto ti ga na! A mi što padamo, mi idemo u jednoj liniji, nismo pesimistični, baš optimistično padamo u rupu, dok su ovi „letači“ bili (uglavnom su bili, jer brzo okončaju) nezadovoljni trenutnim, to jest, bojali su se dna, čega li već, pa su eto pokušali naopako.

Nemojte misliti da je život dosadan na ovakav način, prođe pokraj mene zanimljivih stvari, od punjača za mobitele (nije baš da imam nečiji broj, ne stignem pitati) do prašnjavih polica za knjige (nisam beskorisniju stvar vidio u padu).

Uglavnom, pisalo je na jednom papiriću da se može pronaći, to jest sustići osoba koja je u istoj fazi kao i ja, pa se bez opasnosti možete nastaviti kretati zajedno, no takva je samo jedna, tako da ću morati dobro otvoriti oči. Evo, papir mi je pri kraju, a što ima više slova, teži je pa bi se moglo dogoditi da i on počne padati prerano, a onda nema koristi od ove puste mudrosti što sam je prosuo.

Ti, koji čitaš ovaj papir, možda ćeš se zapitati: “Kako je papir iz te rupetine završio u mojim rukama?” Odgovor je samo jedan: I ti si u rupi, pogledaj malo dalje od svog nosa!

Ivan Penoviæ, 3. r.

Gimnazija Metković, Metković

Voditeljica: Martina Ilić

Svijet u bojama

Srijeda, 16. 2.

Počelo je kao i svakog puta. Sličan scenarij, žrtva i zlostavljač. Primio sam ga za majicu, privukao k sebi i snažno udario. Čulo se lomljenje sitnih koščica, kao kada hodaš po suhim granama. Potekla je krv. Sagnuo se i gledao me sa suzom u oku. Oni su okolo stajali i vikali, neki i navijali. Tisuću i jedan glas stopljeni u tu galamu, tu viku. Odjednom potpuna tišina. U mojoj glavi bilo je tako prazno. Zaletio sam se u njega i desnim laktom ispunio njegovu trbušnu šupljinu. Glasno je kriknuo, kao što kažu da majka učini kada je odvoje od djeteta, kada ju prožme ona razarajuća bol. Tako barem pričaju. Moja nije, ona je odlazila i dolazila svakog dana, nosila je najnovije kostime, lakirala nokte i čitala modne časopise. Ponekad sam se pitao postojim li uopće za nju, vidi li me ona. Drugi su me vidjeli. Cijela škola me vidjela. Pomicali su se u stranu kad god bih prolazio, bojali su me se. Čekali su moj sljedeći nasrtaj. Baš kao i danas. On je ležao na podu previjajući se od boli. Gomila je stvarala frustrirajuću galamu. Odjednom, tišina u mojoj glavi... Gledao sam ga kako leži jednom rukom držeći se za trbuh, a drugom za glavu. Prišao sam mu i povukao ga za ruku. Moja „najkica“ poletjela mu je prema trbuhu. Dvaput. Plakao je, bespomoćno je jecao, onako sam na cijelom svijetu. Nitko mu nije bio tu, nitko nije bio spreman pomoći. Odmaknuo sam se nekoliko koraka i gledao kako se još uvijek drži za glavu. Čvrstim korakom krenuo sam prema njemu i zamahnuo. Odjednom, neki šum i samo jedan glas: „Zaustavite ga, ubit će ga!“ . Moja crna „najkica“ ostala je u zraku nekoliko centimetara od njegove glave.

Sklopio je oči i čekao da to učinim. Toliko su vrištali. On je ležao na onom hladnom podu, krv je i dalje tekla. Nekada bijela majica postajala je sve crvenija. Okrenuo sam se od njega i krenuo prema gomili. Odmaknuli su se i pustili me da prođem. Naslonio sam se na hladan zid i spustio na pod. Nisam ih mogao slušati. Primio sam se za glavu i počeo glasno vrištati. Vrištao sam iz sveg glasa i htio da sve ovo prestane.

Četvrtak, 17. 2.

Sjedio sam u velikoj bijeloj sobi. Nije bilo prozora, ni zvukova. Velika siva vrata na dnu sobe, a kraj njih muškarac ozbiljna lica koji me je promatrao, pratio svaki moj pokret. Ona je sjedila za sivim stolom, odjevena u crni kostim, kose stegnute u otmjenu punđu. Gledala me malim zelenim očima, gotovo škiljeći. Povremeno je nešto zapisivala u debelu bilježnicu. U lijevoj ruci neprestano je vrtjela svoje naočale. „Kako se osjećaš?“ upitala me. Samo sam šutio i gledao u prazno. Rekla je da moram surađivati. Zatim je glasno otpuhnula i otišla.

Utorak, 22. 2.

Ponovno sam sjedio u bijeloj sobi. Smrzavao sam se. Iznutra, ali i doslovno. Isti onaj čovjek stajao je pored vrata i promatrao me bez riječi. Siva su se vrata otvorila i ušao je muškarac četrdesetih godina u trapericama, košulji i puloveru. Nosio je zelenu bilježnicu. Sjedo je nasuprot meni. Šutjeli smo i gledali se. Tu i tamo se nasmiješio. Zatim se odmaknuo od stola, gurnuo mi zelenu bilježnicu i otišao.

Srijeda, 23. 2.

Sjedio sam u sobi na neudobnom krevetu i čekao da me pozovu u veliku bijelu sobu. Čekao sam, ali nisu došli.

Četvrtak, 24. 2.

Poravnao sam plavu trenirku, uzeo olovku i počeo pisati. Pisao sam, riječi su samo dolazile. Bilo je tako jednostavno. Držao sam olovku u ruci, a ona je sama stvarala rečenice.

Petak, 25. 2.

Pitao sam se zašto ne dolaze po mene.

Subota, 26. 2.

Pozvali su me u bijelu sobu i rekli da ponese zelenu bilježnicu. On me je čekao za sivim stolom. Sestra mu je pružila zelenu bilježnicu. „Ne, to je njegovo“, odlučno je rekao. Onda me pitao što volim.

Voljeti je velika riječ. Nije isto kada nekoga ili nešto voliš ili ti se sviđa. Ljudi to često miješaju.

Osobno, sviđa mi se slikanje, umjetnost. Divim se ljudima koji pomoću boja i linije prenesu svoje osjećaje na platno. Kada time apsolutno sve kažu. Pritom se ne moraju bojati da će previše reći jer većina ljudi nikada neće shvatiti. Ona mala grupa ljudi koja shvati, neće reći. To je i njihova priča.

Sviđaju mi se i psi. Privrženi su. Jednom sam ga imao. Dok ga se moja majka nije odlučila riješiti. Bio je fantastičan i bilo mu je stalo onako kako je rijetko ljudima. Njega sam volio. Dio mene još uvijek ga voli iako ga više nema.

Obožavam snove, tako su dobri i sve je moguće. Ako i sanjaš nešto loše, uvijek se možeš probuditi, to je samo noćna mora. Iz ovoga se ne možeš probuditi.

Volim i nju, njezinu dugu smeđu kosu i tamne oči. Kada hoda među gomilom, i dalje vidim samo nju. Volio bih zaspati i buditi se uz nju, slušati kako priča i gledati njezino lice, pratiti svaki njezin pokret. Zaista bih.

Ono što mi se ne sviđa jest sjediti s onom ženom u velikoj bijeloj sobi dok me ispituje i pokušava razgovarati sa mnom kao da je zanima. Ne odgovaram, ali ona svejedno nešto zapisuje i analizira. Ljudi uvijek sve analiziraju. Pokušavala je prodrijeti do mene baš kao da joj je stalo. Moji su joj roditelji platili (baš kao i ovoj ustanovi) da popravi grešku u mojoj glavi. Samo što oni ne znaju da greške nema. Od svega na ovom svijetu samo želim biti sretan i voljeti.

Nedjelja, 24. 4.

Stajao sam pored prozorčića male sobe i gledao van. Proljeće je bilo u punom zamahu, priroda se činila sretnom. Začuo sam kucanje. Ušao je ponovno u svojim trapericama i košulji i rekao: „Spremi se, idemo van“. Nije mi trebalo puno objašnjavati, bio sam odmah spreman. Bio sam oduševljen. Prolazili smo ispod drvoreda čije su grane bile u punom cvatu, sve je zračilo životom. Sjetio sam se svojih šetnji s djedom u proljeće kada sam natjeravao vrapce i golubove, spuštao se u parkovima niz tobogane, prljao majice sladoledima, a djed je govorio: „Samo nemoj reći baki, valja i objedovati“. Baka je ubrzo umrla. Plakao sam, a on mi je

objašnjavao da gore trebaju nove anđele pa je nebo zove k sebi.

Dalje sam šetao uz djeda držeći ga za ruku. Volio me, njemu je bilo stalo. No, s vremenom je postajao sve slabiji. Znao sam da mu nedostaje baka. Nju nitko nije mogao zamijeniti. Ubrzo je završio u bolnici. Ležao je na krevetu poput uvenule biljke i samo se blago smješкао. Oči su mu se zrcalile kao da će pustiti suzu. Dolazio sam svaki dan iz škole, uzimao svoju čitanku i kupovao novine. Nakon tog rituala odlazio bih u bolnicu i najprije mu ispričao svoje doživljaje, a zatim sve vijesti iz dnevnih novina. Za kraj je slijedila priča iz čitanke. To je volio. Moj djed koji mi je poklonio djetinjstvo i sreću. Jednoga dana otac mi je zabranio odlazak u bolnicu rekavši da je to gubljenje vremena i da ne može odlaziti po mene svakog popodneva, znam li ja koliko on ima posla. Nisam znao, znao sam samo da ga nikada nema doma. Drugo ništa o njemu nisam znao.

Bližilo se ljeto i dani su postajali sunčaniji. Jedan nas je iznenadio. Naoblačilo se i počeo je pljusak. Kiša je nastavila padati cijeli dan. Majka je obukla crninu. Otac je rekao da nema vremena. Znao sam da nešto nije u redu. Sutradan sam upitao oca mogu li posjetiti djeda. Okrenuo se prema meni šibajući me pogledom i hladno odgovorio: „Ne možeš, djed je umro. Pusti me sada na miru, imam posla.“ Suze su udarile na moje lice. Shvatio sam da je nebo jučer plakalo. Danas sam ja. Trebao mi je netko da mi kaže da nebo zove anđele, da mi objasni da je djed sada dobro, gleda me odozgora i pazi da ne prljam majice sladoledom. Trebao mi je netko da mi govori, da zaustavlja moje suze onako kako je djed to činio kada je nebo pozvalo baku. Nikoga nije bilo. Ležao sam u svojoj sobi na mokrom jastuku, a njih dvoje, meni potpuni stranci, sjedili su u svojim uredima.

Srijeda, 10. 5.

Ležao sam na krevetu i gledao u strop. Sjetio sam se lokve krvi i njegove majice koja je postajala sve crvenija. Čuo sam njegov vrisak, naježio sam se. Sjećam se djevojčice koju sam gurnuo, klinca kojem sam podmetnuo nogu, plave kuverte za upis u novu školu jer u staroj nisam smio ostati. Prisjetio sam se zvuka kada sam mu slomio nos i trenutka kada je krv šiknula, njegovog lica dok se previjao na podu i čuvao glavu, svoj život. To sam

radio. Svi su me vidjeli, ali sam im zapravo bio nevidljiv. Čuvali su svoj život jer su me se bojali. Nisam to htio. Ne mogu naći način da se opravdam. Isprika im neće puno značiti. On će me pamtit i po udarcu u trbuh kada je mislio da je gotovo s njime. Svejedno ću mu se ispričati. Ne mogu to više držati u sebi. On je žrtva, oni zapravo. Zlostavljao sam ih. Ja, koji sam prije nekoliko godina držao djeda za ruku i prljao majice sladoledima, trčao za golubovima i crnog dana slušao nebo kako plače, nisam shvaćao.

Četvrtak, 11. 5.

Imam podočnjake, cijelu noć nisam spavao. Nisam mogao ležati na onome mokrom jastuku. Bojao sam se da ću, ako zaspim, čuti njihove krikove. Bojao sam se svega. Da barem onog dana nebo nije pustilo suze i uzelo najvećeg anđela. Da mi je barem ostalo djetinjstvo.

Ponedjeljak, 05. 7.

Dat ću mu zelenu bilježnicu.

Subota, 17. 7.

Nisam otišao u veliku bijelu sobu. On je došao k meni. Nosio je kartonsku kutiju u rukama. Odložio ju je na moj stol i približio mi se. Gledao me je u oči. „Mali, ili možda da kažem veliki, sretno! Uživao sam u našim *razgovorima*“, rekao je i nasmiješio se. Potom je izašao. Radoznalo sam otvorio kutiju. U njoj se nalazilo desetak bilježnica različitih boja. Zelene nije bilo. Na vrhu je stajao bijeli presavijeni papir. Otvorio sam ga i sjeo na krevet:

„Život je nešto iz čega se ne možeš probuditi. O nama samima ovisi hoće li biti noćna mora ili pak ostvareni san. Iako su ti neki ljudi bliski, ili bi barem trebali biti, neke stvari od njih ne možeš očekivati. Tvoj život neće obilježavati jedna boja kao sada. Samo daj sve od sebe. Kreni ispočetka. Uzmi novu boju, novu bilježnicu. Jednog dana bit ćeš sretan i voljet ćeš.

Imat ćeš svog psa i svoj dom. Jednog ćeš se dana i buditi uz pravu. Imat ćeš svoj svijet u bojama.“

Tena Bartolac, 3. r.

SŠ Ban Josip Jelačić, Zaprešić
Voditeljica: Ljiljana Kotarski

Ptica

- Što ćeš biti kada odrasteš, Marie?
- Novinarka, ko mama. Ona voli biti novinarka.
- Lijepo je to, zlato. A ti, Matt?
- Ja ću biti doktor. I davat ću pike.
- Velike?
- Aha.
- Tarra? Što bi ti željela biti?

- Ja bih željela... Željela bih biti ptica. S crnim krilima. I željela bih znati letjeti, dugo, dugo, sve dok ne preletim sva neba. Željela bih dotaknuti nebo. I kad dođe jesen preletjeti Boston, napustiti hladnoću. Odletjeti na jug.

Marie Smith mrzila je vozača koji je upravo zaletio svoj ružan auto kroz lokvu pored nje i namočio ju do kože. I to baš danas kada je obukla novo odijelo koje je ustvari mrzila. Mrzila je što ne odgovara uz njezinu boju kose i mrzila je tu svoju boju kose i današnji dan u kojem je mrzila sve i svakoga samo zbog glupog posla koji je mrzila najviše jer je po ovom odurnom vremenu koje je nagoviještalo smak svijeta morala trčati na drugi kraj grada samo zato što se nekoj glupači prohtjelo baciti s vrha nebodera. Baš danas kad se nije imala živaca naguravati s ostalim kolegama lešinarima, koje je također mrzila, i postavljati klasična novinarska pitanja koje je stvarno mrzila. O Bože, kako je mrzila čekati taksi. Nikad ih nema u pravo vrijeme. Majmuni.

Matt Williams u tišini je prihvatio četvrti čaj koji su mu donijeli. Nije mu bilo do čaja. Nije mu bilo ni do čega osim da već konačno prestanu otvarati i zatvarati vrata kombija uz ona kretenska pitanja je li dobro. Nije više imao snage potvrdno kimati glavom, osjećao je da će mu ispasti s ramena ako ju još jednom pomakne. Tvrdo je progutao vreli čaj. Piljio je u razbacane injekcije na podu kombija i zaplakao. Osjećaj beskorisnosti i bespomoćnosti urezivao mu se u pluća svaki put kada bi mu nečiji život iskliznuo iz ruku. Samo što je ovoga puta trenutak potrajao. Prevratio je slike unatrag. Mutno vozilo hitne pomoći. Preglasno pjevanje sirena. Svjetla koja se probijaju kroz vjetar. Ulica. Pločnik. Kiša. Neboder.

Hladnoća, nosila...

- *Ime?!*

- *Tarra Banks!*

Tarra Banks. Tarra Banks kojoj je čupao kosu u vrtiću, Tarra Banks koja mu je pljunula na nos, Tarra Banks kojoj je prvog dao pusu. Tarra Banks kojoj nije spasio život.

Marie Smith pokušavala je smiriti ruku koja je nenormalno drhtala dok se trudila zapisati ime preminule žene. Kapljice kiše su joj s mokre kose padale preko usnica, spajale se sa suzama i kapale na njezin novinarski zapisnik. Trebalo joj je šest minuta da udahne. Osam minuta da čuje glasove koji su joj nudili čašu vode. I cijela vječnost da napiše članak o smrti djevojčice s kojom je zajedno bojala kosu barbikama.

Tarra Banks prvoga je dana jeseni žiletom urezala krila u zapešće desne ruke, otvorila prozor svoje sobe i zajedno s kapljicama kiše slomila asfalt.

Kada su četiri dana kasnije njezino tijelo zakapali duboko pod zemlju, jedna je ptica crnih krila preletjela po nebu iznad Bostona. Napuštala je hladnoću i letjela na jug.

Hana Kuniæ, 2. r.

Prva gimnazija Varaždin, Varaždin

Voditeljica: Tatjana Ruža

Fotografija

Dva široka osmijeha
Zatvorena u granicama
Okvira slike
Nepomično podsjećaju
Na sunčano jutro
Bezimenog dana
Neke tuđe prošlosti.

Živi trenutak

Zamrznut na papiru

Vječne postojanosti
(i ljepote?)
Ukazuje na tako
Opsežan trenutak
Koji ne bi stao u
Džepove.

Pa opet,
Toliko skučen
U 10x15
Komadu plastike,
Namještenom trenutku
Koji boli
svaki pogledom
na neko vedro jučer.

Ista dva osmijeha
Sada su napuštena
Na nabranim licima
Opterećenih sumornim danas.

Negdašnja egzistencija drugoga
Koji čini vedru polovicu
Idilične fotografije
Zaboravljena je demencijom
I više nema mjesta
Za dvoje u jednom biću.

Sada jedino
Kao takvi
Postoje na policama
Zaboravljenih trenutak
Izlizanih i prašnjavih
Ograničeni i neslobodni;

Ali nasmiješeni i sretni
U albumima.

Ana Perić, 3. r.

XVIII. gimnazija, Zagreb
Voditelj: Zoran Perić

Plavo-sive oèi

Stojim uz zid jednog od onih klubova, glazba pokušava nadglasati misli ljudi u prostoriji, no onda opet... nema baš mnogo misli za nadglasati. Ovdje je sve rutina, kaos mi se čini tako monotonim. Luks me zove da se popnem na pet centimetara povišeno područje koje nazivaju pozornicom, treba im netko otpjevati zadnju stvar, Karlo se opet utopio u alkoholu i sad se utapa u nekom javnom wc-u.

Pokušavam srediti misli na nekoliko sekundi, nisam ni ja u mnogo boljem stanju od Karla, ali penjem se na pozornicu. Počinjem pjevati neku svima poznatu pjesmu, jedino se ja gubim u riječima ali zar je važno? Publika je u potpunom deliriju još od ponoći, nagutali su se svakakvih pića i tableta. Ta publika se uvijek čini jedno te istom: udovi lete po prostoriji, nekolicina parova se životinjski nabija na zid, a neki klinac si je opet popušio previše pa ga zabrinuta cura vodi van prije nego ih izbace. Za nekoliko minuta panična cura pozvat će Hitnu jer je dečko popio pola boce jeftine žestice, dok je ona mokrila iza hrasta, iznad prokletih kopriva. Na zvuk sirena silazim s pozornice i uletavam Klari da me poveze doma, ne voze mi busovi. Klima glavom i pokaže mi rukom na svoju frendicu, na drugoj strani dvorane. „Ovedi ju doma sa sobom noćas, samo to tražim“, dere mi se na uho. Cura stoji naslonjena na zid, između dva para koja se, unatoč sireni, ne miču s mjesta. Izgleda kao da ju je potrošio život, a jedva je punoljetna, zuri u mene svojim plavo-sivim očima. „Nema kamo ići noćas, a i da ima ne bi znala doći do tamo“, Klara mi pokušava ispričati njezinu životnu priču, što ja na vrijeme prekidam, prilazim toj curi i povlačim je za ruku. Nikada nisam znao biti dobar kad bih trebao, no mislim da će mi oprostiti, previše je popila da bi se

mogla ljutiti. Pri dolasku u moj stan, uvlači mi se u krevet, nespretno pokušavajući obgrliti moje umorno tijelo.

Ujutro, kad sam se probudio, nije bila tu. Otišla je, i to u mojoj košulji, s mojih 50 kuna u džepu, a sve čega se sjećam jest da, i kroz san sam vidio, je sjedila na rubu improviziranog madraca i promatrala sobu tim svojim plavo-sivim očima. Mislim da ju zovu Lana, ali bio sam izgubljen već kod: „kako se zoveš?“. Ona je tražila samo krov nad glavom, ni ljudi, koje naziva prijateljima, joj više ne daju da prespava. Mlada kleptomanka, sama na ovom svijetu, prodaje dušu i tijelo za nekoliko butelja vina i krevet.

Nakon nekoliko dana ista priča, u istom klubu, Klara opet pokušava naći sklonište mladoj alkoholičarki, meni je pokušava uvaliti. Pretpostavljam da bih joj mogao pomoći, no imam pametnijeg posla danas. Plavo-sive oči ne odustaju, samo u mene gledaju. Odvlači me na sredinu dvorane, ruke su joj položene na otečene bokove i moli me da ju odvedem doma, samo još ovu noć. Povlači me sebi i šapće: „Nisam lijepa, ali zar nije šteta što ne želiš poljubiti ove pokvarene usne?“. Siguran sam da je sama na svijetu, ali danas joj neću praviti društvo. Priča kako bi htjela biti pjevačica u bendu, pozvao bih je na pozornicu sa mnom, ali svako malo se ruši. Zovu me da pjevam, uvijek ista priča: „Ajde Sven, samo ovu zadnju pjesmu“. Klub je pun, na trenutke osjećaš kombinaciju mirisa cigareta i znoja, ali uglavnom ne osjećaš ništa, niti se trudiš. Publika je u deliriju, oduševljeni su sami sobom, jedino mene muči ta egom nabijena atmosfera. Vjerujem da sam bio potpuno oduzet kad sam izlazio iz kluba, ali čuo sam, čuo sam ju kako viče: „Ma samo me odvedi doma!“. Okrenuo sam se i nasmiješio, za kraj, dok je ona mirno stajala promatrajući me tim „prokletim“ plavo-sivim očima.

Marta Šarèanin, 3. r.

Druga gimnazija, Zagreb

Voditeljica: Gordana Prodanović

Bijeg

Trčim...

ne osvrćem se,

bojim...

Prolazim pokraj stare vrbe odmah do kuće broj 62.

Pokušavam disati pravilno.

Crna mačka oprezno sjedi do prljave kante za smeće.

Rukom prijeđem preko znojnog čela.

Pogledam iza sebe. Bjelina...

Volim bjelinu. Čisto i nevino, nekako dječje.

O, da sam ponovo dijete! Onda kad je sve bilo

Tako teško, a zapravo lako. Bezbrizno.

Samo otkucaji mojeg srca i izdisaji umora.

Oko mene polje suncokreta,

Svi do jednog s osmijehom na licu.

Nebo modro, kao da mi se i ono smiješi.

Cvrkut ptica, skladan i savršen, samo za mene.

Zaboravljam TE, napokon.

Pobjegla sam... i ne možeš me sustići.

Ana Šefček, 2. r.

Srednja škola Oroslavje, Oroslavje

Voditeljica: Barica Gradiški

Nepovratno

Izgubio sam te, nemaran, negdje usred tkanja
Usred vlakna uličnog svjetla, u buci vremena
Usred krhotina misli i suvišnih saznanja
Negdje između novih strahova i prošlih sjena.

I sada te tražim, revan, u mirisu šibica
Među prošlim danima, propuštenim prilikama
U odrazu na akvariju crknutih ribica
U svojim novim, nikad učinjenim pogreškama.

I iz dana u dan, dok tražim, nalazim trenutke
I sekunde koje kroz ruke poput pijeska prođu
I na događaje koje bi sakupljao šutke
Pretvarajući se da, poput plime, opet dođu.

No izgubio sam te i što mi traganje vrijedi
U pješčanom satu, buci pijeska što se cijedi?

Matej Antolkovič, 3. r.

Prva gimnazija Varaždin, Varaždin
Voditeljica: Tatjana Ruža

Cijeli je svijet pozornica

Što ostaje od mene
kad skinem masku.
obrišem šminku.
zaboravim što sam pročitala u scenariju?

Zar da se sama izvlačim.
sasvim gola i bez riječi,
pred tolikom svjetinom

koja sjedi u klupama
čekajući da ju se zabavi i pouči?

Oči bez sjaja hipnotizirano
Čekaju. Čekaju da Sunce
umre i da se Nada
rodi iz zvjezdanog neba.

I ja s njima čekam noć,
da se može skinuti maska
i zaplakati u tjeskobi i samoći.
O, pogubni su kasni večernji sati,
kasna večernja hladnoća

Hladna svjetlost jutra
peče našu kožu i mi ustajemo,
prelistavamo scenarij, stavljamo šminku
i još jednom umiremo na pozornici.

Marija Međugorac, 2. r.

Gimnazija Gospić, Gospić
Voditeljica: Anela Serdar Pašalić

Kar da oro (Zlatna koèija)

Iako je studeni već na izmaku, kristalno zvjezdano nebo još uvijek me neumoljivo podsjeća na ljeto. U tami sobe... licem naslonjena na hladno prozorsko staklo (oprosti mama, opet sam ga zamaglila i zamastila)... promatram kako vjetar vješto zavodi krošnju mjesečinom obasjane dunje...

Prvi udar klatna kojim crkvena zvona započinju ponoćnu rapsodiju, znak je da kao i svake večeri s kraja srpnja, počnem tiho izgovarati malu čaroliju:

Adem,
Dimizovulje
Kar da oro
Šapar me
Da lakrumo!²

Obožavam način kojim se zvonjava razliježe s tornja i odnosi riječi molitve duboko u noć....

Ali da ne biste pomislili kako ove riječi nemaju baš nikakva značenja, moram vam ispričati nešto o Aminini!

Zamislite toplu srpanjsku noć na obali usnulog mora, glazbu i smijeh koje povjetarac donosi s udaljenih terasa i izdajničko pucketanje suhih grančica što najavljuju svakoga tko se pokuša neopazice prikrasti opustjeloj plaži...

Baš jedne takve noć odlučila sam malo bolje istražiti Aminine tajanstvene nestanke, nakon što se poslije večere opet neopazice iskrala i još jednom odustala od sudjelovanja u noćnim ludorijama. O njoj su, među nama, već počele kružiti razne priče. Bili smo sigurni da je posrijedi tajni obožavatelj s kojim se ona noću sastaje, a mi im nikako ne možemo ući u trag.

Hm!?! Meni se Amina ipak činila nekako drugačijom od nas. Ne znam točno zbog čega... ali nešto u njenu držanju ... u ponekad odsutnom pogledu...u načinu na koji bi uzdahnula uvijek nakon telefonskog poziva,

govorilo mi je da u toj djevojci ima puno više tuge nego radosti. I smijala se nekako suzdržano, sramežljivo...kao da se ne usuđuje prepustiti veselju.

Znala sam da razlog njenoj ozbiljnosti nisu pogrdne riječi: kokošarka, ciganka, smečarka, koje su znale doletjeti s vjetrom, onako... iza leđe. Posrijedi je bilo nešto drugo. Ali što?

Instinktivno sam krenula prema plaži i kako je mjesečina bila potpuno jasna, ugledala sam je već izdaleka.

Stajala je blizu mora. Sama!

Iako sam bila posve tiha, sigurna sam da me opazila, ali nije obraćala pozornost. Pogledom uprtim u nebo, ruku podignutih iznad glave, izgovarala je ponavljajući, meni nepoznate riječi:

„Lakrumo fuž!³... Adem, dimizovulje kar da oro š apar me da lakrumo!“

Kako bih bolje čula i vidjela kakvom se to magijom bavi, u čudu sam i ne primijetivši izašla iz svog skrovišta.

Hoćeš li mi pomoći? - pružila je ruke okrenuvši se prema meni, bez nepotrebnih pitanja i objašnjavanja.

Hoću! - zatečeno sam odgovorila, kako bih opravdala nelagodu što sam otkrivena. Ionako nisam imala pojma što se od mene očekuje, slijedila sam Aminine upute. Primile smo se za ruke i pogled usmjerile k nebu. Zamalo da nisam prasnula u smijeh, ali suzdržavala sam se vidjevši da je Amina jako ozbiljna. Samo ponavljaj za mnom riječi koje izgovaram - mirno je rekla. Progutavši još jednu navalu smijeha, uvjereni da se radi o nekoj meni nepoznatoj i smiješnoj igri, klimnula sam glavom u znak pristanka.

„Adem, dimizovulje kar da oro š apar me da lakrumo!“ - odzvanjalo je pustom plažom. Nisam imala pojma što znače riječi koje izgovara, ali Aminin stisak ruke, koji je postajao sve čvršći, boja njena glasa, suze koje su potekle preko riječi što ih je tako očajno izgovarala, zaledile su u meni smijeh jer sam shvatila da radim za nju nešto jako važno...

Usrdno smo ponavljale „molitvu. Opet... i opet... i opet...“

Stisak naših ruku bio je sve čvršći, sada sam plakala i ja, premda nisam znala zašto.

More i nebo, kamen i krošnje, misli i tijela...bili su puni naše molitve.

Izgovarale smo je sve dok iznemogle nismo pale na tlo.

A onda je zavladala tišina. Nikada prije nisam se osjećala bliže s nekim bićem kao toga trenutka s njom.

Sada mi je puno lakše. Hvala ti! - prozborila je, prekinuvši tišinu.

Nije me pitala želim li čuti... samo je nastavila govoriti.

... Živi u Romskom naselju na rubu grada. Osmero ih je: Džemila, Samir, Nusret, Senad, Joka, Amar, Samira i ona, Amina (Sva sreća što su samo tri djevojčice - jer njima je puno teže.) Iako je u školu krenula tek s osam godina, želi nastaviti ali joj otac ne da (ovo nam je zadnje školsko druženje na „malom“ maturalcu) - jer on zna da djevojkama škola ne treba!? (Koliko puta sam ja poželjela da ne moram u školu!). Ima kaže, obične jednostavne snove - mirno spavati; ne bojati se njega; ne bojati se noćnih posjeta; ne bojati se... Starija sestra Džemila pobjegla je prije nekog vremena u Italiju. (Rekao joj je neki stranac u velikom autu da će tamo puno zarađivati.) Jako joj nedostaje. Danas Amina zna zašto je to učinila. (Zašto, pitam se!?) Ali, ona ne može tako! Ne može ostaviti Samiru... svoju mlađu sestricu. Nije razumjela majčin odobravajući pogled kada bi otac došao pijan i sve ih istjerao iz kuće, zadržavši samo najstariju Džemilu. (Počinjem shvaćati, tutnji mi u glavi!) Sada zna zašto Džemila nikada nije plakala, jer ni ona danas ne plače pred njim i ne moli... (Osjećam mučninu! To ne može biti istina!) Želi jedino što duže zaštititi i sačuvati Samiru (a njeno djetinje tijelo već počinje dobivati djevojačke obrise), od spoznaje čemu su to namijenjene „odrasle“ žene od četrnaest godina. Puno je noći spavala u drvarnici držeći je u naručju, zajedno s psom uz koga su se grijale. Zbog toga su mu i nadjenuli ime Dragon⁴. (Da kojim slučajem ne ležimo, morala bih sjesti! Ne mogu disati od bola u trbuhu.) Mnogo ih je puta Dragon čuvao ispred te njihove „palače“, u mrklim noćima izrezanim očevim psovka, majčinim molitvama, Džemilininim jecajima...

A danas, u predvečerje ovoga divnog ljetnog dana, otac joj je javio da su joj našli - muža!... Spremna si! Zar nisi za to rođena? - poručio joj je...

Kamen na kome smo ležale bio je mokar i slan - nisam znala je li od mora ili od mojih suza... Još uvijek smo se držale za ruke - ja... potpuno nijema, ona... prerano odrasla!

Nakon što je ljeto uvenulo, o Amini više ništa nisam čula, ali se često, baš kako smo i obećale, srećemo u snovima i ja još uvijek izgovaram tih nekoliko jednostavnih riječi - da je spase od nesreće i odvedu u sretniji svijet, u kojem će imati pravo izabrati svoju vlastitu budućnost.

Rječnik

¹Kar da oro (romski) - zlatna kočija; ²Adem, dimizovulje kar da oro š apar me da lakrumo! (romski): Bože, pošalji zlatnu kočiju i izbavi me od nesreće!; ³lakrumo fuž (romski) - nesreće odlazi; ⁴dragon (romski) - zmaj

Luna Banda, 4. r.

Srednja škola Tina Ujevića, Kutina
Voditeljica: Ankica Krešić

Novinarski radovi

Katica za sve

Svaka škola ima osobe koje, dok smo njeni učenici, ne primjećujemo. One nisu učitelji, a važne su u životu škole: naše èistaèice, podvornici i tajnice. Jedna od njih je važna u životu svih uèenika naše škole: Sanja Gretia, èistaèica. Ona je uèenicima škole i više od žene koja se brine o èistoæi škole. U razgovoru s njom otkrit æu razloge njene popularnosti meðu uèenicima.

Kako to da Vi znate školske tajne bolje nego profesori?

To ti je čarobna moć porte. Ja sam dobra s klincima iz meni nepoznatih razloga. Vi dođete na portu i... „Teta, znate, ona nije smjela pitati“, onda krene priča i to je cijeli štos. Vi samo pričate, a ja samo slušam i onda znam sve što se događa. Tko je u koga zaljubljen, tko se s kim potukao, tko je u wc-u, tko nije u wc-u, tko piše zemljopis, tko piše informatiku. Koliko sam puta sjedila na porti i učila u duetu s curama? Recimo, ovaj tjedan zemljopis, ili prošli, više se ne sjećam. Pisali ste Jozefinu, Karolinu, Luizijanu i Rudolfinu iz zemljopisa. To smo učili na porti. Onda smo čitali lektiru i pisali zadaće. Tako da nema šanse da ne znam sve, ali doslovno sve. Ti bi meni morala reći zašto ja vama služim za ispovijed, ne znam. Meni ste svi vi dragi, iako ja znam graknuti, vrištati, vikati, ali kad ja viknem, onda svi vi nestanete. Ne znam iz kojeg razloga. To ću morati nekoga pitati. Ali ste uglavnom prava djeca i s vama je lijepo živjeti. Uvijek je bolje živjeti s mlađima nego sa starijima. To ti je najbolji štos. Jedini vaš problem, klinaca u školi, je da mislite da smo se svi mi rodili s pedeset godina i svi vi mislite da mi nemamo pojma što znači ići u školu, što znači imati probleme kad si zaljubljen, što znači dobiti jedinicu pa te doma starci tlače. Sve smo mi to prošli. Istu stvar na isti način. Ništa se nije promijenilo. A vi svi mislite da mi nemamo pojma kada vi napravite neku glupost, a tisuću puta smo mi to napravili prije vas. Možda u malo manjoj količini, možda malo više, ali to je sve poznato. Niš´ se novo nije dogodilo.

Ništa novo?

Vi nemate vremena. Informacije koje dobivate i to treba popamtiti: televizija, internet, jezici, glazbene škole, sportovi, vas devedeset posto ide na sve. Vi nemate vremena biti djeca. Nemate vremena igrati se.

A opet se svi žale na nas! Što nam Vi zamjerate?

Joj, bilo je svašta. Jedna priča posvećena je školskom wc-u i skrivanju u wc-u. Druga, borba je s petardama i drugim stvarima za koje mislite da mi ne znamo. Mi smo se rodili stari i nikada nismo vidjeli petarde i bengalke! Ove godine je bio dobar štos: klinac koji je upisao prvi razred i bio je na priredbi sat vremena. Išao je s mamom doma i rekao: „Znaš, upropastila si mi cijeli život jer si me upisala u školu.“

Ėesto se ljutite na nas uēenike?

Kad nešto unište, ja sam ljuta. Moram priznati da ja nisam ljuta kada vi s običnom olovkom šarate po stolu. Svi smo mi bili uēenici i rješavali zadatke po stolovima, ma, to nam je bilo ono priručno. Ali mi strahovito ide na živce kada tu lete stolice, stolovi, koševi, kad odvalite pola zida. Vjerojatno sam ja staromodna. Ha! Ha! Škola je mjesto gdje vi boravite osam sati dnevno i ona vam je drugi dom. To bi bilo isto kao da doma strgate fotelju, ja to ne mogu shvatiti. Mogu shvatiti da trčite, ali ne mogu shvatiti da šarate po zidovima, ne mogu shvatiti trganje stvari, to jednostavno ne mogu shvatiti. Jučer sam naletjela na klince, jedan drugome stoji nogom na glavi. Noga mu jednostavno na njegovom licu i ja graknem, a oni mi vele: „Nije to ništa.“ Ja to ne mogu shvatiti. A da ti ne pričam o ljubavnim pismima po stolu. Bio je neki dečko zaljubljen u neku curu. E, to si trebala vidjeti. On je sjedio na ovom mjestu, a ona je bila u nekom drugom razredu. To su ti ljubavna pisma bila preko cijele klupe. Onda bih ja znala to ostaviti do kraja dana da pročitaju i onda to pobrisati. Kak´ bi inače, ne mogu se drukčije dopisivati jer bi ih onda svi zezali. I znaš što ne mogu shvatiti? Ne mogu shvatiti kako se to ponašate jedni prema drugima. Ne mogu shvatiti da vi niste tu na školskom igralištu, da se vi ne družite. Meni je to zastrašujuće kada vi jedan drugom postavljate uvjete ono, mora biti mršava, mora biti

zgodna, mama mora biti ovo, tata mora biti ono, zašto ne možete biti samo prijatelji. Ovu ne šljive zato što je debela, ovu ne šljive zato što je pametna, s ovom se neće družiti zato jer ima naočale ...

Recite nam nešto o Vama , na primjer o onome što mući sve koji rade u školi: plaća.

Kako preživljam s ovom plaćom? Uh, to ti je jako dobro, opako dobro. Uglavnom, moj suprug ti je postao penzioner i sad njegova penzija, Bože me spasi, i moja plaća, Bože me spasi! Nekako se uvijek snađem. Nosila sam jedno vrijeme letke za školu stranih jezika, pa sam onda jednom čistila neka stubišta, pa uglavnom svaštarim. A kako s ovom školskom plaćom preživjeti? Kako smo muž i ja rođeni u Zagrebu, mi smo ipak neka gradska djeca koja vole otići u kino, kazalište ili nekakav koncert, onda moramo zaraditi neku lovu sa strane. No ponekad ti imam sreće. Moja frendica radi u Gavelli i onda me prošverca s onim jeftinijim kartama, druga radi u Komediji i tako, velim ti, najbitnije od svega toga je da si ti zadovoljan s onim što radiš i gdje radiš, a ja volim raditi tu u školi jer me vi klinci održavate na životu. S vama pratim modu, pratim ljubavi, vaše pubertete, pa nemam osjećaj da sam tako stara.

Drago mi je da mi unosimo vedrinu u vašu svakodnevnicu. A što radite u slobodno vrijeme?

Kaj radim u slobodno vrijeme? Slobodno vrijeme je slobodno vrijeme. U moje slobodno vrijeme planinarim, šećem psa, kad sam u vikendici u Gorskom kotaru, onda idem u branje svih mogućih ljekovitih trava, borovnica, kupina, malina. Oko Zagreba planinarim i to onak': pesa na lajnu i put pod noge pa na Sljeme. Al' uglavnom se strašno puno krećem, što s biciklom što sa psom. Kad nisam u školi, uopće ne razmišljam o školi. Imam društvo s kojim se plahućem, zezam, al' to je sada neko društvo koje su već bake i djede. A ja se ne osjećam ko baka. Volim otići na kavu, tu blizu nas postoji jedan kafić u koji se ja spakiram na kavu, onda volim otići u Maksimir. Volim se po Maksimiru šetati, da ti ne pričam koliko vaših mama i tata sretnem. Non-stop sam na cesti. Malo sam doma, a ostatak sam ovdje, u školi.

Rekli ste da imate psa. I ja sam nedavno dobila psa i obožavam ga. Puno mi znaèi, a Vama?

Pa ti znaš kako se ÷ovjek zaljubi u životinju. Ona ti je došla u kuću zato što sam ja imala problema sa srcem i morala sam šetati. Onda ti je moj muž rekao: „Ja, u pet ujutro, ðukelu, ne dolazi u obzir, kakvo šetanje, to samo luðaci šetaju.“ Uvukla se ona pod kožu svima, po÷evši od moje mame koja u životu nije htjela imati psa jer se on linja i ima puno dlaka. Uglavnom, kupila ti je sve, sve živo, čak i moju nećakinju koja sad ima godinu dana i uči se uz nju hodati. Drži ju za rep svim silama, a ova hoda polako i to ti je to. Pas, ne znam, kad doðem doma, vidiš ogromno pseto kako ti maše repom i kako ti se veseli i skače, daje ti ljubav bez granica. I zato je dobro imati kućnog ljubimca.

Što biste voljeli da ostane u srcima svih uèenika kada zauvijek napuste ovu školu?

Ja bih voljela vidjeti na vama da ste svi sretni i zadovoljni, iako znam da je to nemoguće, kao u bajkama, ali nije kao u bajkama. Život ti je onakav kakvog si ga sam napraviš. A sam ga možeš dobroga napraviti, samo ako nisi pod utjecajem drugih. Mislim, pod lošim utjecajem, ne pod dobrim. Pod dobrim se uvijek isplati biti. Uvijek moraš tražiti u životu ono što je dobro, a ne loše. Jer ako se stalno budeš okretala onom što je loše, nije dobro. Ja nemam veliku plaću, ali ja u životu stvarno uživam. Odem na more, na skijanje, i na planinarenje, i na ovo, i na ono, i na tu malu plaću se uspije sve nagurati, ali treba naučiti živjeti. U životu treba voljeti živjeti, voljeti ljude, i biti pošten prema sebi. Ako si pošten prema sebi, onda ćeš biti pošten i prema drugima.

Hoæete li se mene sjeæati?

Da. Danas me znaju bivši uèenici srestiti na cesti i pitati: „Bok, teta, kako si?“ i odmah mi je srce ko u bika.

Nikolina Golem, 8. r.

Osnovna škola Augusta Harambašića, Zagreb
Voditeljica: Ksenija Ivanović

Marku Mađaru pomaže osobna asistentica u nastavi

Svaki dan u školi dragocjen

Marko Mađar ima 9 godina i ide u 2. b razred. Boluje od cerebralne paralize, bolesti koja ovisi o stupnju oštećenja mozga i posljedicama koje je to oštećenje ostavilo. U Markovom sluèaju njegova desna ruka i noga nisu u funkciji te nije u mogućnosti u školi biti bez pomoći. Zato je uz njega osobna asistentica. O problemima s kojima se susreću, ali i ljepoti školovanja u pozitivnoj razrednoj sredini razgovarali smo s mamom Đurđicom, osobnom asistenticom Sanjom Karaliæ i Markom.

Marko od rođenja vježba, liječi se, a najvažnije je što je on jedno sretno dijete kako kaže njegova majka Đurđica Mađar. Marko je dijete koje s osmjehom ulazi u školu i ima mnogo prijatelja koji ga vole.

Majka se prisjeća trenutaka kada je Marko trebao krenuti u školu i straha koji ih je obuzeo. “Prvo što sam vidjela bio je strah kod Marka. Jednu noć smo proveli plaćući zajedno i zamišljajući kako će to biti. Neću to nikada zaboraviti. On je iz čista mira počeo plakati i pitao me razna pitanja: ‘Mama, kako ću na tjelesni s dečkima, kako ću igrati nogomet, kako ću ići na toalet, hoće li mene netko htjeti odvesti, hoće li se meni djeca rugati, što će biti dok se oni igraju, hoću li ja gledati, gdje ću ja biti?’ To su bila pitanja koja su me u prvi tren rasplakala. A onda su mi dala neki vjetar u leđa. Sama sebi sam rekla: ‘Ne, Marko, ti nećeš ići u specijalnu školu, ići ćeš gdje ti je i mjesto.’ Ja kao katolkinja vjerujem da mi je samo dragi Bog poslao ovu školu i Sanju gdje su se sva ta pitanja koja su nas mučila doslovno raspala. Nisam ni razmišljala da ga pošaljem u specijalnu školu, mada su nam to u školi u Vinkovačkom Novom Selu, gdje inače i živimo, predlagali.”

Otprije su znali da u našoj školi ima djece s invaliditetom, da se za njih ima osjećaja i da se s njima lijepo radi. Čuli su za učiteljicu Slavicu Astaloš koja ih je oborila s nogu svojom izjavom da će joj biti čast imati ovakvo dijete u razredu. Iako Marka dovoze i odvoze u školu iz Vinkovačkog Novog Sela, mama tu udaljenost škole ne bi mijenjala ni za što na svijetu, nije joj žao niti jednog prijednog kilometra jer zna da je

Marko ovdje našao svoje mjesto.

No, da bi Marko pratio nastavu, kao i sva druga djeca, bio mu je potreban asistent u nastavi, teta Sanja. Ona mu pomaže da ode na veliki odmor, da ide na tjelesni, do toaleta, do ploče, da pripremi knjige i još mnogo toga. Ona je ustvari njegove ruke i noge. Od tete Sanje saznajemo da Marko radi sve isto kao i druga djeca, ali ipak malo više usmeno odgovara. Može pisati samo lijevom rukom i ne može raditi sitne pokrete. Piše velikim tiskanim slovima, ali što je najvažnije Marko je pismen. Treba mu malo više vremena da napiše, bolje mu odgovara da ga učiteljica pita, a on odgovara. Tako mu je lakše se izraziti, a to se pokazalo dobrim i vidi se koliko Marko ustvari nauči. Za vrijeme tjelesnog Marko radi ono što je u njegovim mogućnostima. I ona i Marko idu s razredom na izlete jer je za svako dijete bitno da odrasta u emocionalno toploj zajednici, bez osjećaja da nešto ne može. Želja im je da Marko bude uzor drugoj djeci u upornosti. Povezana je s Markom i njegovom obitelji tako da se čuju i kod kuće jer si brzo nedostaju.

Mama Đurđica ne krije zadovoljstvo Sanjom. Pokazala im je da je osoba senzibilna za osobe s posebnim potrebama, puna topline, razumijevanja i volje pomoći, samim time što je i sama majka dvoje djece.

Marko nam je rekao da je on dijete koje ne može sam učiniti neke stvari i da mu teta Sanja pomaže. Da ona nije uz njega bio bi tužan, ne bi mogao na odmor i tjelesni, pod velikim odmorom samo bi ostao u razredu i jeo. U školi najviše voli tjelesni, a kada ga nekoliko dana nema u školi zbog bolesti, prijatelji mu trče u susret.

U školi je tijekom studenog bila ekipa RTL Televizije koja je napravila reportažu o problemima s kojima se susreću, a vezano za plaćanje osobnog asistenta. Zamolili smo mamu da nam pojasni o čemu se radi. "Plaćanje osobnih asistenata u nastavi predviđeno je pravilnikom Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa kojim bi oni snosili troškove, ali tek od 2020. godine. Taj zakon će biti donesen upravo zbog djece s posebnim potrebama, ali za sada još nije na snazi. Ne znam koliko je to vama poznato, ali članice EU jako su osjetljive na osobe s invaliditetom, pogotovo na bolesnu djecu i njima se pruža potpuna zaštita", rekla nam je mama Đurđica.

Asistenta u nastavi sada financira Udruga Bubamara koja je putem projekta skupila novac. Kao udruga pišu jedan elaborat o asistentu u nastavi i na taj način prikupe neka sredstva. Jedan mali iznos financirao je grad, ali to je sada prošlo. Najnoviju donaciju dala im je Podravka i to ciljano za Sanju i za asistenta još jednog djeteta. Znači, sve je skupljeno putem donacija i na taj način se moraju snalaziti!

Marko nikada neće moći biti kao i ostali, ali njegova majka vjeruje da će on kada bude stariji i svjesniji sebe još više iskoristiti svoje sposobnosti i dati svoj maksimum. Za sada uživa u školi i svaki dan u njoj mu je dragocjen!

Lucija Džigumoviæ, 8. r.

Osnovna škola Vladimira Nazora, Vinkovci
Voditeljica: Zrinka Jurić

Sve više tinejdžera provodi 24 sata na *Facebooku*

Facebook - nova vrsta ovisnosti

Posljedica prevelike uporabe FACEBOOK-A stvara sve više loših ocjena. Uèenici su opèinjeni njime i ostaje sve manje vremena za uèenje. Neki na njemu provode doslovno 24 sata. Koliko god htjeli odustati, vraæaju se k njemu jer je on pravi proizvod za uništavanje dosade zbog svojih oèaravajuæih moguænosti. Priznali mi to ili ne, "FEJS" postaje najnovija vrsta ovisnosti.

U našoj školi svi su poludjeli za FACEBOOKOM koji se skraćeno i popularno naziva "FEJS". Posljedice njegove rasprostranjenosti stvaraju sve više loših ocjena. Iz dana u dan, postajemo generacija sve oskudnijeg znanja. Neki na njemu provode doslovno 24 sata, pa tako ostaje sve manje vremena za školu i učenje. Zbog brzog razgovora i širenja prijateljstva na "FEJSU" lako se postaje ovisnikom. Svi su na "FEJSU" u međusobnom kontaktu i traćaju jedni druge ili se kontaktira sa zanimljivim osobama iz cijelog svijeta. Sve što se dogodi u školi i izvan nje, isti dan osvane na "FEJSU". Osnivaju se razne grupe sa zanimljivim događajima; koncerti, dječji nastupi, pa i potpore djeci s posebnim

potrebama i mnoge razne igrice i kvizovi. No, sve se to pomalo otelo kontroli pa djeca rade grupe u kojima izriču mržnju prema nekoj osobi. Zapanjujuće je to što postoji i grupa koja odobrava smrt Luke Ritza, ljudi imaju predrasude prema dugoj kosi i sl. Ali... "FEJS" je takav, nudi sve i svašta! Sve je popularniji MOBILNI FACEBOOK koji se, kad se govori o ovisnosti, koristi i za vrijeme nastave što učitelji često ne primijete, a kamoli da o tomu razgovaraju na satu razrednika. Mlađi korisnici FACEBOOKA stavljaju sve više neprimjerenih slika (neki naši učenici čak i oko 1300 svojih slika) razotkrivajući pojedine dijelove tijela kako bi stekli popularnost suprotnog spola i imali više uspjeha u ljubavi. FACEBOOK UREDNIŠTVO stvorilo je opciju prijavljivanja slika ili osoba ako se netko nedolično ponaša, napada neku osobu ili je netko napravio lažni profil kako bi nekog osramotio. Tako su neki učenici naše škole napravili lažne profile nekih profesora, stavili njihove slike koje su slikane tijekom nastave, te ih ismijavali tako što su pisali sramotne statuse na njihov račun. Ali... brzo ih se otkrilo. Ipak, postoje i korisnici FEJSA koji su toliko napredovali da uz sve kontrole, svojim programima provaljuju u tuđe profile. Koliko god "FEJS" pomagao ljudima u razmjeni mišljenja i širenja prijateljstva, ipak stvara probleme. Nedostatak znanja u školi uglavnom je posljedica prevelike uporabe "FEJSA". Koliko god htjeli odustati, svi se vraćaju k njemu jer je on pravi proizvod za uništavanje dosade zbog svojih očaravajućih mogućnosti. Priznali mi to ili ne, "FEJS" sve više privlači našu pozornost i postaje najnovija vrsta ovisnosti.

ANKETA

Proveli smo anketu među osmašima kako bismo istražili koliko je "FEJS" popularan. Naravno, morali smo to izvesti anonimno jer tinejdžeri nisu spremni za javno priznanje. Nije lako otkriti drugima i roditeljima koliko se vremena na to troši i zbog čega se spuštaju ocjene u školi, zašto se na satu ne prati nastava i tako redom. Skoro svi učenici ga imaju i poprilično su ovisni o njemu. Vrlo mali broj ga nema, ili ga ima, ali ga ne koristi često.

ANTE M. priznaje da je zbog "FEJSA" pokvario ocjene:
Ja mislim da sam ovisan o FACEBOOK-u. Provodim jako puno vremena

jer pričam s prijateljima i s curom otkako sam u vezi. Pokvario sam sve ocjene, pa se roditelji ljute na mene. Igram i razne igrice, pogotovo TEXAS HOLD'EM POKER. Stekao sam 550 prijatelja, pola ih ne poznam, ali... polako se upoznajemo.

MARIJA Ž. otkriva koliko joj je važno prijateljstvo i tračanje:

Meni je iskreno i drago i žao što sam napravila "FEJS". Drago mi je jer sam upoznala puno novih prijatelja s kojima sam sad uživo dobra. Uvijek sam u tijeku i saznajem ono što me zanima, npr. tko je s kim u vezi, što je nekome na umu i gledam nove slike. A žalim zato što polako počinjem gubiti kontrolu poput nekog freaka. Ne mogu noću zaspati ukoliko nisam pogledala nove obavijesti, što je mojim najdražima na umu ili popričala s meni posebnom osobom.

MARGITA K. svjesna je koliko ju "FEJS" odvaja od obitelji:

Priznajem- na "FEJSU" sam cijeli dan. Imam ga i na mobitelu i uključen mi je non - stop. Dva puta dnevno punim baterije, jer "FEJS" troši previše. Mislim da bih mogla bez njega, samo ako moji prijatelji izbrišu profile. Previše sam u kontaktu s prijateljima, a čini mi se kako se sve više odvajam od obitelji. To mi mama često prigovara, iako ne zna da imam FACEBOOK na mobitelu i ne zna što ja to radim tako dugo u sobi. Imam dosta prijatelja, ali ne primam nepoznate jer me tata non - stop upozorava na opasnosti koje haraju internetom. Pazim što radim, jer znam da može biti opasno.

IVAN K. tvrdi kako i ruča uz "FEJS" :

Imam "FEJS" oko mjesec dana i svaku noć do dva sata sam s prijateljima u kontaktu. Otkad imam "FEJS", puno sam više upućen u sve obavijesti i događanja koje odmah osvanu na "FEJSU". Obožavam igrati poker. Kad su mi roditelji u kući, rjeđe idem na "FEJS", ali kad sam kući, čak doručujem ili ručam pred kompjutorom.

LJILJANA M. priznaje da ga koristi i na nastavi:

Član sam FACEBOOK-a 8 mjeseci. Ovisna sam i zbog njega često ne spavam noću, a roditeljima kažem da sam učila. Naravno, imam "FEJS" i na mobitelu, koristim ga u školi, pa i na nastavi. Sve mi je to super, ne bih mogla bez njega.

MATEO F. je odustao zbog štekanja:

Imam profil na FACEBOOK-u. U početku sam bio uzbuđen zbog njega i stalno sam visio na kompjutoru. Bilo je zabavno, no s vremenom je dosadilo. Štekao je, a to me "štekanje" strašno živciralo.

DOMINIK N. ga je napravio jer ga svi imaju:

Imam "FEJS" i napravio sam ga radi drugih prijatelja. Koristim ga oko 20 minuta dnevno, jeftiniji je od telefona. Imam ga i na mobitelu, jer ga skoro svi imaju.

JAKOVU R. se zbog naporne komunikacije "FEJS" ogadio:

Nemam pojma zašto sam ga napravio, mislim da je to promašaj stoljeća. Za mene je to najveća glupost i smeće koje je ikad osnovano. Na FACEBOOK idem jedanput tjedno, kako bih vidio zahtjeve i notifikacije. Iskreno, FACEBOOK mi se gadi jer ljudi više uopće ne izlaze van s društvom kao prije. Živcira me to što me prijatelji mojih prijatelja smatraju prijateljem na FACEBOOKU ili prijatelji prijatelja od mojih prijatelja. Katkad mi se dogodi da se dopisujem s osobom kao da se znamo 100 godina, a uživo me ne želi ni pozdraviti. Na "FEJSU" se najviše izživljavaju cure, pišu jedna drugoj kako se vole, šalju jedna drugoj srca, a zapravo jedna o drugoj misle sve najgore. Odmah se uvrijede, ako se ne javiš, posvađaju se međusobno. Neiskrene su, stavljaju gomilu slika.

Marta Pedišić, 8. r.

Osnovna škola Šimuna Kožičića Benje, Zadar
Voditeljica: Darija Vidaković

Razgovor o školstvu s Milanom Matijevićem, redovitim profesorom na
Učiteljskom fakultetu u Zagrebu

Sva djeca vole učiti

U svijetu postoje mnoga rješenja, ali ništa od toga kod nas ne bi uspjelo jer nas muči ona narodna: Navika jedna muka - odvika sto muka! Mnogi stručnjaci i političari koji su zaduženi za unapređivanje našeg školstva najradije bi za glavnu školsku pjesmu (himnu) izabrali onu: Ne dirajte mi ravnice! (èitaj: Ne mijenjaj ništa!).

Osim što je sudjelovao u mnogim stručnim raspravama o školstvu te bio član različitih skupina koje su o njemu donosile dokumente, dr. sc. Milan Matijević proučavao je školske sustave u drugim zemljama te osobito alternativne škole. Zato je o mnogim pojavama mogao progovoriti vrlo kritički i jako zanimljivo.

Što u hrvatskom školstvu muèi uèitelje, što roditelje, a što uèenike?

Školske ocjene! Djeca i roditelji vole školu samo ako u njoj djeca dobivaju dobre ocjene, a učitelji nisu uvijek sigurni kako pomoću ocjena natjerati djecu da uče i da se ponašaju u skladu s očekivanjem škole.

Je li moguæe uvažiti sve njihove želje, i bi li bilo dobro za obrazovanje da se uvaæe?

Ne postoji u svijetu najbolja škola! Nikad nitko nije napravio školu kojom bi svi bili zadovoljni. Postoje u svijetu samo škole koje se meðusobno mnogo razlikuju. Postoje škole u kojima nema ocjena ili u kojima nikad nijedan uèenik nije dobio jedinicu. Ima škola u kojima nikad nitko nije ponavljao razred. U nekim se ne kupuju niti koriste državni udžbenici. U njima se uglavnom uèi prouèavanjem prirodne i društvene okoline u kojoj djeca odrastaju. Źelje uèitelja i roditelja u zemljama Europske unije uvaæavaju se ponudom razlièitih škola (privatnih i alternativnih) pa svatko moæe birati prema vlastitom ukusu. Kod nas je ta ponuda svedena samo na konfekcijske državne škole.

Koje bi promjene trebalo uvesti u hrvatsko školstvo?

U našim školama treba planirati više vremena za praktični rad, umjetnost i dizajn. Za mnoga zanimanja važno je imati spretne ruke i osjeèaj za lijepo. Npr. za one koji će biti kuhari, konobari, frizeri ili zubari. A u našim osnovnim školama premalo je uèenja rukama i nedovoljno se pozornosti posvećuje vizualnom i umjetničkom odgoju.

Treba uèiti i rukama

Kakvo bi školstvo bilo po vašoj mjeri?

To bi trebale biti škole po mjeri djece. U njima bi uèenici zadovoljavali svoje razvojne i životne potrebe. To su potrebe i želje za radom, druženjem i sudjelovanjem u zanimljivim i raznovrsnim aktivnostima. Nema djece koja ne žele uèiti! Postoje samo djeca koja teže podnose dosadne sadržaje i dosadne aktivnosti u školi. Sve što se uèi u školi treba biti zanimljivo i za život korisno.

Koliko se naše školstvo razlikuje od onoga u drugim zemljama?

Korisnije je uspoređivati se s onima od kojih možemo nešto naučiti negoli sa slabijima. Ipak smo mi u Europi. Meni je zanimljivo školstvo zemalja u kojima se umjesto konfekcije cijeni i potiče razlièitost. To su države u kojima je na cijeni kreativnost uèitelja, roditelja i nastavnika. Zahvaljujući toj kreativnosti nastale su škole u kojima je sve drukčije od naše škole, od nastavnih programa i ocjenjivanja, do cjelokupne organizacije života i rada u školi. Takvih škola nagledao sam se u Njemačkoj, Nizozemskoj, Švicarskoj i Finskoj.

Posebno cijeniš školstvo u Finskoj u kojem se već od prvog razreda uèenici bave raznovrsnim aktivnostima koje će im omogućiti da jednog dana donesu odluku o svom profesionalnom školovanju. Naša je osnovna škola napravljena po mjeri gimnazije, a samo jedna četvrtina uèenika nastavlja školovanje u gimnaziji. Ostali se upisuju u razne strukovne ili obrtničke škole, a za njih nisu dovoljno pripremani niti pripremljeni. Čak se djecu plaši da će završiti u takvim školama ako ne budu uèili kojekakve besmislice, koje neće trebati niti onima koji će nastaviti školovanje u gimnaziji. Kao da je sramota upisati bilo koje zanimanje u obrtničkoj školi.

Koliko su djeca u zemljama gdje je školstvo drugaèije uspješnija i zadovoljnija?

Zadovoljno dijete? Uspješno dijete? Svašta bi se pod tim moglo podrazumijevati!

Stekao sam dojam da su učenici *waldorfskih škola*, te sva djeca u finskim školama, manje agresivna i manje galame nakon nastave nego naša djeca. Možda je to zato što imaju mnogo prigoda za potrošiti višak energije te za zadovoljiti sve svoje razvojne potrebe tijekom nastave (razgovarati, modelirati, konstruirati, stvarati, slobodno se izražavati itd.). Naime u tim školama djeca svaki dan nešto rade svojim rukama i imaju mnogo prigode za stvaralačko i kreativno izražavanje.

Što bismo iz školstva drugih zemalja trebali *uvesti* i kako bi to poboljšalo naše školstvo?

Ako i najkvalitetnije sjeme posijemo u nepripremljenu zemlju, dobit ćemo slab urod! Zato bi u našem školstvu trebalo stvoriti mnoge pretpostavke pa tek onda *uvoziti* rješenja koja u nekim stranim školama postoje već stotinu godina. Kad bih mogao, promijenio bih način pripremanja učitelja za rad u osnovnoj školi, promijenio bih nastavni program te organizaciju i financiranje nastavnih i izvannastavnih aktivnosti. Pa, naša djeca idu u školu „samo“ 175 dana godišnje, a 190 dana je ta škola za njih zaključana! A djeca uče i razvijaju se 365 dana godišnje, a ne samo 175 dana! Država bi trebala za djecu organizirati i plaćati razne programe tijekom čitave godine, a ne samo one koji se odvijaju u školi tijekom 175 nastavnih dana.

Dobre ideje postaju besmislene

Kako biste kod naših učenika usadili radne navike i samostalnost?

Bez rada nema radnih navika! A u našim školama još uvijek se previše mora sjediti, slušati i gledati, jer se smatra da se tako najbolje *realizira nastavni program*. Kod nas ispada da je važnije *realizirati program* negoli stvoriti uvjete za samorazvoj svakog djeteta. U našim osnovnim školama nije poželjno učenje rukama, učenje radom!

Treba li *uvesti malu maturu*?

Mislim da bi to unijelo više štete negoli koristi u ovakvu osnovnu školu u kojoj bi, prije uvođenja male mature trebalo koješta prije promijeniti.

Ako netko tako nešto i priprema, slobodan sam mu savjetovati da takvu *novotariju* odloži za neka druga ili bolja vremena. Kod nas i sada roditelji i djeca piju tablete za smirenje na kraju osnovne škole, a radi postojećih uvjeta za upis u srednje škole. A što će biti kada srednju školu proglasimo obveznom? Pa, ne misli valda netko da će djeca još polagati i prijemni ispit za upis u neku obveznu srednju školu?

Mislite li da je vežina onoga što se kod nas pokušalo provesti kao nešto jako dobro naposljetku završilo loše?

E, i tu smo vam mi u Hrvatskoj originalni! Mi smo i najbolje ideje u stanju upropastiti i loše ostvariti, tako da na kraju ispadnu besmislene. Eto, npr. ideja s uključivanjem djece s posebnim potrebama u redovne škole u svijetu je dosta raširena, ali se to tamo radi sasvim drukčije negoli kod nas. U svijetu postoje mnoga rješenja sa školskim ocjenama, ali ništa od toga kod nas ne bi uspjelo jer nas muči ona narodna: Navika jedna muka - odvika sto muka! Mnogi *stručnjaci* i političari koji su zaduženi za unapređivanje našeg školstva najradije bi za glavnu školsku pjesmu (himnu) izabrali onu: *Ne dirajte mi ravnicu!* (čitaj: *Ne mijenjaj ništa!*).

Lorna Kalazić, 8. r.

Osnovna škola Retfala, Osijek
Voditelj: Marinko Plazibat

Vanda Dabac, učenica 7.b razreda OŠ Ivanska, mlada glazbena nada
Hrvatske

Prva violina

Vandu poznajem otkako znam za sebe. Još dok smo bile bebe, naše su se mame družile i posježivale. Već nekoliko godina zajedno dijelimo istu školsku klupu, ali i ne samo to. Vanda je danas moja najbolja prijateljica koju poznajem u dušu. Poznat mi je njen jedinstveni glazbeni talent kao i naponi koje ulaže u svoje glazbeno usavršavanje. Sve sam to jednostavno morala podijeliti s vama.

Glazba u genima

Pripremajući se za pisanje ovog članka, pregledavala sam snimke sa starih video kazeta na kojima smo moja prijateljica Vanda i ja. Najranije snimke iz dobi kad smo imale svega par mjeseci pokazuju da je osjećaj za glazbu i ritam jednostavno u njenoj krvi. Već na sam zvuk bilo kakve melodije, Vanda bi zapljeskala ručicama i počela se gibati u ritmu glazbe.

Iz najranijeg djetinjstva sjećam se i jedne malene trubice koju smo svi mi, okupljeni u jednom većem društvu djece i odraslih, bezuspješno pokušavali svirati. Onda ju je, naravno, uzela Vanda i od prve u nju zavrivala, uz naše opće oduševljenje i pljesak.

Da joj je glazba upisana u genetski kod, nije nimalo čudno jer se i Vandina mama i tata bave glazbom. Oboje su završili srednju glazbenu školu. Mama Marijana svira orgulje u župnoj crkvi u Ivanskoj, a tata Mario ima vlastiti country-rock bend.

U dobi od 5 godina Vanda je započela s pjevanjem i prvim javnim nastupima, čak je se i ja sjećam na pozornici kako pjeva jednu pjesmu tada popularne Vesne Pisarović. Uočivši njen izniman glazbeni talent, roditelji su je nastojali usmjeriti pa su je prvo upisali u glazbenu igraonicu u koju kreću sva djeca koja kasnije žele ići u glazbenu školu. Nakon godinu dana pjevanja i sviranja kroz igru i zabavu, trebalo se opredijeliti za instrument koji bi Vanda željela ozbiljnije početi vježbati. Ponudili su joj njih nekoliko, a njen je izbor bila violina, vjerojatno stoga što je taj instrument nekoć svirao i njen djed. U Vandinom slučaju jabuka očito ne pada daleko od stabla!

Od trnja do zvijezda

U trećem razredu glazbene škole Vanda je dospjela čak i do svog prvog natjecanja na kojem je osvojila treće mjesto. U dosadašnjih osam godina sviranja bila je na šest natjecanja, što solo, što u pratnji violončela. Najvažnije natjecanje bilo je ono koje je 6. prosinca 2009. godine održano u Opatiji, a na kojem su ona i violončelist Emanuel Pavon, također učenik 7. razreda naše škole, osvojili prvo mjesto. To natjecanje bilo je najvažnije jer su Vanda i Emanuel, u kategoriji svih ostalih dječaka i djevojčica svoje dobi, najbolji u cijeloj Hrvatskoj.

U osam godina Vandinog sviranja violine bilo je i mnogo koncerata. Svake godine svira na Božićnom koncertu i Glazbenom tjednu u Glazbenoj školi Vatroslava Lisinskoga u Bjelovaru. Bez njenih nastupa ne može proći niti jedan priredba u našoj osnovnoj školi. No, njen najveći uspjeh svakako je gostovanje na koncertu jednog od najboljih i najpoznatijih violinista svijeta, Stefana Milenkovicha, koji je održan u Bjelovaru 20. studenog 2009. godine. Kad ju je slavni violinist poslušao na generalnoj probi uoči nastupa, podignuo je ruke u zrak i skokom uvis izrazio svoje oduševljenje što će nastupiti s tako talentiranom djevojčicom. Po završetku koncerta, kad je Vanda već bila u publici, obratio joj se s pozornice i iskreno zahvalio što je uljepšala njegov bjelovarski nastup.

O Vandi su objavljeni mnogobrojni članci u tisku te je o njenim uspjesima više puta išao prilog u Županijskoj panorami. Prošle je godine gostovala u emisiji *Dan za danom*, a uskoro će i u *Majstorima sviračima* na HTV-u.

Zanimljivosti o Vandi

Najdraži Vandin skladatelj je Niccolò Paganini, no voli slušati i rock i metal pa je tako na violini naučila svirati i neke pjesme svojih najdražih grupa. Vanda trenutno svira na violini koju joj je na dar kupio ujak Ivica iz Amerike. Njen ujak već dugi niz godina živi u New Yorku i tamo svake godine organizira dječje festivale na kojima američka djeca pjevaju hrvatske pjesme. Vanda se ove godine sprema sa svojim roditeljima posjetiti ujaka Ivicu, koji će joj zasigurno pomoći nabaviti i novu, puno skuplju violinu kad krene u srednju glazbenu školu.

Zanimljivo je da se Vandina profesorica violine također zove Vanda. Profesorica Novoselec prati je i uči od njene 5. godine života i vrlo je zadovoljna kako Vanda brzo napreduje. Najviše joj se sviđa što njena učenica ne svira štreberski, nego u svaku kompoziciju unosi svoju osobnost.

Koliko truda Vandini roditelji ulažu u usavršavanje sviranja violine svoje kćeri, govori i podatak da je oni već punih 8 godina šest puta tjedno voze autom od Rastovca gdje žive do Glazbene škole u Bjelovaru, svakodnevno prevaljujući put dugačak punih 38 km.

Svakog dana Vanda mora vježbati i to je prilično naporno jer iskazuje mnogo truda i odricanja, a ona je samo trinaestogodišnjakinja koju zanimanju i druge stvari. Tu su i prijatelji, ali i redovne školske obveze koje Vanda vrlo savjesno izvršava pa iz svih predmeta reda same petice. Za svaki koncert i natjecanje note mora znati napamet, a kada izađe pred publiku, tu je i trema koju nije lako savladati. No kada se sjeti što je do sada postigla, note su točnije no ikada, a treba nestane u pljesku publike.

Eto, to je moja prijateljica Vanda, mlada glazbena nada Hrvatske, o kojoj ćete, sigurna sam, još puno puta toga lijepoga čuti.

Lorena Palošika, 7. r.

Osnovna škola Ivanska, Ivanska
Voditeljica: Katica Šarlija

Stresni lov na petice

Petice je u školama sve više jer svakom drugom ocjenom stavljamo budućnost na kocku. Bojim se da se razmjer obrnuo i da je trajnog znanja sve manje. Diktatura petice čini nam život stresnim, kviri međusobne odnose učenika, ruši prijateljstva, budi zavist i agresiju kod nekad mirnih i uzornih odlikaša. Petica gubi čar, sve rjeđe je prati oduševljenje, ostao je samo strah od iščekivanja da ne izostane. Diktatura petice guši u nama talente jer ako se posvetimo onome što volimo, mogli bismo ugroziti mit o svestranosti i savršenstvu kojega moramo odglumiti da bismo jednoga dana mogli slobodno birati budućnost.

Jesu li te petice one prave ili hibridne ili čak „ukradene“, kao da nikoga nije briga. Nama su one neophodne, nastavnici u natranom programu nemaju vremena za sumnju, razred i škola imaju zavidan prosjek i svi su zadovoljni tom farsom. Tek poneka studija ili anketa podigne prašinu i onda se svi čude zašto ni odlični učenici ne uspijevaju primijeniti znanje prethodnih razreda, već samo ono tekuće. To je znanje negdje potisnuto ili ga više nema. Teško je naučiti petnaestak predmeta u potpunosti, kao da se radi o gigabajtima, pa memoriju treba čistiti da se ne ometa „lov na petice“. Mi to selektiramo nestručno, brišemo po redu i onda se dogodi

da nestanu neki važni podatci. Zar ne bi bilo bolje da tu selekciju, nakon obrađenog gradiva, obave nastavnici, ili još bolje, da bude zacrtana programom, i da se to što je važno povremeno utvrdi? Živimo okruženi medijima koji su nam uvijek bili pri ruci ako nam promaknu detalji, ali pretrpani gradivom, gubimo čak i ono osnovno što nam je potrebno da bismo se snalazili u nekom području ili ga nadogradili.

Možda bi bilo dobro da nam dozvole da odaberemo predmete po vlastitom izboru, s višim i nižim kriterijem ocjenjivanja. Tako bi bar dio petica povratio nekadašnju vrijednost i trajnost, kad je već „5.00“ najmanja cijena karte za slobodan izbor daljnjeg školovanja, a sve drugo su listići lutrije. Stres bi se smanjio jer nije isto učiš li puno ono što voliš ili ono što te ne zanima. Tako bismo vratili u „utrku“ i one učenike koji su jednostavno odustali od utrke za savršenstvom, a u svom su području nadareni i željni znanja.

Petice su uvijek bile i bit će bogatstvo, samo nekad su bile više duhovna, plemenita vrijednost, a danas su brojke kojima kupujemo budućnost. U lovu na njih često rušimo neke vrijednosti kao što su poštenje i prijateljstvo. Pitati se jesu li vrijedne toga ovdje je smiješno, jer izbora nema. Puno su opasniji osjećaji agresivnosti i zavisti koji se neizbježno javljaju u nama dok trčimo za peticama „koje život znače““ pa odgovaramo kad nas se ne pita, upadamo drugim u riječ, ponekad možda i rušimo druge da bismo došli do petice. Neki kažu da je to samo dobra škola borbe kakva nas čeka u budućnosti, ali mi takvu budućnost ne želimo i mrzimo taj „lov na petice“ pod svaku cijenu u kojem se ruši djetinjstvo, prijateljstvo i poštenje.

Iako ovaj problem liči na isповijest ambicioznih lijenčina, on je zaista izvor stresa, suza, svađa, agresivnosti i razdražljivosti kod učenika. To mogu izdržati samo najčvršći pa imamo prirodnu selekciju - samo najjači i najsnažljiviji opstaju. Možda će najavljena „mala matura“ oslabiti diktaturu petica, iako će donijeti neke nove kratkotrajne stresove. Učenje će morati biti organiziranije, znanje trajnije, a obezvrijedene četvorke i „carske“ trojke neće više biti razlog za suze i glavobolju ako se ponekad dogode iz nekog predmeta. Možda čak i oni učenici, koji su natprosječno „jaki“ samo u nekim predmetima, dobiju šansu.

Ko zna (ah, niko, niko ništa ne zna.
Krhko je znanje!)
Možda je pao trak istine u me,
A možda su sanje.

(D. Cesarić, Povratak)

Lara Manojlović, 7. r.

Osnovna škola Grabrik, Karlovac
Voditeljica: Maja Kličarić

*Razgovor s tiflopedagogom Gordanom Šestić, prof. defektologom u
Centru za odgoj i obrazovanje Vinko Bek*

Posao me ispunjava

Na satu biologije, koji je organizirala naša učiteljica Marija Pandža, gost je bila gđa Gordana Šestić, tiflopedagog. Sa mnom u razred ide slabovidan dječak Ferdo i gđa Gordana nam je pomogla da shvatimo njegov svijet. Oduševila nas je otvorenosću, odgovarala je neumorno na naša pitanja, pričala o svojim učenicima, o tome kako je tisuću sati morala proći s povezom preko očiju snalazeći se na ulici, u kafiću, u školi kako bi razumjela osobe koje imaju oštećenje vida i naučila nas je mnogo toga.

Što je tiflopedagog?

Tiflopedagog je edukacijski rehabilitator za slijepce, stručnjak koji se bavi odgojem, obrazovanjem i rehabilitacijom slijepih i slabovidnih osoba. Naziv je potekao od grčke riječi tyflos što znači slijep.

Koliko već godina radite sa slijepim i slabovidnim osobama? Je li teško?

Radim sa slijepim i slabovidnim osobama 16 godina. Volim to što radim i nije mi teško jer me moj posao ispunjava i moji me učenici usređuju.

Možete li nam reći nešto o školi Vinko Bek; kada je osnovana; koliko godina imaju djeca koja pohađaju školu; tko radi u školi; kako izgleda školski dan? Škola (Centar) Vinko Bek osnovana je 1895. u Zagrebu. Bila je to prva škola za slijepce i slabovidne u istočnom dijelu Europe i treća u svijetu, poslije Pariza i Beča, Zagreb. Škola je dobila ime po redovnom učitelju Vinku Beku, koji je u svoj redovni razred integrirao slijepog učenika Hinka Svobodu i organizirao javno polaganje razrednog ispita za svog slijepog učenika kako bi ondašnjim vlastima ukazao da se i slijepa djeca mogu školovati. To mu je uspjelo i cijeli je svoj život posvetio obrazovanju slijepih. Djeca koja pohađaju školu su i vaši vršnjaci 7-18 god. Centar ima osnovnu i srednju školu. U školi rade redovni učitelji koji provode nastavu, a odgojem, učenjem i rehabilitacijom, kao kretanjem sa štapom, socijalnim i svakodnevnim vještinama, vježbama vida, opismenjavanjem na brajevom pismu, bave se tiflopedagozi. Naš Centar ima i Osnovnu glazbenu školu gdje se može naučiti svirati klavir.

Što znači biti slijep i slabovidan?

Sve slijepce osobe nisu u potpunom mraku, neki razlikuju dan od noći, svjetlo od tame. A slabovidni ne vide kao mi, neki ne nose naočale, a i koristeći ih ne vide poput nas koji dobro vidimo. Ne vide dalje od jednog metra, gledaju izbliza, nosom na knjizi. Često se unose u lice i gledaju iz različitih kutova da bi vas bolje vidjeli.

Koliko je slijepce djece i djece oštećena vida u školama u Šibensko-kninskoj županiji i u Hrvatskoj integrirano u redovnu nastavu?

U vašoj županiji ima 6-ero učenika, 2 slijepa i 4 slabovidna, koje prati naš Centar. U Hrvatskoj je integrirano 183 učenika s oštećenjem vida koje prate tiflopedagozi Centra Vinko Bek.

Koje su prednosti Ferdina integriranja u redovnu nastavu?

Prednosti su što živi i uči u svojoj obitelji i sredini gdje je rođen, što ima prijatelje s kojima se druži i ide na nogomet i to ga veseli. Dijete koje se školuje u našem Centru i živi u domu ne poznaje vršnjake u sredini, osjeća se kao gost u kući i na igralištu, a Ferdo je sretan tu s vama.

Kako pristupiti slijepoj osobi? Kakva treba biti komunikacija sa slijepim osobama?

Direktno se obratite osobi, možete ga dotaknuti po ramenu, recite tko ste, kako se zovete, kad odlazite najavite svoj odlazak imenom. Ako slijepu osobu vodite uvijek inzistirajte da ona vas primi za ruku, budite ispred nje, sačekajte da vam kaže gdje je trebate odvesti i uvijek joj recite točno gdje se nalazi i odvedite ju tamo do kuda je tražila pomoć. Precizirajte je li nešto lijevo, desno u odnosu na njega, riječi "tamo", "tu" ništa mu ne znače. Ako je s vama u društvu slijepa osoba, predstavite joj cijelo društvo, uključite je u razgovor jer govor, glas, njima znači više nego nama budući da mi koristimo i neverbalnu komunikaciju, klimanje glavom, mahanje, smješkanje itd. Informirajte je o situaciji u kojoj se nalazi, u kinu, kazalištu, ali dozvolite joj da vas pita što je zanima.

Kako učitelji mogu pomoći i približiti nastavne sadržaje?

Mogu pomoći tako da ono što pišu na ploči izgovaraju, da kažu kad prelaze u novi red te tako da više koriste taktilno-didaktičke materijale. Vid je brže osjetilo od opipa dajte mu više vremena da predmet doživi na njemu prihvatljiv način. Ako su mu u ruke dali neki predmet, sliku, trebaju ga opisati. Plan ploče stavite na njegovu klupu. Isto tako trebaju odvojiti ponešto vremena kako bi mu pojasnili neku nastavnu jedinicu.

Kako mi možemo pomoći Ferdi u svakodnevnom snalaženju na nastavi?

Ako ne stigne prepisati s ploče izdiktirajte mu ili mu iskopirajte iz svoje bilježnice, pa će poslije prepisati doma. Ako se ponekad ne snalazi na satu potaknite ga i objasnite mu ako nešto ne razumije. Ponekad mu pročitajte nešto što ne može sam jer nema prilagođene udžbenike. Ako ste na odmoru ne zaboravite na Ferdu, uključite ga u igru, razgovor mu puno znači.

Treba li slijepoj osobi doista velika pomoć?

U novim i nepoznatim situacijama potrebna im je verbalna pomoć i pomoć pri kretanju, vođenju. Prilikom odlaska na javna mjesta u restoran, kafić i sl. potrebno im je pronaći slobodno mjesto, reći što ima

na jelovniku, a ako se radi o samoposluzi, poslužiti ih i reći im gdje mogu platiti svoj ili zajednički račun. Reći im cijene jela i pića, kako bi znali što će naručiti; ili kupiti u trgovini. Treba im opisati ono što kupuju, majicu, hlače. Recite im kako na njima izgleda odjeća, hoće li ostati primijećeni kod vršnjaka. Diskretno im recite ako su si zaprljali ili poderali odjeću da ju mogu promijeniti. Ne trebate se uvijek angažirati i obraćati slijepoj osobi, dovoljno joj je da je s vama u društvu.

Je li teško naučiti brajevo pismo?

Brajica je šestotočkasto pismo namijenjeno slijepim osobama koje prati crni tisak. Brajevo pismo je lakše naučiti pisati nego čitati. Osobe koje vide čitaju brajicu očima, a slijepe jagodicama prstiju. Nama je teško naučiti čitati brajicu prstima jer moramo koristiti drugi dio mozga. Brajevo pismo se brzo zaboravi ako se ne koristi. Postoje informativni tečajevi brajice gdje se može usvojiti pisanje na brajevom stroju. Tečajevi su namijenjeni učiteljima u redovnim školama u kojima je integriran slijepi učenik i traje tri školska sata. Za vrijeme trajanja tečaja učitelji nauče čitati i pisati slova, brojke, interpunkcijske znakove i osnovne matematičke znakove.

U kojoj se mjeri zapošljavaju slijepe osobe?

Zapošljavaju se na onim radim mjestima za koja su osposobljena. Prilikom zapošljavanja imaju mogućnost prilagodbe radnog prostora, informatička oprema s govornom podrškom. Zapošljavaju se one osobe koje su osposobljene za samostalno funkcioniranje, kretanje, sa štapom ili psom vodičem. Veće šanse za posao imaju akademski građani.

Govorili ste o svojim učenicima na koje ste ponosni? Možete li spomenuti neke od njih i reći nešto o njima?

Mogu, o uspješnim studentima - Miloš je na drugoj godini PMF-a, smjer inženjer matematike, uspješan student s prosječnom ocjenom 4.80, odlično integriran u društvo, prihvaćen; Manuela - studentica pete godine talijanistike na Filozofskom fakultetu, iako je slijepa samostalno živi u drugom gradu u studentskom domu, održava tečajeve talijanskog jezika

vršnjacima koji vide, Martina - druga godina pravnog fakulteta, aktivna je u društvenom životu, povremeno glumi u kazalištu slijepih, Marko je druga godina na Pravnom fakultetu, politički je aktivan u svojoj stranci i zajednici; Ivan je na prvoj godini filozofije i povijesti na Filozofskom fakultetu, smjer filozofija i povijest, želi promjene i radi na izjednačavanju uvjeta školovanja slijepih, e-školovanje, Iva je na prvoj godini Pravnog fakulteta, živi u studentskom domu, komunikativna je i snalažljiva u novonastalim situacijama, braća Miroslav i Pero imaju svoju pop grupu "Otkazani let" i nastupaju na TV-u i imaju *gaže*. Toliko o mojim uspješnim učenicima/ studentima, ima ih još. Svi su oni zaslužili da budu tu: Ana, Sara, Klaudia, Valentina, Marija, Wendy, Anđela, Goran, Ivan, Silvija, Mihovila...

Što ste vi naučili u radu sa slijepim i slabovidnim osobama, što ste naučili od svojih učenika?

Od Miroslava i Pere naučila sam pisati na brajevom stroju, oni su se opismenjivali na brajici pa smo zajedno učili. Tolerantnija sam, lakše se nosim sa svojim vlastitim problemima. Pokušavam ih razumjeti, a i pomoći im da riješe svoj problem. Kroz rad i putovanja imam priliku upoznati ljude iz različitih sredina, učenike i njihove obitelji, učitelje. To mi obogaćuje život, čini me sretnijom, ispunjenom, pruža mi mogućnost da kroz upoznavanja i rad steknem nova prijateljstva.

Koliko poznajete Ferdu, kako ste ga upoznali i što možete reći o njemu?

Kratko ga poznajem. U Centru za socijalnu skrb čula sam za Ferdu, telefonski sam kontaktirala s Ferdinom mamom. Više puta smo se čule telefonom u ugodnom razgovoru, te se napokon vidjele u Šibeniku. Ferdo je drag, simpatičan, komunikativan i susretljiv. Voli društvo i svoje prijatelje. Obožava nogomet i vožnju biciklom. Pozitivni poticaj ili ocjena doprinose njegovom daljnjem uspjehu. Želja mi je da ga bolje upoznam i da se uspije upisati u školu koju on želi.

Mislite li da su slijepe osobe drugačije od drugih?

Sljepoća ne treba značajno utjecati na osobnost, možda na vanjski izgled, svakako na način doživljavanja i prepoznavanja svijeta oko

sebe, uspostave komunikacije i na način na koji usvajamo nova znanja i vještine. Svijet doživljavaju koristeći zdrava osjetila, sluh, opip, miris i po tome se najviše razlikuju od nas, npr. po glasu, mirisu i hodu mogu prepoznati osobu; sluhom otkrivaju promet i njegovu regulaciju. Svi se mi razlikujemo, pa tako i slijepe osobe međusobno. Koliko smo različiti toliko smo i slični svi imamo iste težnje i potrebe za uspjehom, prihvaćanjem, podrškom, ljubavlju, prijateljstvom.

Lea Ružanović, 8. r.

Osnovna škola „Murterski škoi“, Murter
Voditeljica: Sanja Baričević

Jedan od mnogih između zločina i kazne

Zanimanje: forenzičar

Grissom, Caleigh, Abby, Temperance Brennan, Kay Scarpetta... niz je imena bez značenja za neupužene, no u virtualnom svijetu serija i knjiga oni su forenzičari stručnjaci koji se u policijskim laboratorijima bore protiv zločina. U Hrvatskoj njihov je stvarni kolega Damir Tomašek, rođen u Virovitici, stalni sudski vještak balističar i djelatnik u Centru za forenzična ispitivanja, istraživanja i vještačenja „Ivan Vučetić“ MUP-a RH. Kao strastveni ljubitelj kriminalističkih romana i serija i „murjačko“ dijete ni trena nisam dvojio tko bi mi mogao biti najzanimljiviji sugovornik.

Gospodine Tomašek, što je Vas privuklo ovoj profesiji?

Zapravo sam forenzičar-balističar postao sasvim slučajno još u ratnim godinama u našoj zemlji, no to je bila „ljubav na prvi pogled“. Valjda je kao i kod većine muškog dijela populacije i u meni čučala ljubav prema oružju, ali i prema otkrivanju onog što je običnom ljudskom oku često teško vidljivo i teško dokučivo. Nakon jednomjesečnog volontiranja shvatio sam da bi to mogao biti moj životni poziv i tako je sve počelo.

Kakvo je školovanje potrebno za balističara?

Što se tiče školovanja, i u vrijeme kada sam ja postajao forenzičar a i sada, kao početna točka potrebno je završiti jedan od fakulteta prirodnih ili tehničkih znanosti te se radom i daljnjim obrazovanjem nastavlja stjecanje znanja potrebnih za obavljanje poslova u jednoj od grana forenzične znanosti, kao što su kemijsko-fizikalna vještačenja, forenzična antropologija, toksikologija, itd. Budući da smo mi i djelatnici MUP-a i policijski službenici, uz stručno znanje potrebno je tijekom vremena zadovoljiti i kriterije koje od nas traži taj dio našeg zanimanja.

Kada je balistika utemeljena kao forenzična metoda?

Balistika, ili možda točnije rečeno, forenzična identifikacija vatrenog oružja, kao forenzična metoda utemeljena je početkom prošlog stoljeća i njen razvoj je tekao usporedno s razvojem tehnike i tehnologije sve do današnjih dana kada posjedujemo balističke identifikacijske sustave koji su nam od velike pomoći.

Opišite nam svoj posao.

Moj posao nije tako jednostavno i lako opisati jer je vrlo raznolik, no u kratkim crtama može se reći da kao vještak balističar sudjelujem u rasvjetljavanju kaznenih djela počinjenih vatrenim oružjem, od onih najblažih gdje strada nečiji prozor ili guma na automobilu pa sve to teških kaznenih djela u kojima, nažalost, i više osoba izgubi život djelovanjem vatrenog oružja. U pojedinim predmetima sudjelujem od početka, znači od očevida na mjestu događaja pa nadalje. Osim obrade materijalnih tragova pronađenih na mjestu događaja, u kasnijoj fazi obrade kaznenih djela sudjelujem kao sudski vještak prilikom objašnjavanja dinamike kaznenih djela i sitnih detalja zanimljivih za sve sudionike određenog događaja i za rasvjetljavanje pojedinog događaja te prilikom rekonstrukcija na mjestu događaja.

Koliki je udio zločina počinjenih vatrenim oružjem u ukupnom broju kaznenih djela u Hrvatskoj?

Nažalost, nemam točnih podataka, jer se ne bavimo u toj mjeri

statistikom i analitikom, no taj udio zasigurno nije malen jer se vatreno oružje nalazi u uporabi od samoubojstava, preko kaznenih djela obiteljskog nasilja, razbojništava, protuzakonitog lova pa do kaznenih djela pokušaja ubojstava, ubojstava i čak višestrukih ubojstava.

Kojim se metodama i sredstvima najčešće koristite pri radu?

Neke od metoda kojima se koristim u svom svakodnevnom radu su mikroskopska i komparativna mikroskopska ispitivanja pomoću mikroskopa i komparativnog mikroskopa, kemijske metode tipa Gonzalesova testa ili parafinske rukavice, Walkerova testa, DTO testa, Natrijev-rodizonat testa i instrumentalne metode kao što su GSR analiza pomoću elektronskog mikroskopa ili analiza pomoću MXRF uređaja (Micro-EDXRF) za analizu uzoraka pomoću mikrofluorescencije. Kada govorimo o tzv. parafinskoj rukavici, mogu reći da ona kao metoda zbog svoje nespecifičnosti iziskuje veće iskustvo vještaka i nije dovoljno pouzdana, dok je npr. GSR metoda tj. dokazivanje mikroskopskih čestica antimona, barija i olova na šakama osumnjičenih kao instrumentalna metoda vrlo specifična, pouzdana i nije toliko zahtjevna što se tiče vještaka-ispitivača.

Koja su balistička vještačenja najčešća?

Najčešća balistička vještačenja su ispitivanja tehničke ispravnosti vatrenog oružja, utvrđivanje je li neki dio streljiva ispaljen iz nekog vatrenog oružja, radi li se o ubojstvu ili samoubojstvu, identifikacija ulaznih i izlaznih mehaničkih oštećenja, je li riječ o izravnom pogotku ili tzv. ricochetu, odbijenom metku, određivanje prisutnosti barutnih čestica, udaljenost pucanja i utvrđivanje dinamike određenog događaja u kojem je korišteno vatreno oružje.

Kakvi su uvjeti rada i opremljenost hrvatskih forenzičkih laboratorija u odnosu na svijet, odnosno na opremu i tehnologiju koju možemo vidjeti na televiziji?

Uspoređujući naše laboratorije sa sličnim laboratorijima u Europi i svijetu koje sam osobno vidio i posjetio tijekom godina rada mogu reći da

uvjeti rada i opremljenost našeg forenzičnog laboratorija ne zaostaju za spomenutim laboratorijima. Opremu koju je moguće vidjeti u popularnim kriminalističkim i CSI serijama i mi koristimo, ali moram napomenuti da su mogućnosti opreme i ljudi u serijama pomalo idealizirane i da nismo svemogući, kako bi se to, gledajući ove serije, moglo zaključiti.

Postoje li u Hrvatskoj 3D rekonstrukcije zločina počinjenih vatrenim oružjem i otkad se one koriste u svijetu?

Iako je u našim laboratorijima ne prakticiramo, u Hrvatskoj postoji trodimenzionalna rekonstrukcija događaja. U svijetu postoji negdje od osamdesetih godina prošlog stoljeća, a u Hrvatskoj se njome s manje ili više uspjeha koristi kolega balističar koji je inače potekao iz našeg laboratorija. Iako se vizualno čini da je trodimenzionalna rekonstrukcija nešto revolucionarno, ona zasad ne daje puno više od naših analiza koji nisu načinjene na taj način.

Tko su najpoznatiji hrvatski forenzičari?

Ne bih mogao nikoga posebno izdvojiti među najpoznatije hrvatske forenzičare današnjih dana, no jedan od najpoznatijih hrvatskih forenzičara u svijetu je svakako čovjek čije ime nosi i naš Centar, a to je Ivan Vučetić - „otac“ daktiloskopije.

Možete li nešto reći o svojim najzanimljivijim slučajevima? Jeste li sudjelovali u identifikaciji žrtava Domovinskoga rata?

Teško je na ovako malom prostoru i ukratko izdvojiti najzanimljivije slučajeve jer ih je bilo dosta, nešto onih za koje je većina ljudi čula iz medija, ali i onih koji nisu tako medijski eksponirani, a za mene su značajni zbog onoga što sam u njima uspio učiniti i dati kao vještak. U identifikaciji žrtava Domovinskoga rata nisam izravno sudjelovao.

Ima li Hrvatska CODIS (bazu podataka DNA u svrhu identificiranja osumnjičenika)?

Hrvatski forenzični Centar posjeduje bazu podataka sa DNA uzorcima CODIS koja je u svakodnevnoj uporabi.

Tko je najpoznatiji svjetski forenzičar, koji su njegovi najzanimljiviji slučajevi? Je li tko od hrvatskih forenzičara surađivao s njim?

U svijetu ima puno vrsnih forenzičara koji definitivno nisu i nikad neće biti poznati kao neka od recimo pop ili rock zvjezdica, no jedan je od najpoznatijih i najeksponiranijih forenzičara gospodin Henry Lee, doktor sudske medicine, stručnjak za više forenzičnih grana, osobito za požare. Sudjelovao je u mnogim slučajevima, a vjerojatno je najpoznatiji onaj u kojem je bilo suđeno poznatom O. J. Simpsonu za ubojstvo supruge te teroristički napad na WTC 11. rujna. Bavio se i rasvjetljavanjem starih zločina, poput ubojstva J.F.Kennedyja ili otmice sina pilota Charlesa Lindbergha. U Hrvatskoj je sudjelovao u rješavanju slučaja požara na Kornatu, istraživao ratne zločine za vrijeme Domovinskog rata kod nas i u Bosni te pridonio razvoju hrvatske forenzike u vrijeme rata. Gospodina Leeja sam imao priliku i osobno upoznati i mogu reći da je vrlo zanimljiva osoba i kao stručnjak i kao čovjek.

Surađujete li s inozemnim forenzičarima?

Suradnja s inozemnim forenzičarima je svakodnevna budući da je naš Centar kao i ja osobno u članstvu više međunarodnih forenzičnih institucija unutar kojih međusobno surađujemo. Suradnju nam definitivno olakšavaju nove tehnologije i lakša razmjena podataka i saznanja putem interneta, e-mailova i raznih foruma.

Postoji li internetska stranica gdje se zainteresirani mogu informirati o novostima i zanimljivostima iz svijeta forenzike?

Forenzika je kao znanost vrlo zanimljiva, kako onima koji se njome bave kao pozivom, tako i onima koji se njome bave iz puke radoznalosti, želje za novim saznanjima ili bilo kog drugog razloga. Taj trend slijedi i internet gdje je moguće naći čitav niz internetskih stranica koje se na stručan ili laički način njome bave. Stranice kojima se mi službeno služimo uglavnom su one s ograničenim pristupom i nisu u potpunosti javne, a one koje su javno dostupne za različite grane forenzične znanosti lako je pronaći upisivanjem traženog pojma ili područja u neku internetsku tražilicu i iz rezultata pretraživanja odabrati ono što vas

zanima. Jedna je od takvih stranica www.forenzika.com. Zainteresirani mogu pročitati i knjigu „Mjesto zločina - vodič kroz forenzičnu znanost“ Richarda Platta.

Gledate li Vi kriminalističke serije, i koja vam je najdraža?

Naravno, gotovo ih je nemoguće izbjeći, no nemam svog favorita.

Ponekad je zanimljiva jedna, a ponekad druga serija.

Lovro Kištinbašić, 8. r.

OŠ Ivane Brlić Mažuranić, Virovitica

Voditeljica: Sanja Pavelko

Sirovi sirevi

Već sam dovoljno odrasla i spoznala sam kako pravopisna pitanja u hrvatskoj javnosti neprestano izazivaju nesporazume i sporove. Moram priznati kako mi ponekad i nije bilo sasvim jasno čemu tolika žustra rasprava između naših jezikoslovaca. Smatrala sam kako su pravopisni priručnici napravljeni da budu korisna i pouzdana pomagala svima koji se u pisanju služe hrvatskim standardnim jezikom, a ne kako bi bili predmetom rasprava.

Međutim, nedavno se jedna pravopisna rasprava dogodila u mojoj obitelji. Pomažući bratu, učeniku 5. razreda oko domaće zadaće, zaustavili smo se na sirovima. Naime, trebao je napisati nominativ množine imenice sir. Listajući školski udžbenik naletjeli smo na rješenje s kojim se ja nisam nikako mogla složiti. Mrazovi da, ali sirovi ne. Mojem jezičnom osjećaju bliži je oblik nominativa množine sirevi. Pomoć smo za početak odlučili potražiti sami listajući pravopisne priručnike. Nismo htjeli odmah zaskočiti učitelje hrvatskog jezika. Pravopis Babić-Finka-Moguš nije bio od velike pomoći jer nijedan oblik riječi sir nismo pronašli. Odlučili smo prelistati neka izdanja hrvatskih rječnika u kojima smo pronašli oblik sirevi. Sve više smo mislili kako se autorima udžbenika potkrala pogreška. Školska knjižničarka nam je predložila da pogledamo i Hrvatski jezični savjetnik. Izdao ga je Institut za hrvatski

jezik i jezikoslovlje koji se bavi proučavanjem i njegovanjem hrvatskoga jezika. Pomislili smo kako smo sve bliže Olimpu. Međutim, proučavajući ga, itekako smo se udaljili od Olimpa. U hrvatskom jezičnom savjetniku, u odlomku o morfologiji, autori navode primjer sirovi kao obvezatni oblik, a u istom priručniku, u dijelu pravopisnog rječnika, navode oblik sirevi kao jedini oblik nominativa množine imenice sir.

Završavam osmi razred i ostala sam totalno zbunjena. Sirovi sirevi! Što odabrati? Sirevi su bolje priligli u moje uho, a sirovi su očito neki naši priručnici koji nam ne mogu ponuditi konkretne odgovore.

Martina Galoviæ, 8. r.

Osnovna škola „Vladimir Nazor“, Duga Resa
Voditeljica: Draženka Srakočić

Razgovor s glumcem Ljubomirom Kerekešom

Glumac s dušom heavy metalca

Ljubomir Kerekeš jedan je od najcjenjenijih i najnagrađivanijih hrvatskih glumaca, iako nikada nije završio Akademiju dramskih umjetnosti. U razgovoru koji smo vodili nakon predstave „Kaj sad?“ otkrio nam je koja je tajna njegovoga uspjeha, što misli o glumi kao pozivu, što radi kad ne glumi, zašto nije postao glazbenik i što se dogodilo s njegovim heavy metal bendom „Autoput“.

Kako se dogodila ljubav prema glumi?

Davno je to bilo. Tamo negdje u četvrtom razredu osnovne škole dobio sam priliku da glumim u jednoj dječjoj predstavi. Zvala se „Tajna zakopanog blaga“, a ja sam u njoj glumio jedan kaktus na čije bodlje su se napikavali zločesti kauboји. Eto, to su bili moји počeci.

Kako to da niste završili Akademiju?

80-ih godina pripremao sam se za prijemni ispit na Akademiji i prošao sam prvi krug. Dogodilo se da sam neposredno prije drugoga kruga prijemnoga ispita dobio ponudu i mogućnost da uđem u profesionalni

ansambl varaždinskoga kazališta koji je tada brojao sedmero glumaca. Tako sam se ja, na nagovor ondašnjih rukovodećih ljudi u varaždinskom kazalištu, umjesto na studiranje odlučio odmah baciti u vatru, dakle odabrao sam posao.

Jesu li Vam ikada prigovarali ili Vas smatrali manje vrijednim zbog nezavršene Akademije?

Nikada, nikada. Moć tog papira koji se dobiva završetkom Akademije ja sam uspio nadoknaditi i nadomjestiti privrženošću i davanjem cijeloga sebe glumačkome poslu. Moj put je bio izuzetno težak, deset puta teži nego kod ljudi koji završavaju Akademiju, upravo zbog toga jer sam se morao potvrditi i dokazati među onima koji su imali diplomu. Mogu otvoreno reći da sam prolio puno znoja da bih došao do toga što sam i tko sam danas.

Kako biste opisali svoj posao?

Kao jako *zafmrnut* i težak, ali istovremeno i vrlo kreativan posao. Kao i u svakom drugom poslu, sve ovisi o tome koliko se čovjek spreman davati, biti kreativan, nuditi se. Evo, ja već imam dosta godina i radnog iskustva, ali još se volim igrati, istraživati, izazivati samoga sebe i vlastite mogućnosti. Izazovi i nove stvari me vesele i zato još uvijek volim biti glumac.

Gledamo vas u komedijama, krimi-serijama, dramama... Koji vam je žanr najdraži?

Nikad se nisam svrstavao u neakve ladice, neke određene tipove glumaca za samo određene uloge. Svugdje se osjećam dobro i u svakom žanru nastojim dati najbolje od sebe. Netko bi možda pomislio da je lakše snimiti komediju nego krimić ili dramu jer je smiješna pa je zbog toga sve ležernije i jednostavnije, ali nije. Sve je to odgovoran i podjednako naporan posao bez obzira na to o kojem se žanru radilo.

Znači da biste prihvatili ulogu i u nekom malo „težem“ hororu?

Pa ako nije blesav scenarij...bih. Sigurno ne nešto poput „Petka trinaestog“, ali ima i zanimljivih horor priča.

2007. godine prihvatili ste ulogu u američkom filmu "The Hunting party". Idete li Vi to prema Hollywoodu?

Za sad ne, ali čovjek nikad ne zna što život nosi. Vjerujem da bi me ponovno pozvali kad bi se nešto slično snimalo jer su kritike za taj „Lov u Bosni“ doista bile odlične, ali osobno nemam nikakvih specijalnih želja niti posebno razmišljam o tome da bih karijeru gradio negdje vani, pogotovo ne u Hollywoodu. Naprosto, prepuštam to sudbini, životnoj stihiji, pa što ona donese - donese. Ako je suđeno da cijela priča završi isključivo na „Lovu u Bosni“ onda je to - to.

Kakav je Richard Gere?

Pa, super. Jedan vrlo jednostavan čovjek baš kao ti i ja. Suradnja je bila odlična. Kad radim s nekim, bez obzira na to je li u pitanju film, televizija ili kazalište, važnije mi je da je ta osoba kvalitetan čovjek, bogat duhom, više nego činjenica da je on profesionalni glumac ili velika zvijezda. Mislim da je Gere i jedno i drugo, i zato smo napravili sjajan posao.

Mislite li da kazališne predstave mogu utjecati na mlade, mijenjati njihov pogled na svijet?

Mogu, definitivno. Vjerujem da će i ova koju ste danas gledali potaknuti mnoge od vas na razmišljanje o životu i problemima s kojima se ponekad moramo suočavati. Ona bi sadržajno možda bolje „sjela“ srednjoškolicima koji su više izloženi lošem utjecaju ulice i društva, ali će i vama mnoge od tih stvari ostati u glavi. Mislim da treba pogledati i takve predstave jer nije život uvijek ružičast. Razaranje jednog mladog života i jedne cijele obitelji je strašno, ali nje bajka, nije nešto što se događa tamo nekome, nego može postati svačija životna priča. Zato mislim da treba gledati predstave i učiti iz njih.

A sve one psovke koje smo čuli?

Psovku nikad nije ugodno čuti. Čak ni meni iako sam ih u ovoj predstavi dosta izgovorio. Ona izlazi iz čovjeka kao rezultat nemoći, u ovom slučaju roditeljske. Ja se slažem da sve ima svoje korijene u obitelji, pa tako i naš rječnik, naš način izražavanja, no to je, ujedno, i jedna društvena

pojava koju ćemo teško iskorijeniti. Društvo u kojem živimo stavlja nas u situaciju da stalno jurimo za nekom boljom egzistencijom, moramo se brinuti o hrpi stvari i često se osjećamo kao da nas je život pribio uza zid. Ne tražim izgovore, ali danas je teško biti i dijete i roditelj. Živimo nervozno, živimo stresno i zato kad se izgubimo u svemu tome, psovka dođe kao ispušni ventil, kao oslobađanje od negativne energije.

Upravo smo Vas gledali u ulozi jednog ne baš uzornog oca koji je toliko zaokupljen vlastitim problemima da ne primjećuje probleme svoje kćeri. Jeste li Vi inače strog otac?

Nisam, nisam! Ja sam samo tolerantan otac, bar se nadam da je tako, i uvijek se trudim u svojoj djeci i njihovim problemima prepoznati samoga sebe. To što sam ja sad odrastao, na znači da u mladosti nisam nikada učinio neku glupost ili se uvalio u probleme. Kad dijete nešto napravi, nađe se u problemima, najprije se sjetim kakav sam ja bio i što sam sve napravio u tim godinama. Na taj način mogu smirenije i racionalnije pristupiti svakom njihovom problemu i nekako lakše pronaći rješenje. Mislim da je to jako dobar pristup, a i najpoštenije je prema njima.

Što radite kad ne glumite?

Rijetko kada se dogodi da ne glumim! Zapravo, imam jedan hobi, a to je ribolov. 2008. godine kupio sam čak i dozvolu, ali još ni jedanput nisam uspio otići.

Je li heavy metal još uvijek vaša glazba?

Je. Definitivno. Bio i ostao.

Što se dogodilo s „Autoputom“?

„Autoput“ je stvoren 80-ih godina, kad sam se počeo baviti i glumom. Nekako u vrijeme kad je „Prljivo kazalište“ radilo na svojem drugom albumu, mi smo u „Jadran - filmu“ snimili svoj prvi album, ali oni su svoj i izdali, a naš je ostao samo na demo snimkama. Nekad čovjek nije mogao istovremeno tjerati dva tako zahtjevna posla kao što su glazba i gluma pa sam se morao odlučiti za samo jedno i moj je izbor bila gluma.

Volite li nogomet i za koji klub navijate?

Volim. Navijam za Varteks oduvijek i zauvijek. Danas to ide manje - više pod geslom „Sirotinja i bogu si teška“, ali to je moj klub i ja sam mu vjeran. U mladosti sam bio športaš i igrao za „Supiče“ Varteksa. Igrao sam i rukomet devet godina, ali nogomet mi je u svakom slučaju najdraži. Volim čak i danas ponekad zaigrati, onako rekreativno, kad imam vremena, bez obzira na probleme sa zglobovima.

Imate li facebook ili myspace?

Nemam, zlato nemam. Djeca me nagovaraju da to *ofnem*, međutim nemam vremena sve to. Moja kći Ema je čak otkrila da negdje, ne znam gdje, postoji neki *fan klub* Ljubomira Kerekeša, što me, moram priznati, jako iznenadilo. Ne razumijem se previše u te stvari. Meni računalo služi samo za pisanje nekih mojih zabilježaka, tekstova koje pišem, a za to sasvim dobro može poslužiti i pisaća mašina tako da me računalo u nekom širem smislu ne oduševljava.

O èemu pišete?

Zanimaju me mali ljudi velikoga srca. Marginalci koji su tu negdje oko nas i teško krpaju kraj s krajem. Pošteni ljudi prema kojima je život nepošten.

Odakle vam informacije o njima?

Da bi se o takvim ljudima moglo nešto progovoriti, treba si dati truda. Otići u grad, u neku zadnju krčmu, otvoreno i iskreno pristupiti i osluhnuti te ljude i njihovu sudbinu. Na taj način i sam učim o životu i prikupljam informacije za svoje priče.

Za kraj, Vaš recept za uspjeh.

Isključivo vjera u sebe. I spoznaja da je poraz također dio uspjeha. Život ti donese kojekakve šamare, ali ako radiš iskreno i s ljubavlju, sve ti se kad - tad vrati. Nekad u većoj mjeri, nekad u manjoj, ali za jedan život sasvim dovoljno.

Iva Majerski, 7. r.

Treća osnovna škola Čakovec, Čakovec
Voditeljica: Tihana Preksavec

Gospodari života i smrti

Žestoki momci s asfalta

Neki roditelji daju djeci novac da se sama odgajaju tamo gdje im je najzgodnije i najljepše.'

Duško Radoviæ

Tko su ti žestoki momci koji svake večeri nekažnjeno siju strah po ulicama i iz dosade vrebaju žrtve po parkovima, ispred škola; momci zbog kojih svaki mladić ili djevojka mogu navečer izaći van - i nikad se ne vratiti?! Žestoki momci s asfalta nisu samo dečki koji ne znaju što će sa sobom jer nemaju gdje pametno provesti vrijeme, to su i bahati sinovi tajkuna kojima očevi kupuju skupe automobile da bi kupili njihovu ljubav i tako nadoknadili vrijeme koje su trebali provesti s njima, a oni, misleći da im nitko ne može ništa, svojom luđačkom vožnjom izazivaju prometne nezgode sa smrtnim posljedicama.

Nitko od njih samim rođenjem nije takav, takvi su odrastanjem postali. Znači li to da su i oni čije žrtve? Tko je kriv za takvo ponašanje, tko je zakazao u njihovu odgoju i pretvorio ih u čudovišta? Kako spriječiti njihovo nasilničko ponašanje?

Korijeni takvog ponašanja su u njihovom roditeljskom domu. To su djeca roditelja koji nisu imali vremena razgovarati sa svojom djecom, svojim ponašanjem pokazati koje su istinske životne vrijednosti i koji nisu na vrijeme i ispravno postupili kada je njihovo dijete počelo pokazivati znakove nasilništva ili počinilo prvi prijestup. Tada su oni zavaravali sami sebe i tražili krivicu u drugome - njihovim prijateljima, učiteljima, sredini. Da su tada otvorili oči, i umjesto da brane dijete, da lažu za njega, tražili da prizna što je učinilo i da snosi posljedice, drugog prijestupa ne bi bilo.

Bezosjećajnost, želja za uspjehom preko noći bez rada i sklonost nasilju naučena je od odraslih. Tome doprinose i TV emisije (Trenutak istine, Big Brohter, Farma, In magazin...) koje polupismene lijenčine predstavljaju kao uspješne ljude. Iz takvih emisija mladi uče da je ključ uspjeha u neradu i gluposti. Sebičnost i snalažljivost su osobine koje se

cijene. Materijalno bogatstvo je na cijeni više nego bilo što drugo. Uzori im postaju i previše medijski prisutni ratni profiteri i njihova djeca od kojih samo mogu naučiti "Ubijaj, otimaj, kradi, švercaj - nećeš odgovarati za svoja nedjela; ako imaš malo mozga, bit ćeš ugledni menadžer".

Gledajući takve emisije, nikada neće naučiti što je odgovornost, snošljivost i kreativnost. Školu neće završiti, zbog počinjenih prijestupa nitko ih neće zaposliti. Jedini koji će ih rado prigrliti su mafijaši željni svježih nasilnika.

Budući da roditelji ipak imaju odlučujuću ulogu u odgoju djece, trebalo bi da i oni snose odgovornost i da budu zakonski strogo kažnjeni zbog zanemarivanja dužnosti. Moraju biti svjesni da nisu samo drugi od njihova djeteta načinili čudovište, već najvećim dijelom oni sami svojom nebrigom, zanemarivanjem dužnosti i popuštanjem. Tako bi više roditelja pratilo i znalo što im djeca rade, ako ne zbog djece, onda zbog sebe da ne bi i sami bili kažnjeni. Mali broj roditelja nasilnika nosi u sebi osjećaj da je djelomično i njihovom krivicom oduzeta budućnost drugom djetetu, a i njegovim roditeljima koji se svaki dan bude s pitanjem "Kako dalje i treba li uopće dalje živjeti?". Čini se da se roditelji žrtava više pitaju u čemu su pogriješili i što su trebali učiniti da im dijete ne završi pod nogama nasilnika kojemu je dosadno ili pod kotačima drskog neiskusnoga vozača.

Dosadašnje mjere (odgojne mjere, maloljetnički zatvor i sigurnosne mjere) nisu donijele nikakav napredak niti smanjile nasilništvo. Preblage su! Pronalaze se olakotne okolnosti pri čemu se zaboravlja da za žrtvu nije od strane nasilnika bilo olakotnih okolnosti, "žrtva više nije važna". Često nasilnik, još dok se vodi postupak, bez imalo griznje savjesti i straha za svoju budućnost, čini novo nasilništvo. Prekasno su donesene! Da je još u vrtiću nasilno dijete kažnjeno tako da mora pokupiti sve igračke ili da se ne smije određeno vrijeme igrati, već sa strane za kaznu samo gledati kako se druga djeca igraju, sigurno ne bi nakon toga pravilo iste greške. Osnovci skloni nasilju bi za kaznu mogli pomesti školsko dvorište, kupiti papire po hodnicima, učionicama, prazniti korpe za otpatke. Tad u sebi ne bi imali ni f od frajera i sigurno bi dobro razmislili prije nego što bi nekoga verbalno ili tjelesno zlostavljali. Treba u taj

rad po kazni uključiti i sve one koji im odobravaju ili neprijavljuvanjem nasilništva daju prešutnu podršku. Da bi se takve mjere mogle provesti, potrebna je veća suradnja njihovih roditelja s tetama u vrtiću i učiteljima u školi, što znači da roditelji opet imaju odlučujuću ulogu. Roditelji koji surađuju, i sami poduzimaju odgojne mjere, neće doći u žalosnu situaciju u kojoj kažu "Ja mu ništa ne mogu." i očekuju od drugih da odrade ono što su oni trebali.

Ako se roditelji posvete više svojoj djeci, ako im zabrane izlaske kasno noću i ne budu popustljivi u svojim odlukama, ako snose odgovornost za njihovo ponašanje; ako zaposleni na televiziji budu manje mislili na gledanost i dobit otkrivajući prljavo rublje onih čija se medijska slava temelji na skandalima te im gosti budu uspješni mladi ljudi koji su to postali učenjem, radom i poštenjem; ako onaj tko pretuče svog vršnjaka ili izazove prometnu nezgodu sa smrtnim posljedicama, dobije zasluženu kaznu, bez obzira na to čiji je sin, nestat će drskosti i osjećaja da se nekažnjeno može nekoga pretući i ubiti. Ali, ako nitko ne bude ništa poduzimao, nastavit ćemo čitati vijesti o normalnoj i pristojnoj djeci koja gube živote na surovoj ulici nesigurnoga grada: *Svaki dan huligani pretuku 15 maloljetnika; Ubojice Luke Ritza pred sudnicom puštali glazbu, plesali i smijali se; Država štiti nasilje: jedva preživio, a nitko nije kriv!; Marko Leko, ubojica Jasmine Čelice, nijedan dan neće provesti u zatvoru i neće platiti ni jednu jedinu kunu kazne...*

Mirna Musulin, 8. r.

Osnovna škola Marije i Line, Umag
Voditeljica: Vesna Janjiš

Svi za jednoga, jedan za sve

Nisu samo odrasli humani nego i djeca, jer ona znaju prepoznati kada nekome treba pomoć. Danijela Magdić i Dora Sučić, učenice 7.c odlučile su pomoći u prikupljanju novca za maturalac učenicima koji su slabijeg imovnog stanja. Tijekom školske godine učenici su prodavali kolače koje su pekle njihove mame i bake. Kolači su bili prefini, a cijena

simbolična. Veselja je bilo napretek u onim danima na velikom odmoru koji je postajo slatki odmor zbog ukusnih kolača.

Dora i Danijela nisu mirovale, već su kovale plan kako se domoći još kuna za maturalno putovanje, a pritom se i dobro zabaviti. Ideja je rodena! Organizirat će karaoke. Zamišljeno - učinjeno. Cijeli razred bacio se na posao punom parom pa je timski rad dao izvrsne rezultate. Informatičari su izradili ulaznice, umjetnički raspoloženi likovnjaci osmislili su plakate i ocjene za žiri, hrabri dečki dobili su ulogu zaštitara i postali „security“, Kristina Sučić, Dorina mama, donijela je svim sudionicima majice na kojima je pisalo „Svi za jednoga, jedan za sve.“ Pripreme su bile temeljite i zahtjevne, a sve konce u rukama čvrsto su držale Danijela i Dora uz podršku svoje omiljene raske. Došao je i taj dugo željeni dan. Veliki raspjevani party održao se u blagovaonici naše škole koja je bila prepuna glasnih i vatrenih navijača. Zvijezde karaoka bili su učitelji i ostali djelatnici škole koji su pjevali u paru pjesme po izboru. Koliko su sudionici karaoka partya ozbiljno shvatili svoju ulogu u ovoj humanitarnoj akciji zapazili smo i po tome što je posvuda tijekom priprema odzvanjala pjesma. Raspjevana i nasmijana publika bodrila je svoje favorite, a povjerenstvo sastavljeno od učitelja i učenika pod iskusnim vodstvom učiteljice glazbene kulture pozorno je pratilo i ocjenjivalo nastup svakog para. Na kraju su proglašene pobjednice, učiteljice engleskog jezika dobile zaslužen pljesak i diplome, a potom se nastavio zajednički ples i pjevanje.

Svi su poželjelo da se ovo zajedništvo ne prekine pa su odlučili organizirati uskoro neku novu humanitarnu akciju. Da, djeca zaista znaju pomoći: tko želi nešto učiniti, naći će način, tko ne želi, naći će izliku, zaključila sam.

Doris Jelia, 8. r.

Osnovna škola braće Ribar, Sisak
Voditeljica: Monika Leško

Intervju sa župnikom i nekadašnjim misionarom don Stipom Milošem Istina evanđelja mijenja život Afrike

Kako žive djeca u Zambiji, na èemu uèe prva slova, èime se igraju? Što jedu i u kakvim kužama žive? Zašto imaju èopaste nosove i još puno toga, saznali smo od pridvorskog župnika koji je do 2000. godine živio i širio Kristovu rijeè meðu pripadnicima afrièkog Lunda plemena

Dva puta je don Stipo Miloš bio župnik u Konavlima. Nekoć u Čilipima gdje je proveo tri godine i sada ponovno u Pridvorju u župi Sv. Srđa i Baha. U međuvremenu je bio župnik u Blatu, ali ono što ga čini drugačijim njegovo je dugogodišnje iskustvo misionara u Zambiji.

BOGATSTVO JEZIKA

- Dok sam djelovao u Zambiji, imala je 7 milijuna žitelja u 73 plemena i toliko jezika. Podijeljena je u 8 provincija koje povezuje jedna glavna cesta. Ljudi su vrlo srdačni, ali siromašni. Međutim, gradovi su kao svugdje u svijetu i stekla bi se kriva slika o životu Zambije, ako bi se ocjenjivala po gradovima.

Jeste li imali problema s jezikom?

- Za dolazak u Zambiju morao sam svladati engleski jezik, a s vremenom sam morao naučiti i lunda jezik. Naša misija je bila u sjeverozapadnoj provinciji čije je sjedište grad Solwezi gdje je i sjedište biskupa. Kad sam stigao u Solwezija, svi su mi bili isti. U početku ne možeš razlikovati ni lica, a kasnije sam razlikovao njihov izgled, karakter...

Djeca afrike

Što je karakteristièno za djecu?

Prvi dojam o djeci je njihova razigranost, veselje u igri i jednostavnom hodu. Kad se malo bolje pogleda, žalosti èovjeka njihova trošna odjeća, napuhani trbuh i postavlja se pitanje zašto je to tako!? Vlada veliko siromaštvo, neishranjenost i niska obrazovanost. Sva djeca započinju školovanje u

sedmoj godini, kao i u Europi. Država je osigurala školu i učitelja u svakom mjestu, ali već se u školi očituje razlika između muške i ženske djece. Školski program je vrlo jednostavan, jer zbog siromaštva djeca imaju samo jednu knjigu i bilježnicu. Škole kao zgrade najčešće nemaju stakla na prozorima ili vrata, a i krovovi prokišnjavaju. Zato djeca i učitelji znaju izaći van, u sjenu velikog stabla učiti prva slova i brojeve, pišući na tlu.

Kako su vas djeca prihvaćala?

Djeca su najbolji učitelji jezika, a kako volim sport kao i oni, odmah smo se prijateljili. Oni su mi bili vodiči gdje se smije plivati, a gdje ne jer ima krokodila i nilskih konja. Majke nose djecu na leđima oko tri godine. Kada dijete može hodati, pričati i pozvati pomoć, spuštaju ga. Najčešće majke rade s djetetom na leđima. Kako se naginju, dijete skakuće i nosićem lupa o njezina leđa što je razlog zašto imaju čopasti nos!

Obitelj

Kako izgledaju kuće?

Zbog klime, oni većinu dana borave vani, ili radeći ili kod vatre. Kuće im služe samo za skloniti se od vjetera i kiše te za spavanje. Najčešće su od nepečene cigle i travnatog krova. Tradicija je da se kuće napuštaju nakon smrti glave obitelji. Sve njegovo materijalno i njegovu djecu podijele braća ili najbliži rođaci. Udovici ne ostaje ništa, a može zadržati samo jedno dijete, najčešće najmlađe koje doji. Država još nije našla rješenje za tu pogubnu tradiciju.

Je li vas ikad itko pitao kako je živjeti u Hrvatskoj?

Dakako, oni su vrlo radoznali, srdačni i vole se s misionarima igrati. Svi traže loptu i patike, majice od nekog kluba za kojeg su čuli iz Europe. Pitaju kako mi kažemo za neke stvari na našem jeziku...

Kakvi su obredi i rituali stanovnika Zambije?

Oni imaju slavlja rođenja, inicijacije dječaka i djevojčica, kod udaje, ženidbe ili sprovoda. Ima obreda koji su identični u svim plemenima, a ima

karakterističnih za pojedina. Ne vole povjeravati te tajne bijelcima. Već u tim obredima može se zapaziti velika razlika u shvaćanju muškarca i žene. Na ženi je najveći dio brige i u obrađivanju zemlje, odgoja djece i općenito skrbi za obitelj. Žena ima znatno manja prava od muškarca, sve dok ne stekne potomstvo. Tek kao majka ona je uvažavana i poštovana. Zato misionari, odnosno kršćanstvo ima velikog uspjeha i prihvaćen je kod žena.

Kako se stariji odnose prema djeci??

Kroz sedam godina boravka u Zambiji nikad nisam vidio da stariji tuku djecu. A velika je tuga i plač kad dijete umre. Nažalost, još uvijek je velika smrtnost djece u Africi, zbog neishranjenosti i malarije. U novije vrijeme još je veći broj smrtnosti zbog side. Zato se isplati neprestano pozivati na pomoć djeci Afrike. Za razliku od naše djece u Europi koja imaju svega u izobilju i teško ih je danas bilo čime obradovati, u Africi i jedan bombon i jedna olovka, a kamoli lutka ili autić, izazivaju veliku radost tih malenih.

Kako se hrane stanovnici Zambije?

Na selu je osnovna namirnica u svim plemenima kasava od koje se spravlja pura. Ona je najrasprostranjenija biljka, čiji se korijen vadi iz zemlje, a djevojčice ga tukući drvenim tučkom pretvaraju u brašno. Za objed se puri doda nešto skuhanog povrća. Sretni su ako imaju žlicu ulja ili komadić mesa. Do mesa je teže doći jer je lov zabranjen, a nemaju u svim područjima pristup rijeci ili jezeru za ulov ribe. Ipak, svaka kuća ima nekoliko kokoši. Postoje nacionalni parkovi, ali su jako velike kazne ako Afrikanca uhvate u krivolovu.

Misionarstvo

Kako ste se odlučili postati misionar?

Nakon osmogodišnje škole osjetio sam Božji poziv postati svećenik. Čitajući misijski list „Radosna vijest“ u sjemeništu sam osjetio da trebam poći u misije. Nakon ređenja za svećenika priopćio sam rodbini i biskupu svoju odluku. Želja mi je bila cijeli svoj život provesti u Africi, no malarija me je prisilila da je 2000. godine, sa žalošću u srcu napustim.

S misionarskim iskustvom mogu reći da sam bogatiji, i kao čovjek i kao svećenik, jer tamo gdje se propovijeda evanđelje, gdje djeluju misionari, Istinom evanđelja ljudi se oslobađaju straha i predrasuda, a oko misije nastaju gradići pa i veliki gradovi. Nikad neću zaboraviti koliko sam proslijedio ljubavi i solidarnosti naših vjernika do tih najpotrebnijih. Zato je velika milost imati misionare, jer naša djeca i odrasli imaju preko koga usmjeriti svoju ljubav milijunima potrebnih.

Možete li nam dočarati život misionara?

U tom dijelu Afrike podjednako traje dan i noć. Zbog vrućine oni rade u jutarnjim satima, a kada sunce uđe u zenit moraju se skloniti u sjenu. Uvečer se okupljaju oko vatre gdje stariji pričaju dogodovštine, djeca slušaju, a mladi bubnjevima i drugim instrumentima prate ples. Misionare smatraju gostima i ostavljaju nam svoju kućicu za noćenje, gdje onda i posluže večerom. Kad sam prvi put s kolegom bio poslužen, nije bilo svjetla, osim bljeska vatre izvana. Prihvatio sam jedan komad mesa i pitao kolegu što je to, a on je rekao: „Ne vidiš ti, ne vidim ni ja, jedi što ti se da.“

Kako ste djelovali u smislu vjere?

Misionar nije samo onaj koji slavi misu i propovijeda. Poučeni iskustvom generacija misionara prije, afrički ljudi vjeruju da misionar sve zna i sve može. Misionari grade Crkve, ceste i mostove, uče ih mnogim vještinama i u svemu im pomažu, ali samo onoliko koliko njemu pomažu naši ljudi. Za tih sedam godina darovima naših ljudi izgradio sam 20 crkvice i 3 mosta. No, nije to jedina radost. Istinska radost je kad misionar doživi da njegovo propovijedanje, odnosno evanđeoska istina oslobađa te ljude straha i predrasuda. Za ilustraciju neka posluži doživljaj smrti jedne djevojčice koju je usmrtio Europljanin na cesti. U takvim slučajevima Afrikanci presuđuju na licu mjesta. Vozač je to znao, ali ljudski osjećaj da pomogne, ipak je prevladao i on je izašao iz auta. Kad je vidio okupljeno mnoštvo protrnuo je od straha. Prišao mu je otac djevojčice i rekao: „ Ne boj se, ništa ti nećemo, mi smo kršćani.“ To znači da su odbacili poganske običaje.

Anđela Topić, 5. r.

Osnovna škola Cavtat, Cavtat
Voditeljica: Anka Jelić-Kovačić

Sportski osvrt

Vodi li Liga 16 hrvatski nogomet u ponor

U Ligi 16 natječe se dvanaest najboljih iz prošlosezonskog prvenstva i četiri prva iz Druge hrvatske nogometne lige. Tako smo dobili šesnaest junaka koji će ove sezone odigrati trideset mučeničkih, ispraznih i dosadnih kola.

Stotine tisuća ljudi u Hrvatskoj vole nogomet, no rijetki su oni koji prate ovogodišnje hrvatsko nogometno prvenstvo. Zašto i bi kad ono neće biti namijenjeno njima? Prva liga sa 16 klubova izravan je udarac protiv hrvatskoga klupskog nogometa i uvreda navijačima. Zar Hrvatska ima četiristo kvalitetnih nogometaša, pedeset glavnih i pomoćnih sudaca i barem šesnaest normalnih stadiona? Ne, ali odgovornima za proširenje Prve hrvatske nogometne lige na nevjerojatnih i skandaloznih šesnaest klubova, to nije važno.

U Ligi 16 natječe se dvanaest najboljih iz prošlosezonskog prvenstva i četiri prva iz Druge hrvatske nogometne lige. Tako smo dobili šesnaest junaka koji će ove sezone odigrati trideset mučeničkih, ispraznih i dosadnih kola. Prošle su sezone Dinamo i Hajduk već nakon deset kola bili jedini kandidati za naslov, a Croatia Sesvete je već u polu-sezoni bila prikovana na dnu ljestvice. Zamislite, koliko će nezainteresiranih klubova biti ove sezone, kad vodeći Dinamo daleko otiđe, a najslabiji otpadnu na dnu! I koliko će biti nezanimljivih utakmica bez ikakvog rezultatskog značaja.

A najzgodnije je što će nekoliko prvoligaša u proširenoj Ligi 16 svoje uzaludne utakmice igrati na neutralnim terenima, jer njihovi ne zadovoljavaju čak ni fantastično blage kriterije Hrvatskog nogometnog saveza. Iako se u jednom trenutku činilo da će Hrvatski nogometni savez odbaciti djelo vladara Udruge prvoligaša Igora Štimca, neizdavanjem dozvola za igranje klubovima koji ne ispunjavaju uvjete, krovna je organizacija popustila i dala dozvole svima.

Tko će znati zašto, nogometna je rukovodstvo otvorilo vrata svim klubovima koji su na njih pokušali uz uvjet da Lokomotiva igra na

Maksimiru, Istra u Rijeci i Croatia u Kranjčevićevoj ulici. I Solin, da se plasirao, igrao bi na Poljudu.

Pred nama će dakle biti niz vječitih derbija: Dinamo će ugostiti svog tradicionalnog rivala Croatiju iz Sesveta. Hajduk jedva iščekuje posjetu Međimurja, Riječani drhte pred dolazak Lokomotive, Osječani pet dana prije utakmice stoje u redu za karte protiv Zadra. Baš nas zanima hoće li broj gledatelja na tim utakmicama doseći petsto? Čisto sumnjamo.

Iako je Ligu 16 osmislio Igor Štimac u suradnji s tadašnjim predsjednikom uprave Sportskih novosti Zvonimirom Bobanom i nogometni je savez donekle kriv što nije spriječio izdavanje dozvola svim malim klubovima koji su se ugorali u društvo Dinama, Hajduka, Rijeke, Osijeka i Slaven Belupa. Žalimo što predsjednik HNS-a Vlatko Marković nije ostao čvrst u namjeri da spriječi proširenje lige do dimenzija koje nisu u skladu s našom državom. Hrvatska ima četiri i pol milijuna stanovnika i šesnaest prvoligaša što iznosi jedan klub na svakih 280 000 stanovnika. Kad bi takav omjer klubova i stanovnika postojao i u drugim državama, njihova bi prvenstva bila nemoguće duga i naporna.

Primjerice, Italija ima 58,5 milijuna stanovnika pa bi poštujući hrvatska mjerila njezina Serie A imala 208 klubova, a prvenstvo bi se protezalo na 414 kola. Još bi veća bila Bundesliga budući da Njemačka ima 82,5 milijuna ljudi, njeno bi prvenstvo brojalo 286 klubova i 570 kola. A zašto bi jedna Rusija imala manje prvoligaša po glavi stanovnika? Umjesto sadašnjih 16 prvoligaša trebala bi proširiti članstvo na 510 klubova i produžiti natjecanje na 1008 kola. Ako bi se takvo prvenstvo igralo ritmom od jednog kola dnevno, sezona bi trajala malo manje od tri godine, a ako bi se održavalo samo jedno kolo tjedno, tada bi se prvenstvo oteglu na dvadeset godina. Aktualni prvak Rubín iz Kazana dugo bi nosio titulu jer bi idući prvak bio proglašen tek 2030. godine.

Postoji li rješenje za Prvu hrvatsku nogometnu ligu? Vidimo ga u primjerima drugih europskih zemalja koje se bore protiv potkupljivih i neetičnih postupaka u sportu. Države koje su po broju stanovnika slične Hrvatskoj, poput Škotske, Austrije, Švicarske i Danske, imaju po deset ili dvanaest klubova u najvišem razredu nogometa.

Što nedostaje Austrijancima koji imaju 8,3 milijuna stanovnika i deset

prvoligaša? Otkad su uveli taj format natjecanja, posjeti utakmicama porasli su triput. Po dvanaest klubova u najvišem rangu imaju Škotska (5,1 milijun), Danska (5,4 milijuna) i Švicarska (7,5 milijuna). Norveška je jedina iznimka utoliko što sa sličnim brojem stanovnika također ima šesnaest prvoligaša, no norveški stadion, poslovanje kluba i navijačka kultura uvelike nadmašuju hrvatske. Vjerojatno zato što njihovi nogometni i politički moćnici nisu toliko opterećeni guranjem svojih klubova u prvu ligu i bespoštednom borbom kako doći do što više novaca, a ne do bolje igre i zadovoljnih navijača. Nije li pravi smisao sporta upravo u *fair playu*? Moramo li učiti iz primjera drugih ili možemo i sami naći pravi sportski put?

Nikola Durbiæ, 8. r.

Osnovna škola Rikard Katalinić Jeretov, Opatija
Voditeljica: Milana Međimorec

Olimpijac i paraolimpijac u dubravi

Na diplomu sam ponosan kao i na olimpijsku medalju

Na sportsku priredbu u našu su školu, kao gosti, ali i predstavnici Plivačkog kluba Dubrava, pozvani su Kristijan Vincetiæ i Duje Draganja. Kristijan je paraolimpijski europski rekorder sa svježim naslovom prvaka Europe, ali i ponos naše škole na èijem je bazenu poèeo plivati, a Duje, srebrni olimpijac, može se pohvaliti naslovom svjetskog prvaka i rekordera. S dvojicom klupskih kolega razgovarali smo o plivanju, uspjesima, ali i odricanju, razočaranjima, specifiènome životu vrhunskih sportaša.

Od svih sportova, zašto ste baš odabrali plivanje?

Kristijan: S plivanjem sam isprva krenuo zbog zdravlja, rođen sam bez jedne potkoljenice, a tek je s vremenom trening postao nešto ozbiljniji jer su moj rehabilitator i trener uvidjeli da mi ide puno bolje nego mojim zdravim vršnjacima.

Duje: Bazen mi je bilo najbliže kući, a i bio sam živahno dijete, pa su me roditelji morali negdje upisati.

Kada ste počeli plivati?

Kristijan: Počeo sam plivati sa sedam godina, kada sam krenuo u prvi razred.

Duje: Ja sam počeo sa šest.

Kristijan: Ti si napredan...

Jeste li se mnogo toga morali odreći zbog plivanja?

Kristijan: I previše toga.

Duje: Mislim da se mnogo toga moraš odreći u životu, ali dobivaš nešto što se uopće ne može izmjeriti. Jer ono što sam ja vidio u životu, nema mnogo ljudi priliku dobiti i ne bih to mijenjao za izlaske s prijateljima ili izlete koje sam propustio.

Koliko se vaše mišljenje o plivanju promijenilo otkad ste počeli plivati do danas?

Duje: Promijenilo se jako puno. Jasno je da se pojave neke frustracije i problemi u karijeri, bilo kojoj, pa tako i u sportskoj. Nekada mrziš to što radiš, nekada obožavaš to što radiš, osjećaji se mijenjaju. Dok god ima više onih boljih dana, možeš biti sretan.

Kristijan: Ja još ne mogu vidjeti je li se promijenilo moje mišljenje, imam tek osamnaest godina, ali znam da se mišljenje o plivanju definitivno promijenilo od trenutka kada se time kreneš baviti rekreativno do trenutka kada si profesionalac. Odnosno, da postaneš vrhunski sportaš moraš posve promijeniti svoj stav prema sportu.

Kako izgleda radni dan vrhunskog plivača?

Kristijan: Ovisi jer ako još ideš i u školu, poput mene, onda nemaš vremena na za što drugo. Ili si na treningu, ili u školi gdje moraš provesti po sedam, osam školskih sati. Najčešće „bježim“ iz škole, a ne s treninga kako bih nešto stigao obaviti.

Duje: Slažem se s tobom, samo ćeš kada završiš školu više spavati (smijeh). Sve ostalo je više-manje isto.

Nova su plivačka odijela podigla veliku prašinu u plivačkome svijetu. Nosite li ih i koliko vam pomažu?

Kristijan: Postoje nova odijela, ali ih ja osobno ne koristim. Nosim odijelo s kakvim su svi plivali na Olimpijadi, meni je to odijelo pomoglo i uspio sam doći do naslova svjetskog prvaka. Mislim da su proizvođači malo pretjerali s tim odijelima, tako da iduće godine plivamo samo u onima od tkanine, od struka do koljena.

Duje: To nam obojici paše jer smo tehnički bolji od ostalih, a i kilaža nas ne mazi. Ako ste laganiji i imate odijelo, to vam neće puno pomoći kao nekome tko je krupnije građe.

Imate li vremena za hobije?

Duje: Ronim i skijam, igram košarku i nogomet s prijateljima, ponekad odigram partiju biljara, pikada ili stolni nogomet... Izgleda jako puno toga, ali nemam puno slobodnog vremena.

Kristijan: Volim društvene igre, ali najviše volim off-road.

Duje: Kao i ja!

Kristijane, ti si sada maturant, koji su tvoji planovi za budućnost?

Kristijan: Volio bih i plivati i studirati, ali ako ostanem u Hrvatskoj, sumnjam da će to biti moguće, zato što fakulteti ovdje ne dopuštaju oboje. Volio bih studirati vani jer ako ostanem u Hrvatskoj, mogu zaboraviti na plivanje.

Imaš li možda ponuda za studiranje kojeg inozemog fakulteta?

Kristijan: Još ne. U paraolimpijskom sportu nije kao u olimpijskom, mi se moramo više boriti za sebe, istražiti fakultete, ne dobivamo ponude samo tako.

Duje, studirali ste na Berkleyju, zašto ste odabrali baš Ameriku?

Duje: Otišao sam tamo iz razloga koji je Kristijan spomenuo, studiji ovdje ne dopuštaju profesionalno bavljenje sportom zajedno s napredovanjem u akademskom smislu. Srećom, dobio sam ponudu od Berkleyja, jednog od najboljih fakulteta u svijetu. Tamo ne samo da je akademski program

izvrstan, nego je i onaj sportski odličan, uvjeti su fantastični, ljudi i grad su ugodni, poklopilo mi se sve što se može poklopiti za jedno prekrasno životno iskustvo.

Do kada se mislite baviti plivanjem?

Duje: Pa, ne bih baš htio ući u svoje tridesete u plivačkome odijelu, što bi značilo još neke tri godine. Volio bih sudjelovati na još jednoj olimpijadi, svojoj četvrtoj. Mislim da bi to bilo sasvim dovoljno za moju plivačku karijeru.

Što mislite raditi poslije?

Duje: Nemam nikakvih ambicija ostati u sportu, barem ne trenutačno. Želim raditi u svojoj struci, ipak sam završio fakultet i želim to iskoristiti u životu.

Uvijek postoje trenuci u kojima vam je svega dosta i u kojima želite prestati. Kako se s time nosite? Tko vam je bio najveća podrška da ostanete u sportu?

Kristijan: Dode vam s vremena na vrijeme da pobjegnute od svega jer vam se čini da se previše trošite, a rezultata niotkud. Naravno, tu je najbitnija podrška trenera i roditelja, ali mislim da to ne treba biti velik problem za sportaša kojega, ako nešto želi, ništa ne može omesti.

Duje: Slažem se s onim što je Kiki rekao. Mislim da se takvi problemi događaju u životu općenito, bilo na poslu kojim zarađujete svoj kruh svagdašnji, bilo u vezi ili nečem trećem. Bit će tu teških trenutaka koliko i dobrih, i jednostavno kada se ti teški trenuci dogode morate se nositi s njima najbolje što znate.

Vaša se imena ne javljaju često u medijima, kako uspijevate svoj privatni život sakriti od javnosti?

Duje: Pa, postoje javne osobe koje dopijevaju u medije samo plasiranjem svoga privatnog života i to je isključivo njihov izbor. Neki ljudi koje vi najviše nalazite u medijima su tu samo zato što daju svoje "prljavo rublje" u javnost, to je njihov cilj, njihov život. Mi sportaši smo

podosta drugačiji zato što imamo rezultat, a rezultat je u biti ono što nam daje poštovanje i čime se promoviramo u medijima. Na vama, mlađim generacijama, je da, kada otvorite novine, sami prosudite tko je tu radi čega, zašto o toj osobi želite čitati i zašto je želite slušati. Mi nudimo svoju stranu priče, oni nude svoju stranu priče. A sada, tko voli, nek' izvoli!

Koji su vam najdraži uspjesi?

Kristijan: Najdraži uspjesi, hmmm... Pa ovaj da sam došao do titule europskog prvaka, pogotovo zato što sam došao do nje u svojoj najdražoj disciplini, 400 m slobodno, iako sam nastupao na Paraolimpijskim igrama u Pekingu gdje sam bio deseti. Drago mi je zbog toga, ali zlatna europska medalja mi je još draža.

Duje: Što se tiče mojih osobnih uspjeha, ima ih jako puno da bih neki mogao izdvojiti. Radio sam mnogo na svakom od njih i sada je u svakom usađen dio mene. U moje uspjehe spada i moja akademska diploma, nešto na čemu sam uporno radio i zbog čega sam se morao odricati. Ne mogu reći što mi najdraže, postoji toliko toga. Svaka mi je medalja lijepa uspomena, ali i podsjetnik na naporan rad i puno odricanja.

Emina Džanić, 8. r.

Osnovna škola Marije Jurić Zagorke, Zagreb
Voditeljica: Ana Brčić Bauer

Razgovor s profesoricom Venerom Vlašić

Blanka je bila mali buntovnik

Sigurno svi znaju našu najbolju atletičarku Blanku Vlašić. Blanka je rođena u sportskoj obitelji. Otac Joško bio je uspješan atletičar, desetbojac i osvajač zlatne medalje na Mediteranskim igrama u Casablanci, a mama Venera bila je prvakinja bivše države u skijaškom trčanju. Blanka je najbolja hrvatska atletičarka svih vremena. Svojim skokovima uvis postigla je zadivljujuće rezultate na svjetskoj razini.

O Blanki, izvrsnoj sportašici, znamo mnogo. A mi imamo sreću što njena majka Venera radi u našoj školi pa Blanku možemo vidjeti iz drugog rakursa.

Naša omiljena profesorica vratila se s nama u Blankino djetinjstvo. Otkrila nam je o Blanki i ponešto, što do sada nismo čuli.

Blanka je tako brzo puzala

Nastavnice Venera, možemo početi s nekom sličicom iz Blankinog najranijeg djetinjstva.

Pa možda je značajno spomenuti da je Blanka puzala tako brzo da je stizala svoje vršnjake koji su već hodali. Sisala je prst sve do drugog razreda osnovne škole.

Je li se voljela igrati s lutkicama?

Lutke su joj bile zanimljive tek neko vrijeme. Radije se igrala igara koje su bile zanimljive dječacima. Za prvi rođendan dobila je lutku duge plave kose. Doslovno ju je počupala za dva dana. Valjda zato što je ona kasno dobila kosu.

A Blanka je išla u vrtić?

Prvi odlazak u vrtić bio je traumatičan. Plakala je šest mjeseci. Kad je imala četiri godine, s jednom prijateljicom pobjegla je iz vrtića. Bila je mali buntovnik, nije podnosila ograničenja u ponašanju i htjela je vidjeti kako izgleda svijet izvan zidova vrtića. No, bježala je i od kuće. Pobjegla je s jednim dječakom. Njoj je bilo malo više od tri, a njemu nešto više od dvije godine. Prešli su četiri semafora i zaustavili se na dječjem igralištu. Nije ih bilo četiri sata. Obavijestili smo policiju i radio.

Slučajno ih je pronašao naš prijatelj te ih uplakane i prestrašene doveo kući.

Znači bila je buntovna. A je li bila tvrdoglava?

Teško ju je odgovoriti od njenoga nauma, kad nešto zacrta to mora i ostvariti. Tvrdoglava je u pozitivnom smislu.

Blanka se kao dijete voljela oblačiti šminkerski ili sportski?

Blanka je definitivno sportski tip. Nije oblačila haljinice sve dok sama nije počela kupovati.

Kakav je Blankin temperament?

Vrlo je temperamentna. Najteže joj je sjediti na jednom mjestu. U isto vrijeme je u stanju raditi više stvari. Burno reagira kako na pozitivne, tako i na negativne situacije.

Kakav je njen odnos prema braći?

U osnovnoj školi se često svađala s mladim bratom, znali su se i potući jer je između njih razlika tri i pol godine. Sad kad su odrasli, najbolji su prijatelji. S drugom dvojicom se nije svađala jer je prevelika razlika u godinama. Često je čuvala najmlađeg brata i to ju je inspiriralo jer se osjećala odraslo i zrelo.

Je li Blanka društvena osoba?

Voli društvo, društvena je osoba. Kad je igrala društvenu igru, sve je bilo u redu dok je ona pobjeđivala, ali kad bi počela gubiti, jednostavno bi "autoritativno" rekla: "Igra je gotova!".

Je li Blanka uredna?

Dok je bila mala, nije bila uredna. Soba joj je vječito bila razbacana. Često se događalo da bi joj roba bila na podu. U najgorem slučaju ja bih joj bacila robu niz četvrti kat jer je više nisam mogla gledati. To je bio jedini način da uredi svoju sobu. Sada, kad živi sama, sve joj mora biti "ko po špagu". Voli da joj je svaka stvar na svome mjestu.

Atletičarka pjesnikinja

Kakva je Blanka bila u školi?

U Osnovnoj školi Mertojak bila je odlična svih osam godina, a farmaceutski smjer u Zdravstvenoj školi u Splitu završila je odličnim uspjehom i bila oslobođena mature.

Voli li čitati i koja joj je najdraža knjiga?

Obožavala je čitati, čak joj i lektira nije bila "mrska". Znala je čitati tri knjige odjednom.

Ima više omiljenih knjiga, momentalno čita “Praskozorje” Stephanie Meyer.

Koji joj je školski predmet bio najdraži?

Osim tjelesnog, obožavala je hrvatski jezik. Voljela je pisati. Sjećam se stihova jedne njene pjesme:

*... dalek je taj kraj,
pogled do njega ne seže,
i znam da prerano tražim raj,
jer vjetar ne da da se veže...*

Je li Blanka već u osnovnoj školi bila viša od svojih vršnjaka? Jesu li joj se rugali?

U osnovnoj školi je bila viša od svojih vršnjaka. Zvali su je roda.

Bez straha na olimpijske igre

Kako se odlučila trenirati atletiku?

Bila je nevjerojatno brza i spretna. Stalno je visila na stadionu s tatom. Tata je u njoj prepoznao potencijal i usmjerio ju je.

Zašto je odabrala baš skok u vis?

Zbog odraza, visine i vrlo dugih nogu. U 6. razredu je “škare” skakala 145 cm.

Kada je počela s treningom?

Počela je trenirati već u drugom razredu OŠ. Kroz igru već od kad je prohodala. Prošla je trčanje, skok u dalj, skok u vis i na njemu se zaustavila.

Kad se vidjelo da će Blanka biti uspješna u atletici?

Već u osnovnoj školi, kada je njena upornost, brzina, eksplozivnost, a prvenstveno zaljubljenost u atletiku. Čim je počela postizati uspjehe i medalje na natjecanjima, bilo je očito da će od “male” nešto biti.

Kako se osjećala kad je prvi put išla na olimpijske igre? Je li osjećala strah?

Nije osjećala strah. Išla ja bez opterećenja jer je bila najmlađa natjecateljica i od nje se nije previše očekivalo. Imala je tek šesnaest godina.

Blanka se, sigurno, morala odricati druženja s prijateljicama i igranja zbog treninga?

Nije se ničega odričala, uhvatila bi vremena za druženje i izlaske. Uvijek spremna napraviti neki nestašluk u školi i izvan nje. Jedino bi joj ponekad bilo teško kad bi se ljeti prijateljice kupale, a ona je išla na trening. Ali je to kratko trajalo.

U djetinjstvu sva djeca maštaju što bi željela biti kad odrastu. O čemu je ona maštala?

Bilo je faza kad je željela biti učiteljica, pa pjevačica ili liječnica.

Je li Blanka ikada, kad joj je bilo teško, izrazila želju da želi prekinuti s treningom?

Nikad nije ni pomišljala da prekine trenirati, u atletici se “našla”, motivirali su je uspjesi, pa čak i porazi. Bila je uporna i nikad nije prihvaćala “ja to ne mogu”.

Ima li Blanka kućnog ljubimca?

Mi imamo psa Hektora. Blanka ga voli, ali su joj mačke draže i voljela bi imati mačku. No, ona ne živi s nama pa se ne može o njoj brinuti.

Koju vrstu glazbe sluša?

Često se opušta uz domaću glazbu Olivera, Gibonija....

Voli li Blanka ići na svoje selo?

Voli otići k baki i djedu u Dubravu, kod Tisnoga. Tamo žive roditelji njenog oca Joška.

Po kome je Blanka dobila ime?

Tata joj je bio prvak Mediterana u Casablanci (atletika desetboj), a ja sam u to vrijeme bila u devetom mjesecu trudnoće i tako mi je palo na pamet da bi bilo zgodno da se zove Blanka.

I tako je Blanka postala Blanka. Možda sam, veseleći se muževu uspjehu, dobar dio pozitivne energije prenijela na bebu koja danas ide našim stopama.

Marina Vrgoè, 6. r.

Osnovna škola Brda, Split
Voditeljica: Milica Perdić

Afrika - velika mrlja na savjesti èovjeèanstva

Vesna Galiæ, vjerouèiteljica u Osnovnoj školi Split 3 koja radi s uèenicima dvadesetak godina, predstavila nam se kao plemenita, iskrena, pravedna, istinoljubiva i osjetljiva osoba, osobito u području ljudskih prava. Cijeli svoj život nesebièno pomaže drugima te kako uskoro odlazi u mirovinu veæ duæe vrijeme razmišlja o radu u misijama. Otkrila nam je kako zajedno sa suprugom planira udomiti napuštено dijete.

Vaš boravak u misijama i pomaganje potrebitima u Africi je i razlog ovog intervjua. Što Vas je navelo da se uèlanite u misije?

Davne 1986. godine kada sam odlučila upisati studij za Teološko-katehetsku kulturu moja misao je bila postati misionar. Misao da postanem misionar prisutna je u meni cijeli život i radni vijek. Dok su mi djeca bila mala nije bilo realnih mogućnosti za provedbu te ideje u djelo. Danas, kada su moja djeca odrasla, kada su postale samostalne osobe, i kada se nalazim pred odlaskom u mirovinu smatram da je došlo vrijeme da svoju zamisao provedem u djelo.

Jeste li se i do sada bavili humanitarnim radom? Kako, na koji naèin?

Da, humanitarnim radom se bavim veæ duæe vrijeme. Èlan sam Franjevaèkog svjetovnog reda i u svojoj æupi Svete obitelji aktivno se

bavim humanitarnim radom. Aktivno bavljenje humanitarnim radom daje mi dodatnih motiva za odlazak u misije.

Kakvi su Vaši dojmovi nakon boravka u Africi? Možete li nam prenijeti dio svojih iskustava?

Teško je to reći u malo vremena, moji dojmovi su uglavnom suprotni. Od nekih ti stvari zastane dah kao što su prirodne ljepote, dok s druge strane čovjek nailazi na nepojmljive i vrlo teške životne situacije: siromaštvo, glad, napuštenost, život bez nade, smrt na ulicama...

Posjetila sam mnoga poznata mjesta: otok Zanzibar, Livingston, Viktorijine slapove, Bocvanu. Sve je to bilo ugodno mom oku, ali u srcu sam osjećala ogromnu prazninu. Nisam mogla prihvatiti činjenicu da na jednom mjestu postoje takve prirodne ljepote, a s druge strane svijet gladnih, bolesnih, beskućnici koji umiru po ulicama, osamljeni i napušteni...

Moji su dojmovi postali poput medalje s dva lica, s jedne strane sjaj i raskoš, a s druge strane medalje bijeda, siromaštvo, bolest, svakodnevna smrt...

Možete li izdvojiti najupečatljiviju sliku na to dragocjeno iskustvo? Što Vam je prva asocijacija na riječ misija, Afrika? Zašto?

Posebno mjesto u mom srcu zauzima jedno malo selo Fishing village i posjet bolnici u kojoj ljudi umiru od AIDS-a. Prva asocijacija na riječ misija mi je krik, krik iz Afrike jer je Afrika velika mrlja na savjesti čovječanstva.

Ima li Afrika i svoju drugu, svjetliju stranu? Možete li nam reći nešto o tome?

Ima puno toga lijepoga što oduševljava čovjeka i što ga čini sretnim. Posebno su me oduševila dječica koja se spontano i veselo raduju svakom malom poklonu. Dječica koja bez razmišljanja i s velikim povjerenjem rado pružaju svoju mršavu košćatu ručicu očekujući da će nešto biti položeno u nj.

Koliko je svijet osviješten o potrebitim i siromašnim? Mislite li da su bogati svjesni kakve su potrebe siromašnih? Koliko doprinose tome? Čini mi se da mali broj ljudi zna pravu sliku istine o Africi. Bogati nisu svjesni prave slike svijeta siromašnih jer im je cilj iskoristiti, „opleneliti“ bogatstva Crnog kontinenta, a ljude ostaviti u neimaštini i neznanju. Postoje mnoge humanitarne organizacije koje svojim akcijama pomažu siromašnim ljudima. Jedini svijetli primjer među bogatima, poput kapi u moru, je gospodin Bill Gates koji im pomaže, osobito oboljelima od AIDS-a. Donirao je milijardu dolara za pomoć siromašnima i liječenje oboljelih od AIDS-a u Africi te je javno pozvao i ostale slavne i bogate osobe da se priključe humanitarnoj pomoći siromašnima.

Kakvu ulogu u svemu tome imaju mediji? Obavještavaju li javnost o pravoj slici takvog svijeta? Mogu li svojim utjecajem pripomoći u smanjenju takvih problema? Jesu li siromašni zastupljeni u marketinškom svijetu medija?

Medijima je zanimljivije koliko je puta koji poznati glumac organizirao kakvu zabavu, rastavio se, vozio u alkoholiziranom stanju ili se drogirao te kakvu su odjeću odjenuli i koji dizajner potpisuje njihovu garderobu, tko su im stilisti, frizeri ili kako im se zove kućni ljubimac. To su uvijek ekskluzivne vijesti, a koliko je ljudi umrlo od gladi i bolesti u svijetu godišnje ili mjesečno čujemo samo iz statistike UNICEF-a.

Javnost je obaviještena ako je ratno stanje, o poginulima i oružju, a o životu tih poniženih ljudi na rubu malo toga čujemo. Ako mogu „pomoći“, informirati ljude o skandalima i korupciji onda bi im još više bila obveza i moralna i humana, informirati svijet kako ih bogati Zapad pljačka i ništa manje bogati Istok podržava u tome. Siromašni nisu zastupljeni u medijima, ne dovoljno koliko bi trebali, jer oni nisu zvijezde već samo ljudi koji žive na rubu i kao takvi nemaju mjesta u marketingu moćnih kompanija. Ne donose dobit!

Kako se Vi osjećate nakon iskustva u radu sa siromašnima i bolesnima? Jeste li se duhovno obogatili?

Mogu reći da sam doživjela jedno neizrecivo iskustvo i da mi je moj

Gospodin ispunio želju ranije nego što sam planirala. Da me poslao na taj ispaćeni kontinent da uistinu spoznam da sam bila u pravu kada sam daleke 1986. imala jasan cilj, a to je biti od pomoći najpotrebitijima. Prije bih rekla da sam se duhovno razboljela jer se još uvijek teško mogu oteti dojmu da u 21. stoljeću, stoljeću znanosti i napretka, postoje oni koji umiru od gladi na ulicama, napušteni i zaboravljeni.

Hoćete li se i dalje baviti humanitarnim radom? Može li djelovanje jednog čovjeka bar malo ublažiti njihovu bol?

Da, naravno, i to već možda krajem 2010. godine postanem dio misijskog tima u malom mjestu Lusu kraj Livingstona u misiji koju vodi hrvatski misionar otac Boris Dabo. Moje se srce već sada raduje tome. Židovi kažu da ako si pomogao samo jednom čovjeku, pomogao si cijelom čovječanstvu.

Što biste mogli poručiti svijetu u ovom modernom vremenu? Što biste poručili mladima? Kako se uključiti u humanitarni rad?

Svijetu bih poručila da u ovom sjaju i rasipništvu razmisle svojim oholim glavama i da se sjetе onih koji su na ulicama, napušteni i usamljeni, bez svojih domova.

Također, ne bih više htjela gledati bačeni kruh pored kontejnera i po ulicama grada. Voljela bih da mladi imaju više primjera u nama odraslima tako da im mi odrasli možemo uliti nadu u bolju budućnost, a ne beznade i otuđenost. Rekla bih tko traži taj i nađe, a prvi to može biti moj susjed i moj prijatelj u klupi kao i beskućnik na ulici.

Filip Tolia, 8. r.

Osnovna škola Split 3, Split
Voditeljica: Neda Lelas

Kužni ljubimci

Zmija davilica i pauci ptičari ljubimci učiteljice iz biologije

Jurkovič: Zmija je idealan kužni ljubimac. Deset miševa zmiji dovoljno za mjesec dana

Palucajući jezikom najprije ga je preokretala dok glava bijelog laboratorijskog miša nije bila pred njenim čeljustima. Onda je započelo polagano gutanje. U Rorinoj utrobi polako je nestajala glava, pa tijelo miša, zadnje nožice i na kraju dugačak, tanak repić. Bilo nam je pomalo mučno, ali koncentrirale smo se, duboko dišući, da se ne osramotimo pred Anom Jurković, našom učiteljicom biologije, vlasnicom zmije davilice. Desetak minuta prije ovog prizora, koji ćemo zapamtiti za cijeli život, učiteljica nas je dočekala na vratima držeći zmiju, dugačku oko 170 cm, omotanu oko ruke.

„Krivac“ prof. Tadić

Prva šokantna scena, gotovo nas je obeshrabrila da uđemo. Iako nas je učiteljica odmah upozorila da njena zmija nije otrovna i „da jezikom paluca kako bi se snašla u prostoru jer zmije slabo vide“, opustile smo se tek kad je njena ljubimica završila u terariju. Odmah smo lakše disale i mogle krenuti u istraživanje kako je američka zmija vrste Bullsnake završila kod naše učiteljice. „Krivac“ je Zoran Tadić, profesor animalne fiziologije na Fakultetu biologije. Profesor je nekolicini studenata zainteresiranih za gmazove, podijelio neke od dvadesetak zmija okoćenih na fakultetu. Jednu od njih poklonio je i tadašnjoj studentici Jurković. - Dobila sam je prije 4 godine i tad je imala oko mjesec i pol i bila dugačka 15 centimetara - rekla nam je učiteljica, prisjetivši se nakon toga prvog i jedinog ugriza svoje ljubimice. Ništa je nije boljelo jer je Rori tad imala male zube. Profesor Tadić podučio je učiteljicu Jurković i kako hraniti Rori. - Zmije mogu izdržati i do dva mjeseca bez hrane, no najbolje je hraniti ih jednom tjedno. U jednom hranjenju Rori dobije dva miša. Laboratorijske miševe, uspravane i zamrznute, dobivam na svom bivšem Fakultetu.

Uzmem ih 50 komada pa dugo imam zalihu. Onda ih držim u škrinji. Iako su oni vrlo čisti, po zahtjevu majke, držim ih omotane u 4 vrećice i još zatvorene u posebnu kutiju - rekla je učiteljica Jurković, dometnuvši kako članovi njene obitelji nisu bili oduševljeni kad je zmiju donijela kući.

Majstor odbio raditi dok je Rori u sobi

Njena majka se nakon dugo vremena priviknula na zmiju, ali je i dalje ne voli dirati i samo se učiteljica brine o Rori. S njezinom ljubimicom nisu oduševljene ni neke njene prijateljice pa terarij mora skloniti iz svoje sobe kad joj neke prijateljice dolaze na kavu. Skloniti terarij morala je i kad je došao majstor iz HT-a radi interneta. On je odbio raditi dok učiteljica nije sklonila terarij. Rori se ne boje uglavnom djeca i to mlađa. - Klinci iz susjedstva mlađi od 10 godina znaju doći pogledati Rori i oni je bez problema i prime - kaže učiteljica. Ona smatra da je zmija idealan ljubimac jer se njome ne treba puno baviti. Čista je, nuždu vrši samo jednom tjedno, dva dana nakon hranjenja, pa samo tada treba očistiti terarij. Slično je i s paucima ptičarima koji su također učiteljičini ljubimci. Oni su stari 10 godina, a dobila ih je od jedne prijateljice kao poklon za rođendan. Da se učiteljica zaista dobro brine o svojim ljubimcima, svjedoči i njena mačka Maza kojoj je čak 18 godina. Na ovom našem uzbudljivom i poučnom pravom novinarskom zadatku, tek smo na kraju primijetile da učiteljica ima i akvarij s ribicama, no, o njima možda neki drugi put.

Zbog čegrtanja misle da je otrovnica

Zmija Bullsnae iako nema čegrtaljku kao čegrtuša, kad je iznervirana, krajem repa lupa po podu što zvuči poput čegrtanja. Taj je obrambeni mehanizam zaslužan da je ljudi vrlo često poistovjećuju s otrovnom čegrtušom i uplaše je se.

Zmije u terariju ne spavaju zimski san

Učiteljica Jurković pojasnila nam je i da zmije u terariju ne spavaju zimski san ukoliko je u terariju postavljen grijač. Da u terariju nema grijača, ponašale bi se kao i u prirodi i cijelu bi zimu prospavale zimski san.

Ženka pauka nakon parenja pojede mužjaka

Kod učiteljice Jurković naučile smo i da pauke uvijek treba držati u odvojenim terarijima. - Ako su dva muška, jedan bi drugog ubili, a ako su muško i žensko, onda se spare, ali nakon parenja ženka pojede mužjaka. On se žrtvuje da bi produžio vrstu, jer kad se ženka njime nahrani veće su joj šanse da će uspjeti othraniti mlade - rekla nam je učiteljica Jurković.

Ivana Okun, 8. r.

Osnovna škola Sveti Petar Orehovec, Sveti Petar Orehovec
Voditeljica: Stojanka Lesički

Teškim i otvorenim pitanjima osvojili smo književnicu Branku Primorac

Književnica Branka Primorac 26. studenoga posjetila je našu školu. Prepuna uèionica toga je dana bila premala za sve koji su htjeli upoznati književnicu èija djela èitaju za lektiru. Uz zanimljive i iskrene prièe o djetinjstvu, obitelji, stvaranju i brojnim likovima koji su kroz njene romane postali i dio našeg svijeta, sat vremena proletjelo je u trenu. Radosni smo što nam je pristala otkriti još nešto o sebi, isprièati o svojim brojnim interesima, nastanku djela, novim romanima i školskim danima.

Po zanimanju ste novinarka, iako ste veæini uèenika poznatiji kao književnica i autorica romana koje èitaju za lektiru. Kako biste Vi sebe predstavili?

Da, iako sam, kažete, poznatija po književnom radu nego po novinarskom, ja jako volim svoj novinarski posao. Razlog što me se manje zna kao novinarku je moj dugogodišnji urednički status. Urednik djeluje iz sjene i ne potpisuje se pod tekstove koje je popravljao i davao im konačan oblik. Mene je zabavljao i taj dio posla jer je to sastavni dio novinarstva, ali se najslobodnije osjećam kao pisac, kao novinarka.

Možete li se uopće odlučiti što Vam je draže, novinarstvo ili književnost?

Teško je to pitanje. Dobro je da imam i jedno i drugo pa kad mi dojadi novinarstvo okrećem se više književnosti, a kada predeboko uronim u maštu imam novinarstvo da me vrati u realnost. Svi smo mi mješavina raznih začina. Samo je stvar naše hrabrosti kada će koji, i hoće li uopće, neki od njih jače zamirisati.

Zanima Vas i fotografija. Zaista ste svestrani, novinarka, književnica, fotografkinja. Imate li još koju ljubav kojom æete nas iznenaditi?

Obožavam orijentalne tepihe, stare geografske karte, lijepe vaze, ali sam se otriježnila i prestala trošiti novac na antikvitete. Sada u njima uživam, ali ih ne kupujem. Bavljenje fotografijom me opušta i veseli kao nešto novo u što sam opasno zagrizla. Cijeli sam život koketirala s fotografijom, ali sam joj se posvetila tek zadnjih godina. Da nisam ne bi bilo razloga za ovo pitanje.

Što je teže, biti dobar novinar ili dobar pisac?

Svaki od poslova ima svoje specifičnosti. Novinarstvo je dokazano jedno od najtežih zanimanja jer ne trpi odgađanje, novinar je svakodnevno pod pritiskom brzog zaključivanja i pisanja. Nekima je taj stil rada nepodnošljiv, a drugima je vrhunska adrenalinska bomba za kojom posežu s veseljem. No, to još uvijek nije dovoljno da bi se bilo dobrim, najboljim. Treba imati ono nešto, često nedefinirano, što nas diže iznad drugih. Uostalom kako to da zadaću na istu temu neki učenici napišu za odličan, a neki se jedva provuku. Isto je i sa književnim djelom. Razlika je u nastanku: u književnosti sami sebi zadajemo rok, temu i sve što ćemo prosuti na papir. U novinarstvu pak nema izmišljanja, činjenice su svetinja.

Jeste li Vi kada intervjuirali nekoga?

Puno puta: u posljednje vrijeme mnogo pisaca.

Što ste kao dijete mislili o novinarstvu? Je li se vaše mišljenje sada puno promijenilo?

Sanjala sam o njemu kao svom pozivu. Nikada nisam požalila što sam

novinarica pa ni danas kada se temeljito mijenja. Vjerujem da će se oni koji sada ulaze u novinarstvo ipak i u promijenjenim tehnološkim i društvenim uvjetima držati glavnog njegovog postulata: da služi istini.

Sudionica ste LiDraNa, mentorica za novinarski izraz. Što mislite o današnjim mladim novinarima, početnicima?

Tamo su gdje sam ja bila u svojim prvim snovima o tom zanimanju: sretni, marni, željni istraživanja i susreta s poznatim i zanimljivim osobama. Naravno moraju još puno učiti o životu i o novinarstvu.

Sjećate li se s veseljem svojih školskih dana? Jeste li bili odlična učenica? Je li Vam koji profesor ostao posebno u sjećanju?

Školovanje mi je prošlo brzo i bez teškoća. Nikada nisam zapinjala i bila sam dobra učenica, ne mogu reći da sam baš uvijek bila odlikašica, ali sve sam svoje obveze obavila u roku i na zadovoljstvo moje mame. Pamtim mnoge profesore. Iz osnovne škole sjećam se s velikim simpatijama moje učiteljice koja je u meni prepoznala glumicu i uvijek me slala na razne audicije kada bi netko u školu dolazio tražiti “naturščike”. Bila je nesretna više od mene kada ne bih dobila ni ulogu statiste.

Što Vas je potaknulo da napišete prvu knjigu? Koliko je dugo ona nastajala i tko Vam je bio najveća podrška kada ste počeli pisati?

Mislim da je pravi poticaj bila ljutnja, prkos (dopustite da dublji razlozi ostanu samo moji), pa tek onda povratak moga sina s maturalca i kompjutor koji se u našoj obitelji pojavio kao tehnološka novotarija na kojoj je trebalo naučiti pisati. Najveća podrška bili su mi svi po malo u obitelji dok ne bi zavladao glad ili bih ja pretjerala s pričanjem o knjigama i književnim susretima.

Kako Vam dođu ideje za knjige koje pišete? Pišete li sada knjigu?

Ideje mi dođu na različite načine: u početku je glavni izvor ideja bila moja obitelj, a kasnije razne druge stvari, ali najčešće događaji iz novina, osobito crne kronike. Što se novih romana tiče, završila sam rukopis romana “Prekinuta šutnja”, još ga malo dotjerujem i na proljeće ga treba objaviti izdavačka kuća “Fraktura”.

Jeste li se bojali objaviti neke od svojih knjiga? Imate li možda koju napisanu knjigu koja nije objavljena, ili koju ne želite (još) objaviti?
Strah me uhvatio kad sam u ruku uzela ukoričen moj prvi rukopis. Od velike sreće zaboravila sam da on više nije samo moj, da ga puštam “u promet” i da sada svatko tko ga uzme čitati ima pravo o njemu govoriti, dobro i loše. Inače, imam u kompjutoru nedovršen rukopis kojem se stalno nešto nađe na putu. Na njemu još treba mnogo raditi, nije završen, a kad bude završen nadam se da će se naći izdavač.

Jeste li neku od svojih knjiga nekome posvetili?
Naravno, svojem suprugu i mojoj djeci.

Koja se Vaša knjiga najviše sviđa Vašoj djeci, jesu li strogi kritičari?
Vole knjigu “Ljubavni slučaj mačka Joje” jer ih podsjeća na lijepe i vesele dane provedene s našim žutim mačkom, koji je u obitelji Primorac imao dobre vlasnike punih sedamnaest godina.

Koja Vam je najdraža knjiga? Možete li koju uopće izdvojiti? Tko Vam je uzor, od književnika ili uopće?

Od stotina knjiga koje sam pročitala mnoge su mi se svidjele, ali ja se ipak vraćam mom susretu sa slovima i riječima i knjizi “Pale sam na svijetu” koja je moja prva samostalno pročitana knjiga. Volim mnoge pisce, a ako nekoga treba izdvajati onda s veseljem spominjem Ivana Kušana i Jožu Horvata i njegov roman “Waitapu”.

Vaša su djela uvrštena na popis lektire u osnovnim školama. Kakav je osjećaj znati da ‘obrazujete’ generacije?

Dobar, no istodobno zastrašujući. Velika je to odgovornost. Nadam se da u mojim knjigama nema ništa što bi mladog čovjeka poticalo da čini zlo ili da se nedolično ponaša.

Što je za Vas veće priznanje, nagrade koje su dobile Vaše knjige ili oduševljeni mladi čitatelji lektire?

Jednako su mi važni čitatelji koliko i nagrade: jedno je masovnost i široka recepcija, a drugo priznanje stručnih ljudi.

I za kraj, kako Vam je bilo u Osnovnoj školi Jelkovec?

Meni je uvijek lijepo sa znatiželjnim i zainteresiranim učenicima, a vi ste bili upravo takvi; nepresušni u pitanjima i pažljivi u slušanju. Veoma sam se dobro osjećala u vašoj školi zahvaljujući i vašem knjižničaru i ravnateljici. Osjetila sam srdačnu, a ne rutinsku dobrodošlicu, uvažavanje koje je danas rijetkost. Poslije takvog druženja ne žalim za neprospavanim noćima i satima provedenim za kompjutorom.

Sara Borzija, 5. r.

Osnovna škola Jelkovec, Sesvete
Voditeljica: Martina Knežević

Razgovor s Mašom Kolanović, znanstvenom novakinjom na
Filozofskom fakultetu u Zagrebu

Djetinjstvo uz barbie

Značenje igračke stvara se u samoj igri, ono ne mora biti u zadanim granicama njezina proizvođača - Konzumiranje igrica i svih drugih stvari u razumnoj mjeri ne bi trebalo biti opasno - Mi smo ti koji upravljaju stvarima, a ne upravljaju stvari nama

Popularna barbika nije samo obična lutka. Ona je i u naslovu jedne odlične knjige (Sloboština Barbie) koju je napisala Maša Kolanović, znanstvena novakinja na studiju kroatistike Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Bilo bi lijepo da knjiga uskoro uđe u lektiru, a mi smo, odmah nakon čitanja, požurile razgovarati s autoricom.

Sloboština arbie. Naslov vaše knjige savršen je za ono čuveno pitanje što je pisac time htio reći. Nova zagrebačka četvrt i najpoznatija lutka na svijetu. Mi mislimo da u vašem slučaju potrošačko društvo uopće nije utjecalo na maštu djevojčica u igri. Je li danas, nakon dvadesetak godina, potrošačko društvo toliko napredovalo da sve manje prostora ostavlja mašti?

U vrijeme kada sam se igrala s *barbikama*, a to je bilo vrijeme kasnog socijalizma, lutku se nije moglo kupiti u Hrvatskoj (dobivali smo je najčešće iz inozemstva) kao i sve one artefakte koji uz nju idu (od odjeće, cipelica, stvari...) tako da smo uglavnom morali sve sami smišljati i oblikovati. Možda je upravo nedostatak tih potrošačkih dobara utjecao na veću kreativnost i u samoj igri pa je u tom smislu igranje s barbikom poticalo i moju vlastitu kreativnost.

Vi ste odrastali uz Barbie u ratnom periodu. Napisali ste da *Barbika nije nikada bila samo ono što bi njen proizvođač Mattel htio da bude. Početkom devedesetih ružičasti se barbie-svijet za mene potpuno promijenio*. Koliko vam je Barbie pomogla u odrastanju?

Barbika je za mene bila jako važna igračka, a posebice u ratnom periodu kada je meni i ostaloj djeci s kojom sam se igrala ona bila zapravo nekakav bijeg iz stvarnosti. Ali od stvarnosti se, naravno, nikad ne može potpuno pobjeći. Ja sam u knjizi inzistirala na križanju ta dva svijeta - imaginarnog dječjeg i stvarnosnog obilježenog ratom.

Pad Vukovara, kao ste opisali u knjizi, bio je i kraj vašeg djetinjstva. Kako se osjećate danas na tu obljetnicu?

Svake godine na taj datum uvijek se prisjetim strašnih slika koje smo kao djeca gledali, a koje se svake godine nanovo pred nama prikazuju. U tom smislu sam i u knjizi htjela odati poštovanje prema žrtvama koje su se dogodile u tom gradu. Zagreb nije bio toliko ratom pogođen koliko neki drugi predjeli pa su i nama djeci te vijesti o drugim dijelovima zemlje dolazile preko televizijskih snimaka.

Družite li se još s djevojčicama s kojima ste se igrali?

Kako više ne živim u svom naselju u kojem sam odrastala, dugo nisam bila u kontaktu s prijateljima s kojim sam se igrala. Ali, evo, knjiga je potaknula susrete i s nekim *fiktivnim* protagonistima knjige, što je probudilo i neke stare uspomene.

Imate li još koju od svojih *barbika* koje opisujete u knjizi?

Moram se pohvaliti da doista imam sačuvane sve svoje *barbike* iz tog perioda i sav onaj neoriginalan namještaj koji sam izrađivala uz pomoć mame i bake. Čuvam ih iz sentimentalnih razloga. Prilikom jednog gostovanja u klubu Kugla u Koprivnici izložila sam te svoje stare igračke. Tada su doista na površinu izašli sav jad i bijeda stvari koje sam imala naspram onih glamuroznih stvari za *barbiku* koje se danas mogu kupiti u našim trgovinama.

Da ste ponovo djevojčica, biste li se opet igrali s *barbikama*?

Vjerujem da bih, jer me još uvijek oduševljava njezina ikonografija. Barbie ima sve stvari koje imaju normalni ljudi, samo su smanjene, šašave i u neakvim veselim bojama... Barbie je zaživjela u našoj stvarnosti.

Što kažete na mišljenja da su *barbike* običan kič i da ne šalju dobru poruku budućim mladim ženama (proporcije tijela, odjeća, Barbie nema muža itd.)? A i Ken je neki čudan lik...

Ja sam uvijek za načelo slobode, za to da se djeci ne bi trebalo ništa zabranjivati. Oni su ti koji stvaraju značenje nekoga predmeta. Nije svo značenje *barbike* ono koje Mattel plasira u svojim reklamama. Značenje se stvara u samoj igri i ono ne mora biti u zadanim granicama njezina proizvođača. S druge strane, *barbika* svojim tijelom, izgledom, odašilje vrlo jednoznačnu poruku o izgledu ženskog tijela. To u konačnici nije dobra poruka za djevojčice koje će sebe poistovjećivati s njom. Ali, smatram da su djevojčice isto tako pametne i možda se baš i ne žele u potpunosti poistovjetiti s *barbikom*.

Je li vam poznato kakve su danas igre s *barbikama* i imaju li ikakve veze s igrama koje ste vi igrali?

Nije mi baš u potpunosti poznato današnje igranje s *barbikama*. Ono što je možda zajedničko i u mojoj igri i u današnjim igrama vjerojatno je beskonačno presvlačenje odjeće i smišljanje nekih ljubavnih scenarija između *Barbice* i *Kena*. Zapravo sam znatiželjna kakva je danas igra s *barbikama*. Možda će netko o tome jednog dana napisati tekst.

Tema našeg novog broja je IGRA. Po rezultatima naše ankete, mnogim djevojkama u prvom razredu igra s *barbikama* ne spada u najomiljenije. Ėini se da je posljednjih godina *barbikama* mjesto samo u vrtićima. Kako je došlo do takve promjene?

Vjerujem da je više razloga. Internet je kao medij donio revoluciju u dječju igru. Ja imam nećaka koji ima 4 godine i koji suvereno barata osnovnim funkcijama računala i internetskim igricama. Možda tu leži jedan dio smanjenja popularnosti Barbike. Ako je Barbika možda *umrla* kao najpopularnija igračka, ona je zaživjela u našoj stvarnosti kao stvaran lik upravo preko medijima nametnutih *popularnih* proporcija ženskog tijela i rituala koji se nameću mladim djevojkama - da trebaju samo trošiti na sebe i brinuti o svom izgledu. Dakle, ako je njezina važnost kao igračke splasnula, njena je moć u oblikovanju stvarnosti itekako velika.

Spomenuli ste da vaš nećak voli računalne igrice. Sviđaju li se one i vama?

Ima u tome svijetu, dakako, svakojakih mogućnosti. Neke od njih su pozitivne. Kroz njih se može dijete educirati o nekim životnim i kulturnim pitanjima, npr. o drevnim mitovima, povijesti itd. Ali, naravno, to treba biti tek početak motivacije kada se prostor igre nadopunjuje sa stjecanjem znanja. Bilo bi dobro kad bi to vrijeme bilo uspješno uključeno u svakodnevicu djeteta, kad dijete ne bi samo sjedilo pred kompjutorom ili televizorom nego bi uz nekakve druge sadržaje i razgovore sa svojim bližnjima moglo upotpuniti to iskustvo. A to već spada u kreativnost samog odgoja.

Mislite li da nasilje u nekim računalnim igrama zaista može dovesti do povećanja nasilnog ponašanja među djecom i mladima?

Mislim da ne. Ne mora biti da nas sve što čitamo i gledamo potakne na nasilno ponašanje. Još uvijek nekako vjerujem da konzumiranje igrica i svih drugih stvari u razumnoj mjeri ne bi trebala opasnost. Smatram da su ljudi pametniji od onoga što im se tržišno nameće. Ipak smo mi ti koji upravljaju stvarima, a ne upravljaju stvari nama.

Prije nekoliko godina naši su dečki na jednom izletu kupovali plastične puške i pištolje. Treba li zabraniti proizvodnju takvih igraèaka?

Meni osobno to nisu najomiljeniji rekviziti, ali možda bi isto tako neki dječak mogao prigovoriti nekoj djevojčici zašto se igra s lutkama jer su one iz njihove perspektive bezvezne. Zabrana ne rješava problem radilo se o plastičnom pištolju ili maloj plavoj lutkici.

Treba li današnjoj generaciji djece možda neka sasvim drukèija Barbie, koje bi životne vrijednosti trebala poticati?

Koja bi bila idealna igračka za današnje vrijeme? Teško pitanje. Vjerujem neka koja bi amortizirala vrijednosti koje se nameću medijima i potrošačkom kulturom. Bile bi to vrijednosti obrazovanja i ulaganja U sebe, a ne NA sebe kao temeljne vrijednosti na kojoj bi ovo društvo trebalo inzistirati, vrijednosti izgrađivanja suosjećanje s drugima koji su različiti i drugačiji, na svim razinama... posebice s drugom djecom koja nemaju jednake materijalne i obrazovne mogućnosti. Mislim da bi u suvremenom svijetu trebalo inzistirati solidarnosti, posebice s onim slabijima. Možda prevelik zahtjev za jednu igračku, ali ne i za čovjeka.

Iva Horvatiæ, 7. r.

Osnovna škola Jure Kaštelana, Zagreb
Voditeljica: Maca Tonković

Srednja škola za sve... ili ne

Predsjednik hrvatske Vlade Ivo Sanader i ministar znanosti, obrazovanja i športa Dragan Primorac predstavili su 28. 5. 2007. u Vladi Nacionalni program mjera za uvođenje obveznoga srednjoškolskog obrazovanja te kampanju koja prati ovaj program pod imenom "Srednja škola za sve". "Cilj je da 2010. imamo najbolji obrazovni sustav u ovom dijelu Europe, da se uvede jedna smjena u škole, da uz obvezno srednjoškolsko obrazovanje bude i više studenata te da postanemo društvo koje će se moći nositi s drugima u globalizacijskim procesima", rekao je Sanader. Nacionalni program će osim besplatnih udžbenika za učenike prvih razreda srednjih škola, besplatnog smještaja u domove i besplatnog prijevoza posebnu pozornost obratiti na uključivanje problematičnih učenika u obrazovni proces te njihovo obrazovanje do stjecanja prvih znanja, što bi trebalo trajati minimalno dvije godine, istaknuo je ministar Primorac...

Kako smo li se samo zaletjeli „kao guske u maglu“! Mora se priznati, ovo je bio divljenja vrijedan cilj, no naši stanoviti (bivši) članovi Vlade nisu uključili jedan veoma važan faktor u sve to - recesiju. Ili možda jesu? Nikada ne ćemo znati, zar ne?

No, bilo kako bilo, projekt „Srednja škola za sve“ je u početku bio posve pristojan. Svi učenici su dobili besplatne udžbenike (ne želim ni pomisliti koliko para je netko spremio u džep time potezom, jer gdje ćeš naći boljeg kupca od države), prvi razred srednje škole je dobio i besplatan prijevoz (to im je, po meni, bila najbolja odluka), te su mnogi, barem na papiru, dobili smještaj u domove. „Moramo graditi društvo znanja koje će se znati nositi u globalizacijskim procesima i s velikim ekonomijama. Produljenje obveznog obrazovanja naš je prioritet“ - rekao je premijer Sanader. Sve je to bilo savršeno. Presavršeno da bi bilo istinito.

Recesija je (vidi vraga) bila realna, iako su je mnogi u Vladi (pod vodstvom tada „savršenog“ premijera Sanadera) ignorirali. Tko zna, možda jednostavno nisu znali kako da je prebrode, te su se jednostavno pravili kao da ne postoji. Podsjeća malo na djecu u vrtiću, zar ne? Ipak, recesija je bila bolno realna te je snažno pogodila sve aspekte hrvatskog

društva. No, tadašnji ministar nas je sve uvjeravao da kriza tj. recesija ne utječe na njegov projekt. „Svi učenici osnovnih i srednjih škola, njih 550.000, od iduće školske godine dobit će besplatne udžbenike”, najavio je u utorak ministar znanosti, obrazovanja i športa Dragan Primorac. Zar stvarno? Čekaj malo, zar nije kriza i recesija u tijeku? Ministar je naglasio kako će za ovu godinu država za udžbenike osigurati 440 milijuna kuna. Novac će biti osiguran ili preraspodjelom unutar proračuna Ministarstva ili, pak, rebalansom državnog proračuna, a za sada je osigurano 60 posto novca.

Naravno, sve su to bile puste priče. S odlaskom premijera Sanadera, otišao je i ministar Primorac. Po mome mišljenju, savršeno tempiran odlazak. Svi su bili zaokupljeni Sanaderom te se nisu nešto bavili razlozima Primorčeve ostavke. Hrvatska tone, štakori bježe...

Nova Vlada na čelu s Jadrankom Kosor se primila posla i provela slavne rebalanse. Politika je prevrtljiva stvar. Iako to nitko ne može pouzdano (u)tvrditi, vrlo lako se može zaključiti da su (ne)skrivena predsjedničke ambicije sada već bivšeg ministra Primorca dale dodatan povod vladajućoj koaliciji da se tako olako odrekne nečega tako važnog. Posljednji rebalans predstavlja konačni obračun s projektom bivšeg ministra Dragana Primorca „Srednja škola za sve“. Svaki proračun je svojevrsna politička poruka pa tako vlast, smanjenjem od 600 milijuna kuna za obrazovanje u prvom i gotovo 900 milijuna u drugom rebalansu, poručuje da joj obrazovanje nije prioritet već trošak koji je moguće najbezbolnije smanjiti.

I tako, početkom ove školske godine, projekt „Srednja škola za sve“ je nestao. Ministar koji ga je tako pompozno uveo se danas natječe za mjesto predsjednika RH i ne osjeća se nimalo odgovornim za kaos s udžbenicima, jer je zbog njih, kako kaže, i odstupio s mjesta ministra. Ne osjeća se nimalo odgovornim??? Molim? Zapitajte se samo kakvu savjest ima takva osoba? On se ne smatra odgovornim što su ljudi usred opće krize, kada 50% zaposlenih u privatnom sektoru nije dobilo plaću par mjeseci, morali izdvojiti dodatnih par tisuća kuna za knjige i prijevoz? Ne osjeća se odgovornim što su neki morali podići kredit da bi sve to poplačali?

Obrazovanje nije nimalo jeftino. Naprotiv, za komplet novih knjiga za treći razred opće gimnazije potrebno je iskeširati preko 2.000 kn. Ako dodate tome i troškove prijevoza, ako živite dalje od škole, pogotovo ako se vozite našim „dragim“ Čazmatransom, cifra se penje skoro do 3.000 kn. Ako uzmete u obzir da prosječna plaća u Hrvatskoj (pod uvjetom da ste je dobili) iznosi 5.236 kn, čak i ja koji imam dvojku iz matematike mogu vidjeti da vam ostaje cca 2.236 kn. To je naravno istinito samo ako jedno dijete ide u školu. S porastom učenika, raste i trošak.

Svi mi shvaćamo da traje svjetska kriza, no, dokle se misli nastavljati ovako? Dokle se namjerava ignorirati jedan od najvažnijih temelja svake države - obrazovanje? Svjedoci smo svakodnevnog omalovažavanja prosvjetnih radnika (što opravdanog, što neopravdanog), neorganiziranosti cijelog sustava, konstantnog pokušaja da se proizvode „Amerikanci“ (bez uvrede svima koji bi se mogli smatrati uvrijeđenima) te stalnih promjena zakona. Cijeli sustav ne valja, a i kako će valjati kada sve razvijene zemlje svijeta imaju zakone još iz početka 20.st, a mi ih mijenjamo kao čarape.

Nadalje, samo stanje općeg hrvatskog naroda ne valja. Cijeli sustav uvjerenja i vrijednosti je poremećen. Korupcija nas polako, ali sigurno uništava. Zašto bi se itko odlučio na školovanje kada vidi da se svuda uokolo poslovi dobivaju rodbinskim i inim vezama. Posljedica toga jest da visoko obrazovanje ne garantira posao. Poznat vam je pojam „odljev mozгова“? E pa on je direktna posljedica stanja naše države. Nisu ljudi budale. Najsvježiji primjer općeg rasula su bili izbori za predsjednika Republike Hrvatske. Kandidatu (kasnije predsjedniku) Josipoviću se predbacivalo što je obrazovan, što nije čovjek iz naroda. Pa zar to nije sramota?

Zaključak je jednostavan: Naša Vlada i naš narod općenito je očito veliki fan Pink Floyd-a te njihove pjesme „Another Brick In The Wall“. Posebno onog dijela: „We don't need no education....“

Filip Ambruš, 3.r.

SŠ Dugo Selo

Voditeljica: Martina Reljanović

Slučaj Udžbenici obilježio početak ove školske godine

Kad ih izvadiš iz smeća, cijena im je veća

Vukovarski gradonačelnik ogorčen zbog udžbenika. Unosan posao u Šibeniku: Majke dvostruko više platile knjige. Nakladnici mogu prepoloviti cijene udžbenika i još uvijek dobro zaraditi. Ovo su samo neki od naslova koji su popunjavali stranice interneta ili novina željnih skandala i publiciteta. Sve je to donijelo prilično veliku pomutnju među nama učenicima i prilično opasnu pomutnju u roditeljima naših roditelja. Ako mislite da je profesorima situacija bila jasnija, varate se. Tek su se oni našli u pravoj zbrci izazvanoj raznoraznim informacijama koje su svakodnevno stizale na školske adrese.

Dakle, proteklih nekoliko godina dobivali smo besplatne udžbenike. Prvog dana škole razrednici bi nam podijelili nove novčate udžbenike s radnim bilježnicama i svakojakim priručnicima, onima potrebnima, ali i onima manje potrebnima, da ne kažem bespotrebnima. Iako nam baš ne trebaju, neka nam budu pri ruci, kad ih već ne plaćamo. Gdje bi ti svi silni udžbenici i priručnici završili u šestom mjesecu, nitko ne bi pitao niti bi ikoga zanimalo. I tako iz godine u godinu. A onda šok! Vlada ukinula besplatne udžbenike. I što sad? Ups... moramo se na brzinu prisjetiti kamo smo s knjigama posljednjeg dana nastave. To je bilo onoga dana kad smo se kupali u Jarunu, ludovali i cirkusirali. I došli su praznici. Tko bi još pametan razmišljao o knjigama? Ali, stiže rujna i počinje prekopavanje ladica, ormarića i podruma. Ooo, kako je vrijednost naših udžbenika porasla u samo nekoliko mjeseci. Odjednom su dobra i stara izdanja i nije bitna ni izdavačka kuća. Bitno je samo da se knjiga kupi po pristupačnoj cijeni. Pristupačna cijena definitivno ne znači antikvarijat niti k-plus narudžbu knjiga po super cijeni. To znači samo jedno: Učenici, udružite svoje snage i spašavajte novčanike svojih roditelja, odnosno svoje, ionako siromašne, džeparce. Danas je to barem jednostavno. Tako su početkom školske godine statusi na facebooku izgledali otprilike ovako: *Mirko Borić prodaje udžbenik iz povijesti u zamjenu za jedan kebab s ljutim umakom i puno luka, Lucija*

Ivić zna da Marini treba Orbis Romanus, a Marina zna da njoj treba ona njena crvena haljina, Ivana Šarić će izaći s Crnim ak joj nabavi knjigu iz filozofije... Za one koji nisu tako spretni s faceom mjesta je bilo na tramvajskim postajama gdje su se tek tako dilale knjige. Mijenjali su se udžbenici prvog za udžbenike četvrtog, udžbenici šestog za udžbenike osmog i tako u nedogled.

Ono što je besplatno, nerijetko postaje i bezvrijedno

Podjelom besplatnih knjiga svima bez ikakva kriterija nećemo postati zemljom znanja, a još manje zemljom blagostanja. Jer u Japanu, zemljopisno i kulturološki dalekoj nam zemlji, djecu uče da su siromašni, da svojim trudom i zalaganjem trebaju steći i zaslužiti sve u životu pa tako i knjigu.

Besplatni udžbenici? Da, ali ne za svakoga. Je li besplatnim udžbenicima mjesto na policama urbanih vila na Pantovčaku ili Ksaveru? Ne. Da nismo svih ovih godina bili tako bahati i besplatnim udžbenicima prikupljali glasove biračkoga tijela, danas bi bilo realno očekivati da socijalno najugroženiji u ovoj zemlji od države dobiju udžbenike. Ah, ta politika... Varate se, državni moćnici, ako mislite da mi učenici nismo razotkrili vaše političke smicalice zaodjenute u celofan ideje kako svi imaju jednaka prava. Besplatno školovanje. Nama to ne treba. Naučite nas suosjećanju prema ljudima kojima je pomoć potrebna. Naučite nas da ne gazimo skupim cipelama po blatu predgrađa. Na svu sreću, ima nas dovoljno kojima roditelji mogu kupiti sav školski pribor, pa i udžbenike.

Ta Vladina odluka nije bila baš tako socijalno osviještena, još manje ekonomski promišljena. Dati svima jednaka prava, svima besplatne udžbenike? Rezultat - inflacija knjiga i veliki minus u državnom proračunu. Ne smijemo nikako zanemariti i čisto ljudski faktor. Ono što je besplatno, nerijetko postaje i bezvrijedno.

Ostaje još samo jedno pitanje, još samo jedna teško rješiva zagonetka. Je li besplatan udžbenik uopće točan i precizan termin? Tko je zapravo platio sve te raskošne, luksuzne udžbenike često opremljene CD-om? Ipak naši roditelji.

Zna se. Idemo dalje. Stižu recesija, harač, otkazi i druge nuspojave ovogodišnje krize.

Kažu da je znanje ono što nam nitko ne može oduzeti, a ono se čuva u knjigama ili udžbenicima. Čuvajmo ih i cijenimo jer ono što nije zapisano, ne postoji.

Mea Marija Glasnović, 4.r.

Prirodoslovna škola Vladimira Preloga, Zagreb

Voditeljica: Goranka Lazić

Opet jadicovka

Stari, ne pitaj!

I dok Avatara možete u Zadru pogledati i u 3D verziji, ako se ne bojite da æe vam oèi otpast, u Benkovcu je gledanje filma u kinu nešto što su radili „naši stari“. Nadamo se jedino da æe najavljeno uređenje Doma kulture konačno donijeti neki pozitivni pomak.

Kad ste zadnji put pogledali neki film? Sinoć? Ma, ne mislim na TV programu, već neki novi film? Nov novcat, iz kina? Ne možete se sjetiti. Da možete, već biste mi odgovorili, ali ste, eto, srednjoškolac iz Benkovca, ili mlada osoba poslije završene trogodišnje strukovne škole, pa ste sigurno pomislili: „Kino u Benkovcu? E, ta ti je dobra!“.

Možda ste upravo jedini od onih koji žrtvuju tzv. džeparac na izlazak u Zadar, pa je odgovor bio: „Da. Prije 2 tjedna“. I to je nešto. Odvajaš od marende mjesec dana i na kraju shvatiš da ti je to dovoljno samo za prijevoz do Zadra i natrag. Stvarno žalosno. Teško se živi, recesija je, ali ako ipak želiš biti u procesu globalizacije, trebao bi ići u kino. Sramota je srednjoškolu u društvu izvaliti nešto kao: „Nemamo mi kina u našem gradu.“ Šuti!! Ne mora nitko znati!

Ili vas, pak, netko pita: „Što treniraš?“ odgovarate: „Gimnastiku.“ Duboko u sebi znate da ruke ni do koljena ne možete spustiti, ali svatko je gibak na svoj način. Mogli ste odgovoriti i ovako: „Treniram? O, treniram ja živce svaki dan.“ Ali niste, jer sanjate o sportu u Benkovcu.

Ako ipak morate negdje u Benkovcu izvesti prijatelja ili bolju polovicu, onda idite u jedan od mnogobrojnih kafića. Kažete da kino taj dan ne radi, pa vam izleti: „Ajmo pojesti kolač.“ Nakon šetnja po još uvijek nedovršenom šetalištu, sjetiti se da NEMA slastičarnice u gradu.

To je još žalosnije od skupljanja kuna od marende. I kad vam više dosadi lagati, odete skupa u kladionicu i tamo potrošite lovu.

Od svega ovoga bolje bi bilo sjediti u udobnoj sjedalici s pistacijama u rukama i sokićem u džepu (hrana je jako skupa na blagajni kina pa bolje kupiti u marketu prije filma) ispred velikog ekrana u kinu... u Zadru. Ali tko može, može.

Onaj tko ostane, možda se zadovolji odlaskom u dvorište vrtića blizu policijske postaje. Tamo ima jedna (ili dvije) ljujačke za odmoriti se i pojesti burek koji se vuče po torbi od velikog odmora, no prije nego djeca dođu. Zateknu li vas, opasni su. Jednom su mene tamo zatekli i poslije me kamenovali. Ako ipak želite zadržati dostojanstvo odraslog mladog srednjoškolca u Benkovcu, odete u nešto što sigurno radi - benzinsku crpku i tamo kupite pivu za sebe i prijatelja. Bude li vam puna glava Benkovca (a moguće je), odete skupa s pivom u ruci poput najvećih klošara na kolodvor i čekate bus za Zadar.

Danijela Ćuić, 4.r.

SŠ kneza Branimira, Benkovac

Voditelj: Josip Predovan

Prijeđi na drugu stranu

Naš grad nalazi se među neslavnih pet gradova s najvećim brojem ovisnika po broju stanovnika. Nezaposlenost, besperspektivnost, nezainteresiranost gradskih vlasti da mladim ljudima osiguraju bilo kakav zabavni sadržaj, nožni život po kafićima. Može li se što poduzeti i promijeniti neslavna statistika? Ima li nade za ljude koji su upali u ponor droge? Razgovarao sam s bivšim ovisnikom o drogama kojega æu radi oæuvanja njegova identiteta zvati On. Sve pojedinosti i æinjenice iznesene u daljnjem tekstu istinite su. Nitko me nije nagovorio

M: Kako je sve počelo?

On: Kak je počelo? Prvi razred srednje škole upisao sam u Slavonskom Brodu u trogodišnjoj školi za konobara. Nadeš se u društvu gdje ti je to "cool", ali iz početka nisam uzimao ništa. Bio sam onakav kakav sam uvijek bio. Introvertiran, povučen do krajnjih granica. I onda sam se našao u tom društvu. Svaki sam dan putovao vlakom u školu. Držao stražu u vlaku zbog konduktera jer svi u kupeu puše. Jednog dana i mene je znatiželja povukla i zapalio sam jedan "joint". Cigarete sam pušio već u sedmom osnovne. Nakon toga iskustava slijedilo je još par jointova. Već tada sam se svidao sebi kada bih bio napušten. Kad sam čist, bio sam zatvoren; kad se napušim, bio sam otvoren. Svega sam bio svjestan, ali nisam kužnio da sam sebe polako zavlačim. Počeo sam pušiti sve više i jedna-dvije pljuge nisu bile dovoljne jer nema više efekta. Javi se poriv da probaš nešto drugo, nešto više. Čak sam počeo krasti novac staroj da bih mogao bit napušten svaki dan. Prvi sam razred nekako izgurao, ali je drugi postao problem. Počeo sam bježati iz škole, odlazio do šumarske pušiti, pa čak i dolaziti na nastavu u šumarsku školu kao novi učenik. Sve je divno, misliš da su svi oko tebe nadrogirani i napušteni, a jedino si ti normalan. Čini ti se da svi to rade, ali samo zbog društva. Kad se u društvu napužite, nadrogirate zajedno, činiti se kao da je to normalno. Mene nitko nije nagovarao jer sve sam ja sam izabrao.

Travu sam pušio sve dok se nije saznalo. Stara je otišla u Njemačku pa je došlo par ljudi do mene, napravili smo "smoking seshion". Čak je i mačak bio napušten (smijeh). To je zadnji puta da je otišla u Njemačku i mene ostavila samoga. Tetka me zove telefonom, ja se ne javljam i to je njoj bilo sumnjivo. Došla je do mene, drugi su već bili otišli, bilo je zaključano, razbila je staklo s vanjske strane i otključala jer sam ostavio ključ u ključanici. Kad je ušla, zbog mirisa i dima skužila je i rekla staroj. Stara je odmah došla iz Njemačke i zasula me pitanjima. Obećao sam da više ne ću, bilo je vike i gotovo.

M: Vjerovala ti je?

On: Pa da... Ja sam tada i prestao, s travom, počela mi je smetati, a ni sam efekt više nije bio tako jak.

M: Onda si počeo s nečim što ti pruža jači ugođaj?

On: Da, onda sam počeo uzimati bombone (extasy). Bilo je to početkom 2000. Poznao sam lika u Brodu koji mi je mogao nabaviti sve i na samu Novu godinu progutao sam prvi bombon. Problem je što mi je bilo odlično, dok je djelovanje trajalo. Ali su posljedice bile grozne. Nakon toga nisam dugo uzeo bombon, ali stalno mi je bio u glavi. Iz škole sam se ispisao jer me nije bilo, a i kad sam bio, sve bih zaboravljao. Nisam znao za testove, zadaće. U školi se napušim, dođem kući u 15 h vlakom, zaspim, probudim se oko 18-19 h, najedem se, nešto malo učim i onda opet buđenje u 4,15 h pa za Brod u školu. Ali eto, u školi me nije nikad ni bilo pa sam se ispisao. Onda je počelo s većim dozama svega jer uvijek sam bio sklon pretjerivanju.

U popravnom domu

M: Je li ti tada pružena pomoć?

On: Završio sam u popravnom domu u Malom Lošinj. Stara je mislila da je to za moje dobro. Netko bi pomislio to je popravni dom, tamo će ga dovesti u red, ali tamo sam se još više drogirao.

M: Je li droga bila pristupačnija, niže cijene ili...?

On: Ma ne, krao bih novac staroj, dođem u Lošinj, nakupujem svega ,a svega ima. Problem je kad se ne bi imalo za kupiti. Onda bi se uvijek našlo za joint, ali mi je trava počela smetati. Izazivala mi je halucinacije. Tad sam imao sedamnaest godina. Kad se ne bi imalo, tada piješ što god imaš ili možeš nabaviti samo da te puca. A tamo opet heroína je bilo pun k...c, doduše lošeg, ali ga ima. I u popravnom domu. Što je dokaz kakva je ustanova popravni dom. Nakon nekog vremena počeo sam se bosti dopom.

M: Imao si svoj pribor ili?

On: Da jer ne pada mi na pamet da bih koristio tuđi. Uobičajeni pribor za "kuhanje": žlica, upaljač, injekcija, nešto za steći ruku, limunska kiselina, voda i filter koji se može uzeti od običnih cigareta. A njega staviš u žlicu dok kuhaš da malo povuče u sebe da se ne predoziraš. Pucanje dopom bilo je sasvim drugačije. Za razliku od bombona od kojih si u

ekstazi, posljedice su užasne. Bio bih “down”. Nakon svake doze brzo bih zaspao, što nije dobro jer može se dogoditi da se ne probudiš ako je doza bila prevelika. Svako novo lice koje vidiš, tjera ti strah u kosti. I zbog toga se nikada nisam navukao na dop. Uzeo sam ga desetak puta što na nos što špricom i vratio se bombonima koji su me “dizali”. Imao sam gitaru koju sam imao od sedme godina, a prodao sam je za 150 kn trave. Doslovno sam popužio gitaru. Prodavao sam i odjeću za gram-dva bilo čega. Ma užas.

Porići i laži

M: Jesi li imao u popravnom nekoga tko bi ti pomogao?

On: Pa da, imao sam. Ali tko da me odgovori kad su svi u društvu bili na nečemu. I danas se čujem s cimerom iz popravnog, a on je tukao po dopu više nego ja. I jednom je htio prodati mobitel, a u ono vrijeme za mobitel si mogao dobiti popriličnu količinu svačega. Ali sam ga uspio odgovoriti. Danas je čist, radi, udebljao se (smijeh). Mi smo rijetki koji smo se skinuli. Jedan lik, kojeg ću nazvati Psiho, bio je iz drugoga doma, ali s nama u društvu. Danas je trostruki ubojica. To sam pročitao u novinama dok sam bio na psihijatriji u Slavonskom Brodu. Jedan drugi s kojim sam bio dobar, bacio se pod vlak jer je poludio od droge i nije više mogao izdržati. Kad sam bio par dana bez ičega, od stare sam uzimo tablete za tlak. A nedostatak droge u Lošinj u liječili smo ispijanjem litara i litara alkohola. Tijelo nam je bilo naviknuto na jače i žešće pa je alkohol bio kao voda. Bilo nas je deseterica. S policijom smo imali podosta sukoba, znali su nas pretući. Tad sam bio maloljetan pa nisam mogao ništa. A oni me nisu mogli optužiti jer nikada nisu našli ništa kod mene (jer bih sve strpao u sebe). I to je najgore. Svi znaju, a ne mogu dokazati.

M: A ti, normalno, uvijek poričeš?

On: Naravno, poričeš i lažeš koliko god možeš. Ali najviše lažeš samom sebi i nesvjesno se odaljuješ od sebe samoga i riječi ti gube na značenju. Ali jednom su našli 21 gram trave. Nagovorio sam frenda da ide sa mnom u policijsku postaju da me ne bi tukli. Bio sam maloljetan, progledali su mi kroz prste i pustili su me uz upozorenje. No u domu kad bih bio

živčan, nisam mogao izdržati. Žed u ustima, voda samo na kratko ugasi žeđ. Jednostavno mi je trebao bombon-dva, ali ne da bih bio nadrogiran, već da bih bio normalan i da bih mogao koliko-toliko funkcionirati. Ali nikada nije bila samo droga. Uvijek je tu bio i alkohol, nikada nije bilo dosta. No nakon nekog vremena došao sam iz popravnoga kući i što se tada događalo, ne mogu se sjetiti. U međuvremenu sam jako omršavio, to se jednostavno ne može izbjeći jer ne jedeš po dva-tri dana. Samo gutaš i piješ. A nakon što sam se predozirao, završio sam na policiji. To mi je stara priča jer ja se ni danas ne mogu ničega sjetiti. Sreća što mi je srce izdržalo. Sjećam se samo da me je žega razarala. Popušio sam tri puta više cigareta nego inače. I stalno sam morao žvakati žvakaću gumu jer mi je donja čeljust bježala u stranu (smijeh).

M: Što je bilo sa školom?

ON: Upisao sam treći razred u Osijeku. I tada sam se malo po malo počeo smirivati. U razredu nas je bilo četvero (smijeh). Opet sam u školi zapalio koji joint na hodniku. Profesor je rekao da ne pušimo na hodniku već da odemo u zahod. Što god sam učio, brzo bih pamtio tako da je škola krenula bolje iako je program bio teži nego u Brodu. U Osijeku nije bilo toliko droge. Čak sam i batina tamo dobio zbog te glupe droge. Trebao sam je nekome nabaviti, ali nisam uspio pa su me natukli. Ali opet, da nije bilo Osijeka, kokain ne bih nikada probao.

Drugi put æeš platiti

M: Zašto si otišao u Osijek?

ON: Nisam bio prisiljen, već se Osijek činio kao dobra solucija. Tamo je bilo puno manje drogiranja nego u Lošinju. Pomalo mi se činilo kao da nekako polako prestajem. Ali nisam prestao, već se uzimanje smanjilo. U Osijeku sam većinom pio alkohol. No nekako sam ipak eto maturirao s osamnaest.

M: Kakav je bio povratak kući?

ON: Težak, svašta je bilo... tako sam jednom pijan i nadrogiran razbio flašu i izrezao lice jednom liku. Pa sam već dvije godina na uvjetnoj i izlazi mi sad u trećem mjesecu. Krivnju na sudu sam priznao. Nisam

htio nikakvu nagodbu ili bilo što slično jer bio sam kriv. On se oporavio i ne mogu reći koliko mi je žao jer uistinu je. Kad sam došao kući, opet sam krenuo s bombonima. Nisam imao novca. Diler će ti prvi puta dati besplatno, ali drugi put ćeš platiti. Morao sam raditi za njega. Prestao sam onog trena kad sam bio uhvaćen. U sobi su mi našli (policija) travu, a cinkao me je jedan drugi lik. Bilo je oko 1,5 g te sam dobio ponudu..ili ću u centar za prevenciju ovisnosti ili na sud. Prvi sam test u centru pao i od tada nikada više. Izlazak nije bio lak, ali sam uspio.

M: Koliko često imaš testiranja u centru?

On: Jednom mjesečno i nisam pao ni jedan put, osim prvoga.

Na rubu

M: I što kad si prestao?

On: Onda su počeli problemi sa psihom. Sedam mjeseci proveo sam kod kuće izlazeći samo kad bih trebao u trgovinu ili nešto slično. Nisam imao s kim izaći. Mogao sam se opet jedino drogirati i to je to. Zato sam radije bio kod kuće jer to mi je bio najmanji problem. Čak mi je i samoća počela odgovarati. Završio sam na psihijatriji zbog gadne paranoje, svatko ti je neprijatelj. Pa čak i životinje. Nosiš nož uz sebe kuda god ideš, da se obranim ako me netko napadne jer svi su bili "protiv" mene. Nakon što sam otpušten sa psihijatrije, nastala je rupa u pamćenju, jednostavno se ne mogu sjetiti ničega. Poslije sam zbog paranoje završio u Vrapču. Kod psihijatra mi je ispao nož, uzeli su ga da ga sklone od mene. U Vrapču sam imao i najduže liječenje, tri mjeseca, dijagnosticirana mi je paranoidna šizofrenija. Najviše od svega trebam zahvaliti svojoj staroj koja je sve to vrijeme bila uz mene, nije odustala od mene i zbog toga sam joj vječno zahvalan!

M: Što dalje ?

On: Pa zadnjih nekoliko mjeseci sve je ok. Psiha mi je takva kakva je, ali čuvam se alkohola jer su tablete za živce koje pijem i alkohol poput vatre i dinamita. Mogu samo reći kad bih mogao vratiti vrijeme, sve bih promijenio. Ja sam se izvukao, ali što s onima koji se nisu izvukli? Najgora stvar koju sam napravio je što sam probao drogu, a najbolja što sam se

očistio. Veliku ulogu odigrala je i loša okolina u kojoj sam se našao. I to je to. Moraš se maknuti iz takvoga okruženja dok nije kasno. I preživjet ćeš.

Mario Pariž, 4.r.

Gimnazija Nova Gradiška
Voditeljica: Ljiljana Ptačnik

Matejina zlatna kugla

Postiži vrhunske sportske rezultate i ostati odlična učenica san je svake srednjoškolke. Mateja Skupnjak ostvarila je svoj san. Učenica je 3. a razreda opće gimnazije SŠ Isidora Kršnjavoga u Našicama, a uz redovito učenje i odličan uspjeh koji postiže u školi, ona je i trostruka svjetska prvakinja u kuglanju te višestruka državna rekorderka. Rođena je 8. studenog 1992. Svoja prva kuglaška umijeća pokazala je igrajući 9 godina za KK Đurđenovac, a danas je članica KK Zagreb-Zaboky. Prije dvije godine sudjelovala je na Svjetskom kupu U-23, održanom u Zadru te osvojila odlično sedmo mjesto, no nije sve ostalo na tome. Prošle godine na Svjetskom prvenstvu za mlađe juniorke u Njemačkoj osvojila je tri zlatne medalje; ekipno, u parovima te u mix-tandemu kao najuspješnija predstavnica svjetskog prvenstva, a nedavno je ponovo okrunjena zlatom na državnoj razini.

Kako si se odlučila baviti kuglanjem?

Moja je priča zapravo malo čudna! Otac je vozio kuglače na svjetsko prvenstvo u Osijek i ja sam inzistirala na tome da idem s njim. Svidjelo mi se odmah na prvi pogled i od tada sam se počela družiti s kuglom.

Misliš li za sebe da si natjecateljski tip?

Da, naravno... Mislim da ne bih ni uspjela da nisam takva osoba! Obožavam natjecanja i borbe.

Uživaš li ti u sportu ili to shvaćaš kao obvezu?

Prvenstveno uživam jer zaista to volim, ali ima trenutaka kada mi

kuglanje predstavlja obvezu, kad moram ići na trening da ne budem loša na utakmici, a ja bih tako rado odmarala kod kuće! No, to je rijetkost jer ja, uz malo napora i dobru organizaciju, pronađem vremena za sve.

Razmišljaš li o profesionalnom kuglanju? Može li se živjeti od kuglanja?

U budućnosti se svakako vidim u kuglanju, ali ne mislim se time baviti profesionalno jer kuglanje u Hrvatskoj nije sport od kojeg se može živjeti. Život je nepredvidiv, kad-tad ti se može nešto dogoditi, što te može spriječiti da se baviš nečim! Meni je uvijek škola na prvom mjestu, a poslije nje ide sve drugo. Kad završim fakultet, zaposlim se, osnujem obitelj, onda se možda počnem profesionalno baviti kuglanjem! U životu se sve stigne ako prepoznaješ prave vrijednosti i spreman si na odricanje i žrtvu.

Imaš li kakav ritual prije natjecanja?

Naravno, svi ga imaju... Prije natjecanja uvijek odem prošetati, a zatim se pokušavam koncentrirati samo na kuglanje!... Ne razgovaram ni kim, jednostavno tražim svoj mir.

Kako uspijevaš uskladiti obveze prema školi i kuglanju?

Uvijek se trudim sve stići, družiti se s prijateljima, otići na trening, a prije toga sve dobro naučiti. Sjećam se prošlih godina, bilo je učenja i u vlaku, automobilu, na kuglani. Ali meni to nije teško jer pokušavam i uspijevam sve uskladiti.

Možeš li nam reći nešto više o kuglanju jer to nije baš popularan sport?

Kuglanje je sport koji se igra na 4 staze po 30 hitaca, 15 pune i 15 čišćenje - zanimljivo, zar ne!?

Koji je tvoj osobni rekord?

Uspjela sam oboriti 621 čunj. Nedostajala su mi 3 čunja do rušenja rekorda svjetske prvakinje.

Kako se osjećaš u novom klubu?

Trenutno sam na dvojnoj registraciji: igram za KK Đurđenovac i KK Zagreb-Zaboky. Sviđa mi se novi klub, no postalo mi je naporno svaki vikend pakirati putne torbe i odlaziti na utakmice u Zagreb!

Je li bilo još nekih uspjeha od prošlog svjetskog prvenstva?

Bilo je rezultata dostojnih spomena. Nedavno sam s novim klubom ponovo osvojila ekipno zlato na državnom prvenstvu.

Otkrij nam najdraži trenutak u tvojoj kuglaškoj karijeri?

Bilo je to u njemačkom gradu Dettenheimu kada sam osvojila treće zlato. Divan je osjećaj kad se tri puta nađeš na prvom postolju i slušaš lijepu hrvatsku himnu!

A najteži?

U sportu ima puno uspjeha, ali i padova. No, mene svaki pad ponovo podiže, tako da ne uzimam previše k srcu natjecateljske padove. Ne mogu izdvojiti najteži trenutak jer svaki je novi izazov dragocjen i drukčiji od drugih.

Ivana Bešlić, 3.r.

SŠ I. Kršnjavoga, Našice
Voditeljica: Marija Pepelko

Krajolik Slapnice

Mogu li i naši krajolici zainteresirati čitatelje, stati uz bok atraktivnim svjetskim prirodnim znamenitostima? Teško, možda poneki, i to tek onda kad o njima izade članak u nekom velikom svjetskom časopisu. No svojih čari ima, sada tako mislim, i pejsaž iz mog zavičajnog krajolika - kanjon žumberačke rječice Slapnice.

„Ma daj, stara, ne gnjavi! Pusti me da se naspavam barem subotom, Kakav Žumberak, kakav kanjon Slapnice!...“

Nije se dala smesti. Uporno kao rijetko kada inzistirala je na tome da bi za moje školom napete živce najbolje bilo opuštanje u „oazama mira i tišine“ spomenute rječice.

Za nešto više od pola sata lagane vožnje našim starim accentom iz malog sela Svete Jane stigle smo, uz moje zajedljive primjedbe, do skretanja s putokazom za Slapnicu.

„Na lijepo si me mjesto dovela!“ zarežala sam ironično i slavodobitno jer smo se našle usred kamenoloma koji je svojim piramidama šljunka različite debljine, svojim, na svu sreću, uspavanim strojevima i kamionima vidljivo oneraspoložio moju roditeljicu, a meni dao priliku da još jednom požalim za subotnjim izležavanjem.

Ali čim smo za sobom ostavile tu ljudsku rugobu, kraj znaka „Brdska cesta: vozite na vlastitu odgovornost“, proletjela je malo iznad nas neka povelika ptičurina, jastreb valjda. Kao da nam je priroda zaželjela dobrodošlicu u svom carstvu; mojoj majci, zaljubljeniku u njene čari, ali i meni koja baš ne marim za „te gluposti“.

Vozimo se uskom šumskom makadamskom cestom u relativno dobrom stanju, s obje strane šumsko zelenilo, a rječica Slapnica (nazivaju je i potokom) šumi desno od nas. Kao da smo zatvorene u srcu tišine ili izgubljene u tom uskom prolazu, među žumberačkim brdima.

Nakon otprilike 1 km vožnje i nekoliko polusakrivenih vikendica, dolazimo do lijepo uređene livade s kamenjarima koja je iznenadila i moju staru. Zatim mi je važno pokazala drveno-zidanu katnicu zvanu Ribički dom, navodno omiljeno izletišće vikendom za klince i njihove starce.

“Ništa posebno”, više sam za sebe progundala...

Oko 1 km vožnje trebalo nam je do putokaza za Vranjak (stara me, istina, nagovarala da pješačimo, ali još i to, ne bih ni u ludilu!). Ja nisam pravo ni opazila drveni dugoljasti komad koji je tužno ležao odbačen kraj puta, a stara je već postavljala oznaku na vidno mjesto, mrmljajući nešto nerazumljivo na račun neodgovorne „mladarije“...

Skrenuvši desno od glavnog puta, pješice smo pratili korito potoka Vranjka, prilično slikovitog vodotoka. Glavna mu je odlika slap do kojeg se dolazi nakon petnaestak minuta hoda. Verući se za majkom, čula bih tu-i-tamo kako mi ona nešto govori o lijepim primjercima guba, gljiva koje rastu na kori debla, o odlomljenoj sedrenoj stijeni neobična oblika koja, vjerojatno zbog svoje vapnenačke građe i blizine vode polako gradi ukrase poznate pod imenom stalagmiti i stalaktiti. Bio je tu i neki zaista čudan okrugao kamen promjera otprilike pola metra, omotan debelim užetom poput mreže - zašto, nije znala ni moja „majčica“. Šum potoka je slabio i kao da se miješao sa šumom slapa kojem smo se približili,

nazirući ga tek kroz gustu koprenu stabala.

Videći moju razočaranost slapom koji se po svojoj količini vode može jedva kititi tim imenom, moja me roditeljica pokušala utješiti: „Ja sam ga doživjela kad je bio puno bogatiji vodom, jer, priznat ćeš, ima lijepu visinu, oko 15 m.“

“Da, dobar je, za blago tuširanje ljeti - ako onda ima i tih nekoliko kapi”, uzvratila sam podrugljivo.

Stigavši na vrh litice, približili smo se samom rubu okomite stijene, što je bilo prilično opasno, ali i uzbudljivo. I dok se potočić Vranjak obrušavao u ponor čineći tako Vranjački slap, moj je vodič stao recitirati: “Teče i teče, teče jedan slap...”. Na kraju sam joj i ja pomogla izdeklamirati: “Pomaže ga tkati”. Moram priznati, dobro raspoloženje mi se počelo vraćati. Da nas je netko u tim trenucima vidio, svašta bi si mogao pomisliti, naročito kad je moj raznježeni vodič uzeo štap i počeo čistiti potočić kako bi se lakše slijevao niz liticu.

“Pomozimo potoku da slobodno teče, oslobodimo njegovu zapretenu snagu! Koliko će sada mojih kaplja tkati Vranjački slap!?” vikala je ironično-euforično.

Bojeći se valjda da mi se ne pokvari sad već dobro raspoloženje, stara nije inzistirala da se spustimo do špilje koja nas je mamila tajnovitom crninom. No, pokazala mi je proplanak i tragove za koje je tvrdila da su dokaz kako ovdje obitavaju divlje svinje. Nisam skrivala ironiju uzvrativši joj pitanjem: “A gdje su nam puške?”

Vraćajući se prema autu, stara mi je bojažljivo predložila da nastavimo još malo dalje do Brisala, drugog “bisera” ovog krajolika. Nije me trebala dugo nagovarati. Osjetila sam zbog toga kod majke skriveni izraz zadovoljstva što joj kćerka počinje pokazivati interes za nešto što ona toliko voli... Nakon 1 do 2 km, prešli smo Slapnicu mostićem uz koji je stajao putokaz za Brisalo.

Korito potoka Brisala je još slikovitije, ima više vode koja se mjestimice zadržava stvarajući dražesna jezerca. Tu su i sedrene gromade mjestimično pokrivena mahovinom i srušena debla. Za 15 min stigle smo do visoke sedrene stijene niz koju se slijevao vodopad, čineći u podnožju simpatično plitko jezerce.

“A, ovo je već malo bolje”, raspoloženo sam komentirala.

“Visinom su Vranjački slap i Brisalo dosta slični (15-ak m), ali je pristup Brisalu u samo podnožje znatno lakši, a zbog jezercera cijeli je prizor privlačniji”, majka je “stručno” komentirala.

“A i vodopad je ipak nešto bogatiji vodom”, uzvratila sam tonom sličnim majčinom.

Slikali smo se pod slapom, dok nas je prskala blaga Brisalova kiša, držeći se za korijen koji je bio poput prave lijane. Skoro da sam počela oponašati Tarzana, ali ipak sam se svladala.

Vratile smo se do auta već prilično umorne. Odlučile smo ipak da ne idemo kući dok ne obidemo Draganov mlin, jedini stalno naseljeni objekt u desetak km dugoj dolini Slapnice. Majka više nije skrivala zadovoljstvo zbog moje probuđene znatiželje. Kratka vožnja našim starim i neuništivim accentom, bila je dovoljna da se nađemo pred mlinom. Tu su nas lavežom dočekali Žučo i Švrčo, lovački psi, ne baš previše druželjubivi. Domaćin, čovjek od nekih 60 g., ispričao nam je otkuda potječe ime Draganov mlin.

“A niste Vi taj Dragan?” upitala je moja znatiželjna roditeljica.

“Ma ne, ne! To je bio ženin pradjed koji je došao iz Slovenije, desetak km odavde. On je sagradio mlin koji je bio nekad vrlo korišten.”

Njihovo je prezime Mezir, a i danas im je gospodarstvo poprilično: brojno blago (krave i ovce), njive, veliki voćnjak sa starim sortama jabuka, a i mlin radi, ali samo za njihove potrebe. Bilo je zanimljivo slušati razgovorljivog domaćina i baciti, na odlasku, još poneki pogled s gornje strane na mlinsko kolo koje se lagano okretalo...

Na povratku u civilizaciju, uljuljkana pravilnim ritmom našeg accenta, predavala sam se snatrenju na različite pojavnosti netom obideh predjela: kakav će biti u jesenskoj raskoši boja, a kakav u blještavilu snijega i leda? S radosnom strepnjom zamišljala sam naš drugi i treći, i tko-zna-koji susret sa zavičajnim krajolikom kanjona Slapnice.

Mihaela Zaher, 2.r.

Geodetska tehnička škola, Zagreb
Voditelj: Nikola Butorac

Pod brijegom iz crvenih krovova Zvonik daleke prošlosti

Podnevno zvono zove. (V. Vidriž)

Na autocesti u smjeru Slavonski Brod - Zagreb, prije izlaza Novska, u oči upada novopostavljeni pano Turističke zajednice „Park prirode Lonjsko Polje - ULAZ KRAPJE“. Danas je Krapje atraktivna, iako nedovoljno promovirana, izletnička lokacija, cilj našeg današnjeg turističkog posjeta.

Selo Krapje u kojem danas živi oko 200 stanovnika, većinom staraca, smjestilo se na starorimskoj cesti Siscia-Marsonia-Mursa koja je pratila sjevernu obalu rijeke Save. Dužina sela je oko pet kilometara, a više od polovine kuća starije su od dvjesto godina. Kuće, većinom katnice, građene od kvalitetnog hrasta lužnjaka stoje na *nogama* od kamena ili hrastovih balvana, a datiraju s kraja 18. stoljeća kada su se Osmanlije povlačile iz hrvatskih krajeva prema sklopljenom miru iz Srijemskih Karlovaca. Selo je u močvarnom kraju pa je i ime dobilo po ribi *krapu*, šaranu, nastalo je zbog rijeke Save i svega života, ljudskog rada i običaja vezanih uz nju. Uz selo je ornitološki rezervat, u čiji popis ptica ulazi oko 250 vrsta. U selo najčešće dolijeću planinski kosovi, slavuji i limunaste pastirice skakutavog leta.

Zbog kvalitetne izgradnje i starosti autohtonih drvenih kuća zakonom je zabranjeno njihovo rušenje, dok je Europska Unija 1995. selo Krapje, uz selo Čigoč, proglasila *selom graditeljske baštine*. Na Dan graditeljske baštine, 23. rujna, selo otvara stare škrinje, zamirišu dunje sa ormara, probudi se davno zaspala povijest, na brzinu se rastegne, zijevne i oživi.

Naherene kuće starice iz 30-ih godina ovog stoljeća doslovno su dovučene u Krapje sa drugih lokacija gdje su zapravo sagrađene, pokrivene su slaganim daščicama, slamom i rogozom. Dodatno su se pogrbile pod teretom brojnih glinenih lončanica sa žarko cvjetajućim, mirisnim sezonskim cvijećem. Rezbarije davnih vremena unose ljepotu i u današnjicu ukrašavajući vrata kuća. Nižu se motivi ruža, vodenog bilja i okolnog hrasta lužnjaka i jasena, po kojem je obližnji Jasenovac dobio ime. Većina kuća ima *dokrovak*, biber-crjepovima napravljen krovčić iznad prozora, duž cijele kuće. Na kuću se nastavlja *ajfun*, staje, ambari i kukuruzane.

Tipična krapljanska kuća sastoji se od dvije ili tri male sobe i dugačkoga *ganjka*, hodnika. Pod kuće je zemljani ili od hrastovih planjki, dasaka. Zidovi prostorija su drveni, oblijepljeni blatom i pljevom, dok se strop sastoji od vidljive glavne drvene hrastove grade i poprečnih greda. U gradnji kuća pri sastavljanju planjaka Krapljani su umjesto čavala prednost davali drvenim klinovima, po čemu su krapljanske kuće tipične *zdrave kuće*. Ionako maleni prozori zbog drvenih žaluzina u dnevnu sobu ne propuštaju dovoljno svjetlosti. Dnevne sobe gdje se u kasnim zimskim noćima odvijaju *čejala* (odvajanja sitnog paperja iz gušćijih pera) raspoređene su na prizemlju i na katu, kao i kuhinje. Namještaj sobe uključuje drveni divan prekriven lanenim ponjavama s velikim grozdastim crvenim ružama, masivni drveni stol na kojem se navečer uz svjetlo *lume* (petrolejke) kroz dim *čibe* (lule) jedva naziru izrezbarena slova IHS, a tu je i peć na drva u kutu. Hrastova drvena stalaža s policama čuva plehnato i limeno posuđe. Na zidu visi drveno raspelo s krunicom i slika svetog Antuna Padovanskoga.

Druge dvije sobe su spavaće čiji centralni dio zauzima masivna hrastova sećija s *blazinom* od kukuruza, gunjevima i pernatim jasticima te ormar od jelovine prepun posteljina i sveg bogatog narodnog tkanja, vezenja i čipkanja. Jelovina je Krapljanima splavima Savom dopremana iz Slavonije.

Narodne nošnje sela Krapja dijele se na svakidašnje ili radne i svečane ili nedjeljne. Narodna nošnja muškarca je vrlo jednostavna, sastoji se od bijelih lanenih *gaća*, bijele košulje i crnog *lajbeka*, a svečana nošnja uključuje detalj malenog čipkastog poruba po nogavicama gaća i rukavima košulje.

Žive li stanovnici Krapja još uvijek životom kao što je bio onaj otprije nekoliko desetljeća ili ne? I da i ne. U Krapje su uz struju došle sve ugodnosti civilizacije, ali stanovnici su se ipak odselili.

Nekada su udane Krapljanke za rad nosile čistu bijelu haljinu opasanu uskim tkanenim remenom izvezenim crvenim ružama, a starije žene nose *poculice* (marame) istog uzorka. Djevojčicama je bilo dozvoljeno raspustiti kosu, dok su djevojke stasale za udaju nosile pletenice različito isprepletene. Vjerene djevojke bile su dužne kosu pokriti čistom

bijelom poculicom. Svečana ženska nošnja sastojala se od bijele lanene podsuknje, grozdastim crvenim ružama izvezene suknje i istim motivom izvezene poduže košulje tkanim remenom stegnute oko struka. Sve žene navukle bi bijele dokoljenke i živim bojama izvezene čarape na koje su se obuvali drveni ili kožni opanci. Dječja nošnja naziva se *pača*, bijela haljinica s izvezenom ružom jarko crvene boje na jednom od rukava.

Danas ćete u selu sigurno susresti čiča Jandru koji nas je rado primio u svoju kuću i počastio jakom cikorijom. Otvorio nam je vrata *ajfuna*, a prvo što smo ugledali bila su nekad jarko žuta seljačka kola. U udaljenom kutu ostavljeni su alati: ručno kovani zahrđali plug i ornice, željezni ogrtač zemlje s drvenim ručkama, sijačica kukuruza i *zubače* (drljače). Danas je još u upotrebi *rulača* ili *ruljača* kojom se odvaja zrnje kukuruza iz klipova.

Primijetivši da se većina oruđa koristila za uzgoj i preradu kukuruza, upitali smo čiča Jandru zašto nema oruđa za uzgoj pšenice ili ječma, a naš nam je domaćin objasnio da je za sisanje kukuruza uz pomoć konja trebao jedan, rijetko dva radnika. Kukuruz se brao ručno. Pšenica ili ječam su se uzgajali samo za potrebe domaćinstva. Uglavnom su sijale žene, a muškarci su im donosili hranu, vodu i sjemenje zbog uvriježenog vjerovanja da je ženska ruka plodonosna. Želo se i kosilo ručno. Uzgoj pšenice bio je društveniji rad pa se poljima razlijegala pjesma raspjevanih žena. U staji su danas dva sivo-smeđa konja, dok se krava napaja u *kopnju* (pojilu) pokraj bunara.

U središtu sela lokalno stanovništvo, domaći i grupe stranih turista slave Dan graditeljske baštine. Probijajući se kroz mnoštvo, pored automobila i konjskih zaprega, štandova punih suvenira, pronašli smo gazda Jožu, majstora kovača koji po narudžbi zainteresiranih kuje minijaturne potkovice sa željenim imenom.

Vraćajući se u donji dio sela zastali smo pred etno-kućom Palajić ispred koje su stajala kola s bundevama. Pomogli smo čiča Miji koji se upravo vratio iz ribolova da namjesti uz zid kuće čamac za zimsko mirovanje. Riba se u močvarama oko Krapja lovi udicom i vrškama, kao i *košanjem*. Koš je valjkasti, šibljem isprepleten. Njime ribu love grupno, skupi se i do tridesetak ribolovaca. Dio ribolovaca udaranjem veslima

po površini vode iz čamaca tjera ribu prema zaljevu gdje je ostali love bacajući koševе. Kad se riba ulovi u koš, vadi se i dijeli prema dogovoru.

Krapje ima i svog sveca zaštitnika, svetog Antuna Padovanskoga. Crkva je izgrađena 1897. godine od cigle i ćerpiča, na mjestu prethodne drvene crkvice istog zaštitnika, od osnutka župe 1793. Nakon velikog požara 1893. koji je uništio više od polovice sela, uključujući i crkvu, Krapljani su za drugog zaštitnika kojemu su posvetili i desni sporedni oltar izabrali svetog Florijana. Crkva se uređuje pa smo vrijeme upotpunili slušajući krapljanski dijalekt u pregledu kratke povijesti sela i župe iz usta zvonara Ivana.

Kao malena župa danas Krapje dijeli zajedničkog župnika Marina Cimbala s Jasenovcem, Krapjem, Lonjom i Košutaricom. Na crkvi je dosad promijenjen krov, no uskoro namjeravamo sagraditi potporne stupove, kaže zvonar Ivan, jer je crkva polako počela tonuti u tlo.

S prvim sumrakom na zvuk električnih zvona iz crkve su počeli izlaziti Krapljani u narodnim nošnjama, dočekala ih je pjesma tamburaša. Zavrti se kolo, pjesma ori kao probuđena, daleka jeka iz okolnih močvara. Naš odlazak iz Krapja nagovijestile su sjene zapadajućeg sunca koje su oživjele stare, drvene, već u mrak potonule kuće. Pogledom pratimo let jata sovinih jastrebača nad autocestom na povratku kući.

Samo onima koji ostanu budni do kasna čini se da čuju zvon krapljanskog zvona iz stare drvene crkve, koje odavno ne zvoni. Ujutro tvrde da su čuli *zvon zvona sa zvonika daleke prošlosti*.

Vanja Majetić, 4.r.

Ekonomsko birotehnička škola, Slavonski Brod
Voditeljica: Aleksandra Jurić

Istražili smo koliko učenici naše škole uistinu znaju o medijima i koje su najčešće zablude

Pojela nas je medijska nekultura

Među mladima je raširena pošast da ne gledaju domaće filmove i ne čitaju domaću literaturu. Razlog je nekritički preuzeto mišljenje da je hrvatsko dosadno, smatra književnik Zoran Ferić.

Dok su srednjoškolci gotovo uvijek u tihoj pobuni protiv velikog broja nastavnih predmeta, sudeći prema istraživanju Kulture, njihova upućenost i poznavanje književnosti te medijske pismenosti daleko je ispod očekivane razine. Naime, na uzorku 100 učenika iz naše gimnazije, došlo se do poražavajućih rezultata prema kojima je trećina gimnazijalaca u posljednjih šest mjeseci pročitala samo jednu do tri knjige, računajući lektirne naslove. Isti broj ispitanika kino pohodi samo jednom u polugodištu, dok se njih 40 posto ne sjeća posljednjeg europskog filma koji su pogledali. Međutim, Zoran Ferić, književnik i profesor hrvatskoga jezika u zagrebačkoj 18. gimnaziji, priznaje da nije ni najmanje iznenađen rezultatima.

- Čitalačke navike srednjoškolaca su vrlo loše. Većina ne čita ili čita jako malo. U razredu se uvijek nađe pet učenika koji pročitaju lektiru, iako ne moraju biti štreberi. Zbog takve su situacije čitalačke sposobnosti djece sve lošije. Oni su nesposobni shvatiti neki ozbiljniji tekst. Prije 15 godina je bilo normalno čitati Prousta, dok su đacima danas i sami ulomci teško shvatljivi - objašnjava Ferić.

Lektira kao zločin

Zanimljivo je uočiti da je kapitalno djelo "Zločin i kazna" Fjodora Mihajloviča Dostojevskog pročitao manje od polovice ispitanika trećih i četvrtih razreda, dok su ostali lektirni naslovi većinom manje čitani. Srednjoškolci poseban nemar pokazuju prema hrvatskoj suvremenoj literaturi. Naime, najprodavanije knjige, prema rezultatima Književnog informacijskog sustava, kao što su Baretićev "Osmi povjerenik",

Perišićev "Naš čovjek na terenu" ili "Frida ili o boli" Slavenke Drakulić, čitalo je prosječno samo pet posto učenika. Najčitaniji je pak Tomićev "Što je muškarac bez brkova", koji je zainteresirao 12 posto ispitanika. Usporedbe radi, uspješnica Nives Celzijus izazvala je interes veći za još jedan posto s obzirom na Tomića.

- Među mladima je raširena pošast da ne gledaju domaće filmove i ne čitaju domaću literaturu. Razlog je nekritički preuzeto mišljenje da je hrvatsko dosadno. Sve im je to pred očima pa naš film i književnost doživljavaju banalno, iako o novim stvarima nemaju pojma - jasan je Ferić otvarajući temu o posebnoj problematici medijske kulture u školama.

Prema rezultatima istraživanja, 45 posto ispitanika hrvatske filmove rijetko gleda, ali nikad u kinima, 51 posto ih gleda isključivo na televiziji, dok je samo četiri posto ispitanika izrazilo simpatije prema domaćoj kinematografiji. Ništa bolja situacija nije ni s europskim filmovima pa ni filmskim klasicima.

Ničiji film

Iako je film Krešimira Golika "Tko pjeva, zlo ne misli" uvršten u obvezni program medijskog obrazovanja u osnovnim školama, pogledalo ga je svega 40 posto ispitanika. Babajina "Breza" i Bulajićeva "Bitka na Neretvi" zainteresirali su trećinu ispitanika, dok "Lisice", "Ritam zločina" i "Priča iz Hrvatske" nisu polučili veći interes od prosječnih sedam posto. Ni strani klasici: "Oklopnjača Potemkin", "Rashomon", "Armacord", "Sedmi pečat", "Kradljivci bicikla"..., jedva su se izborili za jedan do dva posto interesa mladih gimnazijalaca. Međutim, ne može se ne primijetiti da je Ostojićevog pretendenta za Oscara "Ničiji sin" pogledalo samo sedam posto ispitanika!

Prof. dr Krešimir Mikić, predsjednik Europskog udruženja medijskih pedagoga i Spielbergov zamjenik u američkom Institutu za medije i mlade, razloge takve situacije, koja upućuje na nedovoljnu medijsku pismenost srednjoškolaca, pronalazi u obrazovnom sustavu.

- Sve počinje od obrazovanja pa bismo morali krenuti s promjenama u

školstvu. Za početak bi, makar, trebalo uvesti izborni predmet medijske kulture već u osnovnoj školi. Međutim, o našim nastavnim planovima i programima odlučuju nekompetentne osobe. Dakle, glavni krivci medijske nepismenosti Hrvata su neupitno prosvjetne vlasti - uvjeren je Mikić potkrepljujući tvrdnje istraživanjem koje je publicirao.

- Uvijek se tresem kad iznosim sljedeći podatak; naime, na anketno pitanje "Razgovarate li s učenicima, odnosno djecom o onome što gledaju i slušaju?", ispod 2.5 posto učitelja odgovorilo je potvrdno, dok je samo jedan posto roditelja prepoznalo takvu potrebu. Usporedbe radi, europski pa, čak, i svjetski prosjek je 40 posto - tvrdi prof. Mikić iz čijih spoznaja se lako mogu pronaći razlozi ovako poražavajućih rezultata splitskih gimnazijalaca.

Top 10 knjiga kod mladih (prema rezultatima Gradske knjižnice Marka Marulića):

Harry Potter i darovi smrti Rowling, Joanne Kathleen

Sumrak Meyer, Stephenie

Otok Hislop, Victoria

Na kraju duge Ahern, Cecelia

Andeoska ljubav Phillips, Susan Elizabeth

Snijeg Pamuk, Orhan

Pomrčina Meyer, Stephenie

Mladi mjesec Meyer, Stephenie

Zovem se Crvena Pamuk, Orhan

Djevojke iz Riyada Alsanea, Rajaa

Top 5 najgledanijih američkih klasika svih vremena prema anketi:

Petak 13 (54 posto)

Kum (35 posto)

Zameo ih vjetar (28 posto)

Lovac na jelene (25 posto)

Psiho (22 posto)

Top 3 najgledanijih hrvatskih filmova prema anketi:

Što je muškarac bez brkova (67 posto)

Kako je počeo rat na mom otoku (64 posto)

Tko pjeva, zlo ne misli (41. 5 posto)

Natalija Borkoviæ, 4.r.

I. gimnazija Split, Split

Voditeljica: Gorana Matić

Utjecaj medija na hrvatski standardni jezik

U sklopu obilježavanja Dana hrvatskoga jezika održano je predavanje pod nazivom Utjecaj medija na hrvatski standardni jezik i objavljeni su pobjednici školskog natjeèaja pod nazivom Osmisli hrvatsku rijeè.

U petak 13. ožujka 2009. u amfiteatru naše škole, bivše gimnazijalke, a sada studentice kroatistike i lingvistike na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, Matea Srebačić i Kristina Špiranec, održale su predavanje pod nazivom Utjecaj medija na hrvatski standardni jezik.

Istražujući jezik raznih internetskih stranica, blogova i elektronièkih razgovora, studentice zaključuju kako miješanje standarda i razgovornog stila ostavlja dojam da poštivanje normi standardnoga jezika na mreži nije prijeko potrebno u èemu vide opasnost. Naime, novi mediji imaju sve snažniji utjecaj na jezièno izražavanje mladih. Njihovo predavanje stoga je bilo namijenjeno uglavnom nama uèenicima koji se svakodnevno koristimo SMS porukama, MSN-om, Facebookom (ili kraèe *fejsom*), Skypeom i sliènim elektronièkim alatima koji omogućavaju brzu komunikaciju. Pritom se najèešèe ne služimo standardnim jezikom, veè razgovornim u koji unosimo neke naše kratice i novotarije.

Prvi dio predavanja odnosio se na rijeèi koje uglavnom nepravilno pišemo i u testovima i zadaćnicama, kao što je pisanje negacije uz glagole, pravilno pisanje glasova è/ć ili skupova ije/je, veliko i malo slovo na početku rijeèi, a potom su došle na red one kratice koje sam spomenula.

Kad ste zadnji put u MSN razgovoru sugovorniku napisali da ste *danas* nešto radili? Ne sjećate se? Vjerojatno zato jer već određeno vrijeme pišete: „*Dns sam vani bila u Zbk, a sutra idem u Bdx*“, izostavljajući pritom u pojedinim riječima samoglasnike kako biste riječ skratili, ali joj ipak ostavili prepoznatljiv oblik. Pitate li prijatelja koji vam je dao do znanja da vas nešto treba: „*Kaj je?*“ Ne, uglavnom spojite zamjenicu *kaj* s pomoćnim glagolom biti, izbacite oba palatala j te dobijete tvorevinu: „*Kae?*“ (a da ne spominjem izostanak *molim* kao jedne od četiri čarobne riječi).

Djevojke nisu trebale ni spominjati interpunkciju. U jednoj SMS poruci, gdje nam je, na žalost, ograničen broj znakova, nema mjesta za točku i zarez. Ali ako već hoćemo izraziti veselje, slaganje, bijes ili tugu, imamo tzv. *emoticone* ili osjećajnice (kako ih nazivaju studentice) pa se sugovorniku možemo i nasmijati umjesto da to razvežemo preko nekoliko *ha-ha-ha* ili mu suzama na licu našeg *smajlića* poručujemo da nas je zbilja rastužio.

I tako dalje, nizali su se negativni primjeri kraćenja riječi standardnoga jezika i kršenja normi. No, ima i nekoliko pozitivnih. Na primjer, kad nam se perfekt glagola stiči čini predugim, onima koji se za nas brinu SMS porukom jednostavno javimo: „*Stigoh* kući.“ Time zapravo vraćamo u uporabu neke gotovo zaboravljene glagolske oblike poput, u ovom slučaju, aorista.

Cilj predavanja bio je, među ostalim, da nam se pokaže kako treba poštivati norme standardnoga jezika i pokušati izbjeći pretjeranu uporabu anglizama (npr. Jesi vidio *lyricse* ove pjesme?) i ostalih tuđica kada to nije nužno.

Upravo radi toga, povodom Dana hrvatskog jezika (11. ožujka), u školi se održalo i malo natjecanje. Cilj je bio ponuđene tuđice i strane riječi (*skener, handsfree, USB, eter, starleta, estrada, CD-player, egzotika, backstage, team building*) zamijeniti hrvatskom novotvorenicom. Najboljima po izboru naših predavačica i prof. M. Hribar pripale su i male nagrade. Donosimo najoriginalnije riječi i nagradene autore: CD-player - *kružni okretač* (Petra Kostanjevečki), backstage - *zascenište* (Neda Novosel), skener - *učitavatelj* (Ivan Kolar, Martin Bakliža i Denis Košutić) i starleta - *društvena uspinjača* (Ivana Galic).

Gimnazijalci su pritom pokazali svu svoju maštu i kreativnost, a neki bi se njihovi prijedlozi zaista mogli upotrebljavati u standardnom jeziku umjesto već uvriježenih tuđica.

Nika Bašić, 3.r.

Gimnazija A. G. Matoša, Zabok
Voditeljica: Dinka Tomašković-Presečki

Maloljetničko nasilje - iz drugoga kuta

Zločin pa zločin, a kazna???

Dok dječje šake uzimaju mlade živote, sudska ih palica nikako ne uspijeva opaliti po prstima

U posljednje se vrijeme sve više mjesta u tisku daje nama mladima, ali nažalost, sve češće su to mjesta u crnoj kronici. Naime, dječjačke tučnjave iz „osnovnjaka“ sve više mojih vršnjaka ponese sa sobom i u srednju školu. Sve više mladih danas pribjegava nasilju, neki kako bi na taj način pokušali riješiti svoje probleme, a neki na nasilje vraćaju nasiljem kako sami ne bi izvukli deblji kraj. Zabrinjava podatak da je sve više nasilnih i među osnovnoškolcima, a nošenje neke vrste oružja u školu postaje svakodnevna pojava.

„Svaki četvrti osnovac nosi neku vrstu oružja u školu“, a

o posljedicama nasilnoga ponašanja govore zastrašujući naslovi:

„Liječnici se bore za život pretučenog mladića“

„Dječjim šakama ugašena tri mlada života“

„Mladić 16-godišnjaka izbo nožem zbog sendviča?“

Pravila se krše, granica nema

Zar se cjelokupan društveni poredak ne temelji na pravilima? „*Ovo se mora, ovo se smije, ovo se ne smije.*“ A svako kršenje pravila trebalo bi povlačiti za sobom i sankcije, jer ukoliko sankcija ne bi bilo, nitko se ne bi osjećao obvezan pridržavati se pravila. Čini mi se da se danas susrećemo

sve češće s jednim problemom. Naime, mnogi moji vršnjaci ne poštuju pravila, izuzev onih koja si sami stvaraju unutar svojih društvenih skupina, ali kazna najčešće izostane. Dok dječje šake uzimaju mlade živote, sudska ih palica nikako ne uspijeva opaliti po prstima.

Posljedica toga je rastuća količina nasilja, kako nad vršnjacima, tako i nad odraslim s kojima dolaze u dodir: psihički teror koji vrše nad roditeljima, i psihički, a ponekad i fizički teror nad učiteljima, profesorima i drugom djecom u školi.

Prema statističkim podacima iz 2008. godine o kaznenim djelima počinjenim „nasilničkim ponašanjem“ maloljetnika, zabilježeno je:

- ❖ 468 kaznenih djela tjelesne ozljede,
- ❖ 113 kaznenih djela teške tjelesne ozljede,
- ❖ 114 kaznenih djela nasilničkog ponašanja,
- ❖ 469 prekršajnih djela počinjenih naročito drskim ponašanjem,
- ❖ 1299 prekršajnih djela narušavanja javnog reda i mira - tučom, svađom i vikom.

Što je uzrok tomu, tko je odgovoran, gdje tražiti rješenja?

Kako je sve počelo?

Kontraproduktivno je fizički kažnjavati djecu. Taj epohalan zaključak, hvala Bogu, donesen je u drugoj polovini 20. stoljeća. Fizičko kažnjavanje djece je zabranjeno, ali neki roditelji nisu pronašli nikakvu alternativu koja bi im pomogla da odgovorno i na pravi način djecu usmjere na pravi put. Mi smo, mladi, u centru pozornosti, mi smo oni koji imaju prava, govore nove studije o odgoju i psihološkom razvoju djece. Zato često stupamo u život naizgled potpuno sigurni i samouvjereni u sebe i u vlastitu moć, te nam je odgovornost potpuno stran pojam, jer naša (ne) djela nikada nisu imala sukladne posljedice.

Manjak empatije, višak bahatosti

Josipa Klasnića koji je preminuo od posljedica premlaćivanja tuklo je rukama i nogama 11 učenika i to pred 50-tak drugih učenika, od kojih mu

niti jedan nije priskočio u pomoć, nego su samo gledali, a neki su prizor zabilježili i mobitelom. Kamo je nestala emaptija kod mladih? U što smo se to pretvorili?

A kako se pred saslušanje na Sudu ponašali maloljetnici koji su pretukli Luku Ritza, mladića koji je također preminuo od posljedica premlaćivanja?

Smijali su se, slušali glazbu i pili kavu....

Nedavno je „obrisana“ skupina na popularnom Facebooku, „*Ljudi kojima Luka Ritz ide na živce*“ čiji su članovi tvrdili da su se već naslušali priča o tom nesretno preminulom mladiću i da im on ide na živce.

Nažalost, i neki su moji poznanici bili članovi te skupine.

Bolje da nekoga razbije nego da on popije batine

Socijalne su službe često nemoćne pred obiteljima u kojima se razvija problematično dijete, jer, prije svega, svaka problematična obitelj mora biti otkrivena da bi joj se moglo pomoći, a ako i bude, situacija se ne može značajno promijeniti ako roditelji brane svoju djecu, ne vjerujući ili ne želeći priznati da su i oni i djeca pogriješili. Takav je slučaj kod maloljetnog J.J.-a, jednog od petorice napadača na preminulog Luku Ritza, koji je napravio više kaznenih djela i prije, za kojega kolegica iz razreda kaže: „*Uvijek je bio nasilan... Moj susjed zbog njega u licu ima ugrađenu metalnu pločicu jer mu je glavom udario o pod i smrskao jagodicu.*“ Međutim, njegov otac tvrdi: „*Sin mi je nevin, on se ondje zatekao slučajno!*“ ili „*Takvi su dečki u tim godinama, bolje da on nekoga razbije nego da popije batine.*“. Pitam se ne bi li i takav roditelj trebao odgovarati.

Što kažu stručnjaci?

Interesiralo me kako je sada u drugim europskim zemljama koje su prije nas uvele antiautoritativan odgoj. Poznata psihologinja, profesorica na Odjelu razvojne psihologije u Institutu za psihologiju Sveučilišta u Bernu, *Françoise Alsaker*, koja istražuje nasilje među mladima i djecom,

priznaje da se većina stručnjaka slaže da se treba vratiti postavljanju granica i poziva roditelje da pri tome ozbiljno shvate svoju odgovornost.

U suprotnom djeca odrastaju u tinejdžere koji zlostavljaju svoje vršnjake, roditelje, profesore..., u adolescente koji se opijaju i sudjeluju u tučnjavama, u mlade ljude kojima je koncept odgovornosti potpuno stran, jer njihova (ne) djela nikada nisu imala sukladne posljedice.

Kakav utjecaj mogu imati mediji?

Sve više slobodnoga vremena danas provodimo pred TV ekranima, a na njima je nasilja sve više i više. Nitko ne tvrdi da će dijete postati agresivno preko noći samo zato što gleda televizijski program, no nasilje u medijima djeluje snažno na razvoj dječje psihe. Postoje pouzdane studije koje pokazuju da su djeca koja konzumiraju mnogo medijskog nasilja kasnije agresivnija od one djeca koja se s nasiljem nisu susretala u tolikoj mjeri.

Sustav ne funkcionira i reagira prekasno

Interesiralo me i što kaže zakon, te kakve sankcije kod nas mogu biti izrečene maloljetnom počinitelju kaznenoga djela?

Sankcije za maloljetne počinitelje propisuje prije svega Zakon o sudovima za mladež (Narodne novine 111/97, 27/98, 12/02) i Prekršajni zakon (Narodne novine 107/07).

Iz ureda županijske odvjetnice za mladež saznala sam kako je u postupku donošenja zakona koji bi regulirao izvršavanje sankcija izrečenih maloljetnicima jer propisi koji danas reguliraju kažnjavanje maloljetnika nisu do kraja razrađeni, te je čest problem njegova provedba za koju nisu osigurani kapaciteti, ni ljudski, ni smještajni... Najveća propisana kazna zatvora koja bi se mogla dodijeliti maloljetniku je pet godina, iznimno deset godina ako učini više kaznenih djela odjednom. Takva sudska kazna, istražila sam, moguća je i u drugim europskim zemljama, ali kod nas se gotovo nikad ne primjenjuje.

Tako je odjel za mladež Općinskog suda u Zagrebu, na kojemu se odvijao i sudski spor u kojemu se sudilo i J.J.-u, dva puta odbio

preporuku stručnjaka: socijalnog pedagoga, socijalnog radnika i psihologa, koji su upozoravali na činjenicu da se radi o izričito opasnom mladiću koji je u stanju svoja nedjela ponoviti, te da, prema čl. 72 Zakona o sudovima za mladež treba biti smješten u odgojnu ustanovu, kako bi se spriječilo da ponovi kazneno djelo. Nažalost, upravo to se dogodilo. Uskoro smo mogli pročitati naslove: *Najmladi napadač na Ritza opet napao-pretukao i pokrao 15-godišnjaka*, a nekoliko dana potom *Josip Klasnić preminuo od posljedica tučnjave*.

Josipa, doduše, nije pretukao J.J., ali je njegovo (ne)djelo zasigurno potaknulo neke druge maloljetnike da učine isto, naravno, bez posljedica.

Kako onda uspješno odgojiti mladu osobu ako nema jasno definiranih posljedica za učinjeno ili su te posljedice minimalne, a ponekad i ne postoje? A što je sa žrtvom? Osuđena je bez zakona na vrlo tešku kaznu. Nema zakona koji brine, koji obvezuje zbrinjavanje, koji odgaja i vraća dostojanstvo i ponos toj osobi.

Što èini Ministarstvo prosvjete, obrazovanja i športa?

Ministarstvo obrazovanja šalje tim za psihološku pomoć u školu Josipa Klasnića nakon što je preminuo. Nije li škola trebala poduzeti nešto puno ranije, kada su Josipa ponižavali i govorili mu da izgleda kao Cigan, nakon čega su slijedile tučnjave, a onda „iz osvete“ i ubojstvo.

Što uopće škola može učiniti? Iz razgovora sa pedagoginjom moje škole, koja ima preko 400 učenika i u kojoj se, kao i u drugim školama povremeno dešavaju ispadi nasilnih učenika, Blaženkom Kalčić, saznala sam da se s nasilnim učenicom i njegovom žrtvom razgovara, te da se nasilnika „pojačano prati“, ali nisam mogla zaključiti iz podužega razgovora da škola ima mehanizme kojima bi mogla i kazniti nasilne učenike, pa to niti ne čini.

Gdje je rješenje?

Sa problematičnom djecom potrebno je raditi od malena, kada se razvijaju njihove spoznaje o dobru i zlu, potrebno je uložiti puno više

truda kako bi postali kvalitetne osobe koje neće zaraditi *dosje* do 16. godine života. Svima nama treba prije svega roditeljska čvrsta (ali opet, ne prečvrsta) ruka koja će nas voditi kroz život, a ukoliko je potrebno, za drugu ruku moraju nas biti sposobne uhvatiti državne službe, krenuvši od škole, koja prva mora biti upoznata i pripremljena na prepoznavanje problematične djece.

Sutkinja nudi rješenje-brzo trčanje

Naravno, nisu svi pripadnici naše generacije problematična djeca, pa tinejdžerske frustracije i mušice ne rješavaju na nasilan način, ali provele bijesa među djecom i mojim vršnjacima postale su mnogo izraženije nego prije. Uz medijsku pozornost moja se posvećuje suzbijanju fizičkoga kažnjavanja djece od strane roditelja, trebao bi se pronaći i način prihvatljivog oblika kažnjavanja djece, jer puštajući ih da se vode vlastitim pravilima bez posljedica, roditelji čine medvjedu uslugu i njima i sebi. Uz to, potrebno je početi primjenjivati zakone ili ih mijenjati ukoliko postojeći ne mogu obuzdati maloljetne huligane. Jer stradaju pravo oni tinejdžeri koji nisu napravili ništa loše i nisu uspjeli doći do sutkinje za mladež zagrebačkog Županijskog suda, gospođe Lane Peto-Kujundžić koja izjavljuje: “*Svojoj sam djeci savjetovala da nikada ne ostaju sami, da uvijek budu u grupi i da treniraju atletiku i brzo trčanje.*”. Zar je to jedino rješenje koje nam sutkinja za mladež može ponuditi? Što ako ne znamo brzo trčati pa nas huligan sustigne? Hoćemo li kriviti žrtvu što nije bila dovoljno brza ili ćemo napokon osuditi huligana i tako poručiti: Da, mi želimo biti tolerantno društvo, ali to ne znači da ćemo tolerirati nasilnike, pa čak ni onda ako su maloljetni!!!!

Lea Lazar, 4.r.

Druga srednja škola Beli Manastir, Beli Manastir
Voditeljica: Božana Tenji

Sprema li nam se zaista ono što predviđa kalendar starih Maya?

Kip planeta Zemlje pred kraj godine 2012.

Ėetiri jahača Apokalipse mogu i dalje mirno kartati belu jer ěovjek æ sam sebe uništiti

SvakiĖ nekoliko godina - ista priča. Svima su već dosadile teorije o smaku svijeta i posljednjim trenutima ěovječanstva po kojima je ljudima trebao kucnuti ěas već barem deset puta. Najnovija teorija i najnoviji datum, koji će naivci dočekati s kacigama na glavi ěekajući da im neki od Ěetiri jahača Apokalipse pretrći preko glave, a skeptici vjerojatno uz šalicu ěaja o njemu neće ni razmišljati, jest 21. prosinca 2012.

Još jedna podvala ili...?

Prisjetimo se 1999. godine kada je cijeli svijet bio euforičan i uzbuĖen zbog "novog milenija", Nove godine 2000. Nije dugo trebalo da se netko dosjeti kako bi baš na taj simboličan datum bilo zgodno kada bi svijetu došao kraj. Krist je najavio svoj povratak prije dva tisućljeća pa se netko, na svoju ruku, domislio kako bi bilo napokon vrijeme da izvrši obećanje. Nemojte misliti da je bio jedini koji u to vjeruje, mase ljudi se brzo povlaće za novim, neobjašnjivim i značajnim dogaĖajima koji bi se eventualno jednom i mogli dogoditi.

Ali, ljudi nisu nestali, Krist nije došao i teorija je propala. Samo godinu dana kasnije netko drugi je mudro skopćao kako, ako precizno raćunamo, svijet ulazi u drugi milenij tek Nove godine 2001., jer se vrijeme raćuna od prve, a ne nulte godine. Grickanje noktiju ponovno poćinje, no jahaći apokalipse su i ovaj put izostali s proslave, ovaj put pravog, novog milenija.

Nove sumnje i strepnje za budućnost probudio je 6. lipnja 2006. jer se sastoji od tri šestice kojima su ljudi oduvijek pridavali mračno i demonsko znaćenje, ali opet ništa.

A sada se, ubrzo nakon što je posljednja teorija propala, pojavila nova po kojoj smak svijeta treba nastupiti 2012. godine na dan 21. prosinca.

Simbolika i povezanost brojeva u datumu u teorijama kraja svijeta neizbježni su. No, najnovija teorija čini se i kao najvjerojatnija i, unatoč onome što nam govori zdrav razum, u ovu se teoriju može povjerovati. Dokazi su bezbrojni i većinu podupiru i znanstvena istraživanja.

Predviđanja

Jedan od najvjerodostojnijih dokaza kalendar je davno izumrlag naroda Maya. Kalendar, koji je precizniji i od našeg suvremenog, zapisan na okrugloj kamenoj ploči i pomno smišljan nekoliko stotina godina, može predvidjeti točne datume pomrčina Sunca i Mjeseca stotinama, čak i tisućama godina u budućnost. Maye su bili vrlo pažljivi s vremenom i ono je bilo važan dio njihove religije i kulture pa ne čudi da su s tolikom preciznošću i toliko dugo radili na ovom kalendaru. A isti taj kalendar, predviđa 21.12. 2012. kraj svijeta ili, u najblažem slučaju, veliku promjenu na Zemlji, pogubnu za velik dio ljudske populacije. No, majanski kalendar nije jedini dokaz. Kineska knjiga "I ching" koja sadrži 64 proročanstva koja se od davnina koriste za predviđanje osobne budućnosti Kineza još je jedan znak. Terence McKenna je sa 64 proročanstva predočio linearnim grafom i usporedio ga s povijesti ljudske rase. Otkriće koje je nastalo zapanjilo ga je jer graf točno prikazuje napredak ljudskog društva i označava važne događaje, poput pada Rimskog Carstva i oba svjetska rata. Graf pada do potpune nule upravo na dan 21. 12. 2012.

Antička proročica Sibila, koja je predviđjela pad Rimskog Carstva i slavu cara Konstantina, i prorok Merlin, koji na točan datum smješta otkriće Amerike i rat za američku neovisnost stotinama godina prije rođenja samog Kolumba, vide kraj svijeta također u 2012. godini. Indijanci iz plemena Hopi, engleska proročica poznata pod imenom Majka Shipton pa čak i cijenjena proročanstva proroka Nostradamusa predviđaju svršetak čovječanstva iste te godine.

Stvarnost

No, možda najčvršći dokaz, koji je već povukao za sobom i neke posljedice i promjene u ponašanju čovjeka, jesu predviđanja samih znanstvenika koja svi jako dobro znamo. Potrošnja fosilnih goriva i rudnih bogatstava 2012. više neće biti moguća jer će tada svi prirodni resursi biti iscrpljeni. Globalno zatopljenje već je počelo otapati ledene pokrivače Sjevernog i Južnog pola i razina mora već se diže. Onečišćenje, ratovi, bolesti uzrokovane ljudskim nemarom, netolerancija i mržnja brzo se akumuliraju i sve više pomažu svim ovim proročanstvima da budu vjerodostojnija i stvarnija. Ljudska ruka sama je sebi najveći neprijatelj jer uništavanjem prirodnih bogatstava planeta Zemlje uništava samu sebe.

Znanstvenici upozoravaju, no ljudi ne slušaju dok ne bude prekasno. Posebnim programom, koji automatski čita cijeli internet od kraja devedesetih godina prošlog stoljeća, znanstvenici i inženjeri otkrili su kako je učestalost zla, mržnje, pohlepe, ratova, ubojstava, gladi i novih otpornijih bolesti sve veća i rast će do vrhunca koji je matematički izračunat ponovno na 2012. godinu. Zlo u svijetu će do tada toliko porasti da više nikada neće moći biti iskorijenjeno.

Nije li sve to razlog za brigu? Ne bi li ljudi trebali početi mijenjati svoje stavove i ponašanje? Svi će reći da to nije njihova briga, pa što oni mogu učiniti kad velike kompanije i veliki ljudi rade toliko na uništenju planeta. No, odgovor je da mogu, i to iznenađujuće mnogo. Pa svijet i jest izgrađen od običnih ljudi koji jednostavno trebaju početi, a najbolje je početi od sebe. Kada bi svatko počeo od sebe, počeli bismo svi zajedno. Recikliranje i sortiranje otpada, razumna potrošnja čiste vode, energije i fosilnih goriva nisu gluposti. To su stvari koje ovaj svijet mogu spasiti. Dobro se stvari događaju dobrim ljudima, a najbolja stvar u ovom trenutku bila bi zadržavanje jedinog doma koji čovječanstvo ima, a to je planet Zemlja.

Demon ljudskog lica

Upravo zato 2012. nije više samo teorija, nije samo puko nagađanje i izmišljanje iz dosade, nego je prosta stvarnost. Nema smisla bojati se meteora koji će se iznenada obrušiti na zemlju u skorijoj budućnosti ili izvanzemaljaca koji će nas istrijebiti ne bi li sebi na Zemlji izgradili dom. Ne moramo se s kacigama na glavi skrivati pod stolovima ili u podrumima naših domova tog kobnog 21.12. 2012. Neće nastati velika pukotina posred američkog kontinenta iz koje će poiskakati demoni i nezamislive zvijeri i početi proždirati čovjeka po čovjeka. Smak svijeta uzrokovat će ljudi, a bilo bi strašno kad bi se prava svijest o tome proširila prekasno. Pa i Četiri jahača Apokalipse sigurno će radije ostati doma i kartati belu nego da 21.12. 2012. krenu u posljednji pohod kako bi istrijebili čovječanstvo kad će ljudi i tako sami sebe na posljertku uništiti i tako nestati s lica Zemlje.

Matko Buntia, 4.r.

III. gimnazija, Zagreb
Voditeljica: Maja Ilić

Intervju s Ivom Ljevakovia, učenicom 1.c razreda koja boravi u
Učeničkom domu Maksimir

Nije teško biti sretan

Teško je imati dom daleko od doma. No, imamo èast poznavati one koje uspijevaju. A što se krije ispod površine? Nešto puno bolje od skupih LCD monitora koji osvajaju priznanja. Veliki ljudi, oni koji to jesu i koji æ to tek postati. Saznat æemo još... možda æemo saznati.

Je li te plašio odlazak u dom i kako sada na to gledaš?

Promjena nije bila previše strašna, no pomisao na to da ćeš iz malog gradića od 4000 ljudi doći u glavni grad nije baš ugodna. Sad na to gledam kao određeni period vremena koji je, hvala Bogu, iza mene.

Kako si se snašla u Zagrebu?

Pa, mogu priznati, dosta dobro. Imala sam dosta problema s tramvajima i gubljenjem po Zagrebu, tako da se vrlo često događalo da, umjesto na Kvatriću, završim na Gajnicama!

Koliko ti je trebalo vremena da se navikneš na život u domu i što ti je najteže palo?

Mislim da nam svima najteže pada gubitak jedne određene doze privatnosti. Jednostavno se pomiriš s time da ćeš većinu svojih stvari morati naučiti dijeliti. Meni nije puno trebalo da se uhodam u taj sistem. Mogu reći da sam na tome najviše zahvalna svojem mlađem bratu.

Što ti najviše nedostaje?

Moj mlađi brat, pogled na Lipik, zelenilo, čisti zrak, mir na ulicama. Uglavnom sitnice.

Jesu li se održala prijateljstva koja si za sobom ostavila? Kakvo mišljenje si imala o njima prije odlaska, a kakvo sada?

S najboljim prijateljima sam još uvijek u kontaktu. Još uvijek ta prijateljstva traju, bez obzira na to što se ne čujemo i ne vidimo tako često. Mišljenja su uglavnom ostala ista, ipak su to ljudi koje poznajem više od deset godina.

Kakvi su uvjeti u drugim domovima u odnosu na tvoj?

Mislim da je moj dom u zlatnoj sredini što se tiče pravila. U uvjetima definitivno prednjačimo, što dokazuje titula najboljeg doma u Hrvatskoj!

Imaš li jednaku slobodu kao tvoji vršnjaci ili misliš da si zakinuta u nekom pogledu?

Mislim da smo u početku u očima odgajatelja svi jednaki. A kasnije, s vremenom, može se dogoditi da neke osobe naprave nešto što u odgajateljevim očima nije u redu i tu nastaje to degradiranje. Tako da se definitivno trudimo ublažiti bilo kakvu potencijalnu glupost.

Utjeèe li prosjek ocjena na tvoj boravak u domu i obrnuto?

Da. Po pravilu, uèenici koji padnu razred gube pravo na dom, ali to se pravilo zanemaruje veæ godinama, tako da postoje uèenici koji su veæ pet godina u domu. Isto tako, ako izgubim pravo na dom, ne mogu nastaviti školovanje, jer nemam prijavljeno mjesto boravka.

Što je najgore što si vidjela u domu?

Jedno od gorih iskustava definitivno je bilo gledanje kako udaraju jednu od mojih najboljih prijateljica.

Bojiš li se ikad?

Bojim se budućnosti, onoga što ona nosi i toga da me moja lijenost ne pokopa. Osobe kao mi najčešće nemaju garanciju za 'sutra' i to je ono što me najviše plaši.

Kakva je hrana, posuđe, namještaj, oprema...?

Hrana je ista svaki tjedan veæ otprilike 7 godina, što ponekad zna biti užasno frustrirajuće. Mi se tješimo time što neka djeca nemaju hrane, to zna biti vrlo dobar psihološki trik kod nekih. Posuđe često zna biti prljavo, nije isključeno da nađete klupku dlaka u salati... Al' ne žalim se.

Postoji li kakva kazna ukoliko se ne pridržavaš tih termina? Ili općenito neka vrsta kazne?

Postoji takozvana Crvena knjiga u koju možeš biti upisan ako uzastopno kasniš u dom ili kršiš pravila. Tri zapisivanja završavaju pozivom roditelja.

Odobrava li dom markiranje i, ako da, na koji naèin?

Ne, nikako. No moguće je da, ako ti je frka u školi, zamoliš odgajatelja da ti jednom u godini da ispričnicu za jedan dan. No to je danas vrlo rijetko i teško dobiti, sve ovisi o odgajatelju.

Smeta li te ikad cimerica? Kad bi se s njom, recimo, posvađala, gdje bi tražila utoèište, zatišje? Postoji li takvo mjesto u domu?

Definitivno, pogotovo zato što ih je tri... Često se zna dogoditi da je jedna

od nas imala stresan dan, pa se bezveze istresemo jedna na drugu. U takvim je situacijama najbolje maknuti se iz doma u neki obližnji parkić.

Jesu li cimeri %dodijeljeni% ili imaš pravo birati?

Ako si prva godina, cimeri su ti dodijeljeni, tek kasnije imaš pravo biranja. Meni je ovo druga soba ove godine jer se s prijašnjim cimericama nikako nisam slagala.

Imaš li koncentraciju za učenje ili razmišljanje uopće?

Koncentracija se stekne s vremenom, bitna je volja. Ako imaš volju i želju, možeš sve.

Misliš li da je život u domu sam po sebi težak?

Ovisi kako gledaš na to. Iz moje perspektive je sasvim solidno. U nekim situacijama definitivno jest jer si zakinut za mnogo toga. Ali opet, većinom to sami biramo.

Èini li te boravak u domu drugaèijom?

Da, u velikoj mjeri. Naučiš gledati stvari iz viših perspektiva, iz lošijeg izvući dobro, ispraksiraš snalažljivost, naučiš dijeliti; mnogo je toga.

Može li iz ovakvog doma, grada, zemlje, proiziæi heroj? Kako bi ti to uèinila?

Definitivno... Uzet ću za primjer dečka koji je tu bio prije godinu dana... Bio je kod cure u stanu nakon što je njezin susjed poludio nakon svađe s njezinima zbog zemlje. Uzeo je pušku i napravio cijeli pokolj u Križevcima. Danas je taj dečko mrtav jer je stao u obranu njezine mlađe sestre...

Što je najbolje što si doživjela otkad si ovdje? Jesi li (brzo) stekla nova prijateljstva?

Pronašla sam osobu koju iskreno volim i stekla prijatelje za koje sam sigurna da će biti uz mene još dugo, dugo vremena.

Što te najviše veseli kad se vraæaš iz škole?

Pomisao da ću vidjeti ljude koje volim najviše na svijetu, i to da ću konačno leći u krevet i da je piletina za ručak!

Misliš li da su dobra iskustva dovoljna da se zanemare ona loša?

Naravno! Tome nas život i uči, zar ne?

Koliko često ideš svojoj kući? Kakvi su ti odlasci doma i natrag?

Kući idem otprilike svaka dva tjedna. Veselim se pomisli da ću vidjeti brata, no sama činjenica da mi treba 6 i pol' sati tamo i natrag natjera me na to da radije ostanem ovdje.

Jesi li počela ovaj dom smatrati svojim domom? Misliš li da je to dobro ili loše?

Jesam... Vrlo brzo sam se naviknula na to i sada znam da bez toga ne bih mogla. Ne vidim ništa loše u tome.

Vjeruješ li u bolje sutra? Ili je to već danas?

Zavisi... U nekim trenucima vjerujem u to da zaista živim svoj život u najboljem mogućem smislu i onda se dogode neke stvari na koje sam zaboravila i čvrsto me spuste na tlo. No, znam da će se i to jednog dana riješiti. Tako da je 'bolje sutra' neizbježno u svakom slučaju.

Što je tvoj izvor snage?

Vjera, nada u bolje sutra, ljudi koje volim...

Što je zasad za tebe sreća?

Pomisao da netko jedva čeka da me vidi kad ustanem, riječi 'volim te' od ljudi do kojih mi je stalo, činjenica da nekome uljepšam dan time što postojim, mogućnost da pomognem nekome kad je to potrebno... Puno toga...

Jesi li sretna?

Definitivno! Ako želiš biti sretan, budi... Ništa samo po sebi nije loše ili dobro, sve zavisi o tvojoj perspektivi.

Agata Bišćan, 2.r.

XVI. gimnazija, Zagreb

Voditeljica: Anamarija Kardum Zenebe

7. i 8. studenog 2009. učenici trećih i četvrtih razreda posjetili su Sarajevo

Sarajevo, ljubavi moja

Krenuvši u subotnjim prohladnim jutarnjim satima nismo znali što bismo zapravo trebali očekivati. Sarajevo, najzapadnija islamska metropola na svijetu, srce Bosne, apsolutno je neusporediva s velikim europskim metropolama poput Beča, Budimpešte ili Praga. Znali smo samo da idemo u grad sevdalinki i ćevapa, grad koji je po Lonely Planet magazinu jedna od najpoželjnijih turističkih destinacija u svijetu za 2010. godinu, ali i glavni grad države osakaćene ratom i razdijeljene između triju naroda, koji htjeli - ne htjeli, moraju koegzistirati.

Bilo gdje da krenem o tebi sanjam, putevi me svi tebi vode ...

Put do Slavenskog Broda nije bio ni po čemu upečatljiv, naš je autobus pohlepno proždirao kilometre autoceste. U Slavenskom Brodu, mostom preko Save, prešli smo granicu. Od Bosanskog Broda krenuli smo na jug prema Sarajevu. Ipak, trebalo je proći još dvjestotinjak kilometara, a prva usputna postaja na našem putu bila je Derventa. Odmah po ulasku u Derventu primijetili smo da su sve ploče s nazivima mjesta napisane na dvama pismima: ćirilici i latinici, što nas je odmah podsjetilo na podijeljenost države. Također, iako je rat završio prije skoro 15 godina, i dalje je krajolik poprilično depresivan s razrušenim kućama kao jedinom konstantom. Idući grad koji smo pozdravili u prolazu bila je Zenica, mjesto u kojem je atmosfera već bila lagano usijana zbog skorašnjeg gostovanja portugalskih nogometaša na Bilinom polju gdje su je čekali izabranici slavnoga Miroslava Ćire Blaževića. Ipak, lajtmotiv prolaska kroz Zenicu nisu bili ni šalovi, ni dresovi u plavo-žutim bojama na kojima piše Džeko, Misimović ili slično, već nabujala, blatna, smeđa rijeka Bosna prepuna smeća, a posebice plastičnih boca. Uz njih se veže jedna zanimljiva anegdota o suradnji dviju država. Naime, plastične boce u Bosni su obično smeće. Budući da se na tim istim bocama u Hrvatskoj da zaraditi nešto novaca, Hrvati dolaze na ušće Bosne u Savu i doslovno pecaju boce.

Centar svijeta

Napokon, oko podneva stigli smo u Sarajevo, grad na Miljacki. Grad je smješten na prostoru Sarajevskog polja, koje je okruženo planinama: Bjelašnicom i Igmanom na jugozapadu, Trebevićem na jugoistoku, te srednjim planinama i međudolinskim rtovima na sjeveru i sjeverozapadu, bivajući time savršena meta za srpsku artiljeriju u nedavnom ratu. Sarajevo je u tom ratu pretrpjelo najdulju opsadu u povijesti modernog ratovanja: pune tri godine. Nakon mukotrpnog probijanja kroz sarajevske ulice u kojima znakovi prednosti ne znače mnogo, a vozači voze s izraženim samoubilačkim sklonostima, došli smo do gradske Vijećnice, izgrađene u neomaurskom stilu na samom ulazu u Baščaršiju. Zdanje se sada restaurira zbog velikih šteta koje su posljedica granatiranja Sarajeva, a otvoreno je daleke 1895. godine. Dolaskom na Baščaršiju, doživjeli smo pravi osjetilni šok. Prvo, već pri izlasku iz autobusa osjetili smo miris dima, vatre i čevapa, a drugo: naša *vodička*, prelijepa Azra, imala je ljubičaste oči. Ljudi često znaju pogrešno misliti da je Baščaršija samo obična kopija bliskoistočnog bazaara oplemenjena mirisom čevapa i orijentalnih ljepotica. Međutim, Baščaršija je puno više od toga. Baščaršija je predivna multietničnost, bakrene džezve za kuhanje kave, zadnji besplatni javni WC u nekoj europskoj metropoli (s neizostavnim čučavcima), poziv na molitvu s Gazi Husrev-begove džamije, zvonjava zvona s katedrale Srca Isusova, miris duhana s jabukom koji puše muškarci sjedeći na klupicama uz dućane, dijeleći nargilu. Baščaršija je cvrkut ptica, klečanje muslimana pred džamijom, prodavači koji vuku za rukav nudeći parfeme, žamor ljudi koji sjede na terasama čevabdžinica i buregdžinica iz kojih sramežljivo izviru zvuci sevdaha. Baščaršija su mladi momci i djevojke koji pokušavaju odbaciti prošlost i krenuti zajedno u novu budućnost, našminkane djevojke s feredžama i Sebilj koji noću izgleda kao magični ćup iz Ali Babine pećine iz kojeg teku rijeke zlata. Baščaršija nije ekskluzivna, ona je i za bogataše i siromahe, i za Muslimane, Srbe, Hrvate i Rome.

Razlièito i zajednièko

Bosna ima dugu povijest tolerancije i multietniènosti. Opće je poznato da je muslimanski svijet bio puno napredniji i liberalniji od zapadnjaèkog svijeta u srednjem vijeku. U njemu su utoèište mogli naći svi oni koji su bili proganjani u svijetu strogoga katolièkog režima te su tako u Bosni svoje utoèište našli bogumili i sefardski Židovi koji su bili protjerani s Pirenejskog poluotoka nakon reconquiste. O meðusobnoj religijskoj snošljivosti govori broj sakralnih objekata na vrlo maloj udaljenosti; u samom centru grada nalazi se Gazi Husev-begova džamija, katolièka katedrala Presvetog Srca Isusova, pravoslavna crkva Presvete Bogorodice te židovski Askenaški hram. Najstarija i najcjenjenija građevina među navedenima sigurno je Gazi Husev-begova džamija, najvažniji muslimanski objekt, ne samo u Sarajevu već i u cijeloj Bosni i Hercegovini. Sagrađena je 1531. godine po nacrtima u to vrijeme glavnog arhitekta Osmanskog Carstva Adžima Esira Alije s prekrasnim arabeskama koje su bile uništene u pohodu Eugena Savojskog, te zatim nekoliko puta restaurirane. Oko džamije nalazi se cijeli kompleks s knjižnicom, haremom i minaretom visokim 45 m koji dominira čitavom Baščaršijom. Za pet minuta hoda od džamije stiže se do središta Vrhbosanske nadbiskupije: ponosno se osovala katedrala Presvetog Srca Isusova, koja imponira svojom veličinom i ljepotom te kombinacijom neogotike i neoromantizma. Uz lijevu obalu Miljacke svoje mjesto pod sarajevskim suncem našao je Askenaški hram sagrađen 1902. godine u pseudomaurskom stilu. Na žalost, kao i većina građevina u Sarajevu, hram je bio teško uništen u bombardiranju grada.

Do viđenja...

Nakon Baščaršije krenuli smo u razgled mostova na Miljacki, rijeci koja uistinu ne dijeli grad na dva dijela, već ga spaja, posebice zahvaljujući izvanrednoj infrastrukturi mostova koji datiraju iz osmanskog doba. I doista, dok sam stajao na mostu na kojem je Gavrilo Princip upucao Franju Ferdinanda 28.6.1914., imao sam osječaj da Miljacka ne teče kroz

svijet već da svijet teče kroz Miljacku. Idući smo dan, nakon spavanja u hotelu na Ilidži, okruženi neugodnim mirisom ljekovitih voda punih sumpora, otišli na Vrelo Bosne, u prekrasni park prirode. Tu je naša srca osvojio dlakavi vodič, čistokrvni mješanac svih poznatih pasmina koji nam je uporno pokušavao uloviti labuda ili barem patku za suvenir, međutim, bezuspješno. U povratku smo uspjeli nagovoriti profesore na još jedno zaustavljanje na Baščaršiji pa je većina djevojaka otišla kupovati u Bezistan, prekrasni podzemni kompleks koji je nekoć služio kao spremište hrane. Danas se u Bezistanu uglavnom prodaje odjeća i koža s Istoka, primjerice: kašmirske pašmine... Za to vrijeme, muški dio izletnika provjeravao je čiji su čevapi bolji: „Hodžićevi“ ili „Željini“. Naravno, do jednoglasne odluke nije se moglo doći, pa smo inteligentno zaključili da se isplatilo jesti u obje slavne čevabdžinice. Napokon smo, u nedjeljnim popodnevrim satima, siti, umorni i zadovoljni krenuli u Zagreb bogatiji za jedno prekrasno iskustvo.

Filip Pavelić

Gimnazija Lucijana Vranjanina, Zagreb
Voditeljica: Diana Herak-Jović

Intervju s Borisom Velićanom, mladim hrvatskim putopiscem

Doma je lijepo, ali svugdje je najljepše

Boris Velićan je moderni hrvatski pustolov koji je pješice prešao udaljenost od Petrograda do Pariza. Asistent je na Akademiji dramske umjetnosti u Zagrebu i jedan je od najmlađih i najboljih hrvatskih putopisaca. Do sada je objavio dva putopisa: Odavde do Tralala. (Putovanje svilenom cestom) i Meni je svaki dan nedjelja (Putovanje pješice od Petrograda do Pariza)

Što Vas motivira da putujete? Znaèi li odlazak u nepoznate zemlje iæi u sebe nepoznatog i, buduæi da je doma sve poznato, moæi se ponovo zadiviti neèim novim?

Putovanje u bilo koju kulturu koja se razlikuje od naœe, koja ima druge društveno uvjetovane norme, prije svega, ãiri vidike. Ne slaæem se s mnogima koji odu u Indiju, pa indijsko poimanje vremena i sjedenje pod drvetom pokušavaju prenijeti kod nas: sjede na trgu i razmiœljaju da su i dalje u Indiji. Ali ono što sam nauèio u Indiji je strpljenje da mogu satima čekati bilo što, bilo gdje. Puno ljudi grijeœi kad odlazi na Istok, misleæi da ga tako spoznaju u filozofskom smislu. Jedan guru kojeg sam sreo u Pakistanu rekao mi je da je najbolja stvar da nirvanu koju traæiœ na Istoku naðeœ unutar svog društva.

Na vaœoj *web*-stranici piœe: „Moj æivot je neèiji san. Neèiji æivot je moj san.“ Što to znaèi?

Puno je ljudi koji vole putovati, a ne stignu jer ih je æivot odnio u nekom drugom smjeru, sanjaju o tome kako bi bilo lijepo putovati kao što ja putujem. A ja, pak, sanjam o tome da kao Michael Palin na primjer, putujem cijeli æivot i od toga æivim, što ja joœ uvijek ne mogu. Pa sam rekao: Nije moj æivot idealan, ali ja teæim tome da jednog dana od svojih putovanja mogu æivjeti pristojno.

Koja je prva zemlja koju ste posjetili?

Izvan Europe, koju sam cijelu proputovao, prvo sam putovao u Juænu Ameriku, u Peru i Boliviju. To mi je bio prvi dodir s juænoamerièkom kulturom. U Peruu sam zapamtio jedan grad koji se zove Rakipa. Toliko sam se zaljubio u taj grad da sam u njemu htio i ostati.

Smatrate li se piscem ili Vam je pisanje neœto sporedno?

Ne, pisanje je moja ljubav. Imao sam sreæu da su dvije moje knjige izdane, a bit æe izdana i treæa. Ali pisao bih i da ih nitko ne objavi. To mi je potreba. Film je moja struka i stvarajuæi film osjeæam se kao *pizza*-majstor koji moæe zaraðivati od tih *pizza*. Jesam li pisac? Moj urednik Kruno Lokotar tvrdi da jesam, a meni je pojam pisca Jergoviæ,

Dostojevski, a ja pišem jednostavno, plitko štivo, pa se nekako ne osjećam baš piscem.

Pišuæi knjige, èesto se koristite vulgarnim rijeçima. Izražavate li njima svoj bunt i protiv èega je on usmjeren?

Dok se anarhist buni protiv svega, a ja se od svega odmaknem i više sam hedonist: promatram druge ljude i ono što se dogaða. A...psovka? Odrastao sam u Sesvetama, na ulici gdje se često psovalo. Kad sam izdavao drugu knjigu, nazvao sam mamu: "Evo, mama, izbacio sam 232 psovke. Ostalo ih je još samo 130!" "Joj, sine..." Ja ne znam napisati knjigu na drugi naèin.

Vaše su knjige pune mudrih izreka. Koji je Vaš životni moto?

Doma je lijepo, ali svugdje je najljepše - to je moj životni moto. Neki crv u meni tjera me da idem dalje i mislim da æu nastaviti putovati. Ali ako nastaviš putovati kad imaš obitelj, zbog toga trpi ili obitelj ili tvoj životni san. Moraš biti dovoljno egoistièan da bi nastavio svojim putem. Ali ipak je bolje da za 40 godina tebe okrivljuju, nego da ti druge okrivljuješ zato što nisi putovao.

Proputovali ste 70 zemalja. Što Vam je zanimljivije - ljudi ili znamenitosti?

Putnike dijelim na tri vrste: jedni putuju svijetom radi prirodnih ljepota, drugi putuju radi povijesnih znamenitosti, a treći radi ljudi. Ja pripadam posljednjoj skupini. Mene zanima kako danas živi moj Babak u Espahanu, iranskom gradu iz *1001 noći*, a ne kako su njegovi preci živjeli dok su vojevali s Grcima. Mene više zanimaju ljudi danas, jer istine koje su društveno uvjetovane u tvojoj životnoj sredini nisu istine koje vrijede za cijeli svijet.

U kojoj zemlji Vam se èini da su ljudi najsretniji, a u kojoj su najtužniji?

Mislim da su najsretniji ljudi u Južnoj Americi: nemaju novaca, ali se vesele! Njima je Sunce vrhovni bog, sviraju, piju pivo i sretni su. Najtužniji su ljudi u nekim dijelovima Rusije i Ukrajine. Nakon pada „željezne zavjese“ svi su se nadali da æe im biti bolje, a njima je gore.

Naime, nekad u Rusiji nije bilo McDonald'sa i Levi'sica, ali nitko nije bio gladan. Ono što sam kao mali učio u školi o velikoj i gladnoj Rusiji - to je laž. Imali su što za jesti, mogli su putovati s jednog kraja Rusije na drugi, ali nisu mogli kupiti ove zapadnjačke stvari. A danas kad mogu kupiti jela iz McDonald'sa i Levi'sice, nemaju za to dovoljno novaca.

Ali meni su ipak najtužniji ljudi Europljani koji nemaju vremena ni za što, svi žure i svi žive za sutra: odjednom imaš 65 godina, dva infarkta, sutra više nije tu, a onoga što je bilo jučer, ne sjećaš se. Ti bi ljudi malo više trebali živjeti danas. A to je jako teško jer je društveni kotač napravljen da te melje koliko god može.

Jesu li Vaša putovanja pustolovna i smatrate li sebe modernim pustolovom?

Moderni pustolov? Mislim da sam više veliko znatiželjno dijete koje u toj znatiželji ponekad napravi sulude stvari koje izgledaju kao ogromna pustolovina. Međutim, ja toliko volim putovanja i upoznavati ljude da ne razmišljam o potencijalnim opasnostima. Toliko sam „zaljubljen“ u to da vidim Marzieh u Teheranu da ne razmišljam o opasnostima. Nisam adrenalin-*junky* koji će otići u ratna područja samo da bih rekao da sam tamo bio i da bih postao važan u svojoj sredini. Mudar čovjek zna da je 80% ljudskog djelovanja ostavljanje dojma, a ostalih 20% je taština.

Rekli ste da ne postoji mistika putovanja. Što uopće znači putovati - živjeti punim plućima - kako Vi kažete?

Od svih Hrvata koji putuju svijetom jedino je Stipe Božić „faca“ i pustolov u punom smislu, on je osjetio sve opasnosti putovanja. Mistika putovanja je u tome da možeš ostaviti sve brige i ući u prostor u kojem se događaju samo lijepe stvari. Mislim da se ljudi više „furaju“ da su mistični pustolovi, nego što u srcu to stvarno jesu.

Možete li nam ispričati neke od svojih dogodovština?

Uspjeli smo ono što nije uspio Michael Palin, prijeći granicu Pakistana s Kinom tako što smo osnovali fiktivnu tvrtku. Jednom su na granici s Afganistanom snimatelja i mene izbacili iz auta prijeteći nam kalašnjikovom, ali taj smo problem diplomatski riješili pozivom na čaj.

Zaglavio sam i u Južnoj Americi u mjestu Naska. U jednom od polja punih bunara ostao sam zarobljen u kanalu s vodom koji je povezivao ta polja. Činilo mi se da mi nema spasa. Zaronio sam i nakon 2-3 metra ugledao svjetlo na kraju tunela.

Prestat æete putovati?!

Ne, ne mislim prestati putovati, prestat æu kad izdahnem. U poæetku sam putovao iz krivih razloga, tj. putovao sam da ostavim dojam. Nakon 3-4 godine promijenio sam odnos prema putovanju. Putovanjima se šire vidici i što više razlièitih kultura upoznate i jezika nauèite, lakše æete razumjeti svijet u kojem æivate.

Silvija Lelas, 4. r.

Škola za medicinske sestre Vinogradska, Zagreb
Voditeljica: Milica Mikecin

Intervju: Sandra Bagariæ i Martina Tomèiæ, operne pjevaèice koje ruše stereotipe o klasiènoj glazbi

Ustrajne i energiène, a opet razdragane dive

U povodu Dana grada u koprivnièkom su Domoljubu nastupile Sandra Bagariæ i Martina Tomèiæ, popularne operne pjevaèice cijenjene i izvan granica Lijepe Naše. Uæivate se nakratko u njihov svijet i èitajte što su nam u dragocjenih petnaestak minuta isprièale o svojim karijerama, zajednièkom projektu BelCante, æanru pop-opere i još kojeèemu...

Vrlo ste popularne i hvaljene umjetnice. Ostvarile ste uspješnu suradnju nizom koncerata i snimanjem CD-a BelCante. Kako se slažete kao partnerice?

Martina: Nama je prvenstveno urnebesno zabavno, puno se smijemo, meðusobno podržavamo i kritiziramo u najpozitivnijem smislu. Uspjele smo oplemeniti dugogodišnje prijateljstvo u profesionalnu suradnju i, neka Sandra kaže svoje gluposti, ali osjeæam se posebno i blagoslovljeno što mi se tako nešto dogodilo, da imam prijateljicu za partnericu.

Sandra: Znamo se desetak godina i sretna sam što se nismo *istrošile* prije toga. Prst sudbine upravo nas je čuvao za ovaj projekt, koji je, hvala Bogu, rođen i zaživio u devetom mjesecu. Što se tiče *facebooka*, Martina obavlja tehničke stvari.

Martina: Sandra je za to da u javnosti trepće očicama i smješka se, a ja da dijelim ozbiljne izjave.

Sandra: Makar se u posljednje vrijeme nešto okrenulo pa smo zamijenile uloge. Ja sve više grizem u javnosti, a Martina trepće i smiruje situaciju! (*Smiju se.*)

Osvajale ste niz priznanja i nastupale u inozemstvu. Na koji ste uspjeh u karijeri najviše ponosne?

Martina: Uh, to je otprilike kao da pitate majku šestero djece na koje je najviše ponosna. Svakom projektu cijelo vrijeme pristupam s jednako žara i sretna sam zbog toga. Ako me pitate, iskreno, danas je bio moj najljepši dan, a za tri dana to će biti taj dan. Trudim se i sve što radim uspijevam raditi s jednakim entuzijazmom.

Sandra: Moram reći da je moj najveći uspjeh to što još uvijek trajem i publika me još uvijek želi. Sama sebe znam iznenaditi da još uvijek imam puno toga reći. Dakle, nisam dosegla svoju svijetlu točku. Put je još dalek. Biti interesantan publici, koketirati sa svim vrstama medija, živjeti dobro od ovog posla... Svi misle da je umjetnički život težak i nije dobro plaćen. Ja sam, nekako, iznimka koja uživa u svome životu. Angažiraju me - to je moj najveći uspjeh.

Emocije su nešto što mislim da jest glazba i što čini glazbu i nas ljude. Dakle, u svakom segmentu života, što god da radimo, bez iskrene emocije rezultat neće biti osobit.

Martina, uspješno ste se snašli u ulozi èlanice žirija popularnog šoua Zvijezde pjevaju. Jeste li se uvjerali kako neke naše zvijezde imaju potencijala izgraditi glazbenu karijeru?

Martina: Nisam bila nimalo uspješna, nacija me mrzi zbog toga! Uspješnost je vrlo relativna pojam. Mislim da svatko ima sluha i na neki način on se da naučiti. Ali, ono što svatko od nas nema, pa tako ni estrada

ni zvijezda tog šoua, jesu emocije. A emocije su nešto što mislim da jest glazba i što čini glazbu i nas ljude. Dakle, u svakom segmentu života, što god da radimo, bez iskrene emocije rezultat neće biti osobit. Na našoj estradi i među tim zvijezdama ima predivnih ljudi s možda ograničenim vokalnim sposobnostima, ali s predivnim emocijama što su me znale taknuti.

Rekli biste, u svakom sluèaju, važna je i karizma?

Martina: Sad ulazimo u sferu kada se treba igrati statističara. Postoji nekoliko faktora važnih u periodu života kad krene prevaga na jednu ili drugu stranu. Talent i karizma apsolutno su neosporni, a još je tu i rad.

Sandra: A najbitnija je sreća!

Martina: Naravno, to sam ostavila njoj jer je to njezina misao vodilja. Slažem se, uz sreću, to su četiri stvari bez kojih je teško uspjeti.

Dosta se medijske buke diglo oko nastupa Katje Kušec i Đanija Stipaničeva. Na euđenje svih, došli su do samog finala, a sami ste izjavili kako njihov sluèaj zahtijeva tumaženje sociologa. Kakav je Vaš osobni, profesionalni stav u njihovoj suradnji?

Sandra: Imali su sreće! (*Smijeh.*)

Martina: Upravo tako. Drago mi je što mi postavljate to pitanje jer ste vi budućnost medija. Zapravo, mediji su ti koji su u našem društvu, na neki način, moralna vertikala, što je strašno. Dakle, ono što će nam mediji natuknuti da je *in*, tj. da je dobro ili loše, ljudi prihvaćaju kao stav društva. To je sociološki problem, nisu Katja i Đani. Problem je što ne znamo zauzeti svoj stav. Ako ga netko, recimo, kao ja u žiriju, zauzme, a on se, ajme moj Bože, razlikuje od onoga što mediji nameću, postajemo zlikovci i babaroge. Dobivamo sve moguće negativne epitete, a pritom smo samo istaknuli svoj stav. Nažalost, mediji su danas postali od veće važnosti nego jedan Obama, koji će biti onakav kakvima ga se prikaže, a ne kakav jest. Isto je bilo i s Katjom i Đanijem. To što sam ja govorila bilo je samo tako, malo za šou.

Sandra, Vaš velik uspjeh bio je i duet s Kraljevima ulice, s kojima ste umalo otputovali na Eurosong. Kako Vam se sviđjelo raditi s dečkima?

Sandra: Jako volim *Kraljeve ulice*, oni su prije svega moji prijatelji, a poznamo se s ulice! Prije petnaestak godina u Mariboru radila sam predstavu i oni su pjevali na ulici. Ujutro sam prije probe stala s njima i derala se iz srca na zimi, a pahulje su padale. Bilo je to moje upjevavanje. To su dečki koji žive filozofiju ulice, visoko su obrazovni, a jednostavno su izabrali glazbu kao životni put. Nesebično je dijele na zagrebačkim ulicama. Prekrasno je čuti Hadžijev zvonki glas, šteta je što ga nije školovao jer je mogao ostvariti velike uspjehe u operi. Tako da je taj moj mali izlet bio zaista prijateljsko druženje. Nekada je, ustvari, dobro biti i drugi.

BelCante je tu da pokaže vašoj generaciji kako klasična glazba može podnijeti kratku formu u aranžmanima bližim 21. stoljeću.

Vaš je pristup glazbi drugačiji. Smatrate li da rušite prerasude o klasičnoj glazbi?

Sandra: Ja sam apsolutno srušila sve što se srušiti može. Tu i tamo srušim svog muža s klavirskog stolca na sceni kad nam je malo dosadno. Ne znam postoji li još nešto što bismo mogli srušiti.

Martina: Moram davati dosadne izjave kako bismo nas dvije bile oprečne. Ništa ne rušim niti se trudim rušiti. Trudim se oplemenjivati ono što radim, širiti klasičnu glazbu među vama. Zbog tempa života zanimljivija vam je kratka forma pjesme od tri-četiri minute, sigurna sam da nemate vremena sjediti u kazalištu, bez obzira što ćete unutra sasvim sigurno pronaći jednako lijepe pjesme koje će u vama pobuditi identične, ako ne i jače emocije nego npr. Beyonce. Ne da vam se biti među uštogljenim dedekima koji vas opominju jer komentirate ono što se događa na sceni. Između ostalog, *BelCante* je tu da pokaže vašoj generaciji kako klasična glazba može podnijeti kratku formu u aranžmanima bližim 21. stoljeću. Dakle, rušimo u smislu da gradimo novu kategoriju koju volimo nazivati pop-opera.

Svaka roba ima svog kupca, pa tako i glazba.(...) Na publici je da se pita što pušta u svoje živote.

Smatrate li da je hrvatska pop-scena kvalitetna?

Martina: Mjesta za kvalitetu uvijek ima i uvijek će biti, ja inače ne pušim foru *toliko nas je pa se teško probiti*. Moj muž uvijek kaže: *Svaka roba ima svog kupca*, pa tako i glazba. Nije na nama da nas pitate koje je kvalitete muzika koja se sluša, na publici je da se pita što pušta u svoje živote.

Sandra: Mediji su ti koji trebaju educirati pa evo, krenimo od školskih časopisa. Prema tome, i vas dvije kao buduće novinarkе morate malo više forsirati, hmm, recimo nas! (*Smiju se.*)

Martina: Sandra je promocija oduvijek bila jača strana. Mene nikada nećete čuti da slušam kajke.

Sandra: Ma laže, sad ću je nazvati, ima *Ti si zmija, a ja sam žaba, žaba* na telefonu!

Martina: To je iz zafrkancije! Neću uprti prstom u vas ako to slušate, ali neću ni biti s vama u društvu dok to slušate.

Sandra: Zato molimo vas, draga djeco, kad krenete na maturalac za Barcelonu, stavite u autobus *BelCante!* Slažem se, šunda ima. Postoje trenuci i mjesto za određenu glazbu.

Martina: Osim za *BelCante* jer - on je univerzalan! (*Smiju se.*)

Imate li poruku za sve one koji vole glazbu i žele jednoga dana uploviti u glazbene vode?

Sandra: Nemojte to činiti! Šalim se, učinite to ako imate, kao što je Martina rekla, iskrenu emociju, ne onu kojom ćete manipulirati jer se ona lažna uvijek prepoznata, pogotovo u umjetnosti. Želimo vam puno sreće uz, naravno, talent, trud i sve ostalo. Svi bi danas svojih pet minuta slave i uspjeh je, zaista, održati se dugo na sceni. Prekrasno je razvijati se na sceni i upoznavati sebe. Vidim i sama koliko sam drugačija nego prije dvadeset godina kad sam počinjala... ajme meni, prije dvadeset godina! U svakom slučaju, ako imate iskrenu emociju koja je pokretač svega, sigurno ćete uspjeti.

Sandra nam je otkrila kako su je neprestano izbacivali sa zborova te kako je oduvijek željela raditi u kiosku i prodavati žvakaće, a razmišljala je i o vožnji kamiona.

Pjevačice se nisu mogle složiti kada smo ih upitali kako uspijevaju uskladiti privatni život i posao. Martina je tvrdila lako jer smatra da je sve stvar dobre logistike i ljubavi prema poslu. Sandra je rekla da joj teško uspijeva i dodala kako će Martinu isto pitati za nekoliko godina kada bude imala dvoje djece školaraca.

Bel Cante je i na Facebooku! Martina je dodala kako će svakoga tko im napiše lijepu poruku primiti u privatni fajl.

Tihana Klajzner, 4.r.

Gimnazija „Fran Galović“, Koprivnica
Voditeljica: Nina Tadić

Zbornik LiDraNo 2010.

Program državne smotre (Šibenik)

PROGRAM OSNOVNIH ŠKOLA

Četvrtak, 25. ožujka 2010.

do 13.00

Dolazak sudionika

Hotelsko naselje Solaris, Šibenik, Hotel Ivan

od 14.00

Pokusi pojedinaca

dvorana Murter, Hotel Jure

Pokusi skupina

Kongresna dvorana Kornati, Hotel Ivan

16.30

Zajedničko okupljanje voditelja literata, samos. nov. radova, školskih listova, radijskih i televizijskih emisija

dvorana Prvić i Zlarin, Hotel Ivan

20.00

Svečano otvorenje:

Kongresna dvorana Kornati, Hotel Ivan

21.00

I. dio, nastupi pojedinaca

dvorana Murter, Hotel Jure

Petak, 26. ožujka 2010.

10.00	<p>Otvaranje izložbe školskih listova predvorje Hotela Ivan</p> <p>II. dio nastupi pojedinaca dvorana Murter, Hotel Jure</p> <p>I. dio skupni scenski nastupi Kongresna dvorana Kornati, Hotel Ivan</p>
10.30	<p>Školski listovi, okrugli stol nakon otvaranja izložbe školskih listova dvorana Krapanj, Hotel Ivan</p> <p>Literarni radovi, okrugli stol dvorana Zlarin, Hotel Ivan</p> <p>Filmski i videoradovi, okrugli stol za učenike i voditelje dvorana Žirje, Hotel Ivan</p> <p>Radijske emisije dvorana Kaprije, Hotel Ivan</p> <p>Samostalni novinarski radovi, okrugli stol dvorana Prvić, Hotel Ivan</p>
15.00	<p>II. dio, skupni scenski nastupi Kongresna dvorana Kornati, Hotel Ivan</p>
16.30	<p>Radijske emisije za učenike dvorana Kaprije, Hotel Ivan</p> <p>Literarni radovi za učenike dvorana Zlarin, Hotel Ivan</p>

21.00	<p>Filmski i videoradovi za uèenike dvorana Žirje, Hotel Ivan</p> <p>Školski listovi za uèenike dvorana Krapanj, Hotel Ivan</p> <p>Samostalni novinarski radovi za uèenike dvorana Prvić, Hotel Ivan</p> <p>III. dio, nastupi pojedinaca dvorana Murter, Hotel Jure</p> <p>Veèernji program i promocija knjige</p>
-------	---

Subota, 27. ožujka 2010.

10.00	<p>Okrugli stol za skupne nastupe Kongresna dvorana Kornati, Hotel Ivan</p> <p>Okrugli stol za pojedince dvorana Zlarin, Hotel Ivan</p>
13.00	<p>Sveèano zatvaranje Kongresna dvorana Kornati, Hotel Ivan</p>
14.30	<p>Sastanak svih èlanova državnih prosudbenih povjerenstava (svi izrazi)</p>

PROGRAM SREDNJIH ŠKOLA

Subota, 27. ožujka 2010.

do 13.00	Dolazak sudionika Hotelsko naselje Solaris, Šibenik, Hotel Ivan
od 14.00	Pokusi pojedinaca dvorana Murter, Hotel Jure
	Pokusi skupina Kongresna dvorana Kornati, Hotel Ivan
od 15.30 do 16.00	Zajedničko okupljanje voditelja literata, samost. novinarskih radova, školskih listova, radijskih i televizijskih emisija dvorane Prvić i Zlarin, Hotel Ivan
20.00	Svečano otvaranje Kongresna dvorana Kornati, Hotel Ivan
21.00	I. dio, nastupi pojedinaca dvorana Murter, Hotel Jure

Nedjelja, 28. ožujka 2010.

10.00	Otvaranje izložbe školskih listova predvorje Hotela Ivan
	II. dio, nastupi pojedinaca dvorana Murter, Hotel Jure
	I. dio, skupni scenski nastupi Kongresna dvorana Kornati, Hotel Ivan
10.30	Školski listovi, okrugli stol nakon otvaranja izložbe školskih listova dvorana Krapanj, Hotel Ivan

	<p>Literarni radovi, okrugli stol dvorana Zlarin, Hotel Ivan</p> <p>Samostalni novinarski radovi, okrugli stol dvorana Prvić, Hotel Ivan</p> <p>Radijske emisije, okrugli stol dvorana Kaprije, Hotel Ivan</p> <p>Filmski i videoradovi, okrugli stol dvorana Žirje, Hotel Ivan</p>
15.00	<p>Literarni radovi za učenike dvorana Zlarin, Hotel Ivan</p> <p>Samostalni novinarski radovi za učenike dvorana Prvić, Hotel Ivan</p> <p>Školski listovi za učenike dvorana Krapanj, Hotel Ivan</p> <p>Radijske emisije za učenike dvorana Kaprije, Hotel Ivan</p> <p>Filmski i videoradovi za učenike dvorana Žirje, Hotel Ivan</p>
17.00	<p>II. dio, skupni scenski nastupi Kongresna dvorana Kornati, Hotel Ivan</p>
21.00	<p>Večernji program Kongresna dvorana Kornati, Hotel Ivan</p>

Ponedjeljak, 29. ožujka 2010.

10.00

Okrugli stol za pojedinačne scenske nastupe
dvorana Zlarin, Hotel Ivan

Okrugli stol za skupne scenske nastupe
Kongresna dvorana Kornati, Hotel Ivan

13.00

Svečano zatvaranje
Kongresna dvorana Kornati, Hotel Ivan

Pregled ostalih pozvanih radova

Radijske emisije

- osnovne škole

1. OŠ Ivana Kukuljevića, Sisak
HRVATSKA TRADICIJSKA PRIČA ZA
DJECU U 21. STOLJEĆU
Učenici: Jan Furlan, Lukas Zec
Voditeljica: Ana Bošković
2. OŠ Dvor, Dvor
TED DE WAN: KRISPIN, PRAŠČIĆ KOJI
JE IMAO SVE
Učenici: Petra Begić, Boris Baštek
Voditeljica: Vesna Kunstl
3. OŠ Vladimira Nazora, Škabrnja
ZVUCI BAŠTINE
Učenici: Valentina Bubnjar, Sara Bakarić
Voditelj: Marin Pavičić
4. OŠ Benkovac, Benkovac
TRAGOM KINO-PREDSTAVA U
BENKOVCU
Učenici: Hrvoje Knez, Anja Međugorac
Voditeljica: Mira Knez
5. OŠ Marije Jurić Zagorke, Zagreb
IMAŠ KAJ SITNO?
Učenici: Antonija Bukvić-Letica, Karla
Beljo
Voditeljica: Ana Brčić-Bauer
6. OŠ Mladost, Zagreb
Cyberbulling, cyberŠTO?
Učenici: Valentina Rohrbacher, Bruna
Matić
Voditeljica: Maša Rimac

Radijske emisije

- srednje škole

1. Srednja škola Vrbovec, Vrbovec
KAD UJUTRO ZAZVONI
Učenici: Marija Dimović, Dominik
Domičević
Voditeljica: Ivanka Dlaka
2. Zrakoplovna tehnička škola Rudolfa
Perešina, Velika Gorica
U POČETKU BIJAŠE RIJEČ
Učenici: Lea Babić, Andrej Sreš
Voditeljica: Nina Selman Hrvatić
3. Medicinska škola Osijek, Osijek
I JA ŽELIM BITI PETRARCINA LAURA
Učenici: Mia Vukadin, Matilda Mikulić
Voditeljica: Marina Pilj Tomić
4. I. gimnazija, Split
STROGO POVJERLJIVO: KAD DIJETE
DOBIJE DIJETE
Učenici: Luka Roje, Dora Delić
Voditeljica: Gorana Matić
5. Pazinski kolegij - klasična gimnazija s
pravom javnosti, Pazin
VILA MORE LETIT SAMA, ŠTRIGA
MORA ZET METLU
Učenici: Elis Bačac, Maria Drandić
Voditeljica: Majda Praiz

Filmski i videoradovi

- osnovne škole

1. OŠ Josipa Kozarca, Slatina
GLAD
Učenici: Denis Huber, Tin Ostrošić,
Leon Žilavi
Voditelj: Denis Ostrošić
2. OŠ Nikole Tesle, Gračac
NIKAD VIŠE
Učenici: Maja Čižmek Kovač, Jakov
Tulumović, Barbara Kristina Valjin
Voditeljica: Katarina Pleša
3. OŠ Ivane Brlić Mažuranić, Strizivojna
JOŠ JEDNA PRIČA O ŽIVOTU
Učenici: Ivana Marinović, Renata
Šimić, Andrea Burazin
Voditelj: Branko Milinović
4. OŠ „Antun i Stjepan Radić“, Gunja
TO SAMO NEBO ZNA
Učenici: Martina Jukić, Stjepan Lučić,
Marko Klarić
Voditelj: Josip Krunić
5. OŠ Rudeš, Zagreb
SJAJ RUDEŠKE ZVIJEZDE
Učenici: Marko Ranogajec, Lana
Radusin, Ivan Knežević
Voditeljica: Mirjana Jukić
6. OŠ Horvati, Zagreb
LEGO STORY
Učenici: Luka Rački, Lovro Rački
Voditeljica: Linda Šimunović-Nakić

Filmski i videoradovi

- srednje škole

1. Srednja škola „Stjepan Ivšić“,
Orahovica
LUCIDNI SNOVI
Učenici: Nikola Kašić, Mario Iličić,
Ruža Živković
Voditeljica: Ivana Bešlić
2. Medicinska škola Osijek, Osijek
OVDJE MI JE KOLIJEVKA ŽIVOTA
Učenici: Srđan Važić, Sven Bogdan,
Mirko Šajkunić
Voditeljica: Đurđica Radić
3. Srednja škola Isidora Kršnjavoga,
Našice
TRAGOM ISIDORA KRŠNJAVOGA
Učenici: Nikolina Jakovljević, David
Pavlič, David Klapan
Voditeljica: Marija Pepelko
4. Gimnazija Županja, Županja
TRI FAZE
Učenici: Marinko Marinkić, Tomislav
Stojanović
Voditelj: Josip Krunić
5. Gimnazija Dubrovnik, Dubrovnik
CIJENA SAVJESTI
Učenici: Petar Klešković, Ruža Šimović,
Nikola Nino Ivanković
Voditelj: Jozo Serdarević
6. Gimnazija Lucijana Vranjanina, Zagreb
SAMOBORSKE ZMAJEVE LINIJE
Učenici: David Vitko, Mihovil Plečko,
Matko Pintar
Voditeljica: Slavica Antolić

7. OŠ Petra Zrinskog, Zagreb
ANTUNTUN
Učenik: Karlo Pavličić-Ravlić
Voditeljica: Julija Vejić

Školski listovi
- osnovne škole

1. OŠ Stjepana Basaričeka, Ivanić Grad
ŽERKA

Učenica: Ines Jurak
Voditelj: Igor Matijašić

2. OŠ Ksavera Šandora Gjalskog, Zabok
LAHOR

Učenica: Ida Hamer
Voditeljica: Nevenka Miškulin

3. OŠ Vidovec, Vidovec
BUDILICA

Učenica: Damjan Grđan
Voditeljica: Sanja Biškup

4. OŠ Kostrena, Kostrena
BROŠTULIN

Učenica: Martina Ružić
Voditeljica: Ina Randić Đorđević

5. OŠ Zvonka Cara, Crikvenica
ZVONKO

Učenica: Nerea Cossutti
Voditeljica: Milena Blažić Knez

6. OŠ Ivane Brlić Mažuranić, Virovitica
HLAPIĆ

Učenica: Iva Ljubanović
Voditeljica: Renata Sudar

7. OŠ „Ivan Goran Kovačić“, Slavonski
Brod

MALI GORAN
Učenica: Ina Cirkveni
Voditeljica: Marija Matić

8. OŠ Šime Budinića, Zadar
ČEHULJICA

Učenica: Tereza Plantak
Voditeljica: Silvana Rados

9. OŠ Šimuna Kožičića Benje, Zadar
DITE ZADARSKO

Učenica: Paula Ivčić
Voditeljica: Irena Dragić

10. OŠ Frana Krste Frankopana, Osijek
FRANGIPAN

Učenica: Sara Grbešić
Voditeljica: Ana Šebo

11. OŠ „Dobriša Cesarić“, Osijek
MLADO KLASJE

Učenica: Martina Lučić
Voditeljica: Jagoda Košćević

12. OŠ Murterski škoji, Murter
ŠKOJI

Učenica: Lea Ružanović
Voditeljica: Sanja Baričević

13. OŠ Ilača-Banovci, Ilača
JEKA

Učenica: Matea Stuburić
Voditeljica: Senija Komić

14. OŠ o. Petra Perice, Makarska
KORALJI
Učenik: Ljubo Roso
Voditeljica: Slobodanka Marijančević
15. OŠ „Bijaći“, Kaštel Novi
KAPLJICE
Učenica: Doris Guja
Voditeljica: Jelena Ljubić
16. OŠ „Vela Luka“, Vela Luka
LAPIS
Učenica: Ana Šeparović
Voditeljica: Nikolina Borovina
17. III. OŠ Čakovec, Čakovec
GRLICA
Učenica: Paula Ilijaš
Voditeljica: Tihana Preksavec
18. OŠ Ivanovec, Ivanovec
IVANČICA
Učenica: Ana Baša
Voditeljica: Tanja Radiković
19. OŠ Jure Kaštelana, Zagreb
ČAROBNA FRULA
Učenik: Lovro Marković
Voditeljica: Maca Tonković
20. OŠ Lovre pl. Matačića, Zagreb
LOVORKO
Učenik: Denis Gaščić
Voditeljica: Marija Vesel

Školski listovi - srednje škole

1. Centar za odgoj i obrazovanje Lug,
Lug samoborski, Bregana
LUGOZBORCI
Učenik: Tomislav Šarić
Voditeljica: Lada Lokmer
2. Srednja škola ban Josip Jelačić
BAN
Učenik: Antonijo Karlović
Voditeljica: Mirna Franc
3. Glazbena škola Vatroslav Lisinski
TRYTHONUS - DIABOLUS IN MUSICA
Učenica: Ivana Zelić
Voditeljica: Alida Sokolović
4. Pomorska škola Bakar
MLADI POMORAC
Učenik: Nikola Koči
Voditeljica: Katja Šepić
5. Strukovna škola Virovitica
STRUKOVNJAK
Učenica: Ivana Đilas
Voditeljica: Marija Karacsonyi
6. Katolička klasična gimnazija s
pravom javnosti u Virovitici, Virovitica
LUX
Učenica: Valentina Volf
Voditeljica: Sunčana Voronjecki
7. Gimnazija „Matija Mesić“, Slavonski
Brod
OTROVNO PERO
Učenica: Marta Okružnik
Voditeljica: Andrijana Nemet-Kosijer

8. Gimnazija Nova Gradiška, Nova Gradiška

ZVONO

Učenik: Matija Slišurić

Voditelj: Ljiljan Ptačnik

9. Srednja škola kneza Branimira,

Benkovac

GRAFITI

Učenica: Marijana Kardum

Voditelj: Josip Predovan

10. I. gimnazija, Osijek

ŠTREBER

Učenica: Barbara Kunovac

Voditeljica: Višnja Tavas

11. Isusovačka klasična gimnazija s pravom javnosti u Osijeku, Osijek

SEMPER MAGIS

Učenik: Filip Kurbanović

Voditeljica: Vera Bilandžić

12. Medicinska škola Osijek, Osijek

IGLICE

Učenica: Mija Vukadin

Voditelj: Dragutin Podraza

13. Gimnazija Antuna Vrančića, Šibenik

PEGLA

Učenik: Ante Škugor

Voditeljica: Mila Kundajica

14. Gimnazija M. A. Reljkovića, Vinkovci

ŽVOKS - ŽIVOT VINKOVAČKE

OMLADINE KOJA SPAVA

Učenica: Anita Bičanić

Voditeljica: Višnjica Sorčik

15. I. gimnazija Split, Split

FAMA

Učenik: Jure Jerić

Voditeljica: Svjetlana Volarević

16. Gimnazija Lucijana Vranjanina, Zagreb

VRANEC

Učenica: Andrea Radnić

Voditeljica: Helena Strugar

Pojedinaèni scenski nastupi

- osnovne škole

1. OŠ Ivana Perkovca, Šenkovec
Harry Chapin, CVIJEĆE JE CRVENO
Učenica: Patricia Lukić
Voditeljica: Jasna Horvat
2. OŠ Slavka Kolara, Kravarsko
Božica Jelušić, ŠTEF JE NARISAL
Učenica: Elena Vujnović
Voditeljica: Anastazija Komljenović
3. OŠ Zlatar Bistrica, Zlatar Bistrica
Ivica Jembrih, GLAVA
Učenica: Mirela Horvatić
Voditeljica: Jasna Jakopec
4. OŠ Katarina Zrinska, Mečenčani
Dobriša Cesarić, JESEN
Učenica: Ilijana Blažinović
Voditeljica: Ljiljana Vidović
5. OŠ braća Bobetko, Sisak
Sanja Pilić, OBITELJ PRISTOJNIĆ
Učenik: Josip Crneković
Voditeljica: Željka Žugaj
6. OŠ Grabrik, Karlovac
Ivan Minatti, NEKOG MORASŠ VOLJETI
Učenica: Antica Kučić
Voditeljica: Vesna Mance
7. OŠ Šemovec, Šemovec
Sanja Pilić, VELIKO ODMARANJE
Učenica: Helena Petek
Voditeljica: Renata Eldan
8. OŠ Petrijanec, Petrijanec
Šimun Šito Ćorić, PJESMA VRH PJESAMA
Učenik: Petar Brlek
Voditeljica: Željka Rabuzin
9. OŠ Ljudevita Modeca, Križevci
Harry Chapin, CVIJEĆE JE CRVENO
Učenik: Josip Martinčić
Voditeljica: Danijela Zagorec
10. III. OŠ Bjelovar, Bjelovar
Ivanka Borovac, KAKO SAM PEKAO
KOLAČE
Učenik: Sven Pocrnić
Voditeljica: Suzana Turković
11. OŠ Milan Brozović, Kastav
Učenički rad, SI SMO GA
Učenica: Dorotea Čučak
Voditeljica: Dragica Stanić
12. OŠ Trsat, Rijeka
Zvonimir Balog, ŠTO SVE MOŽE BITI
POKVARENO
Učenik: Marko Matić
Voditeljica: Mira Cvijanović
13. OŠ dr. Branimira Markovića, Ravna
Gora
Zdenka Svetličić, ŠKRPET
Učenica: Petra Kalčić
Voditeljica: Romea Podobnik
14. OŠ dr. Jure Turića, Gospić
Velimir Chytil, MRAV
Učenica: Marija Smolčić
Voditeljica: Dragica Uzelac

15. OŠ Ivane Brlić-Mažuranić,
Virovitica
Kalli Dakos, U ZAHODU JE KOBRA
Učenik: Silvijo Švast
Voditeljica: Sanja Pavelko
16. OŠ Antuna Kanižlića, Požega
Melita Rundek, ESTETIKA
Učenica: Lea Glasnović
Voditeljica: Mirjana Bajić
17. OŠ Dragalić, Dragalić
Gustav Krklec, SREBRNA CESTA
Učenik: Ivan Galetić
Voditeljica: Jadranka Vidlanović
18. OŠ Antuna Mihanovića, Slavonski
Brod
Vjekoslava Huljić, MAMINO ZLATO
Učenik: Matej Spajić
Voditeljica: Marija Prša
19. OŠ braće Radić, Pridraga
Miro Gavran, KAKO SAM POSTAO
BRAT
Učenik: Luka Gospić
Voditeljica: Slavica Oštrić
20. OŠ Šimuna Kožičića Benje, Zadar
Ratko Bjelčić, PRVI POLJUBAC
Učenik: Dominik Čolak
Voditeljica: Jadranka Miliša
21. OŠ Franje Krežme, Osijek
Pajo Kanižaj, PREPLAŠENI MAČAK
Učenica: Ana Karavidović
Voditeljica: Ksenija Vilić
22. OŠ Ivana Kukuljevića Sakcinskog,
Belišće
Marina Gask, PRAVA LJUBAV
Učenica: Ema Kopi
Voditeljica: Karmen Soldo
23. OŠ Feričanci, Feričanci
Josip Pupačić, MORE
Učenik: Valentin Pavlović
Voditelj: Milan Delić
24. OŠ Pirovac, Pirovac
Nada Zidar Bogadi, DNEVNIK MAČKE
BEZ BRKOVA
Učenica: Matea Elena Jelušić
Voditeljica: Mirjana Barešin
25. OŠ Mitnica, Vukovar
Sanja Pilić, ŠKOLA JE GOTOVA
Učenik: Kristijan Kmet
Voditeljica: Helena Andabaka
26. OŠ fra Bernardina Tome Leakovića,
Bošnjaci
Ivan Šarić - Baća, SANJAM
Učenica: Dora Šrajbek
Voditelj: Andrija Gačić
27. OŠ Split 3, Split
Stanislav Femenić, KAD VITKU
GLEDAŠ DUGU
Učenica: Zara Vučko
Voditeljica: Ljiljana Šarić

28. OŠ Petra Kružića, Klis
Grigor Vitez, KAD SE ISPRIČAJU SVE
PRIČE
Učenica: Karla Radić
Voditeljica: Linda Milišić
29. OŠ Stjepana Radića, Imotski
Vinko Nikolić, ZVONO U PODNE
Učenik: Marko Mustapić
Voditeljica: Eleonora Jonjić-Olujić
30. OŠ oca Petra Perice, Makarska
Dragutin Tadijanović, DJEVOJČICA I JA
Učenik: Luka Vidoš
Voditeljica: Marija Šalinović
31. OŠ Vladimira Nazora, PŠ Motovun,
Motovun
Nada Iveljić, DOSADNO? NEMOGUĆE!
Učenica: Dea Ivašić
Voditeljica: Mirta Milanović
32. OŠ Centar, Pula
Radoslav Dragozetić-Draguzet, DVA
TOVARA
Učenik: Dorian Kuzmić
Voditeljica: Jadranka Levak
33. OŠ Cavtat, Cavtat
Luko Paljetak, MAČKA I GLASOVIR
Učenica: Ivana Blažević
Voditeljica: Anka Jelić-Kovačić
34. OŠ don Mihovila Pavlinovića,
Metković
Tomislav Zagoda, PRIČA IZ NJEŽNIJEG
SPOLA
Učenica: Martina Manenica
Voditeljica: Marinka Jurković
35. I. OŠ Čakovec, Čakovec
Melita Rundek, BARBIE
Učenica: Đesika Kolarić
Voditeljica: Natalie Plešnar
36. OŠ Rudeš, Zagreb
Luko Paljetak, UMJETNO DISANJE
Učenik: Luka Šop
Voditeljica: Željana Makovica
37. OŠ Jabukovac, Zagreb
Ivan Goran Kovačić, MALI POT
Učenik: Antun Modrušan
Voditeljica: Senija Badić
38. I. OŠ Dugave, Zagreb
Zvonimir Balog, KAKO BJEŽATI S
NASTAVE (iz knjige Bonton)
Učenica: Iva Rašić
Voditeljica: Danuška Ružić
39. OŠ Augusta Šenoa, Zagreb
Josip Barković, JABUKA
Učenik: Filip Bošnjak
Voditeljica: Ivka Bašić
40. OŠ Jure Kaštelana, Zagreb
Ratko Zvrko, DUGA
Učenica: Vita Jozić
Voditeljica: Suzana Plevnik
41. OŠ Brestje, Sesvete
Nada Mihelčić, VOX POPULI
Učenica: Josipa Šegota
Voditeljica: Ankica Blažinović-Kljajo

Pojedinaèni scenski nastupi

- srednje škole

1. Gimnazija Velika Gorica, Velika Gorica
Luko Paljetak, UPUTE KAKO SE GRADI KULA OD KARATA
Učenica: Talija Bertol
Voditeljica: Dubravka Cundeković
2. Gimnazija Zabok, Zabok
Luko Paljetak, U SVAKOM SLUČAJU TE VOLIM
Učenik: Mateo Videk
Voditeljica: Nikolina Tuda
3. Gimnazija Sisak, Sisak
Zlatko Tomičić, ČETVRTOGA NE RAZUMIJEM
Učenica: Bernarda Selihar
Voditeljica: Romana Sertić-Golić
4. Ekonomsko-turistička škola, Karlovac
Anja Šovagović Despot, DIVLJA SLOBODA
Učenica: Lea Sablić
Voditeljica: Ivana Latković
5. Elektrostrojarska škola, Varaždin
A. G. Matoš, UTJEHA KOSE
Učenik: Filip Zdaček
Voditeljica: Ružica Marušić-Vasilić
6. Strukovna škola Đurđevac, Đurđevac
Vladimir Miholek, IZBOR IZ POEZIJE VLADIMIRA MIHOLEKA
Učenik: Matija Vogrinčić
Voditeljica: Željka Zobundija
7. Gimnazija Daruvar, Daruvar
A. P. Čehov, O ŠTETNOSTI DUHANA
Učenik: Renato Samardžić
Voditeljica: Hedviga Marjanović
8. Ugostiteljska škola Opatija, Opatija
Gregory Corso, ŽENIDBA
Učenik: Uroš Dejanović
Voditeljica: Ivana Grandić
9. Ekonomska škola Mije Mirkovića, Rijeka
Prema djelu Halila Džubrana O prijateljstvu - ulomak iz Proroka, PRIJATELJSTVO
Učenik: Adrijan Osmani
Voditeljica: Jasna Blečić
10. Gimnazija Andrije Mohorovičića, Rijeka
Jean Anouilh, ANTIGONA (NEĆU ŠUTJETI)
Učenica: Stella Dobrijević
Voditeljica: Biljana Valentin-Ban
11. Srednja škola Pavla Rittera Vitezovića, Senj
Emily Bronte, ULOMAK IZ ROMANA ORKANSKI VISOVI
Učenica: Katja Mataija
Voditeljica: Ivanka Prpić
12. Srednja škola Marka Marulića, Slatina
Linn Ullmann, PRIJE NEGO UTONEŠ U SAN
Učenica: Željka Marjanović
Voditeljica: Dinka Filipović

13. Gimnazija Požega, Požega
Miroslav Krleža, VUČJAK
Učenica: Benedikta Brblić
Voditeljica: Kristina Lešić
14. Gimnazija Nova Gradiška, Nova Gradiška
Ivan Kozarac, ĐUKA BEGOVIĆ
Učenik: Dominik Karakašić
Voditeljica: Ljiljana Ptačnik
15. Ekonomsko-birotehnička i trgovačka škola, Zadar
Tennessee Williams, TRAMVAJ ZVAN ČEŽNJA
Učenica: Lucija Matković
Voditeljica: Sanja Mavar
16. Pomorska škola, Zadar
A. B. Šimić, MOLITVA
Učenik: Blaž Hrgota
Voditeljica: Ivana Milutin
17. I. gimnazija Osijek, Osijek
Nikola Miličević, PJESMA ZA LJUBAV
Učenica: Kristina Fanočević
Voditeljica: Ivana Tolušić-Lacković
18. Medicinska škola Osijek, Osijek
Vesna Parun, KAD PTICA PRESTANE VOLJETI
Učenica: Antonela Matijević
Voditeljica: Vesna Kasač
19. Srednja škola Valpovo, Valpovo
Ivan Kozarac, ĐUKA BEGOVIĆ
Učenik: Tomislav Cvetković
Voditeljica: Ljiljana Siladi
20. Srednja škola Lovre Montija, Knin
Tin Ujević, SVAKIDAŠNJA JADIKOVKA
Učenica: Irena Čibarić
Voditeljica: Nada Jakovčević
21. Ekonomska i trgovačka škola Ivana Domca, Vinkovci
Josip Kozarac, TENA
Učenica: Magdalena Ralbovski
Voditeljica: Mira Filipović-Trabak
22. I. gimnazija Split, Split
Lirska narodna pjesma iz Dalmatinske zagore, NEJAKA JAGODA
Učenik: Jure Barać
Voditelj: Ivica Šušić
23. II. gimnazija Split, Split
Fjodor Mihajlovič Dostojevski, MONOLOG NASTASJE FILIPOVNE
Učenica: Jagoda Kumrić
Voditelj: Boris Škifić
24. Tehnička škola, Split
Robert Marić, KLON MOJEG KLONA
Učenik: Marin Maleš
Voditeljica: Slobodana Matijević
25. Pomorska škola, Split
Tomislav Najev, NA FETI SVITANJA
Učenik: Jakov Šerić
Voditeljica: Tatjana Grujić
26. Gimnazija i strukovna škola Jurja Dobrile, Pazin
Milan Rakovac, ČRNO ZLO
Učenica: Antonela Bašić
Voditelj: Milan Medak

27. Srednja škola Mate Balote, Poreč
Mate Balota, FOŠKA
Učenica: Suzana Rupenović
Voditeljica: Snježana Radetić
28. Biskupijska klasična gimnazija
Ruđera Boškovića, Dubrovnik
Petar Obac, ŽENSKA POSLA
Učenik: Josip Klaić
Voditeljica: Mirjana Žeravica
29. Srednja škola Prelog, Prelog
Dragutin Domjanić, BELE ROŽE
Učenica: Nina Strahija
Voditelj: Marijan Lazar
30. Centar za odgoj i obrazovanje,
Zagreb
Miroslav Krleža, NI MED CVETJEM NI
PRAVICE
Učenica: Marija Kotarski
Voditeljica: Naša Smacelj
31. Privatna klasična gimnazija, Zagreb
Edmond Rostand, CYRANO DE
BERGERAC
Učenik: Filip Vidović
Voditeljica: Gordana Bolf
32. Klasična gimnazija, Zagreb
Tin Ujević, OBRED UTAPLJANJA
BISERJA
Učenik: Filip Budić
Voditelj: Dario Budimir
33. XII. gimnazija, Zagreb
Slavko Kolar, BREZA
Učenica: Zrinka Majstorović
Voditeljica: Marijana Šarac
34. X. gimnazija Ivan Supek, Zagreb
Marin Držić, DUNDO MAROJE -
NEGROMANTOV MONOLOG
Učenik: Nikola Baće
Voditeljica: Andrea Kosović
35. IX. gimnazija, Zagreb
A. P. Čehov, GALEB
Učenica: Ines Matić
Voditelj: Zlatko Dobrotić
36. V. gimnazija, Zagreb
J. D. Salinger, „FRANNY I ZOOEY“
Učenica: Dunja Glavaš
Voditeljica: Smiljana Karlušić Kožar

Skupni scenski nastupi

- osnovne škole

1. OŠ Pušća, Donja Pušća
Franjo Percela i Aleksandra Vlačić,
ROMEK I JULKA
Učenici: Marija Bernardić, Iva Živković,
Tea Stanišak, Ivona Selinger, Mateja
Koprivić, Nikola Ljubić, Dea Šajn
Voditeljica: Aleksandra Vlačić
2. OŠ Lijepa naša, Tuhelj
Pavica Iveković, KAZIJUŠI
Učenici: Marko Haramina, Ivan
Petrinec, Rene Javorić-Ilić, Monika
Lončarić, Sandra Hercigonja, Silvija
Ilić, Paula Škreblin, Filip-Stjepan
Hanzek, Nikola Kuhar
3. OŠ Ivana Kukuljevića Sakcinskog,
Ivanec
A. S. Puškin, BAJKA O RIBARU I RIBICI
Učenici: Monika Petrinjak, Marko
Žimbrek, Lucija Šambar, Iva Vitez,
Mateja Šumiga,
Eva Belcar
Voditeljica: Silvija Čavlek
4. OŠ Vladimir Nazor, Križevci
Ratko Zvrko, GUSJENICA ZELENICA
Učenici: Carmen Berend, Marcela
Vergić, Sara Radaković, Petra Delić,
Karlo Podhraški,
Mia Brkić
Voditeljica: Tomislava Topolovec
5. OŠ Eugena Kumičića, Slatina
Gordana Kolarik, NOVI VUK
Učenici: Lara Grahovac, Ines Cibok,
Jelena Borovčak, Ariana Perković,
Matea Ljubas
Voditeljica: Željka Novotni
6. OŠ Eugena Kvaternika, Rakovica
Ivana Brlić-Mažuranić, ŠUMA
STRIBOROVA
Učenici: Leon Dijanežević, Juraj
Rendulić, Barbara Kolić, Martina
Luketić, Martina Špehar, Božica
Ostrun, Jelena Magdić, Vanja Rakić,
Ana Sabljak
Voditeljica: Željka Petković
7. Prva osnovna škola, Ogulin
KAKO JE ŽIVKO ZAMALO POSTAO
KRALJEM
Učenici: Radovan Vukelić, Tena
Božičević, Ines Kurelac, Daria Požega,
Antonija Salopek, Tara Salopek, Darija
Stošić, Deniz Šenler, Tea Štajduhar,
Mateo Vučić
Voditeljica: Nada Božičević
8. OŠ Zvonka Cara, Crikvenica
Ljerka Car Matutinović, David
Kabalin, Nikola Kraljić, Zlatica Balas,
ČIČIRKALISU
Učenici: Sara Prpić, Lucija Tomić,
Steffani Maravić, Tihana Pađen, Tena
Gelemanović, Maja Krištafor, Ena
Dipalo
Voditeljica: Ljubica Miletić-Domijan

9. OŠ Zamet, Rijeka
Jadranka Čunčić Bandov, Grigory
Oster, ŠUMSKE NEZGODE
Učenici: Mia Babić, Larissa Dugandžić,
Nicole Gambeta, Loren Glavan, Sara
Krizmanić, Ana Krstačić, Erin Marinac,
Martina Podboj, Helena Štivičić, Jakov
Srdoč
Voditelj: Perica Radić
10. OŠ „Ivan Goran Kovačić“; Kršan
A. S. Puškin, BAJKA O RIBARU I RIBICI
Učenici: Petra Honović, Emili Šegon,
Silvija Žvanja, Karmen Rabar, Andy
Taletović, Karla Novaković, Andrea
Čorić, Marin Poropat
Voditeljica: Davorka Vadanjel
11. OŠ Bratoljuba Klaića, Bizovac
Dubravko Bartulac, DOBRA STARA
VREMENA
Učenici: Ivor Živić, Luka Tonković,
Bruno Marincel
Voditelj: Dubravko Bartulac
12. OŠ „August Cesarec“, Ivankovo
Ksenija Petričić, DRUGE
Učenici: Laura Dogan, Dora Živković
Voditeljica: Andrijana Raguž
13. OŠ Stjepana Radića, Čaglin
Ivana Brlić-Mažuranić, DOMAĆI
Učenici: Sara Perešin, Blaž Barišić,
Leonie Borovac, Jasmina Stanković,
Antonio Šimić, Klara Tušek, Irena
Bjelajac, Vanessa Borovac
Voditeljica: Ivana Razumović
14. OŠ Đuro Pilar, Slavonski Brod
Članovi dramske družine, CIPELE
Učenici: Ivana Marić, Ana Karlić, Iva
Marija Pitlović, Sanja Salopek, Mia
Orešković, Valentina Ivezić, Karla Šofić
Voditeljica: Mira Plazibar
15. OŠ Vodice, Vodice
Raymond Quenau, BOTUN
Učenici: Zvonimir Vlaić, Josip
Knežević, Antea Nimak, Sara Sladoljev
Voditelj: Zdravko Todorović
16. OŠ Zadarski otoci, Zadar
Nada Iveljić, DOLAZAK NOVE GODINE
Učenici: Ema Žilavec, Lovre Medanić,
Matea Milovac
Voditeljica: Anamarija Botica-
Miljanović
17. OŠ „Bol“, Split
KARTOLINA IZ DALMACIJE
Učenici: Ela Radman, Karlo Tomislav
Šakić, Tomislav Milas, Leon Sunara,
Eugen Sunara, Daniela Paz Manriquez
Miličević, Petra Kuzmanić, Nina
Neveščanin, Mauro Staničić
Voditeljica: Meri Tudor
18. OŠ Stjepana Ivičevića, Makarska
Prema predlošku s interneta, NAVIJAČI
Učenici: Josip Vučković, Drilon
Gigollaj, Matej Šimon, Mate Sumić,
Pavao Galić, Josipa Krtalić, Nina Ravlić,
Nikola Guć, Marin Lovrić, Bruno
Matijašević
Voditelj: Josip Selak

19. OŠ Cavtat, Cavtat
Rad dramske grupe, **PRIČAM TI PRIČU**
Učenici: Ivana Blažević, Anđela Topić,
Marija Konkova, Antonela Šabić, Antea
Žikić, Iva Burdelez, Maris Đaković,
Matea Čagalj, Martina Brnardić, Ivana
Marević

Voditeljica: Tatjana Matić

20. OŠ Remete, Zagreb
Talijanska banka, prepričao Italo
Calvino, **KOŠULJA SRETNOG ČOVJEKA**
Učenici: Helen Chiddenton, Vinko
Kovač, Antonio Vlaić, Domagoj
Ivanović, Leon Papić, Mare Renić,
Antonela Milašinčić, Klara Čelan, Marta
Dolenčić, Ana Marenković

Voditeljica: Sanja Varga

21. OŠ Petra Zrinskog, Zagreb
Grupa s voditeljicom, **U MJERI**
Učenici: Aron Adžijević, Marija
Androić, Jelena Batur, Lara Frgačić,
Sonja Jurić, Ksenija Mustapić, Anja
Mažar, Nela Perišić Varošaneć, Kvirin
Polondak, Katarina Solita Puškaš

Voditeljica: Vera Pišćević

22. OŠ Ksavera Šandora Gjalskog,
Zagreb
Biljana Šarić, **DEŽURNI KRIVAC**
Učenici: Karlo Knežević, Marcela Dora
Mić, Lada Milanović, Sven Plaščar,
Boris Aurer, Nuša Prižmić, Iva Kani,
Filip Grgec, Kruno Čović, Filip Božić
Voditeljica: Biljana Šalić

Skupni scenski nastupi

- srednje škole

1. Srednja škola ban Josip Jelačić,
Zaprešić

Skupina autora, **KOMPILACIJA**
Učenici: Katarina Jurina, Lucija
Petreković, Sanja Kovač, Martina
Rajaković, Nikola Lažetić, Ivan
Lacković, Pavle Petrušić, Jurica
Hajderer, Petra Ostreš

Voditeljica: Nikolina Bratković Katnić

2. Srednja škola Viktorovac, Sisak
Grupa autora, **OD STOLJEĆA SEDMOG**
Učenici: Martina Šatović, Valnea
Tkalčec, Rebeka Miočinović, Josipa
Petrović, Alisa Crnkčić, Tomo Petković,
Mario Halambek, Marin Dražić
Voditeljica: Tanja Vadla

3. Srednja ekonomska i birotehnička
škola, Bjelovar
Skupni rad, **ĐAVO ADMINISTRACIJE**
Učenici: Ana-Marija Babić, Tea Badrov,
Vedrana Balen, Antonio Futač, Vanja
Marčeta, Marijana Šestani, Mihaela
Šolčić
Voditelj: Marko Dragičević

4. Gimnazija Eugena Kumičića, Opatija
Učenici i voditeljica, **SIMFONIJA
POGLEDA**
Učenici: Mihaela Ivešić, Vedrana
Valentić, Nika Grgurić, Nikola Balaban,
Josipa Baljak, Tina Nahmijas, Iva
Negro, Ylenia Prodan, Ivana Špehar
Voditeljica: Marijana Trinajstić

5. Gimnazija Požega, Požega
Eugene Ionesco, ČELAVA PJEVAČICA
Učenici: Benedikta Brblić, Ivona Soldo,
Domagoj Jupek, Mario Pilon, Marijana
Josipović, Klara Brekalo
Voditeljica: Kristina Lešić
6. Srednja škola Isidora Kršnjavoga,
Našice
Marina Pavičić, SLAVONSKA PRIKAZA
Učenici: Martina Hvizdak, Lea
Fossberg, Josip Ljulj, Tomislav Ivić,
David Pavlić, Krešimir Benčić, Tin
Pandurić, Barbara Žigić, Nikolina
Jakovljević, David Klapan
Voditeljica: Leopoldina Mijatović
7. Srednja škola Ivana Meštrovića,
Drniš
Ana Lucić i Barbara Topić, SUSJEDI
Učenici: Marko Bojčić, Roko Kević,
Josip Knežević, Ana Lucić, Kristina
Minga, Veronika Šindilj, Barbara Topić
Voditeljica: Irena Petrović
8. Druga gimnazija, Split
Boris Škifić, ANTIGONJA
Učenici: Anton Palić, Bruna Radić,
Dunja Ercegović, Lea Gizdić, Jagoda
Kumrić, Frane Šunjić, Miroslav Milan-
Stude, Dominik Balić, Nada Milić,
Ivana Šuljug
Voditelj: Boris Škifić
9. Gimnazija i strukovna škola Jurja
Dobriće, Pazin
Grupa autora, NEDAJTE DA VAS
ZAVEDU!
Učenici: Antonela Bašić, Petra Kišić,
Anamarija Bartolić, Kristina Levak,
Petra Simčić, Aleksandra Krizmanić
Voditelj: Milan Medak
10. Gimnazija Dubrovnik, Dubrovnik
Miro Gavran, BIT ĆE SVE U REDU
Učenici: Toni Barić, Mirza Hebib,
Domenika Marlais, Ivana Babić, Ilina
Beusan
Voditeljica: Sanja Putica
11. Graditeljska škola Čakovec, Čakovec
Emilija Kovač, JENTONOVSKI ZVON
(PROŠČENJE V MIHALJEVCU)
Učenici: Rebeka Posavec, Nikol
Tomašić, Katarina Farkaš, Monika
Horvat, Tanja Židov, Klaudija Pokos,
Timotea Turk, Ivana Topolnjak, Marija
Maja Lešnjak, Simona Novak
Voditeljica: Emilija Kovač
12. XV. gimnazija, Zagreb
Antun Krljan, FORUM KAZALIŠTE
Učenici: Antun Krljan, Jan Šteter, Luka
Vranješ, Lovro Trputeć, Juraj Peršić,
Juraj Oršulić, Ivan Jurić, Valentino
Kolić, Nino Malvašić, Kristijan Vuković
Voditeljica: Mirela Piskač

13. X. gimnazija Ivan Supek, Zagreb

L. Pirandello, ŠEST OSOBA TRAŽI

AUTORA

Učenici: Nikola Baće, Ivana Spahija,

Karlo Mlinar, Emina Omerović, Lara

Krušelj, Eva Frntić, Luka Raič, Karlo

Kalinić, Antonija Sviben, Sarah Hrvojić

Voditeljica: Andrea Kosović

14. Gimnazija Tituša Brezovačkog,

Zagreb

Učenici, SVA LICA BOŽIĆA

Učenici: Marta Dugandžić, Jan

Marojević, Ana Pavlović, Robert Budak,

Matija Dujmović, Valentina Lončarić,

Matea Stipetić

Voditeljica: Ana Đorđić

Ālanovi drŹavnih povjerenstava Smotre LiDraNo 2010.

Ālanovi središnjeg odbora

Maja Zrnćić
Mirela Barbaroša-Šikić
Stipan Filaković
Źeljka Horvat Vukelja
Enes Kišević
Srećko Listeš
Miroslav Mićanović
Vlasta Ramljak
Maša Rimac
Adriana Tomašić
Sandra Vukić Gjeldum

Ālanovi za literarni izraz

Nada Babić
Branko Ćegec
Zoran Ferić
Dubravko Jelačić BuŹimski
Enes Kišević
Zorica KlinŹić
Miroslav Mićanović
Damir Miloš
Dubravka TeŹak

Ālanovi za dramski izraz

Luka Dragić
Stephanie Jamnicky
Tanja Kirhmajer
Stojan Matavulj
Davor Mojaš
Vlasta Ramljak
SnjeŹana Samac
Kruna Tarle
Teodora Vigato

Ālanovi za samostalne novinarske radove

Źeljka Horvat Vukelja
Branka Primorac
Anita Šojat

Ālanovi za školske listove

Marko Baus
Srećko Listeš
SnjeŹana Marić
Ivana Kalogjera Brkić

Ālanovi za radijske emisije

Renata Banović
Lada Martinac Kralj
Srđan Nogić
Adriana Tomašić

Ālanovi za televizijske emisije

Stipan Filaković
Krešimir Mikić
Miran Miošić
Neven Hitrec

Zahvaljujemo svim dobrim ljudima u Šibeniku koji su imali volje pomoći u pripremi i ostvarivanju programa državne Smotre LiDraNo 2010. – Osnovnoj školi Brodarica i ravnatelju Emilu Božikovu; Gimnaziji Antuna Vrančića i ravnateljici Ivanici Belamarić.

Zahvaljujemo na gostoprimstvu turističkom naselju Solaris.

Posebno zahvalu dugujemo Matku Tanfari i Vedranu Banovcu koji Smotri daju ono nešto što znaju, mogu i hoće samo oni, uvijek spremni na sve... (M. Z.)

